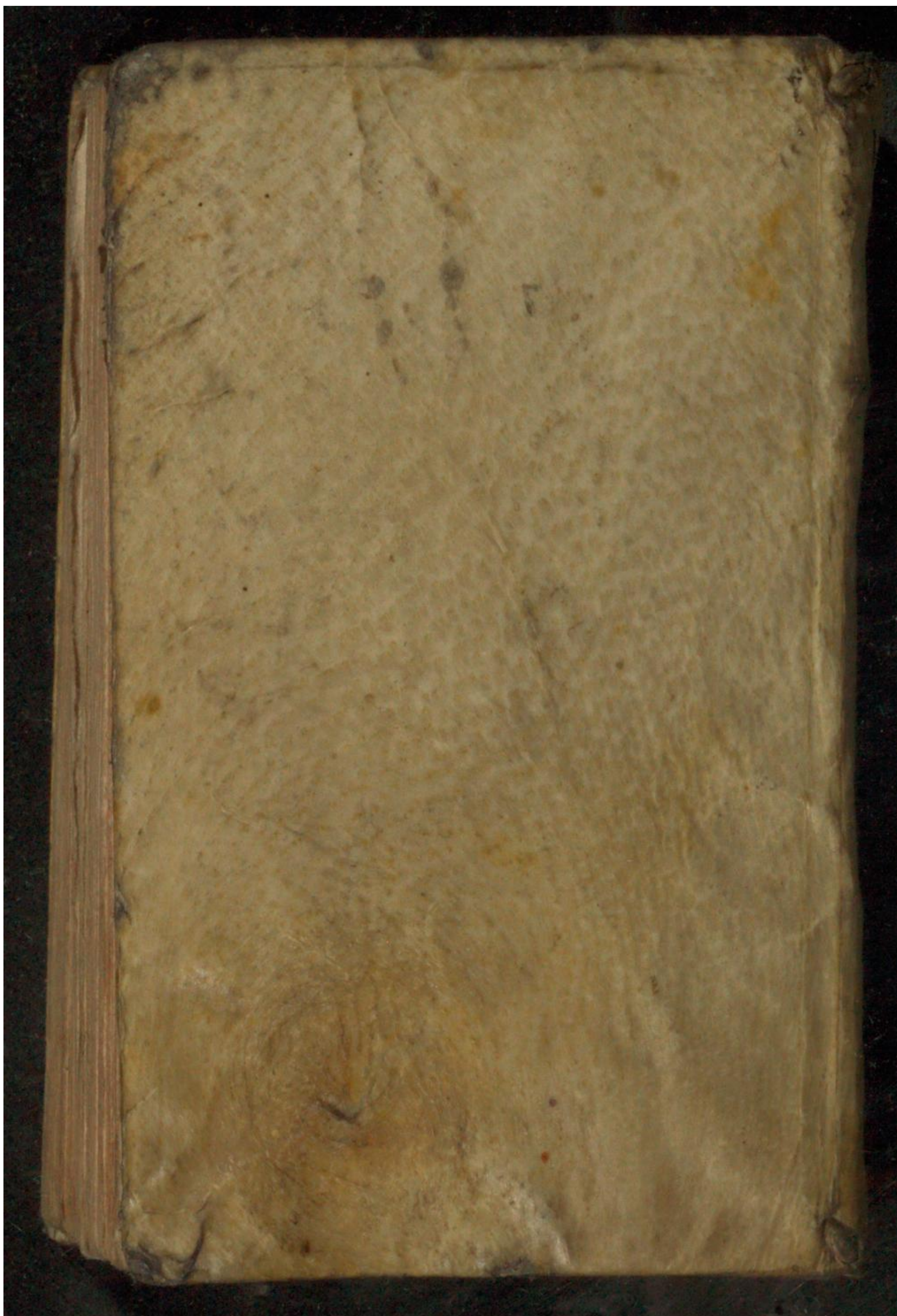
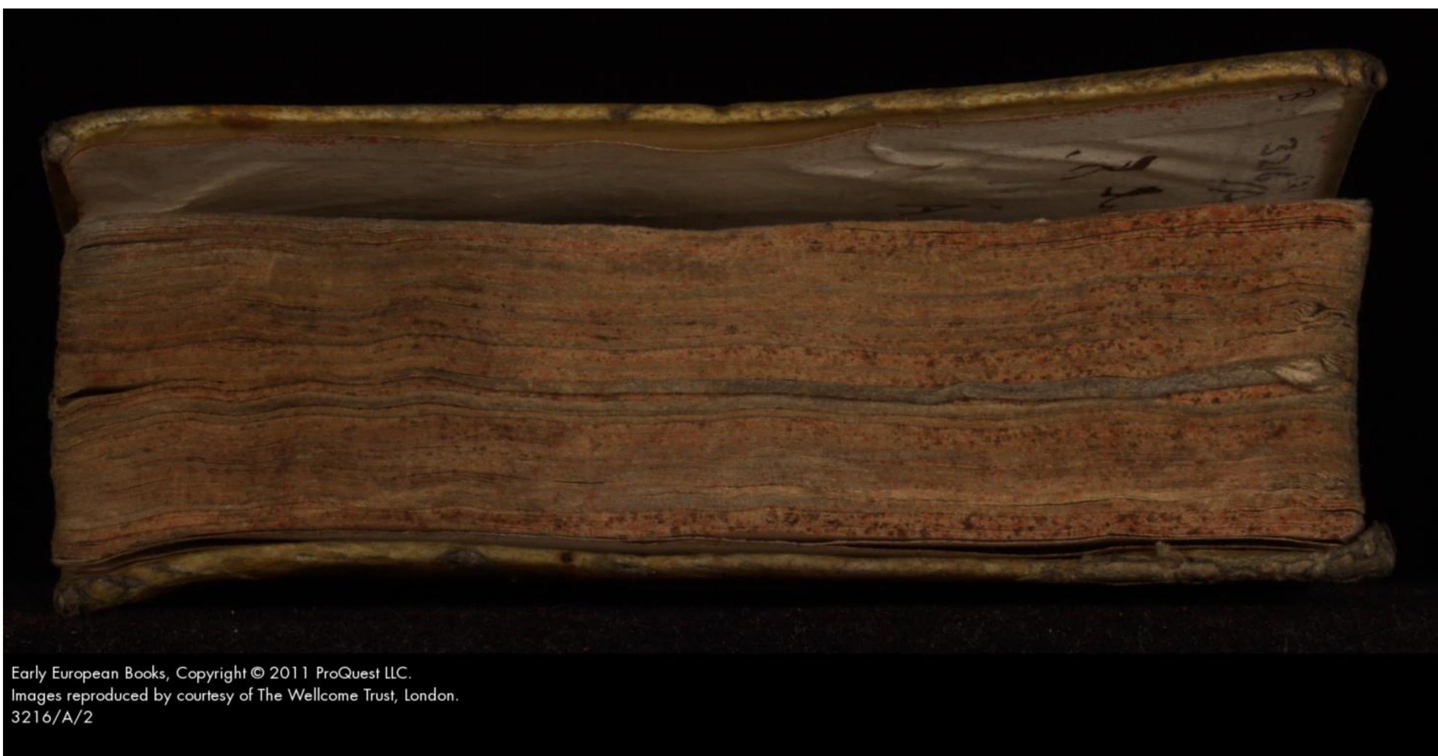

Hippocratis
Aphorismi
1591

HIPPOCRATIS APHORISMI,

Cum GVILIELMI PLANTII Latina interpretatione,

ET

Ioannis Lygæi luculenta eorundem Paraphrasi.

Additæ ſunt ad calcem inſigniores aliquot Cornelij Celſi ſententiæ.

EXCVDEBAT IACOBVS STOER,

M. D. XCI.

BENEVOLO LECTORI.

QVAM *tenue & exiguum
sit, beneuole Lector, quod ti
bi aliquãdo nauare possum
probè intelligo: quod tamen
efficere possum, non committã in eo vt
diligentiam nostram requiras. Conque
rebantur amici quamplurimi, annota-
tiones meas in Hippocratis Aphoris-
mos inscitè ac mendosè excusas, & iu-
re quidem: multa enim in his omissa,
multa falso supposita, multò plura tran
sposita, inuersa, superfluè addita, mihi
re vera ἀπροσδόκητα, & velut ἀπροσ
διόνυσα. Nunc habes secundò impres-
sas à mendis repurgatas, emendatas,
& locupletatas. Cæterùm singulis no-
stris argumentis integrum Aphorismũ
tam Græcè quàm Latinè subiecimus,
vt nihil hîc desiderare poßint Græcæ
linguæ periti. Vale.*

HIP-

HIPPOCRATIS APHORISMI, SVCCINCTIS Paraphrasibus illustrati, adiecto breui in singulos libros & Aphorismos argumento.

Per Ioannem Lygæum medicum.

PRIMI APHORISMORUM libri argumentum.

Primus Aphorismorum liber ad eam medicinæ partem quæ Diætetice dicitur, ferè tot' pertinet. præscribit enim nõ solùm cibi & potus in sanis & ægris, verumetiam exercitationis, rationem.

APHORISMI PRIMI argumentum.

Priore huius sententiæ parte, Aphoristicam & compendiosam doctrinam in arte medica necessariã innuit, quòd vita ipsa humana breuis sit, ars verò longa: posteriore, non tantùm à medico, sed & ab ægris atque ministris quæ conueniunt, requirit.

APHOR. I.

Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς, ἡ δὲ πεῖρα σφαλερὴ, ἡ δὲ κρίσις χαλεπή. Δεῖ δὲ οὐ μόνον ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

Vita breuis, ars longa, occasio volucris, experientia periculosa, iudicium difficile. Nec verò satis est, medicum suum fecisse officium, nisi suum quoq; ægrotus, suum astãtes faciant, sintque externa ritè comparata.

V*Ita*, vitæque nostrę portio medicinę discẽdæ idonea. *breuis*, arti longæ collata. *Ars*, ipsa medicina. *longa*, propter variarum rerũ inuestigationem & cognitionem quã hæc ipsa requirit. *occasio*, medicamẽta adhibendi, atque adeo faciendi aut non faciendi opportunitas. *volucris*, quod corpus humanum assiduè fluat & temporis momento trans-

transſmutetur à cauſis internis & externis. *experientia*, medicorum remediorum, & cauſarum omnium ſalubrium faciendorũ, admouendorum, à maioribus nondum limitatorum, neque longo vſu comprobatorum, *periculoſa*, propter corporis humani dignitatem. *iudicium*, quo quid faciendum ſit inueſtigamus. *difficile*, ob ſectas & varias in arte medica opiniones, *medicum*, à quo fit actio. *officium*, circa ægrũ ad morbi oppugnationẽ. *ægrotus*, ſine quo non fit actio: decet enim eũ opportuna facere, & in omnibus præcipienti medico obtemperare, nihilque intemperantia delinquere. *aſtantes*, per quos melius ipſa fit actio, ſedulò ſuo fungi officio decet. *externa*, per quæ omnia illa conſeruantur, conuenire ac culpa vacare oportet.

APHOR. 2 ARGVM.

Quales humores medicum vacua-

re oporteat ostendit exemplo ab euacuationibus quæ à natura fiunt, desumpto.

ΕΝ τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίης, καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν αὐτομάτως γινομένοισιν, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγγείη, ἢν μὲν οἵη δεῖ γίγνεσθαι, γίγνηται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. ἢν δὲ μὴ, τοὐναντίον. ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χώρην, καὶ ὥρην, καὶ ἡλικίην, καὶ νούσους ἐν ᾗσι δεῖ, ἢ οὔ.

In turbationibus alui & vomitionibus quæ sponte fiunt, si qualia oportet purgentur, confert & facilè ferunt: sin minus, contrà fit. Sic & vasorum depletio si qualem fieri oporteat, fiat, confert & facilè ferunt: sin minus, contrà accidit. Proinde & regionis & temporis & ætatis & morborum habenda est ratio, pro quibus talia vacuari conueniat, nécne.

In turbationibus alui, & deiectionibus per inferna, *& vomitionibus*, nimirum à natura factis, citra medici operam virtute expultrice robusta. *si purgentur*, per commoda & idonea loca, deiectione, vomitione, facultatis expultricis impetu. *confert*, quia morbum abolent aut leuãt. *& facilè ferunt*, ægroti, à vitiosis succis liberati, leuiorésque facti. *sin minus*, vitiosi humores vacuẽtur. *contrà fit*, difficulter ferunt ægrotantes euacuationem. *sic & vasorum*, humores superabundantes continentiũ, *depletio*, per vomitũ, aut secessum, aut venæ sectionem, hæmorrhoidas, vrinã, clysteres, vterum, exercitia, & eiusmodi facta. *fiat*, à methodico & rationali in singulis morbis infestos humores educendo. *confert*, talis depletio. *& facilè ferunt*, ægroti, quòd vitiosi humores educantur. *sin minus*; fiat depletio eorum quæ

corpora molestant. *contrà accidit,*
nec bene tolerant ægroti. *regionis,*
in qua degunt ægrotantes. *temporis,*
quod præsens est. *ætatis,* secundũ quã
humores in corpore varii sunt. *mor
borum*, quorum cognitio humoris
superabundantis notitiam suppedi-
tat. *ratio,* in ipsis humoribus educẽ-
dis. *nécne,* conueniat tales humores
educere.

APHOR. 3 ARGVM.

*Immodicã plenitudinẽ periculosam
esse, atq; adeo sine mora soluendã, athle
tarum exemplo: summas tandem & va
cuationes & refectiones vitandas.*

ΕΝ τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ᾽ ἄκρον
εὐεξίαι σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ
ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐ-
τέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρε-
μέουσιν, οὐδέτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον
ἐπιδιδόναι, λείπεται ἐπὶ τὸ χεῖρον. του-
τέων οὖν εἵνεκεν τὴν εὐεξίην λύειν ξυμ-
φέρει μὴ βραδέως, ἵνα πάλιν ἀρχὴν
ἀναθρέ-

ἀναθρέψιος λάβῃ τὸ σῶμα, μηδὲ τὰς ξυμπτώσιας ἐς τὸ ἔσχατον ἄγειν (σφαλερὸν γὰρ) ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ᾖ τοῦ μέλλοντος ὑπομένειν, ἐς τοῦτο ἄγειν. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ κενώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἄγουσαι, σφαλεραί· καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψιες αἱ ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἐοῦσαι, σφαλεραί.

Athletarum plenior corporis habitus, ſi ad ſummum ſit plenitudinis gradũ perductus, lubricus eſt. neque enim eodem permanere aut conſiſtere poteſt: quum verò non conſiſtat, nec iam poßit in melius proficere, ſupereſt vt recidat in deterius. Quamobrem plenior illa corporis habitudo haud cunctanter eſt ſoluenda, quò corpus nouæ nutricationis initium capiat. Non tamen vſque eò vacuando pergi velim, vt vaſa in ſe penitus conſidant. hoc enim tutum non eſt: ſed quatenus natura feret, eò vſque progredi oportet. Sic & extremæ vacuationes periculoſæ: contráq. repletiones, extremæ ſi fuerint, ſimiliter periculoſæ.

Athletarum, cibis multis & pluri mũ nutriẽtibus corporis molem & robur parare ſtudentium. *habitus*, tã tam habentes plenitudinem vt maiorem habere nõ poſſint. *Perductus*, ſi vaſa ſic expleta humorib. fuerint, vt plus citra vitæ diſcrimen capere non poſſint. *lubricus eſt*, ob incommodam plenitudinem, cuius cauſa vaſa ſæpe rumpuntur aut calor natiuus ſtrangulatur. *eodem*, ſtatu. *permanere*, athletæ continuò appetentes. *conſiſtere*, diu, quũ ſemper natura coctionem, alimenti diſtributionem, ſanguinis generationem, adiectionem, adglutinationem, atque aſſimilationem moliatur. *conſiſtat*, quum athletæ tantam adepti ſunt molem corporis cibis immodicis & plurimum nutrientibus. *proficere*, quòd athletæ ad pleniorem habitudinem progreſſi ſint. eo enim tempore facultates ſuum munus obeunt, ceſſat

coctrix

coctrix, impeditur retentrix, repultrix grauatur copia & plenitudine. *recidat*, habitus. *in deterius*, ruptis venis, aut innato calore qui ob immodicam plenitudinem perſpiratu caret extincto. *habitudo*, plenitudo athletarũ. *cunctanter*, antequam prædicta pericula incidant. *ſoluenda*, per euacuantia venæ potiſſimum ſectionem. *capiat*, nouo aſſumpto cibo, vt facultates omnes naturales ad ſuum officium redeant, quarum finis nutritio eſt. *pergi*, nam de extremo in extremũ ſine medio tranſit natura, tandémque vires proſternuntur. *vaſa*, priùs plena. *tutũ*, quòd rarò vires proſtratæ reſtaurẽtur. *natura*, virtus eius qui debet perferre euacuationẽ. *oportet*, nã hic minus, ille magis perfert euacuationis. *vacuationes*, omnes in genere in ſoluẽda firma athletarũ affectione. *periculoſæ*, ob id fugiendæ ne vires eius qui vacuatio

nem ſuſtinet proſternantur. *contráque*, viciſſim quoque. *repletiones*, cuiuſcunque generis ſint. *extremæ*, immodicę. *periculoſæ*, quum iã natura imbecillis ſit neque poſſit ſufficienter coquere, neque diſtribuere & aſſimilare alimentum.

APHOR. 4 ARGVM.

Victum tenuem & accuratum periculoſum eſſe in diuturnis morbis, ſummas tandem expletiones atque inedias, difficiles & moleſtas.

Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται, καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν αἰεὶ πάθεσι, καὶ τοῖσιν ὀξέσιν, οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί· καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔσχατον λεπτότητος ἀφιγμέναι δίαιται, χαλεπαί. καὶ γὰρ αἱ πληρώσιες αἱ ἐς τὸ ἔσχατον ἀφιγμέναι, χαλεπαί.

Victus tenuis & exquiſitus & in morbis longis ſemper, & in acutis verò vbi non conuenit, parum tutus. Rurſúmque victus qui ad extremam peruenerit tenuita-

nuitatem, molestus. siquidē quæ ad summam plenitudinem perductæ sunt repletiones, molestæ.

Victus, quo ægri vtuntur. *tenuis & exquisitus*, qui per pauca, aut ea quæ parū nutriunt edulia fit. *longis*, quibus debetur victus plenus. *semper*, periculosus est, quòd vires demoliatur, & cum quo æger ad quadragesimum diē perdurare non potest. *conuenit*, vt peracutis & acutissimis. *parū tutus*, naturam enim plurimū grauat, & à morbi coctione abstrahit. *tenuitatē*, vt omnimodā inediā. *molestus*, in morbis lōgis. *perductæ*, vt dictū est Aphorismo sup. *molestæ*, vt summę inedię difficiles & molestæ.

APHOR. 5 ARGVM.

Errata quæ tū in tenui, tū in pleniore victu cōmittuntur, inter se conferūtur.

ΕΝ τῇσι λεπτῇσι διαίτησιν ἁμαρτάνουσιν οἱ νοσέοντες, διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πᾶν γὰρ τὸ ἁμάρτημα, ὃ ἂν γένηται, μέγα γίνεται μᾶλλον ἢ ἐν τῇσιν ὀ-

λίγον ἁδροτέρῃσι διαίτῃσι. διὰ τοῦτο καὶ τοῖσιν ὑγιαίνουσι σφαλεραὶ αἱ πάνυ λεπταὶ καὶ καθεστηκυῖαι καὶ ἀκριβέες δίαιται, ὅτι τὰ ἁμαρτανόμενα χαλεπώτερον φέρουσι· διὰ τοῦτο οὖν αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες δίαιται σφαλεραὶ ἐς τὰ πλεῖστα τῶν σμικρῶν ἁδροτέρων.

In tenui victu peccāt ægroti, quo fit vt magis lædātur. Siquidē quoduis peccatū grauius hîc quā in paulo pleniore victu solet esse. Eadē de causa sanis etiā valde tenuis, statáq. & exquisita vict⁹ ratio parū tuta, quia errata grauius ferunt. Quare tenuis exactúsque victus paulo pleniore existit maxima ex parte periculosior.

Victu, si quādo eo vti cōueniēs est morbi ratione. *peccāt*, quādo intempestiuè hūc sibi deligūt. *lædātur*, ab errore illo, propter viriū imbecillitatē à victu tenui, & morbo acuto. *hîc*, tenui victu intēpestiuè adhibito. *pleniore victu*, quo in morbi vigo

re

re sæpius vti cogũtur, prçsertim vbi ex inedia vires prostratç fuerint. *pec catũ solet esse*, à medico, ægroto, astã-tibus, & externis, quod grauius vires lædit. *sanis*, hoc in genere victus de-linquentibus. *statáque*, semel. *ferunt*, sani victu tenui aut exquisito vten-tes. *exactus*, accuratus & constitutus. *paulò*, maxima ex parte. *periculosior*, quòd vires reddat imbecillas.

APHOR. 6 ARGVM.

Nõnũquã à summis præsidiis auspicãda curatio.

ΕΣ δὲ τὰ ἔσχατα νοσήματα, αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι ἐς ἀκριβείην, κράτισται.

Ad extremos morbos, extrema exquisitè comparata remedia, optima.

Morbos, maximos, quales sũt peracuti, à quib⁹ periculũ impẽdet. *remedia*, vt est vict⁹ tenuissim⁹, & alia p̃-sidia maxima. *optima*, si nihil à medico, ægroto, & assidẽtibus peccetur.

APHOR. 7 ARGVM.

In peracutis morbis extremè tenuissimo victu vtendum.

ΟΚου μὲν οὖν κάτοξυ τὸ νόσημα, αὐτίκα τοὺς ἐσχάτους πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι. ὅκου δὲ μὴ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἁδροτέρως διαιτᾶν, τοσοῦτον ὑποκαταβαίνειν, ὁκόσον ἂν ἡ νοῦσος μαλθακωτέρη τῶν ἐσχάτων ᾖ.

Quũ itaque morbus peracutus eſt, extremos protinus labores habet, ſumméque tenuiſſimo victu eſt vtendũ: quum verò non eſt, ſed pleniorem victũ licet exhibere, tantùm de extrema victus tenuis ratione remittendum, quanto extremis morbus fuerit remißior.

Peracutus eſt, atque adeo celeriter cõſiſtit. *protinus*, die quarto, aut paulo antè, vel paulò pòſt. *labores*, ſtatum, & vigoré cũ grauiſſimis ſymptomatibus. *ſumméque*, tum neceſſariò. *tenuißimo*, ſoláque inedia. *vtendum*, modò id liceat per vires & ætatem ægrotãtis. *non eſt*, peracutus morbus non eſt, ſed tantum acutus vel lõgus. *victum*, vt melicratum, &

ſuccum

succũ ptisanæ.*exhibere*, quia status lõgius abest.*remittendum*,tantóque plenior victus adhibendus.*morbus*,acutus vel longus.*remissior*, & à vigore recedit.

APHOR. 8 ARGVM.

Qualis debeat esse in morborũ omniũ vigore victus.

Ὁκόταν δὲ ἀκμάζῃ τὸ νούσημα, τότε καὶ τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι.

Quum morbi vis est maxima,tum vel tenuissimo victu est vtendum.

M*orbi*,siue peracuti,siue acuti,siue lõgi.*vis est maxima*, quam declinatio excipit,quod animaduerti ꝛ prudens medicus. *vtendum est*,alioqui in morbo cuius vigorẽ mors excipit,parte artis quæ futura prædicit sola vtendum.

APHOR. 9 ARGVM.

Simul cum morbi vigore,ægrotãtis vires diligenter attendendæ in peracutis.

Συντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσέοντα εἰ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὴν ἀκμὴν τῆς νούσου, καὶ πότερον ἐκεῖνος ἀπαυδήσει

προότερον, καὶ οὐκ ἐξαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νοῦσος προότερον ἀπαυδήσει καὶ ἀμβλυνεῖται.

Sed & ex ægroto coniecturam facere oportet an is cũ præscripto victu perstet ad morbi vsque vigorem, ân ve prius deficiat, impárque cum tali victu succumbat, quàm cedat morbus & obtundatur.

Oportet, in morbis præfatis. *victu*, quem præscribit medicus. *vigore*, & status præterierit. *deficiat*, facultatib⁹ corpus ipsum dispẽsantibus prostratis. *succũbat*, cum morbo pugnare antequã ad vigorem commodè pertingere queat. *obtundatur*, declinatione apertè subsequente.

APHOR. 10 ARGVM.

Non tantùm in peracutis, vel acutis, dum vigent, tenuiter cibandum, sed & in diuturnis.

ΟΚόσοισι μὲν οὖν αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λεπτῶς διαιτᾷν· ὁκόσοισι δ' ἐς ὕστερον ἡ ἀκμὴ, ἐς ἐκεῖνο καὶ πρὸ ἐκείνης μικρὸν ἀφαιρετέον. ἔμπροσθεν πιωτέρως διαιτᾷν, ὡς ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Quibus itaque vigor statim futurus est,

tenu

tenuiter ſtatim habere oportet: quibus autem poſterius, & in ipſo vigoris tempore, & paulo ſub ipſum de victu demendum. Antea verò plenius alendum, vt ægrotus perferre queat.

Quibus, morbus conſiſtit & vigor adeſt. *ſtatim*, non multo poſt primam inuaſionem, vt in peracutis & acutis morbis. *tenuiter ſtatim*, circa principia his tenuis victus adhibendus eſt, quo victus genere in ipſo ſtatu vtimur. *poſterius*, ſi non confeſtim vigor futurus eſt, nempe die 7, vel 14. *vigoris tempore*, ipſóq; vigore. *ipſum*, tẽpus. *de victu demendum*, vt natura coctioni humorum noxiorum vacare poſſit. *alendum*, nutriendum plenius. *queat*, vſque ad ſummum vigorem perdurare: in quo tenuis vict⁹ adhiberi debet.

APHOR. II ARGVM.

A cibis abſtinendum in ipſis febriũ acceſsionibus.

ΕΝ τοῖσι παροξυσμοῖσιν ὑποστέλλεσθαι χρή· τὸ προστιθέναι γὰρ βλάπτει. καὶ ὁκόσα κατὰ περιόδους παροξύνεται, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖ-

σιν ὑποστέλλεσθαι χρή.

In ipsis tamen exacerbationibus cibum adimere oportet. nam præbere, noxiũ. Et quum per circuitus redeũt morbi, in ipsis accessionibus abstinendum.

In *exacerbationibus*, febriũ cõtinuarum habentium exacerbationes intermittentibus affines, nempe principio, augmẽto, & vigore. *noxium*, quòd naturam quæ circa morbi materiam tum est occupata, cibus oblatus distrahat, atque adeo humores morbum efficientes adaugeat. *circuitus*, nempe in intermittentibus febribus, quæ per certos circuitus redeunt. *accessionibus*, & ante accessiones. *abstinendum*, modò per ægrotantis vires & corporis naturam liceat.

APHOR. 12 ARGVM.

Qua ratione accessiones & vniuersalia morborum tempora deprehendere licet, & num morbi futuri sint breues, aut longi: indicatu faciles, aut difficiles.

Τοὺς δὲ παροξυσμοὺς καὶ τὰς καταστάσιας δηλώσουσιν αἱ νοῦσοι, καὶ αἱ ὧραι τοῦ ἔτεος, καὶ αἱ τῶν περιόδων πρὸς ἀλλήλας

αὐτεπιδόσιες, ἤν τε καθ᾽ ἡμέρην, ἤν τε παρ᾽ ἡμέρην, ἤν τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνωνται· ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐπιφαινομένοισιν, οἷον ἐν πλευριτικοῖσι, πτύελον ἢν αὐτίκα ἐπιφαίνηται ἀρχομένου, βραχύνει· ἢν δ᾽ ὕστερον ἐπιφαίνηται, μηκύνει. καὶ οὖρα, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἱδρῶτες, καὶ εὔκριτα, καὶ δύσκριτα, καὶ βραχέα, καὶ μακρὰ τὰ νοσήματα, ἐπιφαινόμενα δηλοῖ.

Morbi vero ipsi, & anni tempora, & periodorum inter se proportionis obseruatio, siue ea quotidie, siue alternis, siue maiore interuallo fiant, paroxysmos & statum morborum indicabunt. Sed & ex iis quæ postea apparent, indicia sumuntur, velut in pleuritide sputum si statim initio appareat, breuem fore denũtiat: si verò posterius conspiciatur, longam. Quin etiam vrinæ, alui fæces, sudores & iudicatu faciles aut difficiles, & breues aut longos morbos fore, quum superueniunt, demonstrant.

M*orbi*, à quibus victus ratio instituitur. *anni tempora*, constitutiones suam naturam obseruantes, totam morborum durationem & differentias medico

indicabunt.*periodorum obſeruatio*, acceſſionum quæ in circuitibus fiunt augmenta. *quotidie*, vt in febribus quotidianis.*ſiue alternus*,vt in bilioſis& tertianis.*interuallo*,vt quartanis,quintanis.*ſed & ex his*,ſymptomatibus& ſignis.*apparet*,in ipſo morbo.*indicia*,acceſſionum & conſtitutionũ.*ſumuntur initia*,morbo incipiente *ſtatim*,nempe intra tres dies.*ſputum appareat*,coctũ. *breuem*,& leuem ſignificat pleuritidẽ. *poſterius*, nempe circa decimumquartum diem.*longam*,longum fore morbum ſignificat.*vrinæ*, earum nempe ſubſtantia, quantitas, qualitas, perſpicuitas,color,odor,meiendi modus, & contenta,morbi inſtitutionem mõſtrant.*fæces & ſudores*,vt ſuperuenerint quæcũque apparuerint, alia quoq; per aliã partẽ excreta *faciles aut difficiles*,vel bonam morborum iudicationem & terminationem iudicatu facilem,vel malã,iudicatu difficilem.*breues*,ſi ſtatim illa cocta ſint.*longos*,ſi cruda vel pituitoſa.

APHOR. 13 ARGVM.

Ætatum differentiam multum conferre

re ad victus rationem probè instituendã.

ΓΈροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειρά-κια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία. τουτέων δὲ αὐτέων ἅπερ ἂν τύχῃ αὐτὰ ἑωυτῶν προθυμό-τερα ἐόντα.

Ieiunium senes decrepiti ferunt facillimè, secundùm hos qui constantem ætatem agunt, minus adolescentes, minimè omnium pueri, atque inter eos maximè qui acriore sunt & viuidiore ingenio præditi.

S*enes*, quique adhuc ciuilia munia o-
bire possunt. *ieiunium*, quòd frigidio-
res sint, & cibos minus possint cõfice-
re, labefactata iam nonnihil virture. *æ*
tate agunt, vt qui in declinatione à vi-
gore existũt, & famem facilè tolerant,
nã corpus haud consimiliter vt antea
calidũ obtinẽt. *minus adolescentes*, ieiu-
nium ferunt quàm senes primi, & con
sistẽtes, quòd calor corpúsque eorum
in continuo sint incremento. *pueri*, fa-
mem tolerant, quòd corpus perspiratu
facilè obtineant, & plurimum calidi in
nati, quódque iustam incrementi per

fectionem nondum consequuti sint. *viuidiore ingenio*, ii enim sunt animosiores quia cæteris calidiores.

APHOR. 14 ARGVM.

Causam adducit propter quam senes facilè ieiunium, contrà verò pueri & adolescentes nullatenus sustineant.

TÀ αὐξανόμενα, πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν. πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς· εἰ δὲ μὴ, τὸ σῶμα ἀναλίσκεται. Γέρουσι δὲ ὀλίγον τὸ θερμόν· διὰ τοῦτο ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέονται· ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννυται. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρουσιν οὐχ ὁμοίως ὀξέες· ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

Qui crescunt, plurimum habent calidi natiui: itaque copioso quum egeant alimento, abundè ipsis suppeditare oportet. alioqui corpus consumitur. In senibus verò inest caloris parum. Paucis propterea succediculis egent. exiguus namque ignis fomitis extinguitur multitudine. Ob eandem causam nec senibus febres perinde acutæ fiunt: frigidum enim eorum corpus.

Qui, præsertim pueri & adolescẽtes. *crescunt*, & in assiduo sunt incremento per nouam pororum generationẽ ab

appoſito nutrimento. *calidi natiui*, & ſubſtantiæ calidæ, humidæ, ſeminalis, mēſtruæ, & ſanguineæ. *alimento*, quod multum diffluit à ſubſtantia eorum calida, humida. *conſumitur*, nullo adhibito alimento. nam tum quæ conſumat non inueniens calidum innatum, carnes omnino cōſumit. *caloris*, ob quā cauſam ſenes corpus frigidum obtinēt. *ſuccendiculis*, & alimētis. *eget*, quòd paucus fiat fluor ſubſtantiæ eorum. *extinguitur*, eorū calor ſuffocatur ſi quiſpiā illis copioſum alimentum ſuppeditet. *cauſam*, quòd ſenibus parū calidi natiui inſit. *ſenibus*, atque iuuenibus. *frigidū*, & paucum ipſis calidum natiuum.

APHOR. 15 ARGVM.

Ad rectam victus rationem inſtituendam tempora anni conferre.

Αἱ κοιλίαι χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσι καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι. Τροφῆς οὖν πλείονος δέονται. σημεῖον αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ ἀθληταί.

Vētres hyeme ac vere natura calidiſſi

mi, & somni longissimi. Per ea igitur tẽpora plus cibi dare oportet, siquidem plus natiui caloris habent. Quo fit vt copiosiore alimento egeant. argumento sunt ætates & athletæ.

Ventres, internæ nimirũm corporis partes, & cõcauitates omnes. *hyeme*, naturam suam obseruãte. *verè*, præsertim eius initio. *natura*, natiuóque calore. *calidissimi*, temperatissimi. *& somni*, per quos naturæ opera fiunt exactissima. *longissimi*, propter lõgiores noctes frigidissimas & humidissimas. *tempora*, in quibus ventres natura calidissimi & sõni lõgissimi sunt. *cibi*, & plenius nutriẽtis. *dare*, quod probatur per sequẽtia. *caloris natiui*, in ventribus & cauitatibus internis. *copiosiore*, pleni⁹ nutriente qui conficiat ne absumantur. *argumento*, indicio. *athletæ*, quòd pluribus egent alimentis, ob calorem internum crebris exercitiis auctiorem redditum.

APHOR. 16 ARGVM.

Victum tam ægris quàm sanis conuenientem præscribit.

ΑΙ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνο ξυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοισι, καὶ τοῖ

σιν

σιν ἄλλοισι τοῖσιν οὕτως εἰθισμένοισι διαιτᾶσθαι.

Victus humidus cùm febricitantibus omnibus, tum pueris maximè atque alijs qui tali victu vti consueuere, vtilis.

H*umidus*, frigidus actu aut potentia. *vtilis*, vt cōtrarius. *pueris*, pueris prodest per morbos victus humidus & frigidus, vt per sanitatem humidus, calid⁹, ipsis humidis, calidis, & quo potissimū proximiores sunt generationis principio. *consueuere*, siue febrem patiantur qui sani sint: quippe consuetudo similibus indiget naturam imitans.

APHOR. 17 ARGVM.

E*orum quæ ægrotantibus offeruntur modus considerandus.*

KAI οἷσιν ἅπαξ, ἢ δὶς, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέρος. δοτέον δέ τι καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ, καὶ τοῖς ἔθεσι.

Quos etiā semel aut bis, & plus minúsve & minutatim alere conueniat spectandum. D*andum verò aliquid tempori, regioni, ætati, & consuetudini.*

Q*uos*, subinde ægrotos. *semel*, & totū simul. *aut bis*, vt duobus pastibus. *plus minúsve*. semel aut bis. *minutatim*, in sin

gulis nimirum paſtibus.*ſpectandum*, ex morbi vigore & viribus. *dandũ*, de numero & quãtitate paſtuũ, ſemel aut bis, plura aut pauciora ſumẽdũ, ídque poſt duas primas & maximas indicationes à morbo & ægrotantis viribus petitas.

APHOR. 18 ARGVM.

Ægrotos difficillimè ferre cibos æſtate, & autumno æſtatem mox inſequente.

ΘΈρεος καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα φέρουσι, χειμῶνος ῥήϊστα, ἦρος δὲ δεύτερον.

Æſtate & autumno cibi copiam ferunt difficillimè, hyeme facillimè, vere minus.

Ferunt, ægrotãtes, quòd iis tempori bus calor natiuus exiguus ſit, & vires imbecillæ. *hyeme facillimè*, cibos ferunt, quòd color natiuus plurimus ſit. *vere minus*, quòd temperatum ſit, vnde nec difficillimè tum vt æſtate, neque facillimè vt hyeme, ægrotantes ci bos ferunt, ſed facilè.

APHOR. 19 ARGVM.

Modus vſus ciborum ex ipſis acceſſionibus diſcendus.

ΤΟῖσιν ἐν τῇσι περιόδοισι παροξυνομένοισι μηδὲν διδόναι, μηδ᾽ ἀναγκάζειν,

ἀλλ' ἀφαιρέειν τῶν προσθεσίων πρὸ τῶν κρισίων.

Quibus per ſtatos circuitus acceſsiones fiunt, nihil dare, nec cogere, ſed demere oportet ante iudicationes.

Circuitus, periodos certas ordinatím que factas. *dare &c.* in ipſa acceſſione & ante acceſſionẽ nõ oportet dare cibũ & potũ, alioqui cauſæ morbũ efficiẽti aliquid adiicies, morbúmq; ipſum augebis. *demere*, ſubtrahere oportet adiectioni ei quod offerebatur. *indicationes*, ipſas nimirũ acceſſiones, in quibus magna ex parte iudicationes accidunt.

APHOR. 20 ARGVM.

Quando in morborum iudiciis naturæ opitulandum, & quando non.

Τὰ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀρτίως, μὴ κινέειν, μηδὲ νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακείῃσι, μήτ' ἄλλοισιν ἐρεθισμοῖσιν, ἀλλ' ἐᾶν.

Quæ decernuntur decretáve ſunt iuſtè, nec mouere, nec aliud quicquam nouare, ſiue medicamentis, ſiue alys irritamentis fiat, ſed omittere oportet.

Decernuntur, per criſim corpore, ſub naturæ iudicio conſtituto. *iuſtè*, perfe-

&tacute;éque atque sufficienter. *mouere*, materias quas natura magno conatu expellere studet. *nouare*, ne naturæ actionem turbemus. *siue medicamentis*, purgantibus. *irritamentis*, irritando materiã vel naturam, venæ nimirum sectione, vomitione, clystere, aut aliis causis salubribus. *omittere*, & omnia naturæ permittere, siue fiat iudicatio, siue integrè facta sit.

APHOR. 21 ARGVM.

Quid faciendum medico vbi noxia nõ integrè à natura expelluntur.

Α δεῖ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων.

Quæ educere oportet, quò maximè vergere videbũtur, ducito, viis ac locis vtiliter eò ferentibus.

Quæ, ducito, reliquias morbi non integrè iudicati oportet euacuare, quò maximè natura & facultas expultrix tendit, quando videlicet iudicatio imperfecta fuerit. *locis*, per loca cõferentia & partes non principes liberum exitum habentes.

APHOR. 22 ARGVM.

In morborum principiis (nisi turgeant

hu-

humores) medicamenta purgantia haud propinanda.

ΠΕ'πονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν μὴ ὠμὰ, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ· τὰ δὲ πλεῖστα οὐκ ὀργᾷ.

Quæ matura coctáque sunt medicari ac mouere oportet, non cruda, nec per initia, nisi suopte cieantur impetu: id quod perrarò fieri solet.

Cocta, vtpote præparata ad expulsionem. *cruda*, vtpote pigra & ad motum inepta, propter crassitudinem & frigiditatem. *initia*, medicari oportet noxia, quòd tum cruda sint omnia. *nisi suopte cieantur*, nisi turgeant cruda & aliæ materiæ in principiis: quod semper nō fit. nam plurima magna ex parte non turgent, nec motu concitatiore ac impetuosiore à partibus in partes defluunt.

APHOR. 23 ARGVM.

In vacuationibus multitudinem non considerandam, sed superexcedentis humoris qualitatem, & tolerantiæ facilitatem.

ΤΑ' χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ οἷα δεῖ καὶ φέ-

ρει ἀφόρως, καὶ ὅκου δεῖ, μέχρι λειποθυμίης ἄγειν, καὶ τοῦτο ποιέειν ἢν ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Quæ vacuantur multitudine metiẽda non sunt, sed si quæ oportet vacuẽtur, & facilè ferant: atque vbi ad animi deliquium educere conuenit, faciendum, si ægrotus par esse possit.

Quæ vacuantur, defectiones siue à natura siue à medico factæ, non sunt æstimandæ copia immẽsa à medico. *si quæ*, quæ corpus molestant. *vacuentur*, deiiciantur natura aut vi medicamenti. *ferant*, ægroti tolerant & seipsis fiunt leuiores. *deliquiũ*, defectionem. *educere*, euacuare phlebotome seu venæ sectione. *conuenit*, in pletora scilicet. *si ægrotus*, si æger possit tolerare validarum virium beneficio.

APHOR. 24 ARGVM.

Quando commode medicamento purgante vti licet in morbis acutis.

EN τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις, καὶ ἐν ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρέεσθαι, καὶ τοῦτο προεξευκρινήσαντας ποιέειν.

In morbis acutis rarò, & per initia medicamento purgante vti oportet. Nec

vero id inconſiderate faciendum.

M*orbis*, breui tempore motis, vrentibus feruentémque habentibus materiam. *raro*, propter noxas & incommoda quæ purgationes ipſas ſequuntur. *vti*, niſi turgeãt humores. *faciendum*, ea multa cautione & conſideratione.

APHOR 25 ARGVM.

Qua rãtione deprehenditur medicamentum purgans bene aut malè proceſſiſſe.

HN οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι. τὰ δ᾽ ἐναντία δυσχερῶς.

S*i qualia oportet purgentur, confert, & facilè ferunt: ſi contraria, difficulter.*

P*urgentur*, per medicamentum purgans. *confert*, quod id repurgetur quod obledebat *& facilè ferunt*, ægrotantes. *ſi contraria*, purgentur qualia purgari non oportet, ſed qualia erant retinenda. *difficulter*, ferunt qui repurgantur.

APHORISMORVM HYPPOCR. LIBRI. II.

ARGVMENTVM.

Habet secundus hic liber, de quo vniuersalis & integra intentio assignari nõ potest, permulta quæ ad Aetiologiam, Semeioticem, Physiologiam, & purgationem pertinent.

APHORISMI. I. ARGVM.

Quando à somno prædici possit nunquid morbus saluber aut exitialis futurus sit.

APHOR. I.

EN ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιέει, θανάσιμον, ἢν δὲ ὠφελέῃ, οὐ θανάσιμον.

Quo in morbo somnus laborem adfert, est mortiferum: Si verò leuationem, minimè est mortiferum.

Morbo

Morbo, morbi quocunque genere, eiusque particularibus temporibus. *laborem adfert*, ægrum lædit. *Mortiferum*- mortale signum existit, idque si in declinatione accidat, in qua aliàs rimùm conferre solet. *leuationem*, si iuuat somnus in declinatione illa particulari non mortale est signum sui ratione, quòd bonum portendat.

APHOR. 2. ARGVM.

Eius quod superius dixit veluti exemplum subiungit.

OΚου παραφροσύνην ὕπνος παύει, ἀγαθόν.

Vbi somnus delirationem sedat, bonũ.

Vbi somnus, aut quæuis causa salubris. *delirationem*&, alia symptomata *sedat*, remittit. *bonum*, innuit, &mul tò melius vbi soluit.

APHOR, 3. ARGVM.

Somni ac vigiliarum exemplo immoderata omnia naturæ esse prorsus aduersa.

ΥΠνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μετρίου μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

Somnus & vigilia modum si excesserint, malum.

Vigilia, ipsi somno opposita. *excesserint*. immoderata fuerint. *malum*, signum existit & causa mala. somnus quidem immoderatus cerebrum nimis quam conueniat refrigeratum & humectatum esse significat: vigiliæ verò immoderatæ siccitatem multam portendunt, cruditatem pariunt.

APHOR 4 ARGVM.

Satietatis quoque & famis exemplo immoderata esse noxia.

ΟΥ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ᾽ ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν, ὅτι ἂν μᾶλλον τῆς φύσιος ᾖ.

Non satietas, non fames, neque aliud quicquam quod naturæ modum excedat, bonum.

Satietas, copia ciborū parta. *fames*, quæ modum naturæ excedit, *modum*, naturalem tum vsum tum ordinem eiúsque temperaturam.

Quid

APHOR. 5 ARGVM.

Quid præ ſe ferant ſponte natæ laſsitudines.

KΌποι αὐτόματοι φράζουσι νούσους.

Spontaneæ laſsitudines morbos denunciant.

L*aſsitudines*, inſignes nullo corporis, aut animi motu natæ. *denuntiant*. febres nimirum ſi in toto ſunt corpore, vel partium, ſi in eis ſint, quippe ex ipſis morbi cauſã adeſſe ſignificatur,

APHOR. 6 ARGVM.

Tum demum lædi rationem vbi dolorificus affectus non ſentitur.

OΚόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

Qui ab aliqua corporis parte dolẽtes, feré dolorem non ſentiunt, iis mens ægrotat.

D*olentes*, affectum dolorificum habẽtes. P*arte*, vel in toto corpore. *dolorem*, eum ſenſum triſtem, & moleſtum ab eo affectu natum. *non ſentiunt*, non apprehendunt.. *mens*, ac tota facultas

animalis ſic eſt oppreſſa, vt fungi ſuo munere non poſsit.

APHOR. 7. ARGVM.

Quando tardè ac tenuiter, celeriter ac plenius, triplex noſtra ſubſtantia reparanda & inſtauranda.

TA' ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτυνόμενα σώματα, νωθρῶς ἐπαναστρέφειν δεῖ. τὰ δὲ ἐν ὀλίγῳ, ὀλίγως.

Quæ longo tempore extenuata ſunt corpora, ſenſim reficere oportet, quæ verò breui, repentè.

Extenuata corpora, corpora tribus cōſtātia, ſpiritibus, humoribus, & ſolidis, quæ extenuātur per morbos præſertim lōgos, *ſenſim*, longiore tēpore & tenuiter. *reficere oportet*, dum à morbo reualeſcunt. *quæ verò breui*, vt per morbos acutos, fluorē alui, inediam, vigilias extenuantur corpora. *repente*, plenius reficere oportet: quoniam ſoli ſpiritus & humores reſoluti ſunt, nō item ſolida membra.

Cauſam

APHOR. 8. ARGVM.

Causam exponit cur ex morbo conualescentes non recuperent vires, etiamsi cibum appetant & abunde comedant.

Εἰ ἐκ νούσου τροφὴν λαμβάνων τις, μὴ ἰσχύῃ, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ τὸ σῶμα χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντος, τοῦτο γίγνηται, χρὴ εἰδέναι, ὅτι κενώσιος δεῖται.

Si à morbo cibum adhibens quispiam vires non recipiat, copiosiore alimento corpus onerari indicat: Si verò modicè epulanti idem eueniat, vacuatione indigere sciendum est.

M*orbo*, iam soluto. *cibum*, cum appetitu & largiùs. *nō recipiat*, nō corroboratur triplici facultate scilicet. *copiosiore alimento*, largiori cibo quàm facultates naturales imbecillæ in succū conuertere, & in sanguinē mutare posisint. *eueniat*, quod si non assumente cibum a morbo hoc accidat vt non corroboretur aliquis. *Sciendum est*, scire oportet quod indiget euacuatione per phlebotomiam si corpus est pletoricum, per deiectionem si cacochymum.

APHOR. 9 ARGVM.

Corpora ad purgationem præparanda, nequis purgatione temere instituat, hac ratione ægrotanti damnum inferens.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅκου ἄν τις βούληται καθαίρειν, εὔροα ποιέειν.

Corpora quum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet.

Corpora cum quispiam purgare voluerit corpora, vel corporis partes, speciatim idque medicamento purgãte. *fluxilia*, ea fluida, vel eas fluidas oportet facere, cunctis primum meatibus reseratis, deinde humoribus crassis incisis & extenuatis.

APHOR. 10 ARGVM.

Superioris Aphorismi veluti rationem subiungit.

Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

Impura corpora quo plus nutriueris, eo magis læseris.

I*mpura*, corpora non pura, qualitatis & quãtitatis ratione. *nutriueris*, quãto plus nutries cibis suæ intemperiei

ſimillimis. *læſeris*, tãto plus lædes, quippe alimentum quod offertur, corrumpitur, augetque vitioſorum humorũ quantitatem.

APHOR. II ARGVM.

Quòd adiectione egentes citiſſimè reficere liceat.

Ρᾶον πληροῦσθαι ποτοῦ, ἢ σιτίου.
Facilius eſt potu refici quàm cibo.

Refici, impleri corpus ob ægritudinem exãgue. *potu*, liquido omni & humido quod facilè alteratur & promptè diſtribuitur. *cibo*, ſolidiſque omnibus ægrè alterabilibus & tranſmutabilibus.

APHOR. 12 ARGVM.

Quid, quæ poſt iudicationem in corpore relinquuntur, efficere ſoleant.

Τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν τῇσι νούσοισι μετὰ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιέειν εἴωθεν.

Quæ à morbis poſt criſin relinquuntur recidiuos morbos facere conſueuerunt.

Quæ, excrementa humorũque prauorum reliquiæ, & intemperaturæ. *re-*

linquuntur, ab ipsa natura imbecilla. *post crisim*, imperfectam. *consueuerũt*, nisi in tempore vacuentur à medico quæcunque à natura imbecilla relicta sunt

APHOR. 13 ARGVM.

Qua ratione futura aut iam facta crisis deprehendatur.

Ὀκόσοισι κρίσις γίνεται, τουτέοισιν ἡ νὺξ δύσφορος ἡ πρὸ τοῦ παροξυσμοῦ. ἡ δὲ ἐπιοῦσα εὐφορωτέρη ὡς ἐπιτοπολύ.

Quibus crisis fit, nox quæ accessionem præcedit grauis, quæ verò subsequitur, leuior ferè solet existere.

Crisis, quæ subita est & præceps in morbo mutatio, in melius vel deterius. *nox grauis*, difficilis & molesta. *præcedit accessionem*, antè accessionem prius inuadentem. *subsequitur*, ipsam iudicationem optimam & perfectam. *leuior*, quod iam natura à superuacuis & corpus molestãtibus humoribus exonerata sit, atquè adeò commodè tum homo quiescere possit.

APHOR.

APHOR. 14 ARGVM.

Quibus indiciis cognosci possit num quæ per alui profluuium fit iudicatio, bona & perfecta sit.

ΕΝ τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν, αἱ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων, ὠφελέουσιν, ἢν μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

In fluxionibus alui, excrementorum non in deteriora facta mutatio iuuat.

F*luxionibus*, in profluuiis à natura ipsa factis post crisin. *excrementorum*, mutationes excrementorum ad odorem & colorem naturali proximum iuuant, quod corpus à pluribus humorum speciebus repurgent, nisi ad mala mutatio fiat, liuẽs nimirum, nigrum, pingue, graueolens.

APHOR. 15 ARGVM.

Qua ratione iudicatio quæ per abscessum fit, bona & perfecta cognosci possit.

ΟΚου φάρυγξ νοσέῃ, ἢ φύματα ἐν τῷ σώματι ἐκφύεται, τὰς ἐκκρίσιας σκέπτεσθαι. ἢν γὰρ χολώδεες ἔωσι, τὸ σῶμα ξυννοσέει, ἢν δὲ ὅμοιαι τοῖσιν ὑγιαίνουσι γίγνωνται, ἀσφαλὲς τὸ σῶμα τρέφειν.

Vbi fauces dolent, aut pustularũ eruptiones exoriuntur in corpore, excrementa spectare oportet. nam si biliosa fuerint, vnà corpus ægrotat: si verò sanorum excrementis similia, tutò corpus alere poteris.

Fauces, quum fauces & os reliquum ægrotant aphthisque infestantur. *pustularum eruptiones*, tubercula præter naturam: corpore erumpentia & pululantia nascuntur in corpore & cute veluti excrementorum receptaculo. *excrementa*, Vrinas nimirum, deiectiones, sputa, mucum. & alia omnia excreta. *biliosa*, vt biliosa tubercula. *ægrotat*, biléque plenum est, quam nondum ad cutem natura reposuit. *Similia*, si similes sanis sint excretiones tutum est corpus nutrire vtpote excrementis & vitiosis humoribus vacuum.

APHOR. 16 ARGVM.

Neque sanis, neque ægris simul inedia & exercitationibus vtendum: hoc est vbi est euacuatio, euacuatione non vtendum.

Ὁκοῦ

OΚοὺ λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν.

Fame dominante, ab omni agitatione vacandum & labore.

Fame, vbi fames & ciborum defectus ſpontaneus vel coactus adeſt, laborãdũ nõ eſt, neq; vllo vehemẽti motu, ſiue animi, ſiue corporis vtendum: alioqui vires deiiciuntur, corpúſque plus iuſto exiccatur.

APHOR. 17 ARGVM.

Alimenti non plus quàm natura conueniat exibendum.

OΚου ἂν τροφὴ παρὰ φύσιν πλείων ἐσέλθῃ, τὴν νοῦσον ποιέει, Δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ἴησις.

Vbi præter naturam copioſior cibus ingeſtus eſt, morbum inde creari indicat ſanatio.

Cibus vel alimentum. *præter naturam*, vt ab eo immoderatiore grauetur natura, corpus noſtrum gubernãs. *Morbum creari*, ſanatio per vacuationem morbos ex repletione curans, oſtendit repletionem quæ eſt ſupra vires naturales, coctrices, & retẽtrices, morbum

facere.

APHOR. 18 ARGVM.

Ciborum natura medico diligenter cõsideranda, vt qui prompté, qui tardè nutriant, non nesciat.

Τῶν τρεφόντων ἀθρόως καὶ ταχέως, ταχεῖαι καὶ αἱ διαχωρήσιες γίνονται.

Eorum quæ confertim & celeriter alunt, celeres etiam excretiones esse solent.

Eorum, omnium in ventriculo, venis, & vniuerso corpore existentium. *confertim*, quæ vniuersim, affatim, & celeriter simulatque sumpta sunt. A*lunt*, nutriunt prima, secunda, & tertia coctione. *Excretiones*, veloces fiunt excretiones præsertim si habeant acrimoniam.

APHOR. 19 ARGVM.

Non omnino tutæ accutorum morborum prædictiones, ob id medico in his non temere pronunciandum.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου, οὔτε τῆς ὑγιείης.

In

In morbis acutis nō omninò certæ sunt mortn aut salutis prædictiones.

In morbis acutorum morborum omniũ etiã sine febre existentium, non semper sũt certæ prænuntiationes, ob subitas quæ in his contingunt mutationes humorum, acutos morbos efficientium, naturam sequentes, & quia humor infestans ex aliis in alias partes transfluit.

APHOR. 20 ARGVM.

Qui facilè per iuuentutem, in senectute magna ex parte ægrè excernunt: qui contra per ætatis vigorem ægrè, in senectute facilè excernunt.

Ὁκόσοισι νέοισιν ἐοῦσιν, αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσιν ξηραίνονται. ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν, αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισιν ὑγραίνονται.

Quibus in iuuentute aluus est humecta, iis in senectute siccatur: Quibus contrà sicca astrictáque iuuenibus fuit, ijs senibus humecta laxáque fit.

Humecta, deiectio liquida facilis-

lisque, vel ob frigidam hepatis intemperiem, vel excretiuæ potentiæ robur, aut ob bilem eò profluẽtem. *exiccatur*, fitque deiectio ficca ob flauæ bilis inopiam, & facultatem expultricem imbecillem. *Quibus iuuenibus*, exiftentibus. *aluus*, ficca eft, ob nimirum intemperiem calidam hepatis, aut paucam ciborum ingeftionem, aut tardam deiectionem. *fenibus*, his fenefcentibus humectatur, eadem femper victus ratione in fumendis cibis obferuata.

APHOR. 21 ARGVM.

Qua ratione vehemens fames, & à frigiditate orta implacata appetentia curari poffit.

Λιμὸν θώρηξις λύει.
Famen thorexis foluit.

Famem implacatam & à frigiditate ortam. *thorexis*, vini potio. *foluit*, vini potentis nimirum & meri, nam calefacit.

APHOR. 22 ARGVM.

Oppofitorum oppofita fibi inuicem remedia, fatietatis & vacuationis exẽplo.

Ἀπὸ

Ἀπὸ πλησμονῆς ὁκόσα ἂν νοσήματα γίνηται, κένωσις ἰῆται. καὶ ὁκόσα ἀπὸ κενώσιος, πλησμονὴ, καὶ τῶν ἄλλων ἡ ὑπεναντίωσις.

Qui à plenitudine morbi fiũt, vacuatione curantur: & qui ab inanitione proficiſcuntur, ſanantur plenitudine. Cæterorúmque contraria ſunt remedia.

M*orbi*, Partim geniti, partim gignendi, adhuc præſentes. *euacuatione*, *nam* morbi cauſam aufert. *plenitudine*, repletione ſiue refectione & ſatietate: nam illa adiiciunt quæ deficiunt: *cæterorumque contraria, &c.* modo ſimplices præter naturam fuerint affectus.

APHOR. 23. ARGVM.

Acutorum morborum extremus terminus circumſcribitur.

Τὰ ὀξέα τῶν νουσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι.

M*orbi acuti iudicantur intra dies quatuordecim.*

A*cuti morbi*, ſimpliciter, quinimò exactè acuti, & accutiſsimi. *quatuorde*

cim, & intra dies quatuordecim. *iudi-dicantur*, crisique finiūtur, fiunt enim ex tenui & acri materia, ob acrimoniā prompté resolubili & iudicabili.

APHOR. 24 ARGVM.

Septimanarum, quæ per quaternarios in duo æqua partiūtur, indicium quoque & iudicatoriorum dierum ratio exponitur.

Τῶν ἑπτὰ ἡ τετάρτη ἐπίδηλος. ἑτέρης ἑβδομάδος ἡ ὀγδόη ἀρχή. θεωρητὴ δὲ ἡ ἐνδεκάτη, αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἑτέρης ἑβδομάδος. θεωρητὴ δὲ πάλιν ἡ ἑπτακαιδεκάτη. αὕτη γάρ ἐστι τετάρτη μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἑβδόμη δὲ ἀπὸ ἑνδεκάτης.

Index *septimi quartus*. Sequentis *septimanæ octauus initium*. Spectandus *quoque est vndecimus siquidem is secundæ septimanæ quartus est*. Rursumque *decimus septimus spectandus: is enim à quartodecimo quartus est, & ab vndecimo septimus.*

Index *septimi quartus*, de his enim quæ in septimo (qui est primæ septimanæ

manæ postremus) futura sunt, quarto die iudicia sumuntur. *sequentis*, incipit enim statim post vltimum primæ diē. *Vndecimus*, dies, qui secundam hanc septimanam in duo æqua partitur. *nā*, quid futurum sit decimoquarto die demonstrat. *is*, dies vndecim⁹. *quartus est* alterius septimanæ, cuius principiū octau⁹ fuit. *decimus septimus*, septimanam tertiam in duo æqua diuidens. *nā* quid futurū sit vicesimo die indicat. *quartodecimo*, postremo secundæ septimanæ die, cui tertiæ huius principium copulatur: *ab Vndecimo septimus*, qui quartus erat secundæ septimanæ.

APHOR. 25 ARGVM.

AEstiuos morbos magna ex parte breues esse, autumnales longos, hyemem attingentes longissimos, quartanæ febris exemplo.

ΟΙ θερινοὶ τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες. οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ μακροί, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάπτοντες.

Æstiuæ quartanæ plerunque breues,

Autumnales longæ, & inter eas maximè quæ ad hyemem vsque pertinent.

Æstiuæ, nimirum per æstatem natæ. *plerunque*, modo omnia omnibus paribus paria respondeant: interdum enim quartana æstiua autumnali diuturnior, nimirum à vehemētiori causa orta, humoreque à quo nascitur copiosiore. *breues*, quòd tum vitiosi humores, ambiētis calore per vniuersum corpus fusi, promptè discutiantur, meatibus totius corporis patefactis. *Autūnales*, quartanæ, scilicet per autūnum natæ. *longæ*, tum quòd autumno sint peculiares, tum quia propter æstatem, quæ præcessit facultates factæ sint imbecilles. Adde quòd per ipsum corpus vniuersum superuacui humores, non ferantur, nec attenuati euaporent meatibus corporis occludi incipientibus, quòd humores tum minus sint attenuati, & crassiores, frigoreq; meatus corporis intercipiantur, nec humores noxii discutiantur.

APHOR. 26 ARGVM.

Præstare multo, vt conuulsio febrem

præ-

præcedat, quàm vt ſequatur.

Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλτιον γενέσθαι, ἢ σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

Conuulſioni febrem accedere ſatius eſt, quàm febri conuulſionem.

Febrem, ex repletione factam. *accedere*. ſponte naturæ. *ſatius eſt*, frgidos enĩ humores, neruoſas partes opplentes, & conuulſionem efficientes, calefacit, extenuat, diſcutit, coquit, coctos propellit, & foras protrudit. *conuulſionem*, ex inanitione, hæc enim maximum malum ægrotanti minatur & plane exitioſa eſt.

APHOR. 27 ARGVM.

Haud confidendum his quæ leuant, citra aliquam vel ſponte vel arte factã euacuationem: neque ſymptomata præter rationem accidentia admodum pertimeſcenda.

Τοῖσι μὴ κατὰ λόγον κουφίζουσιν οὐ δεῖ πιστεύειν, οὐδὲ φοβεῖσθαι λίην τὰ μοχθηρὰ γινόμενα παραλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀβέβαια, καὶ οὐ πάνυ τι διαμένειν οὐδὲ χρονίζειν εἴωθεν.

Non, si quid in omrbis acutis fiat præter rationem leuius, fidere oportet, nec turbari si quid temerè grauius acciderit. Istiusmodi enim multa sunt incerta, nec durare diu aut persistere solent.

Si quid fiat leuius, his que non ex ratione leuant & sine aliqua euacuatione, spontina aut medica, post signa coctionis, fidendum non est: nam recidiuam minantur, maligniusque reuertuntur: nec formidanda sunt symptomata, nempe difficilem spirationem, delirium, vehementem febrem, & id genus alia, quæ præter rationem eueniunt: nihil enim significant sed futuram morbi iudicationem ostendunt, quòd prius coctionis signa apparuerint. *Istius modi multa*, melior valetudo aut peior sine ratione. *Incerta*, stabilia non sunt, quia violenta multum durare non consueuerunt, sed facta iudicatione desinunt.

APHOR. 28 ARGVM.

In non exigua febre corpus eodem in statu permanere, vel magis quàm ratio postulat extenuari periculosum.

ΤΩν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν καὶ μηδὲν ἐνδιδοῦναι τὸ σῶμα, ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ μῆκος νούσου σημαίνει, τὸ δὲ ἀσθένειαν.

Febricitãtium non omninò leuiter, corpus ſibi conſtare nec minui, aut etiã plus æquo colliqueſieri, malum. Hoc ſiquidem virium imbecillitatem, illud morbi diuturnitatem ſignificat.

Leuiter, ſed grauiuſculè, & velut media quadam febre inter mitem admodum ac vehementem. *conſtare & nihil minui*, neque collabi, malum eſt: nulla enim alia de cauſa id euenit, niſi ob cutis denſitatem, & humores craſſos, frigidos, glutinoſos, & ægre ſolubiles, vt neceſſe ſit morbum diuturnum fore. *colliqueſieri*, contabeſcere. *malum*, *illud enim* perſtare corpus, & nihil imminui, morbi longitudinem ſignificat. *imbecillitatem*, Imbecillitatem virium ſignificat, quæ magna ex parte cutis & humoris tenuitatem conſequitur.

APHOR. 29 ARGVM.

In vniuersali morborum principio cum materia est cruda, vacuanda ea quidem si turgeat: cæterùm in vigore & statu morbi ab omni remedio abstinendum.

Ἀρχομένων τῶν νούσων ἢν τι δοκέῃ κινέειν κίνει. ἀκμαζουσῶν δὲ ἡσυχίην ἔχειν βέλτιόν ἐστιν.

Incipientibus morbis siquid mouendum videtur, moue: Vigentibus autem quiescere multò præstat.

Incipientibus morbis, in principio vniuersali dũ materia est cruda. *Si qui d* turgens. *mouendum videtur*, & phlebotomia vacuandum. *moue*, vt natura minorem iam factam materiam faciliùs cõcoquere & immutare possit. *vigentibus* in ipso vigore morbi & statu. *quiescere*, & ab omni remedio abstinere: tunc enim natura materiam euincit, & concoctio fit, nec auxilio medico eget.

APHOR. 30 ARGVM.

Causam exponit cur in vigore morbi

bi à præsidiorum vsu supersedendum sit.

ΠΕρὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀσθενέστερα. περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα.

Circa initia & finem morborum remißiora sunt omnia, in vigore vehementiora.

O*mnia*, symptomata, accessiones, vigiliæ, dolores, sitis, inquietudines, & alia id genus, *remißiora*, & leuiora sunt. *in vigore*, in ipso vigore, in quo natura iam tota in hoc est vt noxios humores cõcoquat. *vehementiora*, symptomata sunt, morbum sequentia, veluti vmbra corpus.

APHOR. 31 ARGVM.

Idem docet quod paulò antè, malum nimirum esse vbi eius, qui è morbo cibũ capit non augetur corpus.

ΤΩ ἐξ ἀῤῥωστίης ἐυσιτέοντι μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρόν.

Si à morbo bellè comedẽti corpus non proficiat, malum.

Comedenti, post ægritudinem. *proficiat*, quo ad vires & mollem carnem. *malum*, nam alterũ horum significat, vel hunc plus ingerere ciborũ quàm facultas adhuc ex morbo imbecillior possit conficere, vel malorum humorum tantam esse in vẽtriculo, reliquoque corpore copiam, vt quicquid ingestum fuerit, vnà statim corrumpatur.

APHOR. 32 ARGVM.

Conualescentium, qui melius euadũt & à morbo liberantur.

Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχοντες, κατ' ἀρχὰς μὲν εὐσιτέοντες καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες, πρὸς τῷ τέλει πάλιν ἀσιτέουσιν. οἱ δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσιτέοντες ἰσχυρῶς, ὕστερον δὲ εὐσιτέοντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσιν.

Qui aduersa valetudine abundè initio comedunt nec proficiunt, ij ferè tandẽ omnes in cibi fastidium incidunt: Contrà, *qui initio forti inedia vsi, cibum postea appetere incipiunt, inualetudine facilius liberantur.*

Qui aduerſa valetudine &c, omnes ferè conualeſcentes è morbo, qui male ſe habent propter prauorum humorum reliquias. *initio*, circa initia conualeſcentiæ bene cibati appetentes nimirum & cibum cupientes, non proficientes ſed imbecilles remanentes: In fine cibum non appetũt ob prauorum humorũ reliquias, quæ ea quæ aſſumũtur corrumpunt. vnde progreſſu temporis tanta prauorum humorum copia generatur, vt actiones ventriculi, & imprimis appetentia ipſa, pereant. *contra &c*, qui verò conualeſcentes à morbo circa initia conualeſcentiæ à cibo abhorrent, poſtea bene comedentes melius euadunt & liberantur à morbo, quòd principio parum appetentes, non plus quàm vires conficere queant, aſſumãt: hinc fit vt vires quotidie auctæ, morbi reliquias prorſus diſſipent, iiſque diſſipatis iterum probè appetant & comedant conualeſcentes.

APHOR. 33 ARGVM.

In omni morbo rationem firmam &

constantem esse nec appetentiam deiici, bonum.

EN πάσῃ νούσῳ τὸ ἐῤῥῶσθαι τὴν διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφοράς, ἀγαθόν. τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

In quouis morbo valere rationem, rectéque se ad ea quæ sumuntur habere, bonum: Contrà *verò habere se malum.*

In *quouis morbo*, similari, instrumentali, & communi. *valere rationem*, neque lædi, *bonum*. quippe hoc ipsum probè esse affectum cerebrum omnésque neruosas partes significat. *sumuntur*, benéque appetere cibos, appetentia minimè læsa. *bonum*, ea enim quæ in ventre sunt, nempe cor, hepar, ventriculum, sana & robusta esse significat. *contrà*, vt si ratio ipsa & appetentia abolita turbataque fuerint. *malũ*, hæc enim cerebri, & ventris inferioris summam præ se ferunt imbecillitatem.

APHOR. 34 ARGVM.

Qui morbi minus habeant periculi & qui plus.

ΕΝ τῇσι νούσοισιν ἧσσον κινδυνεύουσιν οἷσιν ἂν οἰκείη τῆς φύσιος, καὶ τῆς ἡλικίης καὶ τῆς ἕξιος, καὶ τῆς ὥρης ἡ νοῦσος ᾖ μᾶλλον, ἢ οἷσιν ἂν μὴ οἰκείη κατά τι τουτέων.

Minus periculosè ægrotant ij, quorum vel naturæ, vel ætati, vel consuetudini, vel tempori familiaris morbus est, quàm quibus horum nullo affinis cognatúsque existit.

Minus ægrotāt, in morbis omnibus calidis humidis frigidis, siccis, cū materia & sine materia. *minus periclitantur*, minusque moriūtur ii. *naturæ*, tēperaturæ totius vel partis, *aut ætati* annis distinctæ, *aut habitui*, corporísque consistentiæ. *aut tempori* aeri nimirum. *familiaris*, siquidem in eiusmodi breuis est in id quod præter naturā est lapsus, & rursus, in id quod secundū naturā redditus. *Quam* quibus secundū nihil istorum Habitus, ætatis, naturæ. &c. *conruit*, periculo enim eiusmodi non vacant, quod non nisi à maxima & vehemētissima causa, excitentur. adde quòd longior in eiusmodi est in id quòd

præter naturam eſt lapſus: & ob id etiam longior in id quòd ſecundum naturam eſt redditus

APHOR. 35 ARGVM.

Partes ad vmbilicum & imum ventrem ſitas in morbis præſtare eſſe craſſiores, quàm vehementer extenuatas.

EN πάσῃσι τῇσι νούσοισι τὸ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦτρον πάχος ἔχειν βέλτιόν ἐστι τὸ δὲ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετηκὸς, μοχθηρόν. Ἐπισφαλὲς δὲ τὸ τοιοῦτον καὶ πρὸς τὰς κάτω καθάρσιας.

In quouis morbo partes ad vmbilicum & infimum ventrem attinentes craßiores eſſe præſtat. harum ſiquidem extenuatio & tabes mala: Sed ad inferiores quoque purgationes parum tuta.

In *quouis morbo*, ſimilariũ & inſtrumentalium partium. *Partes*, vt ſunt ventriculus, hepar, lien, renes, vreteres, veſica, vterus, octo Epygaſtrii muſculi, meſenterium. *craßiores*, carnoſamque ſubſtantiam habere *præſtat*. Nam & calor natiuus validior, cõcoctio melior, & excretiones validio-

res: *harum extenuatio*, eiuſmodi partiũ ad vmbilicum & imum ventrem attinentium. *mala*, nam & calor natiuus imbecillus eſt, neque fit proba concoctio, neque bonus generatur ſanguis. *ſed quoque*, eiuſmodi partium extenuatio. *ad inferiores purgationes*, quæque per inferna fiunt. *parum tuta*, purgationes enim minus rectè procedũt, cum ſint abdominis ipſius muſculi excretionis inſtrumenta, fæcum potiſſimum & vrinæ.

APHOR. 36 ARGVM.

Hominum duo genera non temere medicamentis purgantibus vacuanda.

Οἱ ὑγιεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα, ἐν τῇσι φαρμακείῃσι καθαιρόμενοι ἐκλύονται ταχέως, καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεόμενοι.

Qui corporum ſalubritate ſunt prædi ti, ſi purgante hauſto medicamine ſtatim deficiunt, vt & qui prauo alimento vtuntur.

Salubritate, functiones corporis perfectiſſimè obeuntes, atque adeò abſoluta & integra ſanitate præditi. *hauſto*,

fortia nimirum &ab effectu cathartica quæque corpus multum exagitare poſſunt. *ſtatim deficiunt*, & ſyncope prehenduntur. nō inueniens enim medicamētum ſibi cognatum vitioſum & redundantem humorem quem educat, ſpiritus primùm diſſipat, deinde humida diſcutit, & tandem ſolida tabefacit. quibus omnibus corpus humanum conſtituitur. *prauo alimento*, per medicamenta euacuati celeriter exoluuntur, nam medicamentum corruptos humores à prauis cibis natos attrahens, per ſenſibiles corporis partes agit, qui cum acres ſint, & mordaces, tranſitu ſuo prædictis partibus moleſtiam inferunt, animique defectum plurimum pungentes, inducunt.

APHOR. 37 ARGVM.

Periculoſum eſſe purgare eos qui corpore ſunt commoderato.

ΟΙ εὖ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμακεύεσθαι ἐργώδεες.

Qui integra ſunt corporis valetudine, medicationes ægrè moleſtéque ferunt.

Corporis Valetudine, quique integra ſanitate fruuntur. *medicationes*, non inueniens enim medicamentum, humorem quem educat vitioſum in corpore cõmoderato & ſymmetro, ſymptomata magna parit, ſyncopas, vertigines, intenſa tormina, & id genus alias partéſque corporis tandem colliquat & abſumit. *ægrè*, difficulter & pernitioſé.

APHOR. 38 ARGVM.

AEgroto nonnunquam permittendus deterior cibus & potus.

TO σμικρῷ χεῖρον καὶ πόμα καὶ σιτίον, ἥδιον δὲ, τῶν βελτιόνων μὲν, ἀηδεστέρων δὲ, μᾶλλον αἱρετέον..

Paulò peior, ſed ſuauior cibus & potus, meliori quidem ſed ingrato præferendus.

Peior, cauſæque omnes ſalubres admouenda nimirum, educenda, facienda, ſumenda. *ſuauior*, eligendus & præferendus, partim vt ægrotanti, qui hoc cibo & potu delectatur, gratificemur partim etiam quòd illi vti iis ipſis vti

le ſit. ventriculus enim quæ cum volu ptate aſſumuntur, auidius amplectitur faciliuſq; concoquit. adde quòd quicquid in eo cibo & potu praui eſt emendatur, ſeparatúrque ab eo quod bonũ eſt, & ſubinde per aluũ excernitur, *meliori*, cibo & potu. *ſed ingrato*, modo ſit ille paulò deterior. nã ſi valde ſit prauus cibus & potus, nulla ratione ægrotantibus concedi debet. His enim ſolùm in his gratificandum, ad quæ nulla magna ſequitur noxa.

APHOR. 39 ARGVM.

Rarius ſenes quàm iuuenes in morbos incidere.

OI πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον. ὅσα δ' αὖ αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Magnam partem ſenes iuuenibus minus ægrotant: Semel autem diuturnis morbis correpti ferè vnà moriuntur.

Minus ægrotant, quòd continentiſsmè viuãt: nec perinde, vt iuuenes, invictus ratione peccent, à qua intem perntiore ſuperuacua cõplura in cor

pore

pore & cruditates tandémque morbi generantur. *morbis correpti*, per incontinentiã, aut alia de causa. *moriuntur*, aut insanabiles tota vita durant, idq; propter viriũ imbecillitatẽ, quæ frigidos morbos, quibus vt similibus prehẽduntur senes, concoquere non possunt.

APHOR. 40 ARGVM.

Postremam præcedentis aphorismi partem exemplo confirmat.

Βράγχοι καὶ κόρυζαι τοῖσι σφόδρα πρεσβύτῃσιν οὐ πεπαίνονται.

Destillationes & grauedines coctionem in valde senibus non admittunt.

Destillationes, siue, humorum à capite ad fauces fluctiones *grauedines*, humorum ad nares decubitus. *coctionem*, neque concoquuntur propter caloris inopiam & virium imbecillitatem.

APHOR. 41 ARGVM.

Quando in animi defectione ægrotantes mori contingit

OI ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς ἄνευ φανερῆς προφάσιος, ἐξαπίνης τελευτῶσι.

Qui sæpè & vehementer sine causa manifesta animo linquũtur, ij derepentè moriuntur.

Qui sæpé, multisq; vicibus *sine causa*, extrinsecus eueniẽte. *linquũtur*, animi que defectionẽ patiuntur. *moriuntur*, quòd vitale robur in iis admodum imbecille sit.

APHOR. 42. ARGVM.

Quænam Apoplexia curari, quæ minus possit.

ΛΥειν ἀποπληξίην ἰσχυρὴν μὲν ἀδύνατον, ἀσθενέα δὲ οὐ ῥηΐδιον.

Apoplexiam fortem nullo prorsus modo, debilem ægre curaueris.

Apoplexiam fortẽ, & vehementem. *nullo modo*, propter ablationẽ respirationis, sine qua nemo viuere potest. *debilem verò*, apoplexiam curare in qua ordinem aliquem seruat respiratio ipsa *ægrè*, omnibus & magna diligẽtia adhibitis præsidiis.

APHOR. 43 ARGVM.

Quando ij qui strangulantur ad vitā redeunt, & quando minus.

ΤΩν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷσι ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

Strangulati aut suffocati, nondum tamen mortui, ad se non redeunt, quibus circa os collecta spuma apparuerit.

Strangulati, laqueo aut manuum iniectione, quæ instar laquei sunt *suffocati*, dissoluti qui tamen mori debent ob strangulationem. *redeunt* non reuiuiscunt, nec ad vitam redeūt. *spuma*, in his enim vehementisimè cor incenditur, & pulmones magna cum vehementia sucussantur.

APHOR. 44. ARGVM.

Natura obessos celeriùs mori quàm graciles.

ΟΙ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν, ταχυθάνατοι γίνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

Qui naturà sunt valde craßi, breuiore vita fruuntur quàm qui graciles.

Qui natura statimque ab ortu & in-

eunte ætate .*craſsi*,obeſi.*breuiore vita*, citius intereunt,& moriūtur.*graciles*, graciliori vt enim plus c aloris innati quàm obeſis ineſt.

APH. 45. ARGVM.

Pueros comitiali morbo laborantes triplici potißimum ratione liberari.

ΤΩν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλαγὴν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλικίης, καὶ τῶν τόπων, καὶ τῶν βίων ποιέουσι.

Epilepſia laborantes pueros quum loci victúſque, tum maximè ætatis mutatio liberat.

Epilepſia, quicunque pueri morbo comitiali, quem epilepſiam medici vocant . *laborantes*, eáque afflicti. *ætatis*,puerilis in iuuentutem , quæ calida eſt & ſicca,morbo comitiali frigido humido aduerſa.*loci*, cum nimirum in calidiorē & ſicciorem regionem tranſferuntur.*victúſque*,quo nimirum calidiorem & ſicciorem habitum corporis efficiunt.*liberat*, & maximè quicunque à pituita prouenit.

APHOR. 46 ARGVM.

Vrgentiori dolori primò ſuccurrendum

dum duorum dolorum exemplo.

ΔΥο πόνων ἅμα γινομένων μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.

Ex *duobus ſimul doloribus non eundem locum occupantibus, qui vehementior eſt, alterius ſenſum obſcurat.*

D*oloribus*, nõ corporis partem eãdẽ, *occupantibus*, infeſtantibus cum ſenſu triſti & moleſto. *vehemẽtior*, vis enim ſenſifica tota ad vehemẽtiorem diſtrahitur. ob id minor minus ſentitur.

APHOR. 47 ARGVM.

I*n tumoribus præter naturam dolores & febres excitari cum pus conficitur.*

ΠΕρὶ τὰς γενέσιας τοῦ πύου οἱ πόνοι καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνουσι μᾶλλον, ἢ γινομένου.

D*um pus fit, dolores ac febres accidunt magis, quàm confecto.*

P*us*, ſubſtantia craſſum. *fit*, conficitur & elaboratur. *dolores*, fiunt, ratione qua materia circunſtantes partes intendit ob ipſius fuſionem & ſpirituum diſſolutionem. *ac febres*, corde cõcalefacto,

confecto, quippe materia tum attenuata eſt, & multum ſpirituum exhalauit, putrida denique concocta ſunt.

APHOR. 48 ARGVM.

Contraria contrariorum eſſe remedia, motus & quietis exemplo.

EN πάσῃ κινήσει τοῦ σώματος, ὁκόταν ἄρχηται πονέειν, τὸ διαναπαύειν εὐθὺς, ἄκοπον.

Quoquo modo corpus moueatur, ſimul ac laborare cœpit, quies ſtatim laſsitudinem leuat.

Corpus, in omni corporis motu vehementiore. *Vbi laborare*, fatigari quoque & dolere. *quies laſsitudinem*, quòd in ea vires reficiantur ac reparentur.

APHOR. 49 ARGVM.

In obeundis exercitijs conſuetudinem multum poſſe.

OI εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων, ῥᾷον φέρουσι.

Quotidianis laboribus aſſueti, etiamſi inualidi ſint aut ſenes, inſuetis quamuis robuſtis & iuuenibus, facilius conſueta

ferunt

ferunt exercitia.

Laboribus assueti, qui consueti sunt solitos labores atque adeo omne exercitii genus ferre, multis actibus frequenter iteratis. *Inualidi*, imbecilles, minusque virium habeant. *aut senes*, quibus paucum calidum innatũ inest. *insuetis*, labores eiusmodi ferre. *iuuenibus facilius ferunt*, partes enim corporis ita exercitatæ, robustiores & duriores euadũt, mutuo ipsarum attritu, genuini caloris augmento, & spiritus citatiore motu.

APHOR. 50 ARGVM.

Longo tempore consueta insuetis minus molestare, de consuetudine tandem immutanda cogitandum.

TA ἐκ πολλοῦ χρόνου συνήθεα, κἂν ᾖ χείρω, τῶν ἀσυνήθων ἧσσον ἐνοχλεῖν εἴωθε. δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ ἀσυνήθεα μεταβάλλειν.

Consueta longo tempore, etiam si deteriora sint, insuetis minus molesta solent esse. Quare ad insolita quoque facienda mutatio.

Consueta penè in naturam transie-

runt. *deteriora*, haudquaquam natura bona. *insuetis*, natura innocuis. *quare insolita*, nõ repentè, sed paulatim. *facienda mutatio*, idqúe non in omni ætate, sed iuuẽtute maximè fieri debet.

APHOR. 51 ARGVM.

Naturam subitas mutationes non ferre, atque adeò illi nimiũ omne aduersum & inimicum.

ΤΟ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνις κενοῦν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκωσοῦν τὸ σῶμα κινεῖν, σφαλερόν. καὶ γὰρ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ᾽ ὀλίγον, ἀσφαλὲς, καὶ ἄλλως ἢν καὶ τῆς ἐξ ἑτέρου ἐφ᾽ ἕτερον μεταβαίνῃ.

Semel multum & repentè vel vacuare, vel replere, vel calfacere, vel refrigerare, aut alio quouis modo corpus mouere periculosum: omne siquidem nimium naturæ inimicum. Paulatim verò quod fit tutum, cùm aliàs tum maximè vbi ab vno ad aliud facienda est mutatio.

Multum, & plus quàm vires tolerare posint. *repentè vacuare*, omnes ex æquo humores educendo, *vel replere*, plurimùm ac repentè, non vacat peri-

culo, quòd id vel suffocatio vel vasorum aliquorum ruptio subsequatur. *Vel calefacere, vel refrigerare*, plurimũ ac repentè *periculosum*. hoc enim stuporem inducit, natiuúmque calorem extinguit, illud verò humores exurit & febres incendit. *corpus mouere*, vt exercitiis, balneis. *periculosum*, plurimúm ac repenté illa facere. *omne siquidem nimiũ naturæ inimicum*, commoderationem enim elementorum euertit. *tutum*, periculoque vacat.

APHOR. 52 ARGVM.

Non temere medico mutationi medicamentorum studendum.

ΠΆντα κατὰ λόγον ποιέοντι, καὶ μὴ γινομένων τῶν κατὰ λόγον, μὴ μεταβαίνειν ἐφ' ἕτερον, μένοντος τοῦ δόξαντος ἐξ ἀρχῆς.

Non, si recta ratione gerenti omnia secundum eam minus succedat, protinus est ad aliud transeundum, modò illud constet quod ab initio visum fuit.

Recta ratione, inueniẽti quid morbus, quid ægri temperatura, ætas, vires, anni tempora, locus, consuetudo,

& cætera id genus, exigant. *ſecundum*, adhibitis ſedulo præſidiis omnibus. N*on eſt tranſeundum ad aliud*, facultate diuerſum medicamentum. *ab initio viſum*, vt ſi is ſit morbus quem eſſe ab initio putauit, nec aliud interueniat ſymptoma, quod illum à priore inſtituto recedere cogat.

APHOR. 53 ARGVM.

Eadem magna ex parte fieri quæ Apho.20. ſectionis huius ſecundæ docuit.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων. ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι. ξηραίνονται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀπογηράσκουσι.

Quibus aluus eſt humida, iuuentam quidem agunt facilius quàm qui eandem ſiccam habent, ſed ſenectute difficilius defunguntur. Ipſis ſiquidem ſeneſcentibus ferè reſiccatur.

A*luus*, Quicunque aluos humidas habent, vel ob cibi largiorem copiam, aut feſtinam deiectionem, vel intemperiem frigidam hepatis.

APHOR. 54 ARGVM.

Longam ſtaturam quæ in iuuentute pulchra eſt, matura ſenectute conſici.

Μεγέθει δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον, καὶ οὐκ ἀειδές. ἐγγηρᾶσαι δὲ δύσχρηστον καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

Vt traducenda iuuẽtute liberalis & ſpecioſa corporis magnitudo, ita ſenectuti inutilis & paruitate deterior.

Magnitudo liberalis, proceritas, neque indecens magnitudo, ſed pulchra & decora propter rectitudinem. *deterior*, nam iſta mole grauati ſenes incuruantur ac gibboſi redduntur.

APHORISMORVM HYPPOCR.

LIBER. III.

ARGVMENTVM.

Tertius hic liber reducitur ad Aetiologiam ferè, locos duos communes indicans, vires ætatum, & morbos varios per ætates.

APHORIS. PRI. ARGVM.

Anni temporum mutationes, præsertim magnas & repentinas in ipsis particularibus anni temporibus accidentes, procrcare morbos.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἢ ψύξιος, ἢ θάλψιος, καὶ τ᾽ ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

Mutationes temporum potißimum pariunt morbos, & in ipsis temporibus magnæ mutationes frigoris aut caloris, cæterorúmque

rorúmque ad proportionem his respondentium.

M*utationes temporum.* anni, sese mutuo consequentium & succedentium inuicem, ipsǽque adeò temperamentorum alterationes. *potißimum pariunt morbos*, vt causæ effectrices, & externæ morborum gignendorum: quippe horum mutationes aërem etiam, quem asiduò inspiramus, corpora quoque nostra alterant, humoréque varios generant, & potisimum in his corporibus quæ sunt ad patiendum apta & idonea. *magnæ,* repentinæ. *mutationes aut frigoris, aut caloris*, verbi gratia hyeme, vel æstate, vel autumno pariunt morbos. C*ęterorúmque*, aliæque mutationes pro ratione eodem modo parere solent morbos. vt est mutatio humiditatis, vel siccitatis, ventorum copia aut defectus.

APHOR. 2 ARGVM.

A*liquas hominum temperaturas esse quæ ad æstatem bene se habeant, aliquas quæ ad hyemem.*

TΩ̃ν φυσίων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι.

Naturarum quædam ad æstatem, aliæ ad hyemem benè aut malè se habent.

N*aturarum* hominum, quæ temperatura est ex quatuor elementis constans. *quædam*, frigidæ, humidæ. *ad æstatem*, bene se habent, quòd harum excessus & immoderatio æstatis caliditate & siccitate corrigatur ac temperetur. *aliæ*, calidæ & siccæ naturæ. *ad hyemem bene maléue se habent*, bene quidem quòd per vtramque oppositionem hyemis emendetur excessus, & ad symmetriam fiat reditus: malè verò frigidæ humidæ, quòd à simili hyemis temperatura earundem excessus augeatur.

APHOR. 3 ARGVM.

Morbos & ætates magis aut minus esse procliues & habiles ad ipsa loca & uictus rationes.

Τῶν νούσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς πεφύκασι, καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Morbi alij ad alia tempora benè vel malè se habent. Et quædam ætates ad

tempor

tēpora alia & loca & aliud victus gen⁹. Bene vel malè se habent, suntque magis aut minus procliues & habiles ad ipsam generationem & curationem. *& quædam ætates*, bene vel malè se habent. *ad alia*, vt æstatem, hyemem, non ad generationem quidem, sed ad curationē. *& loca & victus gen⁹*, bene vel malè se habent ætates quædam & naturæ.

APHORISMI. 4 ARGVM.

Autumnales morbi quando expectādi.

EN τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρης ὅτε μὲν θάλπος, ὁτὲ δὲ ψῦχος γίγνηται, φθινοπωρινὰ τὰ νουσήματα προσδέχεσθαι χρή.

In temporibus cùm eodem die modò calor modò frigus, autumnales morbi expectandi.

In temporibus, anni quibusuis. *calor*, vt meridie. *frigus*, vt in ipsa aurora & vesperi rursus. *fit*, idque plurimis consequenter diebus. *autumnales morbi*, qui inæquales sunt & inconstantes malique iudicii.

APHOR. 5 ARGVM

Ventos ipſos magnum habere momentum in procreandis morbis alijſqúe corporis malis, Auſtri & Aquilonis exemplo.

Νότοι βαρήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροί, διαλυτικοί. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι πάσχουσιν. ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι, φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὁκόταν οὗτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀῤῥωστίῃσι προσδέχεσθαι χρή.

Auſter auditum hebetat, caliginem viſui obducit, caput grauat, membris tarditatem & languorem conciliat. Quum itaque is increbreſcit, talia inualidis accidunt. Contrà Aquilo tuſſes mouet, fauces exaſperat, aluum indurat, vrinam ſupprimit, horrores excitat, lateris & pectoris dolores facit. Hoc itaque dominante, talia infirmos expectare oportet.

Auſter, natura calidus, humidus, à meridie ſpirans. *auditum hebetat*, vt qui ſua humiditate ſenſuum inſtrumenta impleat & obtundat. *caliginem*, ratione oculorum, quos obtenebrat, & ratione ſui, dum turbulentum, craſſum,

& caliginoſum aërem efficit. *caput grauat*, quòd hoc ipſum nimia humiditate compleat. *tarditatem*, pigritiam inferens, principio neruorum plus æquo humectato, & languidas reddens corporis partes omnes, & neruos potiſsimum relaxãs. *increbreſcit*, quando eiuſmodi tempeſtas & conſtitutio auſtrina præualuerit longóque tempore durauerit. *talia*, ſymptomata *inualidis* in morbis patiuntur qui ægrotant. *contra* Aquilonia ſi fuerit conſtitutio, & tempeſtas auſtrinæ contraria. *tuſſes*, quòd tum frigidus inſpiretur aër, qui aſperam arteriam, aliáque inſtrumenta inſpirationi ſeruientia, lædit. *fauces*, faucium aſperitates fiunt, quòd aër inſpiratus faucibus primùm occurrens eas inæqualiter deſiccat, & exaſperat. *aluum*, totum enim corpus flante Borea exiccatur, & feces longiori tempore detinentur, nec excernuntur. *vrinã*, quòd veſica pars neruoſa ab Aquilonis frigore offenditur. *horrores*, quòd aër frigidus ſit, & conſequio totum corpus frigeſcat. *lateris*, ob frigidita-

tem, quæ has partes mala qualitate afficit, & ad respirationis motum ineptiores reddit, *dominante* quãdo hæc tempestas præualuerit, & Aquilo vehementior & crebrior cæteris ventis fuerit. *talia*, symptomata. *infirmos*, in morbis iam factis expectare oportet.

APHOR. 6 ARGVM

Qua ratione febres in ea ætate que Veri similis est, finiantur.

ΟΚόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

Quum æstas fit similis veri, sudores in febribus multos expectare oportet.

Æstas, natura calida sicca *veri*, & temperaturã commoderatam habẽtẽ *in febribus*, & morborũ aliorũ, qui sudoribus finiuntur iudicationibus, *expectare oportet*, nam tunc æstas moderato suo calore humiditates corporis ad cutim trahit, nõ autẽ per modũ vaporis discutit, vnde vniuersa humiditas in febrium iudiciis excreta sudores efficit.

APHOR. 7 ARGVM.

Temporis ac totius anni constitutionibus respondere morbos magna ex parte.

ΕΝ τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γίνονται καὶ ἢν μὲν ἐπὶ πλέον ᾖ τὸ ἔτος τοιοῦτον ἐὸν, οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δεῖ προσδέχεσθαι.

Magnis siccitatibus febres fiunt acutæ. Quod si annus talis esse pergat, qualem temporis statum effecerit, tales ferè morbos expectare oportet.

I*n siccitatibus*,& temporibus plus iusto siccioribus, *febres acutæ*, quæ citò desinunt, & grauia habent symptomata. *fiunt*, siccitas enim humores efficit biliosos, qui subinde febres pariunt acutas. *annus*, vniuersus magna ex parte talis fuerit, vt siccitas humiditati præualeat. *statum*, qualem fecerit constitutionem siccam, humidam, calidam. *morbos*, siccos ac biliosos, atque adeò acutos, si anni constitutio sicca, humidos, pituitosos, & longos morbos si humida fuerit.

APHOR. 8 ARGVM.

Quibus anni temporibus ſynceri morbi, & boni iudicij fiant, & quibus inſtabiles malique iudicii.

EN τοῖσι καθεστῶσιν καιροῖσιν ἢν ὡραίως τὰ ὡραῖα ἀποδιδῶσιν, εὐσταθέες καὶ εὐκρινέες αἱ νοῦσοι γίνονται. ἐν δὲ τοῖσιν ἀκαταστάτοισιν ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

Certis temporibus & ſuam tempeſtiuitatem ſeruantibus certi & tempeſtiui, ac iudicatu faciles morbi fiunt. Incertis autem & alienis, incertæ quoque ægrotationes fiunt & ad iudicandum difficiles.

Certis, & moderatis quæque ordine quodam ſuam ſeruant temperaturam. *Tempeſtiuitatem ſeruantibus*, cũ opportunè ac ſuo tẽpore tẽpeſtiua omnia reddũtur, vt cum ſyderum ortus & occaſus, pluuia, ſerenitas, & vẽti ordine naturali fiunt. *certi & tempeſtiui*, morbi conſtantes ſtabiles, faciles, & anſceri. *iudicatu faciles*, quippe tum yntura & facultas robuſtæ ſunt, facilèque morbi ſtabilis cauſas demoliuntur. *incertis* inconſtantibus autem, & immoderatis temporibus, in quibus nihil moderatum

ratum existit, sed omnia turbata. *incertæ*, inconstantes, instabiles, inquieti, & turbarum pleni morbi fiunt. *difficiles*, quòd statim perniciosi, cum periculo sis & grauibus symptomatibus iudicẽtur, vel omnino faciant recidiuam.

APHOR. 9 ARGVM.

Autumnum magna ex parte insaluberrimũ esse, Ver autem saluberrimum.

ΕΝ φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νοῦσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπίπαν. ἦρ δὲ ὑγιεινότατον, καὶ ἥκιστα θανατῶδες.

Autumno in vniuersum morbi acutißimi & perniciosißimi: Ver autem saluberrimum & minimè exitiosum.

Acutißimi, vehementissimi & ad suum vigorem celerrimè properantes *in vniuersum*, magna ex parte, propter eius inæqualitatem quæ multorum prauorum humorum causa existit: deinde quòd æstiuum tempus, quod præcessit, humores veluti assauit. Præterea per æstum vires redditæ sunt imbecilles, atque adeò vitiosi humores,

iterum petere(ob ambientis frigiditatem, quæ matutino tempore ac vesperi viget) profundũ corporis incipiunt. Adde quòd hoc tempore propter fructuum ferè omnium copiam praui humores procreantur. *Ver saluberrimum*, Propterea quòd sit temperatum. *minimè exitiosum*, minúsque exitiosis morbis obnoxium. Vtcunque autem in vere morbi contingant, tamen omnes eiusmodi erunt, vt periculo vacent.

APHOR. 10. ARGVM.

Autumnum tabidis & extrema consumptis macie perniciosum.

Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

Autumnus tabidis nocuus.

Autumnus tabidis nocuus, & quibus pulmo exulceratur malus: carnibus enim & omni pinguedine destituti, nullum omnino propugnaculum habent, quo ab iniuria causarum externarum vindicentur: quippe autumni frigus in profundum subiens, pulmonem potissimum aliásque principes partes, infestat & lædit.

APHOR.

APHOR. II ARGVM.

Anni tempora à sua commoderatione recedentia, multa mala hominibus adferre.

ΠΕρὶ δὲ τῶν ὡρέων, μὲν ἢν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα δὲ τῇσι γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσι τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας.

Inter anni partes, si hyems sicca & aquilonia, ver pluuiosum & australe fuerit, æstate necesse est febres acutas fieri & ophthalmias, & dysseterias, mulieribus præsertim & viris naturâ humidioribus.

De temporibus anni. *anni partes, hyems*: quæ cum moderata est, nec valde sicca est, nec suprà id quod opportunum est frigida. *sicca & Aquilonia*, paulóque quàm suæ naturæ conueniat, & siccior, & frigidior. *Ver*, alioqui temperatum. *pluuiosum*, assiduè. *& australe*, calidumqúe. *necesse est æstate*, modo suam hæc ipsa seruet natu-

ram. *febres acutas*, humiditates enim in noſtrum corpus receptæ, tum ebulliunt, & corrumpuntur, vnde per arterias ad cor perueniente corruptione, febres acutæ neceſſariò fiunt. *ophthalmias*, & lippitudines, caput enim humiditatibus plenum cum ſit, quæ ſuperueniente æſtate efferueſcunt, & ebulliunt, & per venas neruóſque ſuos ad oculos decumbunt. *diſenterias*, inteſtinorum difficultates eadem materia ebulliente, & à capite ad inteſtina tranſmiſſa, quæ tandem ſua mordacitate inteſtina corrodit, & exulcerat. *mulieribus*, humidis & ocioſis. *& humidioribus*, ob id paratioribus ad ſupradictos affectus.

APHOR. 12 ARGVM.

Variè affici homines ob duas alias temperaturas temporum ſupradictorum non naturales.

ΗΝ δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ἦσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν.

αἳ δ'

αἵ δ' ἄν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν, ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῆν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι, καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοι συντόμως ἀπολλύντες.

Contrà vero si australis hyems & pluuiosa & tepens fuerit, ver siccum & aquilonium, mulieres quibus partus in ver incidit quauis occasione abortiunt, aut si pariant, tam infirmos & morbosos partus edunt, vt vel statim ipsi intereant, vel tenues & valetudinarij viuant. Cæteris dysenteriæ & ophthalmiæ siccæ fiunt, & senibus catarrhi perniciem breui allaturi.

Australis, *Hyems* calida nimirum. *& pluuiosa*, supramodum. *Aquilonium*, frigidum nimirum, vt præscriptæ hyemi sibique ipsi opponatur, *partus incidit*, imminet verno ipso tem pore. *abortiunt*, quando quidem cotyledones ob humiditatem relaxantru, & vis frigoris vterum penetrat, fœtumque lædit, qui subinde calcitrans, & sine ordine se mouens, ligamenta &

cotyledones disrumpit, & tandem egreditur, potentia excretrice suscitata, & fœtum propellente. *sic pariunt*, vbi ad legitimum vsque tempus in vtero gestauerint. *morbosos*, imbecilles, & inualidos, legitimo tempore expectato. *statim intereunt*, ob subitam in contrarium mutationem. *viuunt*, emendata noxa quam in vtero contraxerunt, recta victus ratione, aliisque commodis præsidiis. *Cæteri*, iunioribus nimirum hominibus, ceu pituitosis. *dysenteriæ*, ob pituitam, quæ à capite ad ventrem defluit, in quo moram diutiùs trahens mordet, atque abradit intestina. *ophthalmiæ* biliosis maximè, frigus enim superueniens, veluti manus quædam extrinseca, capit quandam vti spongiam cerebrum, atque adeò exprimit illam quæ in ipso continetur humiditatem. *Senibus catarrhi*, destillationes & fluxiones. *perniciem*, quæ cito interimant: quòd per venas à capite, ad partes inferiores tendẽtes plenitudinem faciant, & neruorum dissolutionem, vnde & velociter terminantur.

APHO.

APHOR. 13 ARGVM,

Aestatem & autumnum à sua com moderatione declinatia hominibus mor bos inferre.

HN δὲ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γίνηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

Aestate vero sicca & aquilonia, Autũno pluuioso & australi, vehementes capitis dolores in hyemem, & tusses, raucitates, & grauedines, nonnullis etiam tabes expectandæ.

Aquilonia, frigida nimirum, atque adeò à sua naturali temperatura, quæ calida est, declinante. *Dolores capitis ad hyemem fiunt*, siquidem humidus supramodum autumnus caput multis humiditatibus explet, quas frigida hyems quæ subsequitur, in vnum cogit & compingit. Et *tusses*, humoribus nimirum à capite expressis, & in thoracem defluentibus. *raucitates*, siue raucedines, prædictis humorib⁹ ad fauces

deriuatis. *grauedines*, vbi ad nares humor delabitur. *tabes*, pulmonumqúe exulceratio, & maximè his, qui ad eam apti sunt.

APHOR. 14. ARGVM.

Autumnus perinde atque æstas Aquilonius & siccus, quos morbos inferat.

ΗΝ δὲ βόρειον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ ξύμφορον, τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ μακροὶ, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

Aquilonio verò & sicco autumno, hominibus natura humidis & mulieribus commoditas parabitur. Alios ophthalmiæ siccæ, & febres partim acutæ partim longæ, quosdam etiam melancholiæ malè habebunt.

Autumno, perinde atque æstate. *commoditas parabitur*, conferet: exiccantur enim ob hanc constitutionem, & ad hyemem exiccati perueniunt. *alios &c*. qui non sunt natura præditi ophthalmiæ siccæ, siccãtur enim supramodum. eueniunt *& febres acutæ*, quòd

quòd nimirum tenuiſsima parte bilis reſoluta maneat acerrima. *longæ*, vt quartanæ ſunt, bilis ſiquidem atra, ex qua hæ proueniunt, bifariam generatur, & quòd flaua bilis ſuperaſſetur abſumaturque & quòd ſanguis craſſeſcat *quoſdam*, non omnibus enim accidunt. *melancholiæ*, atræ biles & potiſsimum hos qui atra bile natura abundant.

APHOR. 15 ARGVM.

Simplicem totius anni temperaturam ſiccam, imbribus aſsiduis præferendam.

TΩν δὲ καταστασίων τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβριῶν, εἰσιν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανατώδεες.

Ex *tempeſtatibus anni in vniuerſum ſiccitates aſsiduis imbribus ſalubriores, & minus mortiferæ.*

Ex *anni tempeſtantibus* conſtitutionibus & diſpoſitionibus, *in vniuerſum* quod in totum dixerim, vt ſimul omnia comprehendam. *ſiccitate imbribus ſunt ſalubriores*, humiditates enim ſuperfluæ temporibus ſiccis exiccantur,

neque tot generantur, & quæ iam genitæ sunt corriguntur. Adde ſiccitatem à putredine liberare, quam humiditas inducit. *& minus mortiferæ*, plures enim ab humiditate, putredinum cauſa, quàm à ſiccitate, conſeruatiua, mori conſtat.

APHOR. 16 ARGVM.

Prædictas duas conſtitutiones varia morborum genera adferre.

Νοσήματα δὲ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται, πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι, καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες στραγγουρίαι, καὶ δυσεντερίαι.

Aßiduis imbribus morbi ferè fiunt, febres longæ, fluxiones alui, putredines, epilepſiæ, apoplexiæ, anginæ. Siccitatibus autem morbi tabifici, ophthalmiæ, articulorum dolores, vrinæ & inteſtinorum difficultates.

I*mbribus*, morbi pluuiarum multitudine. *ferè*, magna ex parte, in humida enim conſtitutione alii etiã mor-

bi ab Hippocrate non commemorati nasci possunt. *febres longæ*, nam corpora multa humiditate implentur facilè putrescente, quæ non nisi in lōgo tēpore concoqui potest, quòd vtplurimum crassa, glutinosa, & densa sit. *luxiones*, homines enim in humida constitutione crebrò per aluum egerunt illam humorum superabundātiam. *putredines*, simpliciter & absoluté. *epileptiæ*, morbi comitales. *apoplexiæ*, nam hæc duo mala ex pituita, quæ per imbres generatur, nasci cōsueuerunt. & *anginæ*, nonnunquam superfluitatum multitudine ad fauces collecta, vel magna ex parte fluxionibus ex capite firmatis in faucibus. *in siccitatibus*, morbi tabem adferentes, fiunt, exclusa tamen pulmonis exulceratione, quæ in sicciore tempore poti⁹ curatur, quàm irritetur. *ophthalmiæ*, siccæ, materia nimirū biliosa, aridáque ad oculos trāsmissa, per siccitates, quæ & pruritum excitat, & ipsos exulcerat. *articulorum dolores*, non quidem omnes, sed ii tantum qui ex humorum acrimonia, ad

articulos decumbente procreantur, quod accidit si accesserit etiam siccitati caliditas. *Vrinæ,* stillicidia vrinæ, quoniã biliosi humores & acuti mordent, & continuè excitant vesicam, & stillatim effundunt vrinam. *diff.cultates intestinorum*, accidũt per siccitates ingentes.

APHOR. 17 ARGVM.

Quæ commoda, quæque nocumenta quotidiana constitutio pariat.

Αἱ δὲ καθ' ἡμέρην καταστάσιες, αἱ μὲν βόρειοι τά τε σώματα συνιστῶσι, καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα, καὶ εὔχροα, καὶ εὐηκοώτερα ποιέουσι, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὄμματα δάκνουσι, καὶ περὶ τὸν θώρηκα ἄλγημα, ἤν τι προϋπάρχῃ, μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότιοι διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βαρυηκοΐας, καρηβαρείας ποιέουσιν, καὶ ἰλίγγους ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι, καὶ τοῖσι σώμασι δυσκινησίην, καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

Quotidianæ tempestates, aquiloniæ cogunt corpora firmántque, mobiliora item expeditioráque, & coloratiora & auditu

ditu valentiora reddunt, aluum siccãt, oculos mordet, & si pectus dolor aliquis prius habuerit, exasperant: Contrà, *austrinæ eadem soluunt & humectant, auditum hebetant, caput grauant, vertiginem oculis, tarditatem & languorem corporibus adferunt, aluum humectant.*

Tempestates, perseuerantes. *aquiloniæ*, frigidæ siccæ. *cogunt*, corpora densant, & sua frigiditate contendunt, robustioráque reddunt, & validiora. *expectatiora*, quòd superuacuas corporis humiditates exhauriant, ac dissipent, leuioráque corpora, & ad motũ promptiora efficiãt. *coloratiora*, quòd omnes actiones naturales, & sanguinis probã in iecore elaborationem coadiuuent. *auditu valentiora*, omnes enim actiones animales firmant. *aluum siccant*, duráſque efficiunt, vt suprà Aphoris. 5. dictum est. *oculos mordent*, sua frigiditate, non erodendo vt calidũ, sed continuum diuellẽdo. *& si pectus*, ipsúmque adeò thoracem. *exasperent*, nec mirum, cùm eum etiam qui prius nõ adfuit excitent, quippe frigidum inimi-

cum offibus & pectori exiftit. *auftrinæ*, conftitutiones calidæ humidæ. *foluũt corpora, &c.* languida reddunt, ob caufas præcitato Aphor. adductas. *& vertiginem*, excitatur enim flatus, capite humiditate multa oppl.to, qui circa oculos mouetur, & vertigines parit. *tarditatem adferunt*, fiquidem principio neruorum humectato circa voluntarios motus pigritiam apparere neceffe eft. *& aluũ humectant*, & per ea liquida per inferiora excernuntur.

APHOR. 18 ARGVM.

Quæ quibus ætatibus fint maximè cõmoda tempora.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας, τοῦ μὲν ἦρος καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ του-τέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα. τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου μέχρι μὲν τινὸς οἱ γέροντες. τὸ δὲ λοιπὸν φθινοπώρου καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσι.

Quod ad tempora verò pertinet, vere & prima æftate pueri & his ætate proximi optimè degunt valentq́ maximè.

Aeftate

Aestate verò & autumni ad aliquam vsque partem senes. Reliquo autumno & hyeme qui mediam ætatem agunt.

Prima *æstate*, principio nimirũ æstatis. *pueri & proximi &c.* nempe adolescentes. *optimè degunt*, quòd eorundem naturæ temporum horum temperatura maximè conueniat. adolescentes enim quorum natura temperata est, in ipso vere quod itidem temperatum existit, optimè degunt, pueri autem æstatis principio, hoc enim parum à mediocritate ad calorem & siccitatem declinat, atque adeò puerorũ naturæ, quæ calida & humida est, magis quadrant. *Aestate verò & autũno*, autumni nimirum prima parte. *senes*, optimè degunt, vtpote natura frigidi. *reliquo & hyeme*, optimè degunt. *qui mediã ætatem agunt*, inter adolescentiã & senectutem, quos iuuenes & florentes ætate rectè appellaueris, hi enim cũ calidi sint & sicci, hyeme quæ contraria est, salubrius degunt.

APHOR. 19 ARGVM.

Omnia morborum genera in singulis

anni temporibus irruere poſſe nedum horum temperaturæ congenera.

NOσήματα δὲ πάντα ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται, μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

Quilibet in quibuſuis tẽporibus morbi fieri poſſunt: Nonnulli tamen in quibuſdam magis tum fiunt tũ irritantur.

Quilibet, generiſq; omnis quibuſuis nullo temporis ad tempus habito diſcrimine. *irritantur*, quòd hæc tempora morborum eiuſmodi naturæ ſint accommodata.

APHOR. 20 ARGVM.

Morbi recenſentur magna ex parte accidere ſoliti verno tempore.

TOῦ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικὰ, καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι, καὶ βῆχες, καὶ λέπραι, καὶ λειχῆνες, καὶ ἀλφοὶ, καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται, καὶ φύματα, καὶ ἀρθριτικά.

Vere enim inſania, melancholia, epilepſia, fluxiones ſanguinis; anginæ, grauedines, deſtillationes, tuſſes, lepræ, impetigines,

gines, vitiligines & pustulæ vlcerosæ plurimæ, tubercula, articulorum dolores.

Vere insaniæ, furores melancholiæ & atræ biles fiunt, non quòd hoc tempore biliosi & melancholici humores generentur, sed quòd aliis temporib⁹ procreati sint, ac hyeme in corporis profundo delitescentes nunc tandem veris caliditate diffusi ac cõmoti maniam ac melancholiam pariant. *epileptiæ*, morbi comitales, propter pituitã per hyemem in corpore natam, vere autem commotam & diffusam. *& fluxiones sanguinis*, omnésque sanguinis excretiones mediocres siue per nares, siue per hæmorrhoides: siue per vterum fiant, verno enim tempore sanguis crescit, ac incrementum suscipit. *anginæ*, quòd humores diffusi ad fauces aut guttur confluant, ibique inflã mationem pariant. *grauedines, destillationes*, raucedines. *tusses*, propter pituitam hyeme in capite natam, vere autẽ diffusam ad nares, aut fauces, aut pulmonem. *lepræ*, quòd ipso vere pra-

ui & maligni humores à profũdo corporis, vt centro, ad cutem ipſam, vt circunferentiam deferantur. *& impetigines*, ex ſeroſis, tenuibus, acribúſq; humoribus, vnà cum craſſioribus permixtis generari ſolitæ. *vitiligines*, quæ quandoque à pituitoſo, quandoque à melancholico humore fiunt. *tubercula*, ad cutem nimirum malorum humorum abundantia euocata. *articulorum dolores*, ad quos vt viliores & imbecilliores, à natura alieni humores deferuntur.

APHOR. 21 ARGVM.

Aeſtiui morbi exprimuntur, quorum quidam proprij, quidam alieni ſunt.

TOΥ͂ δὲ θέρεος ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάῤῥοιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

Aeſtate verò nonnulli horum & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, & vomitiones,

alui

alui profluuia, ophthalmiæ, aurium dolores, oris vlcerationes, genitalium putredines, & sudationes.

Æstate, eius videlicet initio. *nonnulli*, morbi fiunt. *horum*, qui scilicet vere accidunt. *febres continuæ, & ardentes*, ob flauam bilem, quæ plurima æstate aceruatur, intra vasa putrescentem. *tertianæ*, ob supradictum humore extra vasa putrescentem. *quartanæ*, atque hæ quidem in extrema æstatis parte, quæ ad autumnum vergit, eiúsque naturæ proxima est, accidunt. *vomitiones*, biliosa materia, quæ leuis est, exuberante & vomitum proliciente. *alui profluuia*, bilioso humore per inferiora defluente & excretionem irritante. *ophthalmiæ*, lippitudines oculorum. *aurium dolores*, quum enim calida sit æstas, humores dissoluit meatúsque aperit. *& oris vlcerationes*, propter biliosos humores ad os delatos. *genitalium putredines*, nam quum hæ partes humidiores sint, humiditas à calliditate promptè corrũpitur. *& sudationes*, quæ pustulæ sunt, à sudori-

bus biliosioribus vel mordacioribus prouenientes.

APHOR. 22 ARGVM.

Morbi autumno potißimum fieri soliti exponuntur.

ΤΟΥ͂ δὲ φθινοπώρου, καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλανῆτες, καὶ σπλῆνες, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι, καὶ τὰ μανικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικά.

Autumno æstiui etiã multi morbi, & febres quartanæ, & incertæ, lienis tumor, aqua inter cutem, tabes, vrinæ difficultas, intestinorũ tum læuitas tum difficultas, coxæ dolores, angina, anhelatio, intestinorum parte quapiam coarctatio, epilepsia, insania, melancholia.

Autumno multi, manente adhuc autumni initio bilioso humore à quo febres continuæ, & tertianæ, aliiq; morbi fiunt. *quartanæ*, vtpote illi peculiares, duplicem habẽtes generationem, alteram à flaua bile superassata, alterã

à sanguine

à sanguine crasso. *incertæ*, erraticæ, ob atram bilem, quæ in quibusdam partibus mouetur, in quibusdam immota manet; in aliis putrescit aut feruere incipit. *& lienis tumores*, magni ob atræ bilis supe fluitat m. *aquæ inter cutem*, ex liene accidens is enim per longos morbos contrahens duritiem, ad consensum subinde agit iecur, omníque corpori ista ratione aquam inter cutem conciliat. *tabes*, propter frigiditatem, & siccitatem, & temporis inæqualitatem, atque adeò, propter humorum prauitatem. *vrinæ*, humorum peruersitate penetrãte, & sua infestante acrimonia excretricem facultatem. *intestinorum*, quæ prope finem ipsius autumni fiunt, súntque fere insanabiles. *coxæ dolores*, & coxendicum dolores, ob malignitatem humorum & frigiditatem. *& anginæ*, bile ad faucium musculos delata. *anhelatio*, ob humorum motum ad partes interiores, & frigiditatem. *epileptiæ*, propter repentinã ad cõtraria transmutationem. *insania*, ob biliosorum humorum malignita-

tem. *melancholia*, ob melancholicum humorem.

APHOR. 23 ARGVM.

Morbi quoque hyeme suam naturam seruante, fieri soliti recensentur.

TOΥ̃ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων καὶ πλευρέων καὶ ὀσφύος, καὶ κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

Hyeme *pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, grauedines, raucitates, tusses, pectoris, laterum & lumborum dolores, cephalalgiæ, vertigines, apoplexiæ.*

Hyeme, modo seruet suam naturã. *pleuritides*, fiunt inflammata membrana intrinsecus costas & latera succingẽte, ex decubitu pituitosi humoris & biliosi præsertim. *peripneumoniæ*, ob intensum frigus. *grauedines, raucitates, tusses*, quorum omnium causas superius adduximus. *laterum*, potissimum qui in carnosis costarum partibus oriuntur, vel qui ex plurimis cruditatibus cibísque crassis ac pituitosis, crudos humores generantibus fiunt, qui

quum

quum ſe repente in vacuum thoracis locum aut in ipſum pulmonem recipiunt, imaginationem factæ inflammationis exhibent. *lumborum dolores*, ob frigus & pituitoſos humores. *cephalalgiæ*, *vertigines*, *apoplexiæ*, propter cauſas ſupra expoſitas.

APHOR. 24 ARGVM.

In diuerſis ætatibus diuerſos fieri morbos.

ΕΝ δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει, τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες.

Secūdum ætates autem hi morbi fiūt, paruis & nuper natis puerulis oris vlcera, vomitiones, tuſſes, vigiliæ, pauores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates.

Oris vlcera, quæ Aphtæ Græcis vocantur, & fiunt ob inſtrumentorum molliciem, quæ neque tactum, neque lactis ſuſtinent qualitatem, in quo ſerum eſt, vim abſtergendi naturaliter habēs. *vomitiones*, propter lactis quod

assumunt abundantiam, ventriculum grauãtem. *tusses:* nam pueris facillimè propter cerebri humiditatem ad pulmonem asperámque arteriã defluentem, tussis accidit. *vigiliæ*, propter mala, quibus infestantur, nempe oris vlcera, vomitiones, vmbilici inflammationes, quæ quidem, vtpote dolorem excitantia, vt minus dormiãt efficiũt: vel accidũt vigiliæ, quando lac in ventriculo corrumpitur, acrésque humores sursum efferuntur ad caput, cerebrum exsiccantes. *pauores*, propter alimenta in vẽtriculo corrupta, quæ subinde ob vapores ab iis sursũ latos terribilia somnia excitãt. *vmbilici inflammationes*, quod recenter abscissi fuerĩt, itaque inflãmatio fit sicut in aliis partibus abscissis fieri solet. *aurium humiditates*, ob nimiam totius corporis, & capitis humiditatem.

APHOR. 25 ARGVM.

Quibus morbis corripiantur pueruli ad dentienni tempus accedentes

Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ἰδαξισμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάρροιαι,

ῥοιαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνό-
δοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων,
καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

Aduentante dentitionis tempore gingiuarum pruritus, febres, conuulſiones, alui profluuia maximè quum caninos edunt, & iis præſertim qui craßißimi ſunt, & qui aluo ſunt dura.

A*duentante dentitionis tempore*, vt ſeptimo menſe. *gingiuarum pruritus.* habent quod dentes prodeant, & tanquam ſtimuli gingiuarum carni infigantur. *febres*, propter dolorem, & gingiuarum inflammationem. *conuulſiones*, tum propter crudum alimentum, & quia neruoſæ partes nondum ſatis validæ ſunt. *alui profluuia*, quoniam alimentum non bene coquitur, neque diſtribuitur. *maximè cum caninos*, canum dentibus exertis ſimiles: quum enim acutiores cæteris ſint dentibus, nihil mirum ſi maiores quandoque febres, & inflammationes excitent. *craßißimi ſunt*, nam iis accidunt ſuperiores morbi, & potiſſimum conuulſiones. *aluo dura*, quia plenitudinem &

seruat & auget.

APHOR. 26 ARGVM.

Quibus morbis prehendatur qui mediam agunt ætatem, inter dentientes, & pubertati proximos.

Πρεσβυτέροισι δὲ γινομένοισι παρίσθμια, σφονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στραγγουρίαι, χοιράδες, καὶ τ' ἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Ipsis verò grandiusculis tonsillarum inflammationes, vertebræ in occipitio introrsum luxationes, anhelationes, calculi, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ pensiles, satyriasmi, stranguriæ, strumæ, & alia tubercula, præcipuè verò antedicta.

Grandiusculis tonsillarum, quæ sunt secundum oris gulæque interstitium. *luxationes*, ad intra inclinationes: ab iis enim partibus contrahuntur nerui, à quibus & ligamenta, & tandem vertebræ. *anhelationes*, oppletis respirationis instrumentis, ab his quæ desuper

fiunt

fiunt fluxionibus. *calculi,* ob eorum edacitatem: humores enim multos & crudos coaceruant, quorum craſſior pars vna cum vrina in veſicã deſcendens, lapidis materia fit, eóque magis quo caliditas accedit, quæ ſatis vehemens eſt. *lumbrici rotundi,* & lõgi. *aſcarides,* tenues quidam lumbrici, qui in parte maximè inferiore craſſi inteſtini, & circa anum, viſuntur, omnes à putredine ortum habentes. *verrucæ penſiles*, quas Græci Acrochordonas vocant, quæ mali humoris multitudine generantur, quæ potentia robuſta exiſtente, ad ſuperficiem reiicitur. *ſtrumæ,* prominentes iuxta aures glandularum tumores, in collo, alis & inguinibus fieri ſolitæ. *ſtranguriæ,* ob pituitoſam materiam, quæ generatur hac in ætate ob ingluuiem. *alia tubercula,* tumores alii præter naturam in hac ætate degentibus accidunt. *ante dicta,* verrucæ nimirum penſiles, ſatyriaſmi, ſtrumæ & ſtranguriæ.

APHOR. 27 ARGVM.

Quibus morbis corripiantur ad pu-

bertatem accedentes.

Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι, τουτέων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες.

Grandioribus autem & ad pubertatem accedentibus ſuperiorum etiam morborum multi, & febres diuturniores potius, & ex naribus ſanguinis fluxiones.

Grandioribus ad pubertatem, annũ nimirum agentibus 12. 13. aut 14. *morborum multi*, quales ſunt lumbrici, & lapides. *febres diuturniores potius*, quã prioribus, tunc enim materia multo maior exiſtit, & vires paulo quam antea robuſtiores. *ex naribus ſangninis fluxiones*, accidunt in tali ætate conſtitutis, nam hic humor in ea incipit ſuperabundare, quod minus de eo abſumatur quàm in præcedenti ætate.

APHOR. 28 ARGVM.

Qua ratione puerorum morbi iudicentur.

Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι,

τὰ δ᾽

τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι, τὰ δὲ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ᾽ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν.

Pueris maxima ex parte, morbi iudicantur, alij intra dies quadraginta, nonnulli intra septem menses, quidam intra annos septem, alij ipsis etiam ad pubertatem accedentibus. Qui vero permanserint, neque pueris circa pubertatem, neque fœminis quum menstrua erumpunt soluti fuerint, inueterascere consueuerunt.

M*orbi*, passiones, nimirum diuturnæ. *pueris*, nẽpe his qui in tribus prædictis ætatibus constituti sunt. *indicantur*, & terminantur. *intra quadraginta dies*, quadragesimus nanque dies diuturnorum primus est decretorius, & finis acutorum ex mutatione seu degeneratione. *intra septem menses*, vt quartana febris & crebri anhelitus. *intra annos septem*, vt est morbus comitialis. *alij ipsis etiam ad pubertatem*, vt est morbus prædictus comitialis, qui

in multis pubertatis tempore iudicatur, & in mulieribus cum menſtrua erumpunt, quo tēpore humoribus malignis repurgatis muliebres morbi finiuntur. *inueteraſcere conſueuerūt*, longo tempore perdurare: quod enim natura facere nō potuit, neque ars faciet, etſi præſidiis vtatur.

APHOR. 29 ARGVM.

Iuuenum morbi recenſentur.

Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν, αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τ' ἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα.

Adoleſcētibus ſanguinis expuitiones, tabes, febres acutæ, epilepſiæ, aliique morbi, ſed præcipuè nunc dicti.

Adoleſcetibus ſanguinis expuitiones, ob inordinatam victus rationem, aut propter vaſorum fractionem aut eroſionem flaua bilis redundātis in ipſis. *tabes*, propter ſanguinis expuitionem. *febres acutæ*, ob putrefactionem bilis in ipſis redundantis. *epilepſiæ*, ex praua victus ratione, & per conſenſum à bi-

le

flaua os ventriculi infestante, atque adeo propter iuuenum temperaturam quæ planè biliosa est. *alijque morbi,* præter iam dictos, vt sunt quicunque à flaua bile nascuntur, vt phrenitis, ardens febris, cholera, & intestinorum difficultas. *præcipuè nunc dicti,* morbi accidunt in hac ætate.

APHOR. 30 ARGVM.

Morbi mediæ ætatis & constantis exprimuntur.

Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάῤῥοιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμοῤῥοΐδες.

Vltra hanc ætatem prouectis asthmata, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, ardentes febres, diuturna alui profluuia, choleræ, dysenteriæ, lieteriæ, hæmorrhoides.

Vltra hanc ætatem, iuuenilem. *asthmata,* superueniunt, his qui inter iuuentutem & senectutem constituti sunt, idque non ætatis ratione, sed quia in

victus ratione perinde atque iuuenes peccant. *pleuritides*, ob prædictas causas. *lethargi*, ob pituitã in cerebro coaceruatam, cuius beneficio non dormiunt solum, sed omnium obliuiscuntur. *phrenitides*, ob bilem flauã in præcedenti ætate generatam, necdum planè extinctam & expulsam. *ardenter febres*, siue ardores. *choleræ*, ob causam supra dictam. *dysenteriæ*, ob causas superius adductas. *hæmorrhoides*, materia deorsum delata per venas à natura destinatas.

APHOR. 31 ARGVM.

Morbi in vltima ætate, quæ senectus dicitur, accidentes exprimuntur.

Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάρροι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν, καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

Senibus spirandi difficultates, destillationes cum tußi, stranguriæ, dysuriæ, articulorum

ticulorum dolores, nephritides, vertigines, apoplexiæ, malus corporis habitus cachexia Græcis dictus, pruritus totius corporis, vigiliæ, alui, oculorum & narium humiditates, visus obtusior, glaucomata, auditus hebetior.

Senibus spirādi difficultates, propter humoris pituitosi in thoracem & pulmonis bronchia, delationem. *destillationes cum tussi*, tussimque afferentes, ob causam supra dictam. *stranguriæ*, ob expultricis aut retentricis vesicæ facultatis imbecillitatem, quæ frigidā eius intemperaturam consequitur, vt supra dictum est. *dysuriæ*, ob pituitæ copiam, meatum vesicæ obstruentis. *articulorum dolores*, aut ex superfluitatibus ad hæc loca cōfluentibus, vel ob difficilem motū, cuius beneficio partes neruosæ sæpius frigidæ fiunt. *nephritides*, ob humorem viscidum & glutinosum, obstructiones parientē. *vertigines*, propter vaporosum spiritū, qui in partibus cerebri inordinato cietur motu. *apoplexiæ*, his enim senes corripiūtur, vltima præsertim hiemis

parte, quæ ad veris naturam nonnihil accedit, quòd tum à calore qui incipit crescere, pituita in cerebro diffūdatur, adeò vt quæ hactenus exiguum locū occupauit, nunc propter fusionem, omnes cerebri ventriculos oppleat ac obstruat. *malus habitus*, propter alimentum quod non concoquitur, ob alteratricis facultatis imbecillitatem, sed corrumpitur, crudúmque in totū distribuitur corpus. *pruritus totius corporis*, ob salsæ pituitæ, ad corporis superficiem delatæ, redundantiam, plurésque superfluitates pruritum excitantes, qui difficilem habent per cutē euacuationem. *Vigiliæ*, tum quia senectus plena curarum est, tum quia siccū corpus habent, tantóque magis vigilant, quanto magis sani sunt. *alui, oculorum & narium humiditates*, ob cerebri superfluitates, quæ quum descendunt, & ad aluum perueniunt, excrementa mollia reddunt, oculos & nares humectant. *Visus obtusior*, propter sensitiuæ potentiæ obtusionem. *glaucomata*, ob immodicam instrumento-

rum

rum ſiccitatem, & quia ſpeciem quandam ſuffuſionis habent. *auditus hebetior*, ob potentiæ ſenſitiuæ imbecillitatem.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIBER. IIII.

ARGVMENTVM.

Quartus hic liber varius eſt, fere tamen ad vacuationem & prognoſtica reducitur.

APHORIS. PRI. ARGVM.

Quibus in morbis, quóue tempore, vtero gerentes ſunt purgantibus medicamentis euacuandæ.

ΤΑ'Σ κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ, τετράμηνα καὶ ἄχει ἑπλὰ μηνῶν, ἧσσον δὲ ταύτας. τὰ δὲ νήπια, καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι χρή.

Prægnantes purgabis, si materia vrgeat, quadrimestres, & vsque ad septimum mensem sed has parcius. Minore vero aut grandiore conceptu, abstinebis.

Prægnantes, mulieres sunt medicandæ medicamento aliquo verè purgāte, vt per vomitum, aut ventris deiectionem. *si materia vrgeat*, & ab vna parte in aliā moueatur, ne in hoc motu planè inordinato in aliquam principem partem, aut vterum ipsum decumbat, fœtuique noxam inferat. *quadrimestres*, nimirum quæ quartum impregnationis mensem attigerunt. *& vsque ad septimum*, vt quinto & sexto mensibus, quo tempore ligamenta, quibus vtero fœtus connectitur, robustiora sunt, nec adeò facilè medicamēti purgantis commotione rumpūtur. *sed has*, mulieres grauidas, quæ ad septimum vsque mensem peruenerunt, aut sexti finem attigerunt. *parcius*, purgare conuenit, quàm illas quæ quartum, quintum, sextum menses attigerunt: septimus enim mensis partui & proximus & destinatus est. *Minore*, iuniores

niores grauidas, quæ nimirum quartum menſem nondum attigerunt, cauere oportet, quòd primis tribus menſibus retinacula & ligamenta fœtus parum robuſta ſint, & fœtus ipſe in vtero nondum ſatis firmatus. *grandiore*, ſeniores grauidas, quæ vltra ſextum menſem, aut ſeptimi initia, progreſſæ ſunt. *abſtinebis*, nam vltimis menſibus qui partui ſunt proximi, aut partui deſtinati, fœtus grauior ac ponderoſior exiſtit, quàm vt citra ligamentorum ruptionem tutò grauidis exhibeamus purgationem.

APHOR. 2 ARGVM.

Qualis humor per purgantia medicamenta vacuandus.

EN τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ἄγειν ἐκ τοῦ σώματος ὁκοῖα καὶ αὐτόματα ἰόντα χρήσιμα. τὰ δὲ ἐναντίως ἰόντα παύειν.

Purgantium medicamentorum vſu talia è corpore educenda, qualia ſpontè etiam prodeuntia, iuuant: Contrario *verò modo exeuntia, ſiſtenda.*

Medicamentorum vſu, medicamen-

to exhibito. *talia educenda qualia sponte*, citráque medici operam, vacuantur vtiliter ab ipsa natura, iuuant. *contrario verò modo exeuntia*, in medicamentorum purgantium vsu, vbi talia vacuantur, qualia natura ipsa non vtiliter educeret. *sistenda*, cohibere oportet si prodeunt, si non prodeunt, haud prouocare sed sinere.

APH. 3 ARGVM.

Spontinæ & artificio factæ euacuationis signum datur.

HN μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι, τὰ δὲ ἐναντία, δυσχερῶς.

Si qualia oportet purgentur, confert, & facilè ferunt: Contrà verò si fiat, grauiter.

Si qualia, Hic aphorismus semel atque iterum repetitus primo Aphorismorum libro, hic rursum ob eius perfectiorem intellectionem exprimitur.

APH. 4 ARGVM.

Purgandum æstate per superiora hyeme

me per inferiora.

ΦΑρμακεύειν θέρεος μὲ μᾶλλον τὰς ἄνω· χειμῶνος δὲ, τὰς κάτω.

Aestate superiorem potius, hyeme inferiorem purgare conuenit.

Æstate, temperaturam ſuam obſeruante. *ſuperiorem*, ventrem ipſúmque ventriculũ. *potius*, vbi vniuerſum purgare quis voluerit. *hyeme*, temperaturam ſuam ſimiliter retinente. *inferiorem*, cauitatem, vt inteſtina. *purgare conuenit*: nam in hac pituita, quæ ob ſui grauitatem facilè deorſum deturbatur: in illa bilis, quæ ob ſui tenuitatem & leuitatem ſurſum fertur, abundat.

APH. 5 ARGVM.

Obſeruanda diligenter medico anni tempora, quæ ortu & occaſu ſiderum diſtinguuntur, Caniculæ exemplo.

ΥΠὸ κύνα καὶ πρὸ κυνὸς, ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι.

Sub Canicula & ante Caniculã difficiles ſunt purgationes.

Canicula, quin ea ipſa iam orta.6. Calend. Auguſt. *& ante*, illa exorien-te 17.calend. Auguſt. *difficiles ſunt purgationes*, earúmq; vſus moleſtus, quòd tum æſtus ſit maximus, & facultas ipſa corporis imbecilla, quæ promptè admodum à purgante medicamento, natura calido, diſſoluitur: adde medicamenti purgantis & aeris ambientis actiones, ſibi inuicem pugnare, quippe illud ab externis ad interiora, hic vero ab internis ad exteriora trahit, periculum ob id ne ambobus inter ſe repugnātibus natura diſtrahatur & prorſus diſſipetur.

APH. 6 ARGVM.

Qua ratione graciles & macilenti ad vomendum faciles ſint repurgandi.

Τοὺς ἰσχνοὺς καὶ εὐημέας ἄνω φαρμακεύειν, ὑποστελλομένους χειμῶνα.

Graciles & ad vomendum faciles per ſuperna purgare, niſi hyems adſit.

Graciles, natura non vi morbi, calidi ſicci, atque adeoननbilioſi. *per ſuperna purgare*, per vomitum: graciles enim natura

natura biliosos ad superiores purgationes magis aptos esse constat. *nisi hyems*, in ea namque per inferiora potius purgãdum erit, propter rationes superius adductas.

APH. 7 ARGVM.

Difficiles ad vomendum & mediocriter carnosi per inferiora repurgandi.

Τοὺς δὲ δυσημέας, καὶ μέσως ἀσάρκους κάτω, ὑποστελλομένους θέρους.

Aegrè vomentes & modicè carnosos, quos eusarcos appellant Graci, infernè purgato, deuitans æstatem.

Ægrè & modicè carnosos, non valde crassos & pingues. *infernè purgato*, hos enim, quum pituitosi sint, ad inferiores purgationes esse magis idoneos certum est. *deuitans æstatem*, quòd hoc tempus per superiora purgationẽ magis requirat.

APH. 8 ARGVM.

Tabidi per superiora non purgandi.

Τοὺς δὲ φθινώδεας, ὑποστελλομένους τὰς ἄνω.

Obnoxios phthisi suprà ne purgato.

Obnoxios phthisi, eósq; maximè qui ob pulmonis exulcerationem, maciē corporis & phtisim contrahunt, aut ad eam proni sunt. *ne purgato*, quòd pulmonis vlcera propter commotionem illam quam vomitus excitat, mirificè augeantur & irritentur, quódque instrumenta respirationi inseruientia, in tabidis sint imbecilla.

APH. 9 ARGVM.

Qua ratione melancholici repurgandi.

TOὺς δὲ μελαγχολικοὺς ἁδροτέρως τὰς κάτω, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἀναντία προστιθέντες.

Melancholicos infrà vehemētius purgabis, eadem ratione contrariam iniens vacuandi viam.

Melancholicos, natura, aut ex longa consuetudine tales factos. *infra vehementius purgabis*, melancholicus enim humor suapte natura piger, terreus & crassus quum sit, vehementiora cæteris requirit purgatoria medicamenta.

eadem ratione cõtrariam. materia enim leuis ſurſúmq; vergẽs per ſuperiores, grauis verò & deorſum vergens, per inferiores partes educi debet.

APH. 10 ARGVM.

In peracutis, vbi turget materia, eadẽ die purgandum.

ΦΑρμακεύειν ἐν τοῖσι λίην ὀξέσιν, ἢν ὀργᾷ, αὐθημερὸν, χρονίζειν γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι κακόν.

Purgandum in valde acutis, ſi ad ſui excretionem inuitet materia, eodem ipſo die. differre enim in talibus malum.

Purgandum, vehementi medicamẽto vtendum. *in valde acutis*, & peracutis morbis, qui in quarto aut ſeptimo iudicantur die. *inuitet materia*, & huc atque illuc concitetur & moueatur errans. *eadem die*, & ſtatim in principio, non expectantes ſecundum aut tertiũ diem. *differre enim*, timendum enim eſt ne robur corporis diſſoluatur, aut caliditas febris augeatur, aut qui per corpus agitantur humores, ad aliquod principale membrum decumbant, &

repentinam mortem inducant.

APH. II ARGVM.

Certis signis edocetur quando futura sit timpanites.

Ὁκόσοισι στρόφοι καὶ περὶ τὸν ὀμφαλὸν πόνοι, καὶ ὀσφύος ἄλγημα μὴ λυόμενον μήτε ὑπὸ φαρμακείης μήτ' ἄλλως, εἰς ὕδρωπα ξηρὸν ἱδρύεται.

Quibus tormina adsunt & circa vmbilicum cruciatus, & lumborum dolor, qui neque medicamento, neque aliter soluatur, in siccum hydropa firmatur.

Quibus tormina, & intestinorum dolores. *& circa vmbilicum*, qui accidũt ob flatuũ copiam prædictas partes distendentium, atque adeo vnitatẽ soluentium. *neque medicamento*, frigidos humores ac flatulentos spiritus educente. *soluatur*, vt per clysteres, fomenta, inunctiones discutientes. *in siccum hydropa firmatur*, quam timpanitem vocant: quum enim non soluitur dolor, signum est in illis partibus esse intemperiem, à flatibus potissimum genitam,

nitam, quæ nullis præsidiis potest amoueri.

APH. 12 ARGVM.

Qui lienteria laborant hyeme non sunt purgandi per vomitum.

ΟΚόσοισι κοιλίαι λειεντεριώδεες, χειμῶνος φαρμακεύειν ἄνω, κακόν.

Quibus propter læuitatem ventres cibi sunt incontinentes, hyeme suprà purgare malum.

Quibus ventres, infestantur, siue à pituita arida, siue ab humore acri tenuíque & bilioso, leuitas ea fiat intestinorum. *hyeme supra*, per vomitũ purgare purgatione vniuersali. *malum*, tũ enim humores in corpore vniuerso abundantes, sunt pituitosi, ideóque ad inferiora magis repunt, quàm ad superiora.

APH. 13 ARGVM.

Difficulter vomentes non vacuandi per veratrum, nisi eorum corpora prius cibo pleniore & quiete præparentur.

ΠΡὸς τοὺς ἐλλεβόρους τοῖσι μὴ ῥηϊδίως ἄνω καθαιρομένοισι, πρὸ τῆς πόσιος προϋ-

χραίνειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ, καὶ ἀναπαύσει.

Qui ad veratrum non facilè suprà purgantur, eorum corpora ante potionem copiosiore alimento & quiete prahumectanda.

Qui ad veratrum, elleboriq; sumptionem. *suprà*, per vomitum. *purgantur*, vt sunt hi quibus thorax est angustus & depressus. *ante potionem*, ellebori. *copiosiore alimento*, non in quantitate quidem, sed qualitate. *quiete*, corporis humiditatem seruante. *prahumectãda*, nisi enim cibo vberiore & quiete præhumectentur nerui, ligamenta, aliæque partes corporis sicciores, conuulsionem veratrum calidum, siccum, & maxima trahẽdi facultate præditum, excitabit, partibus eiusmodi innanitis & exsiccatis.

APH. 14 ARGVM.

Quid ab ellebori sumptione agendum.

Ἐπὴν πίνῃ τις ἐλλέβορον πρὸς μὲν τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, πρὸς δὲ τοὺς ὕπνους καὶ μὴ κινήσιας ἧσσον. δηλοῖ δὲ καὶ

καὶ ἡ ναυτιλίη ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει.

Poto elleboro, corpus mouendum potius, quàm somno tradendum aut quieti. Nam vel nauigatio indicat motione turbari corpora.

Poto elleboro, aut quouis alio medicamento vehementer purgante. *mouendum potius*, nam per motum humores agitantur, attrahuntur, fundũtur, medicamẽti actio iuuatur, ac facultas expultrix suscitatur. *quàm somno*, quòd hac ratione actio medicamenti frangatur & impediatur: per somnum enim & quietem naturales facultates magis agunt, ac purgans medicamentum plerunque concoquunt. *nauigatio indicat*, quæ motus quidem est. *motione turbari corpora*, adeo vt vomitum excitet motio ipsa.

APH. 15 ARGVM.

Idem quod antea, & simul qua ratione immodicam purgationem sistere oporteat, docet.

Ἐγὼ βούλῃ μᾶλλον ἄγειν τὸν ἐλλέβορον, κίνει τὸ σῶμα. ἐπὴν δὲ παῦσαι, ὕπνον ποίει

καὶ μὴ κίνει.

Quum elleborum citare voles, moue corpus: quum verò sistere, somnum concilia, nec moue.

E*lleborum citare*, efficaciúsq; vacuare, aut per elleborum aut per aliud quoduis medicamentũ purgans. *moue corpus*, vt humores agitentur, ac facultas expultrix quasi suscitetur. *quum verò sistere*, & sedare immodicam purgationem volueris. *somnum concilia*, somnus siquidem animalium & vitalium facultatum quietem adfert, easdem roborat, quæ subinde robustiores factæ, assumptum medicamentũ, attractósque ab eo humores, concoquunt.

APH. 16 ARGVM.

Veratrum ijs periculosum qui corpore sunt commoderato & sano.

Ἐλλέβορος ἐπικινδυνος τοῖσι τὰς σάρκας ὑγιέας ἔχουσι, σπασμὸν γὰρ ἐμποιέει.

E*lleborus periculosus sanas carnes habentibus. Cõuulsionem enim ingenerat.*

E*llebórus periculosus*, ac difficilis. *carnes*

nes sanas habentibus, & integra sanitate præditis. *conuulsionem ingenerat*, ex inanitione, nam nihil excrementorũ in corpore inuenies, partes solidas sanas, neruos potissimũ, depascitur, humiditates absumit & exsiccat.

APH. 17 ARGVM.

Quibus notis ad superiora motio digno scatur naturæ.

Απυρέτῳ ἐόντι ἀποσιτίη, καὶ καρδιωγμὸς, καὶ σκοτόδινος, καὶ στόμα ἐκπικρούμενον, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Non febricitanti cibi fastidium, cordis dolor, vertigo tenebricosa, & oris amaritudo purgatione per superna opus esse significant.

Non febricitanti cibi fastidium, ob appetentiam deiectam. *cordis dolor*, oris ventriculi, à flaua bile eius os infestãte. *vertigo tenebricosa*, facta per cõsensum, sursum delatis vaporibus à ventriculo affecto. *oris amaritudo*, præ se ferens bilis in toto corpore redundantiam. *opus esse significant*, indigere purgatione eos quibus hæc simptomata

eueniunt, à flaua bile in ventriculo supernatante, & suapte natura superiora petente.

APH. 18 ARGVM.

Dolores supra septum transuersum, per superiora, infra verò per inferiora, purgatione egere.

Τὰ ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδυνήματα, ὁκόσα καθάρσεως δέονται, ἄνω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει. ὁκόσα δὲ κάτω, κάτω.

Supra septũ transuersum dolores, quicunque eget purgatione, per superna purgandum esse significant: Qui verò infra sunt, per inferna.

Supra septũ transuersum dolores, purgatione indigentes. *purgandum esse significant*, nam quò natura maximè repit, eò ducere per loca conferentia, noxios humores oportet.

APH. 19 ARGVM.

Ipsam sitim signum esse peractæ purgationis.

Ὁκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ διψῶσι, καθαιρόμενοι οὐ παύονται πρὶν

ἢ

ἢ διψήσωσιν.

Qui potione medica dum purgantur non sitiunt, ipsorum purgandi finis non fit donec sitiuerint.

Non sitiunt, neque os ventriculi exsiccari sentiunt vacuatis excrementis. *purgandi finis non fit*, excernere aut vacuari non desinunt. *donec sitiuerint*, nondum enim medicamentum vniuersam actionem suam tum exeruit: sed reliqui sunt adhuc aliqui humores, quos vacuare oportet donec ex vacuatione siccitas oriatur, quæ sitim, indigentiam humiditatis nuntiãtem, excitare potest.

APH. 20 ARGVM.

Notæ infrà purgandum denotantes.

Ἀπυρέτοισιν ἐοῦσιν ἢν γίνηται στρόφος, καὶ γουνάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείης δεῖσθαι σημαίνει.

Si citra febrem tormina adsint, & genuum grauitas, & dolor lumborum, inferna purgatione opus esse significant.

Si citra febrem tormina, & cruciatus iuxta vmbilicum, torquentes intesti-

na, qui vtplurimum à materia craſſa, pituitoſa & flatulenta generantur. *& genuum grauitas*, ab humorum noxiorum decubitu facta. *& dolor lumborũ*, dorſi partem circa renes infeſtans. *inferna purgatione*, hæc enim ſymptomata omnia humoris noxii motum, ratione cuius euacuationes moliri oportet, ad inferiora fieri denotant.

APH. 21 ARGVM.

Egeſtiones nigras ſponte prouenientes, ſemper eſſe peſſimas.

ὙΠοχωρήματα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα. καὶ ὁκόσῳ ἂν τὰ χρώματα ὑποχωρημάτων πλείω πονηρότερα ᾖ, μᾶλλον κάκιον. ξὺν φαρμάκῳ δὲ, ἄμεινον. καὶ ὁκόσῳ ἂν πλείω χρώματα, οὐ πονηρά.

Excrementa alui nigra ſanguini atro ſimilia, ſponte euntia ſiue cum febre ſine citra febrem, peſſima: & quanto ipſorũ colores peiores fuerint plures, eo deteriora. A medicamento autem talia exigi, melius eſt, idque quanto ipſorum plures

fuerint

fuerint colores.

Sanguini atro similia, nempe qui diu extra vasa moratus est,& per intestina defertur. *sponte euntia*, per vniuersum corpus, sine medicamento quod purgādi potestatem habeat. *peßima*, quod semper à causa mala, vel frigida, vel calida proficiscantur: calor enim in iecore sanguinem adūrit, frigus calorē natiuum extinguit, quo fit vt sanguis subinde nigrescat. *& quanto ipsorum colores*, excrementorum & deiectionū. *eo deteriora*, quippe multorum prauorum in corpore affectuum sunt signa. A *medicamento autem*, si tales egeruntur humores. *plures fuerint colores*, excrementorū à medicamento euacuatorum. *melius est*, quòd naturā ipsam humores vitiosos debellasse ac superasse significant.

APH. 22 ARGVM.

Atræ bilis excretionem in morborum quorumlibet initys, semper malam esse.

NOσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων ἢν χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θα-

νάσμον.

Morbis quibusuis incipientibus si atra bilis suprà infrâue exierit, perniciosum.

Morbis quibusuis incipientibus, & à qualibet materia factis, ídque in principio vniuersali, in quo nulla adhuc apparet coctio. *si atra bilis*, ex melancholico humore putrefacto, aut flaua bile immodicè exusta, progenita. *suprà*, vt per vomitum, nares, sputum. *infrà*, vt per secessum & vrinam. *perniciosum*: significat enim naturam malè affectã esse, vtpote quam constat nũquam euacuare superflua, nisi concocta fuerint: si ergo sursum feratur, radit & exulcerat ventriculum ac gulã, & in consensum cerebrum aliásq; corporis partes rapit: si deorsum impetũ fecerit, abradit intestina, & excedit dysenteriásque lætales efficit.

APH. 23 ARGVM.

Morti proximos quibus post morbos acutos, aut diuturnos, atra bilis & melancholicus humor excernitur.

Ὁκόσοισιν

ΟΚόσοισιν ἐκ νουσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων, ἢ ἐκ τρωμάτων ἢ ἄλλως πως λεπτυνομένοις χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστεραίῃ ἀποθνήσκουσι.

Quibus per morbos acutos, aut diuturnos, aut vulnera, aut alium modum extenuatis atra bilis, aut velut sanguis niger subierit, postridie moriuntur.

Vulnera, quæ adeò ingentem sanguinis copiam effuderint, vt vires debiles effectæ sint. *extenuatis*, & debilitatis. *atra bilis*, vtpore non naturalis. *sanguis niger*, hoc est naturalis atra bilis. *subierit*, vel per superiora vel per inferiora. *postridie moriuntur*, propter nimirum morbi magnitudinem & imbecillam facultatem.

APH. 24 ARGVM.

Dysenteriam ab atra bile factam, letalem.

ΔΥσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

Dysenteria si ab atra bile incipiat, exitiosa.

Dysenteria, exulceratio inteſtinorũ, in qua paulatim & breuibus interuallis deiectio fieri ſolet. *ſi atra bile*, ex bilis aduſtione facta. *exitioſa*, quòd à cancro vlcerato nihil differat. Accedit ꝙ medicamenta ipſa inteſtinis, vt externis partibus, imponi non queant, neque illis tantiſper donec facultatem ſuam exerant, adhærere: Adde inteſtina ipſa malè affecta, ab alimẽti excrementis ſemper irritari.

APH. 25 ARGVN.

Quibus ſanguis per os emittitur malũ, quibus per inferiora bonum.

Αἷμα ἄνω μὲν, ὁκοῖον ἂν ᾖ, κακόν. κάτω δὲ, ἀγαθὸν, μέλαν ὑποχωρέον.

Sanguinem ſupernè quidem efferri, qualiſcunque ſit, malum: *Infernè vero niger ſi deyciatur, bonum.*

Sanguinem ſupernè, vtpote per os emiſſum. *qualiſcunque ſit*, ſiue ſpumoſus, ſiue rubicundus, ſiue flauus, ſiue niger. *malum*, malum aliquod portendit: quippe aut apertionem, aut exeſionem, aut rupturam alicuius vaſis,

in

in ſuperioribus partibus cõſiſtentis, ſignificat, ídque in viris maximé. *infernè verò*, ſanguis emiſſus: nimirum per hæmorrhoides. *bonum*, quia per hæmorrhoidum profluuium, melancholicus humor, quẽ hominis natura coaceruauit, vacuatur.

APHOR. 26 ARGVM.

Caruneulas in dyſenteria excretas lætale eſſe ſignum.

ΗΝ ὑπὸ δυσεντερίης ἐχομένῳ ὁκοῖαι αἱ σάρκες ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

Si dyſenteria laboranti veluti carunculæ deyciantur, mortiferum.

Si dyſenteria laboranti, cuiuſcunque generis illa ſit. *carunculæ*, & ramenta inteſtinorum adeò magna vt carnis effigiem præ ſe ferant. *deyciantur*, & excernantur. *mortiferum*, tanta enim tum viſitur exulceratio, vt neque caro coaleſcere, neque cicatrix obduci poſſit.

APH. 27 ARGVM.

Interdũ aluos humectari, poſt ſanguini[illegible]pioſi per febres alióſque morbos eruptionem.

OΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι αἱμοῤῥαγέει πλῆθος ὁκοθενοῦν, ἐν τῇσιν ἀναλήψεσι τουτέοισιν αἱ κοιλίαι καθυγραίνονται.

Quibus per febres sanguinis vndecũque eruperit copia, conualescentibus ventres humectantur.

Quibus per febres, alióſque morbos. *vndecunque*, ſiue id è naribus, ſiue per vterum, ſiue hemorrhoides fiat. *cõualeſcentibus*, quum poſt morbum iam reficiuntur. *ventres humectantur*, propter alimenta quæ minus benè cocta in ventre morantur, neque in corpus diſtribuuntur.

APH. 28 ARGVM.

Surditatem fieri ob retentas biliosas deiectiones, & viciſsim ſolui vbi illæ superuenerint.

OΚόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται, καὶ ὁκόσοισι κώφωσις, χολωδέων γινομένων παύεται.

Quibus deiectiones ſunt bilioſæ, superueniente ſurditate ceſſant: & contrà quibus ſurditas adeſt, bilioſorum deie-

ctione

ctione finitur.

Deiectiones *biliosæ*, facilè mobiles. *superueniente surditate*, nõ stabili ex recursu bilis ad cerebrum facto: *cessant*, & desinunt. *& contrà*, materia è supernis ad inferiora translata. *finitur*, scilicet surditas: vti aliàs, profluuium sanguinis è naribus, difficultate intestinorum, coxendicum vel genum dolore.

APHOR. 29 ARGVM.

Rigorem sexto die in febribus ortum, damnat.

Ὁκόσοισι ἐν τῇσι πυρετοῖσιν ἑκταίοισιν ἐόυσι ῥῖγος γίνεται, δύσκριτα.

Febricitãtibus si sexto die rigores fiãt, iudicationem habent difficilem.

Febricitantibus, & in his quidẽ continuè. *si sexto die*, qui iudicatorius non est. *rigores fiant*, & totius corporis inæqualis concussio & quassatio, materia nimirum extra venas expulsa. *difficilé.* malè iudicatur de ægrotis, nã vel moriuntur, vel ægritudo longa efficitur, vel recidunt, aut simile aliquid patiuntur.

APH. 30 ARGVM.

Quæ febres futuræ sint longæ aut breues, ex quo accessio ipsa inuadit.

Ὁκόσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ἣν ἂν ὥρην ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ἐς τὴν αὔριον τὴν αὐτὴν ὥρην ἣν λάβῃ, δύσκριτα.

Quibus accessiones fiunt, quacunque hora febris dimiserit, eadem si postero die repetat, iudicatu difficilis esse solet.

Quibus accessiones, febrium interpollentium. *hora*, obseruata scilicet. *iudicatu difficilis*, ob causam quæ accessionem facit fixam, firmatam & stabilem: nam quæ firmata sunt ægrè soluũtur, & validiore commotione iis opus est.

APHOR. 31 ARGVM.

Quibus in febribus abscessus fieri soleant.

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς ἄρθρα καὶ παρὰ τὰς γνάθους μάλιστα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Qui per febres lassitudinem sentiunt, iis ad articulos, & iuxta maxillas maximè.

ſimùm abſceſſus fiunt.

Laßitudinem ſentiunt, ſiue ea ab externo aliquo atq; adeò manifeſto motu, quem quis ſuſtinuit febris initio, ſiue ſponte & citra laborem acciderit. *ad articulos*, & totius corporis iunctu-ras. *abſceſſus fiunt*, in ſpontanea quidē laſſitudine, latiora articulorum ſpatia promptè in ſe vitioſorum humorum redundantiam ſuſcipiunt: in non ſpōtanea, motu excalefacti articuli, corporis excrementa attrahūt. *abſceſſus fiūt*, propter nimium calorem febrilem, qui multitudinem humorum ſecum ſurſum defert: deinde propter materiam, quæ magna ex parte tenuis eſt adeò, vt & vi caloris, ſuaque ſponte promptè ſuperiora petat: adde quod buccæ & malæ ſint admodum imbecilles, nequeántque ad alias corporis partes excrementa ipſa propellere.

APHOR. 32 ARGVM.

Quid futurum ſit è morbo conualeſcentibus, vbi aliqua parte laborauerint.

ΟΚόσοισι δὲ ἀνισαμένοισιν ἐκ τῶν νούσων τι πονέει, ἐνταῦθα αἱ ἀποστάσιες γίνονται.

Quibus ex morbo conualescentibus pars aliqua laborat, eò abscessus fiunt.

Conualescentibus, resurgentibus ex morbis, potissimum febribus. *laborat*, dolorem sentit. *eò*, in hac parte, in qua labor est & dolor. *abscessus fiunt*, dolor enim destillationes excitat.

APHOR. 33 ARGVM.

Dolorem & laßitudinem morbum antecedentia, in causa esse cur in partem aliquam superuacua decumbant.

ΑΤὰρ ἢν καὶ προπεπονηκός τι ᾖ πρὸ τοῦ νοσέειν, ἐνταῦθα σηρίζει ἡ νοῦσος.

Sed si qua ante morbum pars laborauerit, ibi morbi sedes.

Ante morbum, antequam aliquis febre, aut alio morbo affligi cœperit. *pars laborauerit*, aut labore lassata fuerit. *ibi morbi sedes*, eámque in partem morbus decúmbit, & futurus est abscessus in ea, per quem morbus ipse iudicabitur: nisi per aliquam excretionem,

nem, quæ fit per vrinam, aut ſanguinis è naribus profluuium, vacuati fuerint eiuſmodi humores craſſi, facientes abſceſſum.

APHOR. 34 ARGVM.

Anginam ex gutturis inflammatione ortam, confeſtim ſtrangulare.

HN ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῇ φάρυγγι πνὶξ ἐξαίφνης ἐπιγίγνηται, θανάσιμον.

Si febre detento ſuffocatio derepentè ſuperuenerit, nullo in faucibus apparente tumore, eſt mortiferum.

Si febre detento, & febricitanti homini febre intenſa aut remiſſa. *ſuffocatio*, ſi ſtrangulatio. *in faucibus*, ore ipſo aperto. *mortiferum*, quòd obſtruantur ea quæ reſpirationi ſeruiunt inſtrumenta.

APH. 35 ARGVM.

Quid accidat his qui alia anginæ ſpecie corripiuntur.

HN ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόγις κα-

καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος, θανάσιμον.

Si febre detento repentè collum intorqueatur, ac vix deglutire queat, nullo existente tumore, mortiferum.

Si febre, vehemēti. *collum intorqueatur*, repentè. *nullo existente tumore*, in faucibus. *mortiferum*, signum est: quòd inflammationē aliquam in gulæ præiacentibus musculis, aut ipsa gula, esse portendat.

APHOR. 36 ARGVM.

In febribus, aliísque morbis acutis, qui sudores iudicatorij, qui minus sint exprimuntur.

Ἱδρῶτες πυρεταίνουσιν ἢν ἄρξωνται, ἀγαθοὶ τριταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἑβδομαῖοι, καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἑνδεκαταῖοι, καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, καὶ ἑπτακαιδεκαταῖοι, καὶ μιῇ καὶ εἰκοστῇ, καὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκοστῇ, καὶ τριακοστῇ πρώτῃ, καὶ τριακοστῇ τετάρτῃ. οὗτοι γὰρ οἱ ἱδρῶτες νούσους κρίνουσιν. οἱ δὲ μὴ οὕτως γινόμενοι, πόνον σημαίνουσι, καὶ μῆκος νούσου, καὶ ὑποτροπιασμούς.

Sudores

Sudores febricitantibus boni, qui manare cœperint die tertio, quinto, ſeptimo, nono, vndecimo, decimoquarto, decimoſeptimo, viceſimoprimo, viceſimoſeptimo, triceſimoprimo, & triceſimoquarto. ij enim ſudores morbos iudicant. Qui ſecus euenerint, laborem, & morbi longitudinem, aut eiuſdem redditum ſignificant.

Sudores febricitantibus, febre acuta, vt ardente, & tertiana interpolata. *manare cœperint*, & euenerint his diebus in textu enumeratis. *iudicant morbos*, & bene finiunt. *qui ſecus euenerint*, ſcilicet aliis diebus intermediis, mala in contextu recitata ſignificant.

APH. 37 ARGVM.

Frigidum ſudorem in acuta febre ortũ mortem portendere.

OI ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νούσου σημαίνουσι.

Frigidi ſudores cum febre quidem acuta mortem, cum mitiore vero morbi longitudinem ſignificant.

Frigidi sudores, tales nimirum ad medici tactum & assistentium, quique è corpore eiusmodi emanant. *quum acuta*, & vehementi febre facti. *mortem*, significant enim tantam in corpore ipso frigidiorum humorum copiam, vt neque à natiuo calore, neque febrili queant calefieri. *cum mitiore*, febre frigidi sudores facti. *longitudinem morbi significant*, quòd humores crassi & multi sint, nec breui tempore concoqui & discuti queant.

APHOR. 38 ARGVM.

Ex sudore cognosci posse in qua corporis parte hæreat morbus.

Καὶ ὅκου ἔνι τοῦ σώματος ἱδρὼς, ἐνταῦθα φράζει τὴν νοῦσον.

Qua corporis parte sudor, ibi morbus.

Qua corporis parte sudor, sponte, & à natura ipsa propellente factus, non à causa externa. *ibi morbus*, qui iam actu infestat, aut paulo pòst futurus est.

APH. 39 ARGVM.

Ex calore & frigore posse deprehendi, in

in qua parte corporis morbus sit.

KAì ὅκου ἔνι τοῦ σώματος θερμὸν ἢ ψυχρὸν, ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

Et qua parte corporis inest calor aut frigus, ibi morbus.

Calor, insignis, neque à causa externa excitatus. *aut frigus*, cõsimiliter insigne. *ibi morbus*, quippe necesse est tũ eam corporis partem, quæ nimium calet aut friget, naturalem suam temperiem amisisse.

APH. 40 ARGVM.

Quid crebræ caliditatis aut frigiditatis in vniuerso corpore mutationes portendant.

KAì ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῆκος νούσου σημαίνει.

Et quando toto corpore mutationes accidunt, vt si corpus refrigeretur & vicißim calefiat, vel color alius ex alio oriatur, longitudinem morbi significant.

Refrigeretur & vicißim calefiat, va-

riis vicibus,& perſeueranter. *ſignificāt*, modo vires robuſtæ ſint: nam hæ qualitatum atque colorum mutationes, humores (quos maximè colores oſtendunt) efficientes morbum, eſſe varios & diuerſos præ ſe ferunt, ad quos coquendos natura longo indiget tēpore.

APH. 41 ARGVM.

Quid liceat medico prædicere ex ſudore copioſo à ſomno facto.

ΙΔρὼς πολὺς ἐξ ὕπνου ἄνευ φανερῆς αἰτίης γινόμενος τῷ σώματι, σημαίνει ὅτι πλείονι τροφῇ χρέεται. ἢν δὲ τροφὴν μὴ λαμβάνοντι τοῦτο γίγνηται, σημαίνει ὅτι κενώσιος δέεται.

Sudor multus per ſomnum factus, copioſiore cibo corpus vti ſignificat: Quòd ſi parcius epulanti hoc accidat, vacuatione indigere ſciendum eſt.

Sudor multus, nō exiguus. *per ſomnū factus*, cùm ſcilicet ſanguis & ſpiritus ad exteriora corporis reuertūtur, abſque cauſa manifeſta, vt ſtragulis, & id genus aliis ſudorem proliciētibus. *copioſiore cibo*, è cibi enim copia multa excrementa, quæ cum calore & ſpiritu ad

ad exteriora feruntur, generari necesſe eſt. *parcius epulanti,* hoc accidat, vt ſine manifeſta cauſa poſt ſomnum ſudet. *vacuatione indigere,* quæ fit per venæ ſectionem, vel per medicamētum purgans, pro ratione redundantiæ excrementorum, quæ ſudoris cauſa ſunt.

APH. 42 ARGVM.

Quid quantitas & qualitas eius ſudoris, qui per vniuerſum morbi tempus accidit, portendat.

Ἱδρὼς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς αἰεὶ ῥέων, ὁ ψυχρὸς μείζω, ὁ δὲ θερμὸς ἐλάσσω νοῦσον σημαίνει.

Sudor multus, frigidus calidúſue ſemper fluens, frigidus grauiorem, calidus minorem morbum ſignificat.

Sudor multus, exigu⁹ enim nihil mali portendit. *ſemper,* per vniuerſū morbi tempus. *frigidus grauiorem,* longiorem morbū ſignificat: ſudor enim frigidus craſſitiē materiæ, quæ nō facilè diſcuti aut à calore vinci queat, præ ſe fert, ideóq; longitudinem etiā morbi. *calidus minorē,* materiā enim tenuem,

& quam promptè concoquere ac diſcutere natura poſſit, calidus ſudor portendit, ideóque breuiorem etiam morbum.

APHOR. 43 ARGVM.

Continuas febres, quæ per tertium die validiores fiunt, periculoſas, intermittentes periculo vacantes.

OI πυρετοὶ ὁκόσοι μὴ διαλείποντες διὰ τρίτης ἰσχυρότεροι γίνονται, μᾶλλον ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν ἐκ τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Febres *quæ tertio quoq; die vehementius affligentes non intermittunt, periculoſiores: quoquo modo autem intermiſerint, periculum abeſſe ſignificant.*

Febres, continuæ nimirum, quæ ad integritatem & infebricitationem nõ deſinunt. *tertio die vehementius affligentes*, vt ſemitertianæ, quæ quidem continuæ ſunt, acutæ, & tertio die grauius affligentes. *periculoſiores*, quàm quæ intermittunt: nam naturam quieſcere non permittunt, nec ſolum ſtomachum & neruoſam eius partem attingunt,

tingunt, sed etiam lethargicas animi delationes, attonitásque vigilias inuehunt, interim ad syncopem vsq; corpus discutiunt, linguam valde siccant, animi defectionem efficiunt, vehementer ea quæ in alto sunt commouentes. *quoquo modo autem*, & quocũque tempore, vel per maius spatium, vel per minus. *periculum abesse significant*, eo enim tempore, quo vacant febre, virtus se recolligere potest.

APH. 44 ARGVM.

Diuturnas febres, vt plurimum per tubercula, & dolores in articulos decumbentes finiri.

Ὁκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

Quos febres longæ exercent ys tubercula ad articulos vel labores fiunt.

Quibus febres longæ, à multa materia, crassa, glutinosa & frigida. *ys tubercula*, & tumores ex quacunque corporis parte erumpentes. *ad articulos*, nam materia illa frigida & crassa, quum per cutis meatus exire non possit facilè ad

articulos decumbit. *vel labores*, & apo ſcemmata, ſiue decubitus noxiorum humorum ad quos dolor ſequitur.

APH. 45 ARGVM.

A febribus conualeſcentes, largiore cibo vti, ſi quando tubercula, & articulorum labores incidunt.

Ὁκόσοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐκ πυρετῶν γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Quibus tubercula ad articulos vel labores post febres fiunt, ij cibarijs pluribus vtuntur.

Post febres, longas & diuturnas. *hi cibarijs pluribus vtuntur*, nam quum ſupra mediocritatem, aut viriũ proportionem cibos ingerunt, fieri non poteſt vt rectè cõcoquant, igitur multa excrementa coaceruent neceſſe eſt: quæ ſi ad cutem protruduntur, tubercula, ſi ad articulos, dolores excitant.

APHOR. 46 ARGVM.

Rigor pernicioſus in febribus quando fiat.

HN ῥῖγος ἐμπίπτῃ πυρετῷ μὴ διαλείποντι, ἤδη ἀσθενεῖ ἐόντι θανάσιμον.

Si rigor febre non intermittente ægrum iam debilem inuadat, mortiferum eſt.

Si *rigor*, & vniuerſi corporis concuſſio. *febre non intermittente*, nec deſinente. *ægrum iam debilem*, in hoc vltimo naturæ conatu. *inuadat*, natura ipſa inſurgente contra res noxias, vt eaſdē expellat. *mortiferū eſt*, naturæ indicans ſummā imbecillitatē, quæ ſolita in rigoribus noxios humores euacuare, nunc id efficere nō poſſit, quòd victa ceciderit & extincta ſit.

APHOR. 47 ARGVM.

Quid ex prauis excreationibus & ex puitionibus prædicendum.

AI ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσιν πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες, πᾶσαι κακαί. ἀποχωρεοῦσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί. καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσιας, καὶ κατὰ τὰ οὖρα. ἢν δὲ μή τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τούτων, κακόν.

Excreationes in febribus nō intermit-

tentibus liuidæ, cruentæ, fœtidæ, biliosæ, omnes malæ: cõmodè tamen si prodeant, bonæ. Sed eadem quoque est eorum quæ per aluum, & vrinas excernuntur ratio. Si quid vero quod non iuuet per hæc loca excernatur, malum.

Ex*creationes*, & quæ per fauces & asperam arteriam fiunt purgationes. *nõ intermittentibus*, continuis, in quibus plusquam in cæteris morbis mali portendunt. *liuidæ*, quæ colorem cineritium cum quadam nigredine referũt, malæ sunt, quod partuum vnde excernuntur mortificationem significent. *cruentæ*, quoque malæ sunt, quòd vasorum apertionem portendant, aut vasis imbecillitatem, aut erosionem à biliosis humoribus factam. *fœtidæ*, grauiter olentes excreationes, malæ quoque sunt, quòd putrefactionem significent. *biliosæ*, quòd puram & immodicam bilem præ se ferant in ipsis febribus continuis. *si prodeant*, excreationes per se prauæ. *quæ per aluum*, per deiectionem & secessum. *siue per vrinas*, nam partem malè affectam expurgãt: quod

quod accidere ſolet in his omnibus vbi iam facta coctione exeunt & æger facilè tolerat. *per hæc loca*, per os, ventrem inferiorem & veſicam. *malũ eſt*, nam quũ non conferant ſi excernantur, præſtaret ea retineri in corpore, magis quam expelli.

APH. 48 ARGVM.

Lætale ſignum, vbi in ardente febre & lipyria, exteriora frigeſcunt, & interiora vruntur.

EN τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus nõ intermittentibus ſi partes externæ algent, internæ vruntur & ſitiunt, lætale eſt.

N*on intermittentibus*, vt ardẽte perniciosa, & lipyria. *ſi partes externæ*, vt ſunt nares, aures, pedes & ſummæ manus. *algent*, propter ſanguinis ſeſe ad viſcera recipientis defectum. *internæ*, quæ intra thoracem & ventrem continentur. *vruntur & ſitiunt*, vehementer. *lætale eſt*, ſignum: ſignificat

enim in viſceribus magnam ineſſe in-
flammationem, vel eryſipelas, ſangui-
ne, per modũ cucurbitulæ, in eiuſmo-
di partibus inflãmatione affectis, con
cluſio.

APH. 49 ARGVM.

Signa quædam lætalia, ab animali fa cultate deſumpta, in continuis febribu apparentia enumerantur.

ΕΝ μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ὀφρὺς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ῥὶς διαστραφῇ, ἢ μὴ βλέπῃ, ἢν μὴ ἀκούῃ, ἤδη ἀσθενέος ἐόντο τοῦ σώματος, ὅ τι ἂν τουτέων γίνηται, ἐγγὺς θάνατος.

In febre non intermittente ſi labrum aut ſupercilium, aut oculus, aut naſu peruertitur, ſi non videt, ſi non audit, in becillo iam corpore quicquid horum ac ciderit, in propinquo mors.

In febre non intermittente, in qua vi res debiles ſunt. *ſi labrum*, peruertatu & diſtorqueatur, ob neruorum con tractionem ad ſua principia factam *peruertitur*, & ex rectis flexuoſa om illa fiant. *ſi non videt, ſi non audit*, fa

cultat

cultate animali motrice & ſenſifica, imbecilla facta. *imbecillo corpore*, propter noxas quæ motrici facultati accidunt. *quicquid horum*, ſymptomatũ euenerit. *in propinquo mors*, & quantò plura eorum adſunt, tantò citius mors ſuperuenit.

APH. 50 ARGVM.

Spirandi difficultatem, & delirium in continua febre euenientia, ſigna eſſe lætalia.

ὍΚου αὖ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι μὴ διαλείπουσι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

Vbi in febre non intermittente difficultas ſpirandi & delirium acciderit, lætale.

Difficultas ſpirandi, magna & rara, atq; adeò ſpiritus magnus & ex longis interuallis. *lætale*, eſt ſignum: quòd nimirum & cerebrũ, & inſtrumenta ſpiritus, læſa eſſe ſignificent, quibus ſymptomatibus febris accedit continua, quæ & ipſa ſola per ſe ſatis eſt efficax vt vires corporis proſternat.

APHOR. 51 ARGVM.

Abſceſſus à morbo non liberantes, in primis diebus iudicatorijs longitudinem morbi ſignificare.

EN τοῖσι πυρετοῖσιν ἀποσήματα μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρώτας κρίσιας, μῆκος νόσου σημαίνει.

In febribus abſceſſus qui primis iudicationibus non ſoluuntur, longitudinem morbi ſignificant.

In febribus, longioribus quæ abſceſſus iudicari ſolent. *non ſoluuntur,* nec à morbo liberantur, quòd noxii humores morbum efficientes, ad locum abſceſſus vniuerſi non decubuerint, ſed nonnulli intus relicti fuerint. *ſignificant,* nam humorum noxiorum multitudinem præ ſe ferunt, quos vna iudicationeq́ natura expellere non potuit.

APHOR. 52 ARGVM.

Quid oculi illachrymantes in morbis portendant.

OΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν ἀῤῥωστίῃσι κατὰ προαίρεσιν ὀφθαλμοὶ

θαλμοὶ δακρύουσιν, οὐδὲν ἄτοπον. ὁκόσοισι δὲ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἀτοπώτερον.

Quibus in febribus aut aliis morbis voluntariè illacrymant oculi, absurdum non est. Quibus verò præter volũtatem, absurdius.

A*bsurdum non est*, minimè periculosum est, quòd hoc ipsũ accidat propter externam causam aliquam, vt amici interitum, aut rerum quæ nobis charæ fuerunt amissionem. *præter voluntatem*, non spõte & minimè de industria. *absurdius*, est id, & periculum, mortem nimirum significat, nam in ipso cerebro læsio significatur, & magna imbecillitas facultatis retentricis, si reliqua etiam signa perniciosa accesserint. quippe vbi cætera se rectè habent, lacrymæ illæ sine voluntate erumpentes, sanguinis è naribus profluuium potius quam mortem portendunt.

APHOR. 53 ARGVM.

Quid lentores iuxta dentes nati, in febribus portendant.

Ὁκόσοισι δὲ ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι πυρετοῖσι περιγλίσχρα γίνεται, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρετοί.

Quibus per febres circa dentes lentor quidã obnascitur, iis vehementiores sunt febres.

Lentor, humores glutinosi dentibus affixi ab immenso calore, qui hos exsiccauit, oriũtur, quare vehemẽtiores esse febres manifestum est signum.

APH. 54 ARGVM.

Nõnunquam in ardentibus febribus, ægros non admodum siti affici.

Ὁκόσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ τοι διψώδεες εἰσίν.

Quibus siccæ tusses paulùm irritantes in febribus ardentibus perseuerant, ii non admodum siticulosi esse solent.

Quibus, hominibus plurimum diúque & lõgiore tempore. *siccæ tusses*, in quibus nihil expuitur. *in febribus ardentibus*, sitim vehemẽtem afferentibus. *perseuerant*, atque adeò durant.

non

non admodum, nec pro ratione & proportione febris. *ſiticuloſi*, propter motum qui in eiuſmodi tuſſi excitatur, atque ſemper aliquem ex vicinis locis humorem trahit, quo loca ad aſperam arteriam ſita madeſcunt.

APHOR. 55 ARGVM.

Omnes febres ex tumoribus adenum ortas, præter diarias, malas eſſe.

Οἱ ἐπὶ βουβῶσι πυρετοὶ, πάντες κακοὶ πλὴν τῶν ἐφημέρων.

Ex *bubone febres omnes malæ, præter ephemeras.*

Ex *bubone*, omniúmque adenũ aut glandularum tumoribus & inflammationibus. *febres omnes malæ*, nam viſcera ipſa, atque adeo partes principes malè eſſe affectas ſignificant, vtpote quæ iam ſuperuacua à ſe repellant in adenas, vt qui prõptè hæc eadem ſuſcipiant. *præter ephemeras*, quarũ proprium eſt & præcipuum, vt à cauſa aliqua externa incipiant, & vna die ſoluantur.

APHOR. 56 ARGVM.

Sudorem crebrò accidentem febricitãti, febre non quieſcente, duplici nomine malum, quòd febrem non ſoluat, ſed in longius tempus protrahat, deinde quòd multam ſignificet humiditatem, quam natura breui tempore concoquere non poſsit.

Πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγινόμενος, μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν. μηκυνέει γὰρ ἡ νοῦσος, καὶ ὑγρασίην πλείω σημαίνει.

Febricitanti ſudor ſuperueniens febre ægrotum non deficiente, malum. prorogatur enim morbus, & plus humiditatis ineſſe ſignificat.

Febricitanti ſudor, creber & aſſiduus. *ſuperueniens malum*, portendit, quod ſequentia oſtendunt. *prorogatur enim morbus*, adeò in longius tempus protrahitur. *& plus humiditatis*, quã conſtat aliud nihil eſſe quam excrementa humida in ſingulis partibus naſci ſolita, quæ crebri huius ſudoris cauſa ſunt.

Aph.

APH. 57 ARGVM.

Correptos conuulsione aut distentione, liberari febre succedente.

ΥΠὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ἐνοχλουμένῳ πυρετὸς ἐπιγινόμενος, λύει τὸ νόσημα.

Spasmo aut tetano febris si accesserit, morbum soluit.

Spasmo, siue distentioni neruorum, quæ vtplurimum à materia frigida & pituitosa fit. *aut tetano*, siue rigori, in quo vniuersum corpus recta extenditur, & veluti riget. *febre superueniente morbum soluit*, febris enim concoquit & dissoluit materiã eiusmodi affectus procreantem.

APHOR. 58 ARGVM.

Ardente febre correptos liberari, si rigor superueniat.

ΥΠὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγινομένου ῥίγεος, λύσις γίνεται.

Si febre ardente laboranti rigor superueniat, solutio fit.

Febre ardente laboranti, ob bilem in

venis putrefactam. *ſuperueniat rigor,* inæqualis totius corporis conquaſſatio, poſt ſigna coctionis, & die iudicatorio cum virium robore. *ſolutio fit,* & à morbo liberatur, quòd bilis quæ interim in venis continebatur, à natura per carnes ad cutem iudicatoriè excutiatur, & per ſudorem vacuetur: qua ratione rigor ſignum ſolutionis febris ardentis erit, non cauſa ſanans.

APHOR. 59 ARGVM.

Longiſsimus exquiſitæ tertianæ terminus deſcribitur.

Τριταῖος ἀκριβὴς κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισι, τὸ μακρότατον.

Tertiana exquiſita ſeptenis ad ſummum circuitibus iudicatur.

Tertiana exquiſita, quæ ex flaua bile, per ſenſiles corporis partes delata, oriri ſolet. *ſeptenis circuitibus ad ſummum iudicatur,* ſex temporibus circũſcriptis, quod longiſſimum eſt, terminatur: quando nec humor ex quo cõſiſtit, craſſus eſt aut lentus tenáxve, vt in quotidianis & quartanis, imò nec

admo-

admodum copiosus, proinde facilè & citò discutitur.

APH. 60 ARGVM.

Instabilem surditatem per profluuiũ sanguinis e naribus, vel alui perturbationem solui.

ΟΚόσοισιν ἂν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα λύει τὸ νούσημα.

Quibus per felres aures obsurduerint, ijs sanguis è naribus profluens, aut perturbata aluus soluit morbum.

Quibus per febres, aliósque morbos sine febre. *aures obsurduerint,* quod vt plurimum à biliosa materia fit. *aluus turbata,* quæ nimirum humorum à capite ad se demissorum, defluxum patitur. *soluit morbum,* & surditatem ipsam: nam humorem, & febrem & surditatem efficientem, contingit expelli.

APHOR. 61 ARGVM.

Bonas eas tantum iudicationes quæ in diebus imparibus eueniunt.

ΠΥρέσσοντι ἢν μὴ ἐν περισσῇσιν ἡμέρῃσιν ἀφῇ ὁ πυρετὸς, ὑποτροπιάζειν εἴωθεν.

Febricitatem nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet reuerti.

Febricitantem, febre acuta. *nisi diebus imparibus*, in quibus quòd accidat accessio, iudicatio fieri solet. *febris*, ea acuta reliquerit. *solet reuerti*, nam non naturæ lege, sed vi symplomatis, iudicium factum est.

APH. 62 ARGVM.

Excretiones quæ in diebus decretorijs non fiunt malas esse, regij morbi exemplo.

ΟΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἴκτεροι ἐπιγίνονται πρὸ τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν, κακόν.

Quibus superfebres morbus regius superuenerit ante diem septimum, malum.

Quibus superfebres, acutas atque adeò continuas. *regius morbus*, ex iecoris inflammatione ortus, non è duritie aut obstructione. *malum*, nam visceris

fceris phlegmonem præ ſe fert: deinde bilis ante ſeptimum diem iudicatoriè ad corpus efferri & effundi nõ poteſt.

APH. 63 ARGVM.

Cauſam adfert cur febres intermittẽtes ad integritatem veniant.

ΟΚόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καθ' ἡμέρην ῥίγεα γίνεται, καθ' ἡμέρην οἱ πυρετοὶ λύονται.

Quibus in febribus certo die rigores repetunt, eodem febres ſoluuntur.

Quibus in febribus, intermittentibus. *rigores*, atque adeò refrigerationes & horrores. *ſoluuntur*, veniúntque ad integritatem, & ſine febre ſunt. Nam ſingulis acceſſionibus humores febres efficientes expurgantur & vacuantur, quicquid enim humoris efferbuit, in ipſa acceſſione totum expurgatur, & febres neceſſario ad integritatem veniunt.

APH. 64 ARGVM.

Quid morbus regius in febribus poſt ſeptimum diem ſuperueniens portendat.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐννάτῃ, ἢ τῇ ἑνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι ἐπιγίνονται, ἀγαθὸν, ἢν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ᾖ. ἢν δὲ μὴ, οὐκ ἀγαθόν.

Quibus per febres morbus regius die ſeptimo, aut nono, aut vndecimo, aut quartodecimo ſuperuenerit, bonum, niſi dextrum hypochondrium durum ſit: alioqui, minimè bonum.

Quibus per febres, acutas, *morbus regius die ſeptimo &c.* diebus omnib⁹ iudicatoriis ſuperuenerit. *bonũ,* nã naturã bilẽ ipſã flauã, vnde procreata fuit febris, ad cutẽ iudicatoriè irrepſiſſe ſignificat. *niſi dextrũ hypochondriũ,* quæ pars eſt ſupra vmbilicũ, vtrinq; ad latera, ſpuriis coſtis ſubiecta. *durũ ſit,* aut aliquis malus affectus, ex his quos paulo antè cõmemorauimus, hepati acciderit, nẽpe inflãmatio, quæ febrẽ cõcomitatur. *alioqui,* ſi nõ in diebus prædictis iudicatoriis accidat morb⁹ regi⁹. *minimè bonũ,* quippe tũ nõ lege naturæ prodiit morbus regius, ſed morbi magis malitia. APH. 65 ARG.

Quid in acutis febribus morſus, vehe-

ménſque ventriculi æſtus, portendat.

EN τοῖσι πυρετοῖσι περὶ τὴν κοιλίην καῦμα ἰσχυρὸν καὶ καρδιωγμὸς, κακόν.

In febribus circa vētriculum vehemens æſtus & cordis morſus, malum.

In febribus, acutis & vehementibus, *circa ventriculū*, in ſe cibū aſſumptum recipientē, *vehemēs æſtus*, de quo æger mirificè cōqueritur, ita vt hæc pars ſibi quaſi ardere videatur, præ nimio æſtu. *& cordis*, ſeu oris ventriculi, quē cor antiqui appellauere, morſus. *malū*, quippe flauā bilē in ventriculi tunicis ebullientem præ ſe fert.

APHOR. 66 ARGVM.

Conuulſiones, & vehementes viſcerum dolores, non leue malum in acutis febribus ſignificare.

Eν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσιν ὀξέσιν οἱ σπασμοὶ καὶ οἱ περὶ τὰ σπλάγχνα πόνοι ἰσχυροὶ, κακόν.

In acutis febribus conuulſiones, & circa viſcera vehemētes dolores, malū.

In acutis febribus, & in cæteris calidioribꝰ & magis exſiccātibus morbis. *cōuulſiones*, ex ſiccitate potiſſimū & inanitione ortæ. *& circa v.* nēpe cor, iecur, pulmonē, & lienē. *malū*, portē-

dunt, dolorem enim ſentiunt propter viſcerũ inflammationem, aut obſtructionem, aut abſceſſum.

APHOR. 67 ARGVM.

Pauores cõuulſionéſque poſt ſomnum factas, malum portendere.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῶν ὕπνων φόβοι ἢ σπασμοὶ, κακόν.

In febribus per ſomnum pauores, aut conuulſiones malum portendunt.

In febribus, vehementibus & acutis, atque adeò in aliis morbis exitialibus. *per ſomnum*, qui potiſſimum in febris declinatione fit, in qua prodeſſe deberet. *pauores*, ingentem melancholicorum humorum copiam, caput per ſomnum replentium & aggrauantium, ſignificantes. *conuulſiones*, poſt ſomnũ in morbis acutis prouenientes. *malũ portendunt*, quòd pituitoſorum humorum multitudinem præ ſe ferant.

APH. 68 ARGVM.

Subſiſtentem ſpirationem in febribus, malum portendere.

ΕΝ τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

In febribus spiritus offendens, malo est. conuulsionem enim significat.

In febribus, acutis & vehementibus, *spiritus offendens*, subsistens nimirum, & interrupta spiratio. *conuulsionem enim significat*, eámque ex siccitate ortam, quam quidem febris acuta musculos & neruos thoracem mouentes plus iusto exsiccans, procreauit.

APH. 69 ARGVM.

Crassam vrinam per initia morbi, aut non multò post apparentem, commodè subinde in tenuem eámque multam, cõmutari.

Ὁκόσοισιν οὖρα παχέα, θρομβώδεα, ὀλίγα οὐκ ἀπυρέτοισι, πλῆθος ἐπελθὸν ἐκ τουτέων λεπτὸν, ὠφελέει. μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχεται, οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διὰ ταχέων ὑπόστασιν ἴσχει.

Quibus nõ sine febri vrinæ sunt crassæ, grumosæ, & paucæ, si ab his tenues & copiosæ meiantur, prosunt. Maximè

vero tales redduntur, in quibus statim ab initio, vel non ita multo poſt ſedimē-tum apparuerit.

Quibus vrinæ, conſiſtentia ipſa, & aquoſitate. *craſſæ grumoſæ*, multā craſſam ſubſidentiam, aut in grumos conformatam, habentes. *ſi ab his tenues & copioſæ*, poſt craſſas, grumoſas, & paucas prouenientes. *proſunt*, nam alteratricem facultatem robuſtiorem factam, & ita humores illos craſſos attenuaſſe ſignificant, vt maior eorū pars ſit vacuata. *maximè verò tales redduntur*, exeúntque iis quibus ab initio febris, vel paulo pòſt. *ſedimentum apparuerit*, ratione grauitatis materiæ, non lege naturæ: neque enim coctionem ſignificat hæc ſubſidentia, vtpote quæ initio morbi fieri non poſſit.

APH. 70 ARGVM.

Quid vrinæ perturbatæ in febribus ſignificent.

ΟΚόσοισι δὲ ἐν πυρετοῖσι τὰ οὖρα ἀναπεταραγμένα οἷον ὑποζυγίου, τουτέοισι κεφαλαλγίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσονται.

Quibu:

Quibus per febres vrinæ turbatæ, quales iumentorum, iis dolor capitis vel adest vel aderit.

Quibus per febres *vrinæ turbatæ*, & tales ſemper permanent durãte febre, quod accidit cum materia craſſa, denſa & flatuoſa, calore conficitur, concoquitur aut agitatur. *quales iumentorũ*, equorum, boum & eiuſmodi animantium, quæ iugum ferunt, atque homines in laboribus ſuis coadiuuant, horum enim vrinæ emiſſæ turbantur, permanéntque turbidæ, propterea ꝙ victu vtuntur tali vnde craſſi humores procreantur. *his dolor capitis*, propter conturbationem & euaporationẽ humorum: promptè ſiquidem ſpiritus flatuoſus vnà cum calore fertur ad caput.

APH. 71 ARGVM.

Quartum diem ſeptenorum eſſe indicem, nubeculæ rubræ exemplo.

Ὁκόσοισιν ἑβδομαῖα κρίνεται, τουτέοισιν ἐπινέφελον ἴσχει τὸ οὖρον τῇ τετάρτῃ ἐρυθρὸν, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

Quibus die ſeptimo futura criſis eſt, ijs vrina rubram die quarto nubeculã habet, cæteráque pro ratione.

Quibus die ſèptimo futura criſis, ad ſalutẽ. *ijs vrina rubram nubeculã*, quæ aliud nihil quàm humores noxios propemodũ coctos eſſe ſignificat, vt ea apparente in quarto, qui ſeptimi index eſt, neceſſe ſit in ſeptimo bonam iudicationem fieri. Significat idem alba nubecula, atqui rubræ nubis tanquam ſigni perrari meminit Hippocr. *cæteráque*, ſigna quæ iudicationem monſtrant, in diebus decretoriis fieri ſolitam, futuram, vel in vrinis, vel alui deiectionibus, vel ſputis. *pro ratione*, & proportione in ipſo quarto die apparere debent, ſi iudicium firmum ſeptimo die futurum ſit.

APHOR. 72 ARGVM.

Aquoſam vrinam malam, ſi præſertim in phreniticis appareat.

ΟΚόσοισιν οὖρα διαφανέα, λευκὰ, πονηρά. μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

Quibus

Quibus pellucidæ & albæ sunt vrinæ, malæ, præsertim si in phreneticis appareant.

Quibus pellucidæ, perspicuæ sunt siue aquosæ, & longo tẽpore tales prodeunt á causa interna, non externa aliqua. *malæ*, nam extremam cruditatem significant, & bilem flauam non in vasis permanere, sed ad cerebrũ ob leuitatem rapi. *præsertim si in phreneticis appareant*, vitiosæ sunt maximè: nã quum phrenitis à bilioso sanguine oriatur, par est vt vrina flaua sit, quod quum non accidat, signum est vniuersam bilem ad caput rapi, quod perniciosum est.

APH. 73 ARGVM.

Quid ex hypochõdrijs inflatis ac murmurantibus prædici posſit.

Ὀκόσοισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, ὀσφύος ἀλγήματος ἐπιγινομένου αἱ κοιλίαι τουτέοισι καθυγραίνονται, ἢν μὴ φῦσαι καταῤῥαγέωσιν ἢ οὔρου πλῆθος ἐπέλθῃ. ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

Quibus elata hypochondria murmu-

rant, lumborum ſuperueniente dolore aluus humectatur, niſi infernè flatus erumpant, aut vrinæ multitudo prodeat. Atque hæc in febribus.

E*lata hypochondria*, ſuſpenſa, inflata, & tumentia. *murmurant*, quòd in his ſpiritus ſeu flatus inſint. *ſuperueniente lumborũ dolore*, quod fit vbi murmur ad lumborum loca delabitur, ſede hypochondriorum derelicta. *aluus humectatur*, nam quum mediocris humiditas ſpiritu mixta eſt, quam ſpiritus, ſuapte natura mobilis, ad aluum deducit ſecum, eámque humectat, hoc autẽ certò euenire ſolet. *niſi flatus erumpãt*, ſi enim ſoli flatus erumpant, humorem in corpus diſtributum eſſe ſignificant, ideo tum alui humectari non poſſunt. *aut vrinæ multitudo prodeat*, nã tum humor, quo debuit aluus humectari, in corpus diſtributus, per vrinam euacuatur, adeò vt vna hîc vacuatio aliam impediat. *atque hæc in febribus*, accidunt in febribus dico quæ per ſe morbi ſunt, & nequaquam aliorum morborum ſymptomata.

Aphor.

APH. 74 ARGVM.

Interdum contingere vt diuturnæ febres aliter quam per abscessus & decubitus finiantur.

Ὁκόσοισιν ἐλπὶς ἐς τὰ ἄρθρα ἀφίστασθαι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος οὖρον πολὺ καὶ παχὺ, καὶ λευκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπώδεσι πυρετοῖσι τεταρταίοισιν ἄρχεται ἐνίοισι γίνεσθαι. ἢν δὲ καὶ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμοῤῥαγήσῃ, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

Vbi spes est ad articulos abscessum iri, abscessu liberat vrina multa crassa & alba reddita: qualis in febribus laboriosis quarto die quibusdam exire incipit. Quòd si ex naribus etiam sanguis profluxerit, breui admodum solutio fit.

Vbi spes est, quum in diuturnis febribus, quæ magna ex parte à crassis & viscosis humorib⁹ nascũtur, speratur. *ad articulos abscessum iri*, per quem scilicet diuturnæ febres vt plurimũ iudicãtur. *vrina multa crassa & alba reddita*, quæ crassos illos humores, qui abscessus causa futuri erant, expurgat.

qualis in febribus laboriosis, in quibus lassitudinis sensus aliquis existit, in his enim potissimum abscessus fieri solẽt. *Quod si ex naribus etiã*, cum vrina prædicta sanguinis fluxus per nares superuenerit. *solutio fit*, valde celeriter liberantur ab abscessu: in partes enim diuisa materia, supra scilicet & infra, velocissima fit morbi solutio.

APH. 75 ARGVM.

Quid sanguinis aut puris mictio portendant.

HN αἷμα ἢ πῦον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem aut pus meiat, renum aut vesicæ exulceratio significatur.

Si quis sanguinem aut pus, quod ex abscessu rupto prouenit. *meiat*, multis consequenter diebus ac mensibus. *renum aut vesicæ*, vel vreterum. *exulceratio significatur*, qua verò ratione diiudicare oporteat vtra trium commemoratarum partium magis afficiatur, dolor qui in illis partibus fit, & exeuntia ostendunt.

APH. 76 ARGVM.

Quid exiguæ carunculæ aut veluti capillamenta in vrinis, præ se ferunt.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι σαρκία μικρὰ, ἢ ὥσπερ τρίχες ξυνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

Quibus cum vrina crassa exiguæ carunculæ, ac veluti pili exeunt, his à renibus excernitur.

Vrina crassa, mediocriter nimirum, & secundum naturam se habente. *carunculæ*, quas, vtpote renum essentiæ partes, ob vehementem vlceris erosionem auulsas esse constat. *aut veluti pili exeunt*, cum crassa vrina. *à renibus excernitur*, hísque vlceratis carunculæ paruæ: nõ vlceratis velut capillamenta exeunt.

APH. 77 ARGVM.

Quid in mediocri vrina & secundũ naturam se habente, furfurea significet subsidentia.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ παχεῖ ἐόντι πιτυρώδεα συνεξουρέεται, τουτέοισιν ἡ κύστις ψωριᾷ.

Quibus cum vrina crassa furfurosa quædam vnà exeunt, his vesica scabie laborat.

Quibus cum vrina crassa, quæ mediocris est substantiæ, vtpote nec tenuis nec crassa. *furfurosa quædam*, furfuris bene moliti similia *exeunt*, minguntur. *his vesica*, quæ difficulter curatur. *scabie laborat*, alioqui si furfurea cum tenui & cruda vrina prodeunt, non vesicæ scabiem, sed potius consumptionem totius corporis ostendunt.

APH. 78 ARGVM.

Quid copiosa & repētina synceri sanguinis mictio præ se ferat.

Ὁκόσοι ἀπὸ ταὐτομάτου αἷμα οὐρέουσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίου ῥῆξιν σημαίνει.

Qui inopinanter sanguinem meiunt, ijs à renibus venulam ruptam esse significatur.

Qui inopinanter, & copiosè. *sanguinem*, purum & syncerum, meiunt. *venulam ruptam esse*, nam ob multitudinem

nem

nem ſanguinis, renum venulæ intenduntur & rumpuntur.

APH. 79 ARGVM.

Subſidentias arenoſas in vrinis, calculi eſſe notas.

ΟΚόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ.

Quibus in vrina ſubſident ſabuloſa, ijs veſica calculo laborat.

Subſident ſabuloſa, hypoſtaſes arenarum plenæ viſuntur. *ijs veſica*, aut renes. *calculo laborat*, veſica potiſſimū, quòd effatu dignam habeat cauitatē.

APH. 80 ARGVM.

Quid ſanguinis aut grumorū mictio, cum vrinæ ſuppreſſione, & dolore ad imum ventrem, pectinem & interfœmineum, portendant.

ΗΝ αἷμα οὐρέῃ, καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον, καὶ ἐς τὸ περίναιον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

Si quis ſanguinem aut grumos meiat, aut vrinam guttatim emittat, dolore ad

hypogastrium & pectinem & perinæũ pertinente, ad vesicam loca laborant.

Si quis sanguinem, liquidum. *aut grumos*, sanguineos, qui fiunt vbi sanguis extra vasa promanans, à frigore concrescit. *aut vrinam gutatim*, stillicidiũ vrinæ habeat, propter grumos vesicæ meatum obstruentes, quos adesse ex eo constat, quòd sic laborantes, antea plurimum sanguinem liquidum cum vrina reddiderunt. *dolore ad hypogastrium*, ad imum ventrem. *& pectinẽ*, imo ventri subiacentem, quo in loco pili inhorrescunt. *& perinæum*, fœmẽ & interfœmineum, quod est spatium inter penem & anum. *ad vesicam loca laborant*, instrumenta vrinæ inseruientia malè affecta esse certum est.

APHOR. 81 ARGVM.

Exulceratæ vesicæ signa recensentur.

HN αἷμα καὶ πῦον οὐρέῃ, καὶ λεπίδας. καὶ ὀσμὴ βαρείη ᾖ, τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem, aut pus, aut squamulas

mulas meiat, & grauis odor adsit, vesicæ exulceratio significatur.

Si quis sanguinem, tenuem vel crassũ. *aut pus*, verum meiat, quæ duo vesicæ sunt non propria, sed aliis partibus signa communia. *& scamulas*, quæ scabiei vesicæ certa sunt signa. *& grauis odor adsit*, ob magnam vrinæ copiam ad vesicam profluẽtem, in qua admodum imbecilli, promptè putrescit & grauem fœtorẽ subinde acquirit. *vesicæ exulceratio significatur*, modò grauis odor & scammulæ adesse videantur.

APHOR. 82 ARGVM.

Qua ratione vrinæ suppreßio, ex tuberculo in foramine penis nata, soluatur.

Ὁκόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα φύεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύσις.

Quibus in meatu vrinario nascitur tuberculum, suppurato eo & rupto, solutio.

Quibus in meatu vrinario, in vrinaria fistula, & penis eo foramine per

quod vrina excernitur. *nascitur tuberculum*, tumor præter naturã, suppressionem vrinæ efficiens, esse cœpit. *suppurato eo*, vt quum hic tumor ad suppurationem peruenerit, adeo vt pus effectum sit. *& erupto*, eruptione puris facta quod in tuberculi folliculo contentũ, vrinam ne exiret impediebat. *solutio fit*, doloris, & suppressionis vrinæ: nam propter tuberculum dolores excitabantur, sequebatur & obstructio, vnde vrinæ suppressio erat.

APH. 83 ARGVM.

Vnam vacuationem aliam impedire, mictionis & deiectionis exemplo.

ΟΥρησις νύκτωρ πολλὴ γινομένη σμικρὴν τὴν ὑποχώρησιν σημαίνει.

Mictus noctu plurimus, paruam deiectionem significat.

Mictus noctu, quo tempore potissimum vrina & alui excrementa excernuntur, ratione somni, & coctionis probè factæ. *plurimus*, nempe in sanitate. *paruã deiectionem significat*, quòd

corporis nostri humiditates ad vrinæ vias transmittantur, & excrementa in intestinis coaceruata sicca remaneant neque excerni possint.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIBER. V.

ARGVMENTVM.

Varia est hæc quinta sectio, propemodum tamen in mulierum morbis, vterique affectibus bonis vel malis, tota est.

APHORISMI PRIMI ARGVMENTVM.

Conuulsionem ex ellebori, omnísque medicamenti vehementis assumptione prouenientem, periculosam, mortémque sæpius inferre.

ΣΠασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον.
Conuulſio ab elleboro, lætalis.

Conuulſio ab elleboro, albo ſcilicet. *lætalis eſt*, propter inanitionem ab immodica vacuatione, quã ſequitur ſiccitas incurabilis.

APHOR. 2 ARGVM.

Conuulſionem ex vulnere factã magna ex parte lætalem eſſe.

Ἐπὶ τραύματι σπασμὸς ἐπιγινόμενος, θανάσιμον.

Conuulſio à vulnere pernicioſa.

Conuulſio à vulnere, quod magna ex parte ſequitur inflammatio, ídque potiſſimum quod neruoſas attingit partes. *pernicioſa*, certè periculoſa, & ad mortem vt plurimum tendens.

APHOR. 3 ARGVM.

Singultum aut conuulſionem à copioſa ſanguinis eruptione factam, periculoſam.

Αἵματος πολλοῦ ῥυέντος σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγινόμενος, κακόν.

A copioſo ſanguinis fluxu ſingultus,

aut conuulſio mala.

A *copioſo ſanguinis fluxu*, è quouis loco, ſiue è naribus, ſiue ab ore thorace, ventriculo, vtero, hæmorrhoidibus, vulnere. *ſingultus*, qui ventriculi motus eſt deprauatus. *malum*, quippe quũ ſanguinis profluuium omnes corporis venas exhauriat, vt eas quoq; quæ ſunt in ore ventriculi vacuet oportet, quibus vacuatis fit vt vehementius ex ipſo ventriculo trahant: qui tandem ex ea tractione inanitus & exſiccatus, ſingultus non abs re incidit.

APH. 4 ARGVM.

Singultum aut conuulſionem immodicis purgationibus ſuccedentem, malũ portendere.

Επὶ ὑπερκαθάρσει σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν.

A *purgatione immodica* (*quam hypercatharſim vocant*) *conuulſio aut ſingultus malus.*

A *purgatione*, ſuperflua, & arte facta. *conuulſio aut ſingultus malus*, quod im-

modicam inanitionem (quam partiũ ſiccitas inſanabilis conſequitur) ſignificent.

APHOR. 5 ARGVM.

Ebrios interdum conuulſos mori.

ΗΝ μεθύων, ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

Si ebrius quiſpiam derepentè obmuteſcat, conuulſus moritur, niſi febre corripiatur, aut qua hora crapula ſoluitur vocem recuperet.

Si ebrius quiſpiam derepentè obmuteſcat, ob vinum immodicè ſumptũ, quod neruos, & cerebrum eorundem principium, opprimit. *conuulſus moritur*, nam pleno cerebro frigida materia, nerui implentur & conuelluntur. *niſi febre corripiatur*, quæ ſua caliditate & ſiccitate humores frigidos diſcutiat & exſiccet. *aut qua hora crapula ſoluitur*, pro multitudine vini epoti & eius vi, ac eius qui potauit natura. *vocẽ recuperet*, hoc enim vbi acciderit, manifeſtum eſt naturam vniuerſam materiam

riam frigidam iam euiciſſe.

APH. 6 ARGVM.

Quis morbi peracuti finis ac terminus, diſtentionis exemplo.

OΚόσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται, ἐν τέσσαρσιν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Qui tetano corripiuntur, intra quatuor dies intereunt: ſi verò hos ſuperauerint, incolumes euadunt.

Qui tetano corripiuntur, qui morbus eſt peracutus, à diſtētione ortus. *intra quatuor dies intereunt*, quòd is ſit illorum morborum terminus, & facultas ipſa admodum etiam robuſta, dolorem & laborem, quem diſtentio ipſa adfert, diutius ferre non poſſit. *ſuperauerint*, & vltra diem quartum progrediātur, *incolumes euadunt*, quippe tum naturam ſuperaſſe morbum ſpes certiſſima eſt.

APHOR. 7 ARGVM.

Aetatis commutatione ſanari morbū comitialem, præſertim quem quis ante pubertatem incurrit.

ΤΑ' ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει. ὁκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται, τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

Epileptia ant [ante] *pubertatem, amotionem recipit, poſt viceſimum verò quintum annum ferè comitatur ad mortem vſque.*

Epileptia ante pubertatem, morbi comitiales qui ante pubertatem accidũt, vt ab anno decimo quarto ad vigeſimum quintum. *amotionem recipit,* temporis & ætatis mutatione curari poteſt & ſanari. *poſt viceſimum verò quintũ,* ſi accidunt morbi comitiales, vt in iuuentute. *ad mortem vſque*, magna ex parte ad finem vſque vitæ durant: ſequens enim ætas frigida & humida quum ſit, ab ea non profligantur, ſed potius tanquam à ſuo ſimili conſeruantur.

APH. 8 ARGVM.

Pleuritide correptos oportere purgari per ſputa, intra quatuordecim dies, alioqui malũ ipſum in ſuppurationẽ abire.

Ὁκόσοισι

ΟΚόσοι πλευριτικοὶ γενόμενοι, οὐκ ἀνακαθαίρονται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι, τουτέοισιν ἐς ἐμπύημα μεθίσταται.

Qui pleuritide laborãt, nisi intra dies quatuordecim supernè repurgentur, ijs in empyema fit mali translatio.

Qui pleuritide laborant, morbo laterali, ex inflammatione membranæ costas succingente orto, qui morbus est acutus. *dies quatuordecim*, in quibus acuti morbi magna ex parte iudicantur. *repurgentur*, per superiora & sputa, supputando videlicet ab eo quo expuere cœpit die. *ijs in empyema*, ad suppurationem vertuntur: nisi enim humores, qui inflammationem excitarunt, in thoracis spatium, & concauitatem resudent & effundantur, atque adeò intra quatuordecim dies per sputa expurgentur, fit inflammationis ad pus transmutatio, & puris inter thoracem & pulmonem effusio, & tandem morbi in alium morbum conuersio.

APH. 9 ARGVN.

Tabem, quæ pulmonis exulceratione

consequitur, adolescentiæ & iuuentuti potißimum accidere.

Φθίσις γίνεται μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν ἀπὸ ὀκτωκαίδεκα ἐτέων, μέχρι πέντε καὶ τριάκοντα.

Tabes ijs maximè ætatibus fit quæ à decimooctauo sunt ad tricesimumquintum.

Tabes, quæ exulcerati pulmonis comes est. *à decimooctauo ad tricesimumquintũ*, nẽpe in adolescentia & iuuentute maximè fit, nõ ætatis quidem ratione, sed propter errores quos ea in ætate constituti, in victus ratione cõmittunt, beligerant enim, saltant, currunt huius ætatis homines, venationẽ aliúdve genus laboris vel exercitii immoderati exercent, ob quæ venas rũpi accidit, vel quòd sanguis in his copiosus sit, & biliosus magna ex parte, qui sua acrimonia vasa erodens, sanguinis expuitionem & subinde tabem excitet.

APH. 10. ARGVM.

Tumores anginam efficientes nõnunquam

quam in pulmones decumbere, & intra septem dies mortem adferre.

Ὁκόσοισι κυνάγχην διαφεύγουσιν ἐς τὸν πνεύμονα τρέπεται. ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

Quibus ex angina in pulmonem mali fit conuersio, ij intra dies septem moriuntur: si verò hos effugerint, purulenti euadunt.

Quibus ex *angina*, quæ Cynanche Græcis dicitur. *fit cõuersio*, ob eius trãsmutationem, quippe materia quæ anginam creabat, ad pulmonem delabitur. *intra septem dies moriuntur*, pereũt, quia ab humoribus eò delatis suffocantur. *si verò hos effugerint*, dies septem. *purulenti euadunt*, nec moriuntur: humores enim qui in pulmones decubuerunt in pus mutantur & expuuntur, quod si subinde non repurgentur vt decet, tabidos fieri cõtingit.

APH. II ARGVM.

Duabus notis tabe correptos breui morituros.

Τοῖσιν ὑπὸ τῶν φθισίων ἐνοχλουμένοισιν, ἢν τὸ πτύσμα ὅπερ ἂν ἀποβήσσωσι βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανάσιμον.

Qui tabe vexantur, si sputum quod extußiunt, carbonibus iniectum olet grauiter & capilli defluunt, perniciosum signum.

Qui tabe vexantur, macie, quæ pulmonis vlcera comitatur. *extußiunt,* tussiendo excreant & reiiciunt. *carbonibus iniectum olet grauiter*, quod extremam humorũ, qui sunt in pulmonibus putrefactionem, significat. *& capilli defluũt,* ex alimenti inopia. *perniciosum signum,* nam & humorũ corruptio, & maximus alimenti defectus ostenditur.

APH. 12 ARGVM.

T*abe quoque correptis alui profluuiũ superueniens, lætale signum.*

Ὁκόσοισιν ἂν φθισιῶσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, οὗτοι διαρροίης ἐπιγενομένης ἀποθνήσκουσιν.

Quibus

Quibus per tabem capilli defluunt, ÿs fluxione alui superueniente in propinquo mors.

Quibus per tabem, ob pulmonis vlcera. *capilli defluunt*, è capite. *ÿs fluxione alui superueniẽte in propinquo mors*, hoc enim facultatem nedum in ægrotis, sed & in sanis dissoluit atque deiicit: summam præterea naturalium facultatum imbecillitatem significat.

APH. 13 ARGVM.

Spumantem sanguinem tußiendo reiectum, è pulmone prouenire.

ΟΚόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπλύουσι, τουτέοισιν ἐκ τοῦ πνεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

Qui spumantem sanguinẽ extußiunt, ÿs ex pulmone educitur.

Qui spumantem sanguinem, innumeras ampulas obtinentẽ, ita vt eius pars nulla sit, saltem notatu digna, intus & in superficie, quæ sine spuma reperiatur. *extußiunt*, & tussiendo excreant, quod fit pulmone vlcerato. *ex pulmone educitur*, vtpote qui illius substan-

tiam referat, quæ leuis, rara, aerea, spirituosa, & veluti ex spuma quadã sanguinis concreta conflatáque sit.

APH. 14 ARGVM.

Profluuium alui in tabe, etiam si solũ sit, lætale esse.

ΥΠὸ φθίσιος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγινομένη, θανατῶδες.

Si tabe detento profluuium alui superueniat, perniciosum.

Si tabe detento profluuium alui, nimirum diarrhoea. *superueniat, perniciosum*, magna enim virium imbecillitas significatur: non tamen è proximo neque tam cito mors superueniet, sicuti cum capillorum defluuium adiungitur.

APHOR. 15 ARGVM.

Quid suppuratione facta ægrotantibus accidat.

ΟΚόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ᾽ ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται.

ται· ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίσανται.

Qui ex pleuritide empyi fiunt, si à ruptione empyematis intra dies quadraginta repurgentur, liberantur: alioqui trāseunt in tabem.

Qui ex pleuritide, ex morbo laterali. *empyi fiunt*, & intra thoracem & pulmonē pus continent. *si intra dies quadraginta*, quippe est terminus iudicationis acutorum morborum ex degeneratione, qualis est pleuritis in suppurationem abiens. *repurgentur*, per sputa, supputando à die quo fit ruptio, *liberantur*, à morbo: toto enim eo tēpore, nempe à die quo fit ruptio, vsq; ad quadragesimum, pulmonis substātia, illæsa & incorrupta remanere potest. *alioqui*, si non per sputa intra dies quadraginta repurgentur. *transeunt in tabem*, quòd pulmo diutius ab erosione tutus esse nequeat, quippe quum rarus sit, promptè in se recipit pus, à quo tandem eius substantia exulceratur, & fit tabes.

APH. 16 ARGVM.

Rerum omnium, earum etiam quæ temperatæ ſunt, vſum immodicum noxium eſſe, calidi ipſius exemplo.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα τοῖσι πλεονάκις χρεομένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας ταῦτα οἷσι θάνατος.

Calidum frequentiore vſu hæc inuehit incommoda, carnis effœminationem, neruorum incontinentiam, animi torporem, profuſiones ſanguinis, animi deliquia: ad quæ quidem mors.

Calidum, corpus temperatum, aqua nimirum calida. *frequentiore vſu*, & immodico. *hæc inuehit incõmoda*, hæc mala & ſymptomata. *carnis effœminationem*, meliores nimirum viros atque adeò effœminatos reddit. *neruorum incontinentiam*, & imbecillitatem: ſuo enim calore neruorum ſubſtantiam diſſoluit, humiditate verò, laxat moliorémque reddit, vnde minus robuſti ac continentes redduntur. *animi torporem*, mentis ſeu rationis hebetudinem:

nem: nam immodicus calidi humidi temperati vſus cerebri ſubſtantiã diſſoluit. *profuſiones ſanguinis*, quòd ſuo calore venas laxet atque dilatet. *animi deliquia*, vt videre eſt in his qui in ſolio calido longiùs deſident, diſſoluuntur enim ſpiritus: hæc ſunt ſymptomata quæ ab immodico calidi temperati vſu oriuntur. *ad quæ quidem mors*, ſequitur, ad nonnulla quidem breui, ad alia vero longiori tempore.

APH. 17 ARGVM.

Detrimenta vſus immodici aquæ frigidæ recenſentur.

TO' δὲ ψυχρὸν σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

Frigidum verò conuulſiones, tetanos, nigrores, & rigores febriles adfert.

Frigidum verò, aqua nempe frigida, ſi quis ea immodicè vtatur, hæc mala adfert. *cõuulſiones*, quòd neruoſas corporis partes contrahat & diſtendat. *tetanos*, diſtentiones & ex plenitudine & ex ſiccitate: ex plenitudine quidem, quando meatuũ denſitatem facit qua

ſuperflua excluduntur, vnde expirationem non inuenientia ad neruoſas partes vertuntur, & tum diſtentiones à plenitudine fiunt. Ex ſiccitate verò, vbi ſiccũ & ſine ſuperfluitatibus corpus eſſe contigerit: frigidum enim penitus ſubiens corpus, etiam exſiccat, & per poros tranſiens exprimit in morem ſpongiæ. *nigrores*, frigidum efficit denigrationes, quia natiuum calorem extinguit. *rigores febriles*, qui febres excitant, non per ſe quidem ſed ex accidente; nam occluſis corporis meatibus, putredinem, & ſubinde febrem excitari neceſſe eſt.

APHOR. 18 ARGVM.

Immodicus frigidæ aquæ vſus quibus partibus corporis maximè obſit.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωταίῳ μυελῷ· τὸ δὲ θερμὸν ὠφέλιμον.

Frigidum inimicum oßibus, dentibus, neruis, cerebro, dorſali medullæ: Calidũ *verò amicum.*

Frigidum inimicum oßibus, vtpote

quæ

quæ ſint ex ſemine procreata, atque adeò exanguia & frigida, vt mirũ non ſit exiguũ eorum calorem ab immodico frigidæ vſu extingui. *dentibus*, quibus euidens ſentiẽdi vis ineſt, cum reliqua omnia oſſa ſenſu deſtituta nõ doleant, etiamſi pati quodammodo dicantur, vt ligna ab igne dum penitus in cinerem aguntur, & lapides dũ à malleis contunduntur, pati dicũtur. *neruis*, *cerebro*, & adiacentibus ei partibus. *dorſali medullæ*, & aliis eiuſmodi partibus per exceſſum frigidis, & exiguum calorem natiuum obtinentibus, frigida aduerſatur. *Calidum verò*, quod mediocritatem retinet. *amicum*, vtile, quòd exiguum prædictarũ partium calorem à corruptione conſeruet & tueatur.

APHOR. 19 ARGVM.

Qua ratione ſananda detrimenta quæ ab immodico frigidæ vſu procreantur.

Ὁκόσα κατέψυκται, ἐκθερμαίνειν δεῖ, πλὴν ὁκόσα αἱμοῤῥαγέει, ἢ μέλλει.

Quæ perfrigerata ſunt excalfacere oportet, præter ea quæ ſanguinem profundunt, aut breui ſunt profuſura.

Quæ perfrigerata ſunt, ab immodico frigidæ vſu. *excalfacere oportet*, vt per contrarium ad ſuum ac natiuum temperamentum reducãtur. *præter ea quæ ſanguinem profundunt*, copioſè ſcilicet. *aut breui ſunt profuſura*, nam tum intemperie frigida neglecta, ſanguinis eruptioni ſuccurrendum, eámque primò curare oportet, vtpote à qua maius ægrotanti periculum quam à frigida intemperie immineat: poſtpoſitis itaque calefacientibus, frigidis & aſtringentibus vtendum ad copioſum ſanguinis profluuium reprimendum.

APH. 20 ARGVM.

Mala quædam ab immodico frigidæ vſu, recenſet.

Ελκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα περισκληρύνει, ὀδύνην ἀνεκπύητον ποιεῖ, μελασμοὺς, ῥίγεα πυρετώδεα, σπασμοὺς, καὶ τετάνους.

Frigi-

Frigidum vlceribus mordax, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, nigrorem inducit, rigores febriles, cõuulsiones, & tetanos creat.

Frigidum vlceribus, frigidáque aqua. *mordax*, non erodendo quidẽ id quod est continuum, sed potius diuellendo. *cutem obdurat*, substantiam eius densans & constringens. *dolorem insuppurabilem*, facit, eo quòd natiuum calorem qui suppurationis causa est, extinguat. *nigrorem inducit*, & denigrat. *rigores febriles, conuulsiones, & tetanos creat*, vt dictum est Aphoris. 17. huius sectionis.

APH. 21 ARGVM.

Quæ commoda interdum sequantur immodicum frigidæ aquæ vsum.

Ἔστι δὲ ὅκου ἐπὶ τετάνου ἄνευ ἕλκεος νέῳ εὐσάρκῳ θέρεος μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις ἐπανάκλησιν θέρμης ποιέεται. θέρμη δὲ ταῦτα ῥύεται.

Est tamen vbi in tetano sine vlcere, iuuene eusarco, æstate media frigidæ larga profusio calorem reuocat. Calor

verò soluit.

Est tamen vbi in tetano sine vlcere, quandoquidem quæ cum vlcere sunt conuulsiones, nunquam ab aqua frigida curari possunt. *iuuene eusarco*, bene carnoso & mediocri corporis habitu prædito. *æstate media*, & in meridie, alioqui nudum corpus ab ambientis frigiditate læditur alio tẽpore. *frigidæ larga*, multa & copiosa. *profusio calorem reuocat*, idque non per se, neque primo statim eius occursu, sed ex accidente, & mediante reuocatione caloris. Nam frigidæ aquæ affusio primũ cutem perfrigerat, refrigerationẽ verò cutis densitas & reditus caloris ad profundum consequitur: rursus cutis densitatem difflatus prohibitio, reditum verò caloris ad interiora concoctio, consumatióque eorum qui isthic sunt humorum sequitur: difflatus autem prohibitionem caloris collectio: tandem collectus vnitus, nutritúsque calor ad summa corporis violentius ruit, & fit eiusdẽ rouocatio. *calor verò*, primò & per se. *soluit*, sanat.

Aphor.

APH. 22 ARGVM.

Calidæ aquæ facultates enumerãtur, primum quæ raro, deinde quæ frequenter accidunt.

Τὸ θερμὸν ἐκπυητικὸν οὐκ ἐπὶ παντὶ ἕλκει, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μαλάσσει, ἰσχναίνει, ἀνώδυνον, ῥιγέων, σπασμῶν, τετάνων παρηγορικόν. τὴν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ καρηβαρίην λύει. πλεῖστον δὲ διαφέρει ὀστέων κατάγμασι, μάλιστα δὲ τοῖσιν ἐψιλωμένοισι. τουτέων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἕλκεα ἔχουσι, καὶ ὁκόσα ὑπὸ ψύξιος θνήσκει ἢ ἑλκοῦται. καὶ ἕρπησιν ἐσθιομένοισιν, ἕδρῃ, αἰδοίῳ, ὑστέρῃ, κύστει, τουτέοισι τὸ θερμὸν φίλιον καὶ κρῖνον. τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτεῖνον.

Calidũ in quo vlcere pus mouet, maximũ securitatis præstat indiciũ, cutem emollit, extenuat, dolorẽ lenit, rigores, cõuulsiones, tetanos mitigat: capitis grauitatẽ soluit: oßib⁹ fractis plurimũ prodest, maximè si nudata sint, multoq́; magis si in capite. His etiã prodest quæ moriuntur aut vlcerãtur à frigore. Herpetibus deniq; exedẽtibus, sedi, pudẽdo, vtero, vesicæ, his omnibus calidũ amicũ & decretorium, frigidum inimicũ & interimẽs.

Calidum, calidæque aquæ fomentũ ſuppuratorium, pus videlicet alterans, & concoquens. *in quo vlcere*, nõ enim in omni, vt in putridis vlceribus, & iis quæ fluxiones habent, calida aqua ſuppurationem mouet, ſed illis plurimũ incommodat. *maximum ſecuritatis*, ſedat enim vlcera & ſanitatem inducit. *cutem emollit*, partéſque duras & tenſas, non alia ratione niſi quòd calida & humida ſit. *extenuat*, cutem craſſam & denſam. *dolorem lenit*, perinde atque alia omnia quæ primo ordine calefaciunt aut temperata ſunt. *rigores & mitigat*, quippe ſua calliditate diſcutit, extenuat, concoquit & alterat: Et ex his malis quæ ad caput attinent, quæque in capite ſunt. *eius grauitatem ſoluit*, concoquens atque diſſoluens quæcunque à craſſa & vaporoſa materia in caput tracta moleſtant. *maximè ſi nudata ſint*, & carne exuta, quæ vehementius à frigida læduntur: cauebunt ob id ſibi plurimum à frigore, quibus capitis oſſa denudata ſunt. *multóque magis ſi in capite*, nam non oſſibus

bus tantum, sed ipsi etiam cerebro frigidum inimicum est, calidum contrà amicum. *his etiam prodest*, scilicet partibus. *quæ moriuntur à frigore*, quæ nimia perfrigeratione mortificantur, vt hyberno tempore calcanea, perniones, digiti & extrema omnia, quæ à calido sanantur. *herpetibus exedentibus*, repentibus totámque cutem exulcerantibus confert calida, quippe frigida vlceribus inimica, quia mordax. *sedi, pudendo, vtero, vesicæ*. quoniam hæ partes neruosæ sunt & frigidæ, & ob id callidum illis amicum & vtile. *decretorium*, viuificans. *frigidum inimicũ*, vt enim calidum suo calore temperato prædictarum partium calorem fouet, conseruat & tuetur, adeóque viuificat, sic contra frigidum calorem earundem partium extinguens, eas perimit & mortificat.

APHOR. 23 ARGVM.

Commoda & incommoda quæ aquæ frigidæ vsum sequuntur exprimuntur.

ΕΝ τουτέοισι δὲ δεῖ τῷ ψυχρῷ χρέεσθαι, ὁκόθεν αἱμοῤῥαγέει ἢ μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ ἀλλὰ περὶ αὐτὰ ὁκόθεν ἐπιῤῥεῖ. καὶ ὁκόσαι φλεγμοναὶ ἢ ἐπιφλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὕφαιμον ῥέποντα νεαρῷ αἵματι, ἐπὶ ταῦτα ἐπὶ τάγε παλαιὰ μελαίνει καὶ ἐρυσιπέλας τὸ μὴ ἑλκούμενον ὠφελεῖ. ἐπεὶ τόγε ἑλκούμενον βλάπτει.

Frigido vero in his vtendum, vnde fluit aut fluxurus sanguis est, non quidē eodem loci, sed ad ea loca vnde influit admoto: & si quæ partium inflammationes aut deflagrationes ad rubrum sanguineúmue colorem tendunt recenti efflorescente sanguine, iisdem ipsis adhibito. Nam inueteratas nigrefacit. Erysipelas etiam non vlceratum iuuat. siquidē exulceratum lædit.

Frigido *vero*, frigidáque aqua vtendum. *Vnde fluit sanguis*, copiosè. *aut fluxurus est*, paulo pòst: frigida enim constringit, sanguinémque crassiorē, adeóque ad profluendum minus idoneum reddit. *non quidem eodem loci*, supra ipsas partes per quas fluit sanguis, frigida admota confert, quippe frigida vlceri-

vlceribus mordax. *sed ad ea loca vnde fluit*, vnde aliquid vlceribus influit. *& si quæ partium inflammationes*, modò suo tempore adhibeatur frigida, nimirum vbi corpus prius euacuatũ fuerit: adde frigidam non debere adhiberi vbi metus est ne ad principes corporis partes noxios humores propellat. *aut deflagrationes ad rubrũ &c.* his frigidum admouere conuenit, & quidem recentibus, vtpote quæ rubrum & floridum colorem præ se ferunt. *nam inueteratas nigrefacit*, si admoueatur frigida, quòd à crassiore fiãt sanguine, quem subinde crassiorem frigida efficit, & in grumos conuertit, quos nigredo comitatur. *erysipelas etiam*, ignem sacrum nominatum. *non vlceratum iuuat*, frigida, quia sanguinis feruorem, & bilis acrimoniam, è quibus erysipelas procreatur, extinguit. *exulceratum lædit*, erysipelas scilicet, quòd illi mordax appareat.

APHOR. 24 ARGVM.

Admodum frigida incommoda multa

adferre, niuis & glaciei exemplo.

ΤᾺ ψυχρὰ οἷον χιὼν, κρύσταλλος τῷ στήθει πολέμια, βηχέων κινητικὰ, αἱμοῤῥοϊκὰ, καταῤῥοϊκά.

Frigida veluti nix & glacies pectori inimica, tusses mouẽt, venarum ruptiones & destillationes efficiunt.

Frigida, ſupramodum. *veluti nix & glacies*, aliáque eius generis valde frigida. *pectori inimica*, nam totũ pectus oſſeum eſt, qua ratione frigida aduerſa eſſe conſtat. *tuſſes mouent*, per ſe primùm, quòd ſimplici qualitate ſua inſtrumenta reſpirationi deſeruientia refrigerent: deinde ex accidenti, quia deſtillationes mouent, quas ſubinde tuſſis inſequitur, frigus enim inſtar manus apprehendens ac premens vt ſpongiam, cerebrum, eam humiditatem quæ in ipſo eſt exprimit. *venarum ruptiones*, ſanguinem promanare copioſè faciunt frigida, nam venarum corpora conſtringunt & contrahunt, frigiditatéque ſua duras & extendi cõtumaces reddũt, ob id tunicas earundem

dem rumpunt. *& destillationes,* excitant admodum frigida, & fluxiones ex compreſſione generant.

APH. 25 ARGVM.

Frigidam tumoribus & doloribus articulorum calidis, multum prodeſſe.

ΤᾺ δὲ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγήματα ἄτερ ἕλκεος, καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπάσματα, τουτέων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχεόμενον ῥηΐζει τε καὶ ἰσχναίνει, καὶ ὀδύνην λύει. Νάρκη γὰρ μετρίη ὀδύνης λυτική.

Articulorum tumores & dolores abſque vlcere atque etiam podagricos, & conuulſiones magna ex parte frigida largè effuſa leuat & extenuat, ſoluitque dolorem. Nam modicus torpor doloris ſoluendi vim habet.

Articulorum tumores & dolores, à flaua bile & ſanguine bilioſo factos. *alſque vlcere,* cui frigidum inimicum & mordax eſt. *atque etiam podagricos,* à flaua quoque bile afflictos. *& conuulſiones,* ſine vlcere. *frigida largè effuſa,* aliàs minimè. *leuat,* dolorem ſupra-

dictorum affectuum: quippe humorum feruorem extinguit, & morſum obtundit. *extenuat*, influentes humores reprimendo ac eoſdem euacuãdo. *ſoluitque dolorem*, quia cauſas eorundem tollit, humores qui ſua copia tenſionem excitarunt reprimendo. *nam modicus*, & mediocris. *torpor*, ſtupórve dolorem ſoluit: quòd mediocrem (qui ſenſum difficilem adfert) ſtuporem inducat.

APH. 26 ARGVM.

Optimæ aquæ indicia exprimuntur.

Ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον ψυχόμενον, κουφότατον.

Aqua quæ citò calefit & citò refrigeratur, leuißima.

Aqua quæ citò calefit, igni admota, aut aeri calido expoſita. *& citò refrigeratur*, ab igne remota, aut aeri frigido expoſita. *leuißima*, non pondere quidem, ſed quòd pellucida, pura, atque adeò exquiſitè colata, fruſtullorúmq; innatantium expers ſit: ob id intus aſſumpta concoctu & diſtributu facilis,

celeri-

celeriter ventriculum & hypochondria permeat.

APH. 27 ARGVM.

Quo remedio ſiti noctu euenienti ſuccurrendum.

ΟΚόσοισι δὲ πιεῖν ὀρέξιες νύκτωρ, τοῖσι πάνυ διψῶσι ἢν ἐπικοιμηθῶσιν, ἀγαθόν.

Quibus noctu bibendi eſt auiditas, ijs admodum ſitientibus obdormiſcere bono eſt,

Quibus noctu, interdiu enim vigilãtibus ſitim immodicam potu extinguere licet. *bibendi auiditas*, ob humoris defectum, & partiũ quæ iuxta ventriculum ſunt ſiccitatem: atque adeò propter ſalſos aut bilioſos humores in ore ventriculi contentos: denique qui à nimio meracioris vini potu bibere appetunt. *obdormiſcere bono eſt*, nam ingeſti in ventriculũ cibi & potus, atque adeò humores ſitim excitãtes per ſomnum concoquuntur, cibis concoctis ſanguis generatur, qui partes corporis nutrit & humectat, & ſitim excitatam reſtinguit.

APHOR. 28 ARGVM.

Qua ratione mulieribus euocanda menstrua.

ΓΥναικείων ἀγωγὸν ἡ ἐν ἀρώμασι πυρίη. πολλαχοῦ δὲ καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἂν ἦν, εἰ μὴ καρηβαρίας ἐνεποίει.

Suffitus aromatum muliebria educit. Ad alia verò multa vtilis esset, nisi capitis ingeneraret grauitatem.

Suffitus aromatum, & ex odoramentis. *muliebria ducit*, purgationes menstruas, quæ ex vtero statis mensibus & à partu fiunt: nec tamen omnes suppressiones menstruæ odoramentorũ suffitu amolliuntur, sed quæ duntaxat vel propter sanguinis crassitudinem, vel propter obstructionem vasorum, quæ ad vterum pertinent, vel propter horum obseruationem, vel propter densationem totius substantiæ, fiunt: sua enim vi aromatum suffitus extrema vasorum obserata aperit, humorũ crassitudinem extenuat, & obstructiones incidendo recludit. *ad alia verò multa vtilis*, suffitus per odoramenta factus, vtpote ad omnia frigida & humida

mida corporis, vteri præsertim, mala. *nisi capitis ingeneraret grauitatẽ*, quippe suffitus vapores, vt tenuiores, ad caput feruntur, ídque complentes, grauitatem eiusdem efficiunt.

APHOR. 29

Τὰς κυούσας φαρμακεύειν ἢν ὀργᾷ πεπράμηνα, καὶ ἄχρι ἑπτὰ μηνῶν ἧσσον. τὰ δὲ νήπια καὶ πρεσβύτερα εὐλαβέεσθαι.

Prægnãtes purgabis, si materia ad sui excretionem inuitet, quadrimestres, & vsque ad septimum mensem, sed has minus. Minore verò aut grandiore fœtu, abstinebis.

Prægnantes purgabis &c. Hic aphorismus copiosissimè expositus est initio libri quarti, quare noua explanatione non eget.

APHOR. 30 ARGVM.

Grauidis mulieribus sanguis haud mittendus.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομηθεῖσα ἐκτιτρώσκει, καὶ μᾶλλον εἰ μεῖζον εἴη τὸ ἔμβρυον.

Mulier in vtero ferens secta vena ab-

ortit, eóque magis si sit fœtus grandior.

Mulier in vtero ferens, fœtum, non autem carnis molem, aut aliud quippiam. *secta vena abortit*, quippe mirũ non est post integram & effatu dignã, & temporibus Hippocratis celebrari solitã venæ sectionem, fœtui alimentum substrahi, adeóque ex illius subinde defectu perire. *eóque magis*, id accidit. *si fœtus sit grandior*, quanto enim is maior est, tanto plus alimenti indiget. Cæterùm si ad consuetas nostri temporis venæ sectiones (quæ antiquis collatæ ne scarificationis quidem nomen merentur) respexerimus, non est dubium quin citrà periculum iis in grauidis vti liceat: modo virtus, ætas, corporis habitus, victus ratio quæ præcessit, tempus, cœlique status hoc ipsum permittant.

APH. 31 ARGVM.

Mulierem grauidam acuto morbo facilè consumi.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Mulierem

Mulierem grauidam morbo quopiam acuto corripi, perniciosum.

Morbo acuto, citam terminationem & sæuissima symptomata habẽte. *perniciosum*, certè periculosum, vbi præsertim vires in grauidis inualidæ sunt: quippe tum necesse est, vel fœtam alimento, vel fœtum inedia confici. quapropter ei indicationi quæ à morbo sumitur acuto potius inseruiendum, quam ei quæ à fœtu: præstat enim tenuiore victu seruare fœtam, vtcunque inde fœtui periculum immineat, quã pleniore & matrem & fœtum interimere.

APH. 32 ARGVM.

Qua ratione sanguinis vomitus ex suppressis menstruis proueniens, sit sanãdus.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ, τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις γίνεται.

Mulieri sanguinem euomenti, menstruis erumpentibus solutio fit.

Mulieri sanguinẽ euomenti, ob mensium suppressionẽ. *menstruis erũpentibus*, quæ prius sistebãt. *solutio fit*, mali

ſcilicet: ſanguis enim qui ad ſuperiora tendebat, ad inferna retrahitur, & per vterum vacuatur, fitque ſolutio vomitus illius, quòd ſi naturæ lege id fieri non poſſit, medico procurandum per ſectionem venæ quæ in cruribus eſt, poplitis dicta aut malleolorum.

APHOR. 33 ARGVM.

Suppreßionem menſium factam ob affectum aliquem præter naturam ſanari profluuio ſanguinis è naribus.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

Mulieri mēſtruis præter naturam deficientibus, ſanguis è naribus profluens bono eſt.

Mulieri menſtruis præter naturā deficientibus, ob affectum aliquem præter naturam. *ſanguis è naribus*, vt loco conuenienti & commodo. *bono eſt*, iſta enim ratione retractio ad ſuperiora, ſimul etiā vacuatio ſanguinis præter naturam retenti, fit, quod naturæ opus per omnia medico imitandum.

Aphor.

APH. 34 ARGVM.

Siue modo fusam aluum mulieri grauidæ, partum elidere.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πολλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

Mulieri vterum gerenti si aluus multum fluat, periculum est ne abortiat.

Mulieri vterum gerenti, grauidæ. *si aluus multum fluat*, exiguum enim profluuiũ parum aut nihil nocet. *periculum est ne abortiat*, quippe tum cibus ad iecur aliásque corporis partes non distribuitur, vnde necesse est vt vires labefactentur, corpúsque extenuetur, & fœtui alimentum, perinde atque per venæ sectionem, substrahatur.

APHOR. 35 ARGVM.

Sternutationem sponte prouenientem mulieribus vteri strangulatione laborantibus, aut ægrè parientibus, bonam esse.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ πταρμὸς ἐπιγινόμενος, ἀγαθόν.

Mulieri hysterica, aut difficulter parienti sternutamentū superueniens bonū.

Mulieri hystericæ, vteri strāgulationibus & suffocationibus obnoxia. *aut difficulter parienti*, ob expultricis facultatis impotentiam. *Sternutamentū bonum*, tanquam signum & causa : signum quidem bonum, quòd natura prius emortua, propriarum emotionū meminisse videatur, excitari quoque ac reuiuiscere quando superflua deturbat: causa verò bona est, quia vehementi cōcussu & iactatione partim naturam excitat, partim superflua corporis multum inhærentia excernit.

APHOR. 36 ARGVM.

Qua ratione medendum mulieribus quibus decolores menses, nec eodem semper tempore profluunt.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἄχροα καὶ μὴ κατὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ γινόμενα, καθάρσιος δεῖσθαι σημαίνει.

Mulieri menses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant esse necessariam.

Mulieri

Mulieri menſes decolores, nimirum colori ſanguinis, qui ruber ac floridus eſt, non reſpondentes: id quod accidit vbi naturalem colorem non præ ſe ferunt, ſed potius varium & diuerſum. *nec eodem tẽpore prodeuntes*, per quod antea conſueuerant fluere, verum nũc tardius nunc citius. *purgationem indicant neceſſariã*, humorum ſcilicet decolores menſes facientium, vt vitioſorum & ſuperabundantium.

APH. 37 ARGVN.

Grauidarum mammas tenues repentè factas, abortum portendere.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν οἱ μαζοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γίνωνται, ἐκτιτρώσκει.

Si mulieri vterum ferenti mammæ ſubitò extenuentur, abortus ſequitur.

Si mulieri & extenuentur, tenues & graciles fiãt repentè, abſque vlla cauſa manifeſta, nullóque præcedente ſymptomate. *abortus ſequitur*, fœtũ ſiquidẽ tunc validum eſſe exiſtimare oportet, alimentũ verò nõ habere copioſum,

propterea calcitrat, mouetur, & loco ſtare neſcit, tandémq; ligamenta, quibus ligatur, perfringit omnifariam ei deficiente alimento.

APH. 38 ARGVM.

Ex mammarum attenuatione, grauidam gemellos ferentem, alterum per abortum amiſſuram, indicari.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ὁ ἕτερος μαζὸς ἰσχνὸς γένηται δίδυμα ἐχούσῃ, θάτερον ἐκτιτρώσκει. καὶ ἢν μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχνὸς γένηται, τὸ ἄῤῥεν, ἢν δὲ ὁ ἀριστερὸς, τὸ θῆλυ.

Mulieri *geminos ferenti ſi altera mãma extenuetur, alterum abortu edit:* Et *ſi quidẽ dextra mamma extenuata eſt, marem: ſi verò ſiniſtra, fœminam abortione excludit.*

M*ulieri geminos & alterum abortu edit,* eum ſcilicet qui in vteri parte cõtinetur, quæ mammæ extenuatæ è directo reſpondet, ídque propter alimẽti inopiam fit. *& ſi quidem dextra & marem*, quippe fœtus qui mares ſunt dextra vteri parte continentur. *ſi verò ſiniſtra,* mamma extenuetur. *fœminã,* propter

propter inopiam alimenti, quippe, vt dictum eſt, fœtus fame excruciati calcitrant, appendices & ligamenta dilacerant, atque hac ratione mulier abortit.

APH. 39 ARGVM.

Fieri poſſe vt mulier quæ neque grauida neque puerpera ſit lac habeat ob ſuppreſſa menſtrua.

Ἢν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

Si quæ nec prægnans nec puerpera eſt lac habet, ei menſtrua defecerunt.

Si quæ nec prægnās & menſtrua defecerunt, retentis enim menſibus venæ quæ inter mammas & vterum ſūt implentur, ſanguiſque qui per vterū ſingulis menſibus vacuari deberet ad mammas trāſmittitur, ac ſubinde per adenas qui illic ſunt in lac tranſmutatur.

APH. 40 ARGVM.

Copioſum ſanguinem in mammis coa-

ceruatum furorem ſignificare.

Γυναιξὶν ὁκόσῃσιν ἐς τοὺς τιτθοὺς αἷμα συϛρέφεται, μανίην σημαίνει.

Quibus in mammas ſanguis colligitur furorem ſignificat.

Quibus in mammas ſanguis, prauus qui in lac conuerti, propter ſuam prauitatem, non poteſt. *colligitur*, & coaceruatur propter ſuppreſſos menſes. *furorem ſignificat*, quum enim bilioſiſſimus & feruentiſſimus ſit, in lac trāſmutari non poteſt, delabitur itaque per corpus vniuerſum, capútque potiſſimum petit, vt minimè mirum ſit eas mulieres quibus hoc accidit, in furorem agi, ſanguine enim bilioſo in caput delato fit furor & mania.

APH. 41 ARGVM.

Experimentum quo explorare licet num mulier grauida ſit nécne.

Γυναῖκα ἢν θέλῃς εἰδέναι εἰ κύει, ἐπὴν καθεύδειν μέλλῃ μελίκρητον διδόναι πιεῖν, κἢν μὲν ϛρόφου ἔχῃ περὶ τὴν γαϛέρα, κύει, ἢν δὲ μὴ οὐ κύει.

Si ſcire

Si ſcire velis an mulier conceperit, dormituræ aquam mulſam potui dato: & ſi ventris tormina patiatur, concepit: ſin minus, non concepit.

Si ſcire velis an mulier conceperit, ne temere medicamentũ exhibeas, quod abortum efficere poſſet, ſed tutò illud exhibeas. *dormituræ aquam,* vt nimirũ à potiones ſumptione quieſcere poſſit: quippe per quietem flatus non reſoluuntur, ſed per exercitia, vt quæ calorem natiuũ, flatus diſcutere potentem, augeant. *mulſam,* in cuius vſu minus eſt periculi quàm aliorum quæ flatulenta ſunt. *potui dato,* idque à cœna, quòd ſcilicet ab illa magis quieſcere liceat, quódque calor natiuus cibi alteratione & concoctione occupatus, flatus minus diſcutere & attenuare queat. *& ſi tormina patiatur,* mulier poſt mulſæ crudæ potionem, hæc enim ventrem & inteſtina flatibus implet. *concepit,* flatus enim excitati liberum exitum non habent, propter inteſtinorum quæ fit ab vtero compreſſionem, vterus enim

inter veſicam & rectum inteſtinum ſitus eſt, adeò vt recto inteſtino toti ferè incumbat. *ſin minus*, ſentiat grauida dolores à potione mulſæ. *non cõcepit*, propter contrarias rationes.

APHOR. 42 ARGVM.

Grauidæ colorem probum vel malum, indicare maſculum aut fœmellam geſtari.

Γυνὴ ἔγκυος εἰ μὲν ἄῤῥεν κύει, εὔχρους ἐστὶν, ἢν δὲ θῆλυ, δύσχρους.

Mulier grauida ſi marem gerit, coloratior eſt, ſi fœminam decolor.

Mulier grauida & coloratior eſt, propter fœtus caliditatem, eſt enim magna ex parte maſculꝰ fœmina calidior: oportet autem hic mulierem ad ſeipſam & non ad alteram conferre. *ſi fœminam decolor*, quòd hæc, ipſa natura ſit frigidior.

APH. 43 ARGVM.

Eryſipelas progenitum in vtero grauidæ, periculoſum eſſe.

HN γυναικὶ κυούσῃ ἐρυσίπελας ἐν τῇ ὑστέρῃ γένηται, θανατῶδες.

Si prægnanti fiat in vtero eryſipelas, pernicioſum eſt.

Si prægnanti & eryſipelas, tumor nimirum ex bilis & ſanguinis calidi mixtura ortus, aut ſanguine ſolo quidem ſed feruido, & ſubſtantia tenuiſſimo. *pernicioſum eſt,* quippe hoc ipſum eryſipelas non febris tantum acuta, ſed & dolores & mordicationes vteri ſequũtur, quæ ſingula non tantum fœtui, ob loci malè affecti vicinitatem, verũ etiam matri moleſta ſunt, nedum febris ſola acuta, quæ fœtum magna ex parte interimit.

APH. 44 ARGVM.

Grauidas ſupramodum tenues, bimeſtres elidere fœtus.

OKόσαι παρὰ φύσιν λεπταὶ ἐοῦσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκτιτρώσκουσι πρὶν ἢ παχυνθῆναι.

Quæ præter naturam tenues vterum gerunt, abortiunt donec habitiores eua-

ſerint.

Quæ præter naturam, & ſupramodũ. *tenues*, à morbo, inedia, aut fame. *abortiunt*, ſecundo menſe. *donec habitiores euaſerint*, priuſquam craceſcant, & donec pinguiores reddantur, quod vniuerſum alimentum fœtui deſtinatum matri valde extenuatæ ſit impartiendũ: vnde fit vt interim fœtus alimento conuenienti priuatus corrumpatur & pereat.

APHOR. 45 ARGVM.

Grauidas mediocri corporis habitu præditas, etiam interdum abortire.

Ὁκόσαι δὲ μετρίως τὸ σῶμα ἔχουσαι ἐκτιτρώσκουσι δίμηνα καὶ τρίμηνα ἄτερ προφάσιος φανερῆς, ταύτῃσιν αἱ κοτυληδόνες μύξης μεσταί εἰσι, καὶ οὐ δύνανται κρατεῖν ὑπὸ τοῦ βάρους τὸ ἔμβρυον, ἀλλ' ἀπορρήγνυνται.

Quæ verò mediocriter corpulétæ abortum faciunt ſecundo menſe aut tertio ſine occaſione manifeſta, ijs cotyledones lentoris ſunt plenæ, nec præ pondere fœtum continere poſſunt, ſed abruptis decidit.

cidit.

Quæ verò mediocriter corpulentæ, vt sunt hæ quæ neque admodum tenues, neque plus iusto crassiores sunt. *abortum faciunt*, fœtum excutiunt. *secundo aut tertio*, atque adeò quarto. *mense.* à conceptione. *sine occasione manifesta*, vt ob vehementem febrem, aut alui profluuium aut sanguinis defluxum, iugentem clamorem, rabidam iram, vehementem saltum, erysipelas in vtero mentis tristitiam, victum parcum, aut alium quemuis affectum extrinsecus euenientem. *ijs cotyledones*, vteri acetabula, & venarum capita quæ ad vterum perueniũt. *lentoris sunt plenæ*, lenti & pituitosi humoris. *nec præpondere & decidit*, nam à pituitoso humore illo, acetabula laxa molliáque & imbecilla fiũt, ita vt mirũ non sit si fœtum iam grãdiusculum, & grauitatem nactum con tinere nequeant, sed planè rumpantur.

APH. 46 ARGVM.

Immodicè crassas non concipere, nisi

ad mediocrem corporis habitum redeāt.

ΟΚόσαι παρὰ φύσιν παχεῖαι ἐοῦσαι μὴ ξυλλαμβάνουσιν ἐν τῇ γαστρὶ, ταύτῃσι τὸ ἐπίπλοον τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ἀποπιέζει, καὶ πρὶν ἢ λεπτύνθῶσι, οὐ κύουσιν.

Quæ præter naturam crassæ non concipiunt, ijs vteri os ab omento comprimitur. Itaque grauidari donec extenuētur nequeunt.

Quæ præter naturam, & immodicè *crassæ non concipiunt, ijs vteri os,* infra vmbilicum & ad pubis ossa situm. *ab omento comprimitur,* sua mole, vnde fit vt semen viri in vterum muliebrem iniici non possit. *itaque grauidari, donec extenuentur nequeunt,* donec ad mediocritatem reducantur: sic enim tollitur cōpressio & angustia illa quæ ab omento & epiploo causabatur, & tunc concipere possunt.

APHOR. 47 ARGVM.

Suppurationem vteri quæ in lateribus & iuxta coxas fit, vtpote extrinsecus, curationem per emmota requirere.

ΗΝ ὑστέρη ἐν τῷ ἰσχίῳ ἐγκειμένη διαπυήσῃ, ἀνάγκη ἔμμοτον γενέσθαι.

Si qua parte vterus coxæ adiacet suppurauerit, emmotis medicamentis curetur necesse est.

Si qua parte vterus coxæ adiacet, in coxam vergit, idque ad exteriora. *suppurauerit*, in pus transmutata fuerit eius inflammatio. *emmotis medicamentis curetur necesse est*, rupto obsceſſu, qui extra iuxta cutem attollitur, vel arte vel natura, ne videlicet medicamẽtum iniectum effluat: quum enim linamentis concerptis (quæ emmota voce Græca vocat) vlceris os clauditur, fieri non poteſt vt medicamenta effluant.

APHOR. 48 ARGVM.

Fœtus mares dextra vteri parte, fœminas ſiniſtra magis contineri.

ΕΜβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μᾶλλον.

Mares dextra vteri parte, fœminæ ſiniſtra magis geſtantur.

M*ares*, vtpote robustiores, biliosiores, & sanguine magis præditi. *dextra vteri parte*, vt calidiore & nutrimentum calidius habente, ob hepatis viciniam. *fœminæ*, frigidiores. *in sinistra*, vt frigidiore & nutrimentum frigidius habente.

APH. 49 ARGVM.

Sternutatorio medicamento naribus apposito secundam excuti.

ΕΣ ὑστερίων ἐκπλώσιας φαρμικὸν ἐπιπθεὶς ἐπιλαμβάνειν τοὺς μυκτῆρας καὶ τὸ στόμα.

A*d secundas deturbandas sternutatorio immisso nares & os manu obtura.*

A*d secundas deturbandas*, quas contingit interdum firmiter vtero adhærescere, fœtu excusso, quæ si diutius in vtero manserint putrescunt, & odoris grauitate caput complent, stomachũ euertunt, & alia grauia procreãt symptomata. *sternutatorio*, medicamento. *immisso*, naribus. *nares & os manu obtura*, vt spiritus ad inferiora descendens, sternutamenti violentia & concussione,

cussione, secundam, cuius interuentu fœtus vtero nectebatur, deorsum ferri faciat.

APH. 50 ARGVM.

Qua ratione menstrua immoderatè promanantia, sistenda.

Γυναικὶ τὰ καταμήνια ἢν βούλῃ ἐπισχεῖν, σικύην ὡς μεγίστην πρὸς τοὺς τιτθοὺς πρόσβαλλε.

Mulieri si placet menstrua sistere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone.

Mulieri si placet mẽstrua sistere, propter immodicum eorum defluxum. *cucurbitam quàm maximam,* vt vehementer per communes venas sursum reuellat, tum quia magnam ignis copiam hæc suscipit, tum quia amplam loci latitudinem occûpat. *ad mammas,* & sub ipsis mammis. *appone,* ea videlicet parte, qua venæ ad ipsas infernè ascendunt: ad mammas nequaquam affigendæ, quòd appositione læderentur, aut nimium trahendo inflammationem in his excitarent.

Oris vteri coarctationem, maximum conceptionis indicium.

ΟΚόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τουτέων τὸ στόμα τῶν ὑστερέων συμμέμυκεν.

Quæ ventrem ferunt, ijs vteri os cõniuet.

Quæ ventrem & cõniuet, ob internum comprimitur atque ita coarctatur, vt ne specilli mucronem admittat, nisi ad superfœtationem recludi contingat, vt in se recipiat semen: atqui rarò admodum hoc, vt & superfœtatio ipsa accidit.

APHOR. 52 ARGVM.

Fœtus in vtero imbecillitatem aut robur, conyci è mammarum consistentia.

ΗΝ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πολὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

Mulieri partum gerenti si lac è mammis copiosè fluat, fœtum imbecillum significat: Si verò firmæ solidæq́; mammæ fuerint, valentiorem conceptũ indicant.

Mulieri

Mulieri partum gerenti & fluat, adeóque laxæ flacidæve fuerint mammæ. *fœtum imbecillem significat*, nam præ imbecillitate lac attrahere & alterare pro sui alimento nõ potest: quare per communes venas sursum ad mammas fertur, & illic in lac conuersum plurimum effluit. *si verò firmæ*, vtpote neque admodum duræ ac impletæ, neque molles & laxæ. *valentiorẽ*, quippe tum satis alimenti fœtui accedit: reliquum verò sanguinis quo non eget fœtus, ad mammas defertur, vt illic in lac mutatum, statim à partu fœtui, vt inde alatur, præstò sit.

APH. 53 ARGVM.

Mulieribus abortientibus accidere vt mammæ extenuentur.

Ὁκόσαι διαφθείρειν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, ταύτῃσιν οἱ τιτθοὶ ἰσχνοὶ γίνονται. ἢν δὲ πάλιν σκληροὶ γένωνται, ὀδύνη ἔσται ἢ ἐν τοῖσι τιτθοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσι γούνασι, καὶ οὐ διαφθείρουσιν.

Quæ fœtum sunt perdituræ, iis mam-

mæ extenuantur. Contrà verò duræ si fiant, dolor aut mammas, aut coxas, aut oculos, aut genua fatigabit, nec abortiunt.

Quæ fœtum sunt perdituræ, & abortum facturæ, septimo vel octauo mēse. *ijs mammæ extenuantur,* ratione defectus alimenti: nam ex quacunque causa grauida obortiat, in vtero prius excitari dolorem necesse est: neque enim vteri os ad fœtus eiectionem citra dolorem aperitur, dolore itaque orto sanguis & spiritus ad vterum deferuntur, reliquis partibus (præsertim mammis quib' cum vtero magna est communitas) relictis, vt per hæc duo veluti instrumenta quædam, expellatur quod infestat, quamobrem accidit vt mammæ, vtpote sanguine & spiritu destitutæ, subinde extenuentur.

APHOR. 54 ARGVM.

Os vteri coarctatum, durum apparere, phlegmonem præseferre.

OΚόσῃσι τὸ στόμα τῶν ὑστερέων σκληρόν ἐστι, ταύτῃσιν ἀνάγκη τὸ στόμα τῶν ὑστερέων ξυμ-

ξυμμύειν.

Quibus os vteri durum est, ijs arctetur est necesse.

Quibus, mulieribus. *os vteri*, internum. *durum est*, & phlegmone laborat ad obstetricis tactum. *ijs arctetur est necesse*, ob phlegmonem aut durum aliquem tumorem, vt quibus molle est, conceptum præ se ferre necesse est.

APH. 55 ARGVM.

Grauidas febricitantes, & vehementer extenuatas, difficulter parere & cũ periculo, aut abortire.

ΟΚόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσαι ὑπὸ πυρετῶν λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχναίνονται ἄνευ προφάσιος φανερῆς, τίκτουσι χαλεπῶς καὶ ἐπικινδύνως, ἢ ἐκτιτρώσκουσαι κινδυνεύουσιν.

Quæ gestantes vterum febribus corripiuntur, aut vehementer sine euidente causa extenuantur, eæ difficulter & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur.

Quæ gestantes vterum febribus corripiuntur, vehemẽtibus, mediocribus, vtpote natis à vitiosis & putridis humoribus. *aut & extenuantur*, fortiter calefiunt & plus quam ratio postulat, sine occasione manifesta. *difficulter & cum periculo pariunt*, propter matris & infantis imbecillitatem. *aut abortientes periclitantur*, eo quòd febris vehementiam, & victus rationem tenuem fœtus ferre non potest: adde ꝙ medico non licet vitiosos humores, qui febrem excitarunt, per purgantia medicamenta euacuare, & ea grauidæ exhibere.

APH. 56 ARGVM.

Conuulsionem & animi defectum fluori muliebri succidentia, malum portendere.

Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λειποθυμίη ἢν ἐπιγένηται, κακόν.

Si muliebri profluuio conuulsio aut animi defectus superueniat, malo est.

Si muliebri profluuio, & vteri fluore, per quem vniuersum expurgatur corpus.

pus. *conuulſio aut & malo eſt*, tum ob immodicã & extremam corporis ſiccitatem, maximè neruoſarum partiũ, tum propter ſummam virium imbecillitatem, quæ immodicam hanc euacuationẽ magna ex parte aquoſam & ſeroſam, interdum etiam candidam aut pallidam, ſequitur.

APH. 57 ARGVM.

Ex multitudine aut defectu menſtruorum morbos fieri.

KΑταμηνίων γινομένων πλειόνων νοῦσοι ξυμβαίνουσι, καὶ μὴ γινομένων ἀπὸ τῆς ὑστέρης ξυμβαίνουσι νοῦσοι.

Menſtruis abundantibus morbi eueniunt, & ſubſidentibus accidunt ab vtero morbi.

Menſtruis abundantibus, ſi menſtrua plura fiant quàm naturæ mulieris cõueniat, nimirum ſi vltra conſuetum tempus purgationis copioſè effluant. *morbi eueniũt*, quòd ex immodica eorum vacuatione vniuerſum corpus refrigeretur, viréſque debilitentur, ex quo fit ſæpiſſimè hydrops. *& ſubſi-*

dentibus, ſi non fluant menſtrua. *ab vtero morbi*, quòd nimirum progreſſu temporis excrementa in vtero aceruentur.

APHOR. 58 ARGVM.

Stillicidij vrinæ tres cauſas eſſe, & ſingultum ſequi iecoris inflammationem.

Ἐπὶ ἀρχῷ φλεγμαίνοντι καὶ ἐπὶ ὑστέρῃ φλεγμαινούσῃ, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύοισι στραγγουρίη ἐπιγίνεται. ἐπὶ ἥπατι φλεγμαίνοντι λὺγξ ἐπιγίνεται.

Ad recti inteſtini & vteri inflammationem, purulentóſq; renes accedit ſtranguria: iecore verò inflammatione laborante interuenit ſingultus.

Ad recti inteſtini, quod ordine ab infernis aſcendendo primum eſt, priores inter inteſtina partes occupans, ac eorum velut origo. *& vteri*, eius ceruice vel anteriore parte. *inflammationem & accedit ſtranguria*, quòd iis duabus partibus maximus ſit cum veſica connexus & conſenſus, vt vna earum malè affecta neceſſe ſit etiam veſicam vexari: quare in earundem inflammationibus, veſica malè habet, eius enim

facultas

facultas retentrix dissoluitur, ceruix cõprimitur, vt necessario subinde paulatim & guttatim exeat: renibus purulentis idem accidit, nam purè per vesicam euacuato, & ad eam delato, sua acrimonia vesicã mordicat, atque hac ratione excretricem vesicæ facultatẽ assiduè irritans, vt guttatim vrinam excernat efficit. *iecore verò & singultus,* ob ventriculi consensum & neruorum cõmunicationem, quippe connexum est iecur ventriculo venarum commercio, & tunicæ extrinsecus ambientis, in quam neruus minimus à sexta cerebri coniugatione inseritur, per quem illi cum ventriculo est communitas: qui enim ad ventriculum perueniunt nerui ex sexta illa neruorum coniugatione nascuntur.

APHOR. 59 ARGVM.

Rationem adfert qua deprǽhendere licet, num mulier quæ non concipit, sua aut viri culpa, sterilis sit.

Γυνὴ ἢν μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βούλῃ δὲ εἰδέναι εἰ λήψεται, περικαλύψας ἱματίοισι

θυμία κάτω. κὴν μὲν πορεύεσθαί σοι δοκέῃ ἡ ὀδμὴ διὰ τοῦ σώματος ἐς τὰς ῥῖνας καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ οὐ δι' ἑαυτὴν ἄγονός ἐστιν.

Si mulier non concipit, & scire placet an sit conceptura, veste præligatam & vndique obuolutam subter suffito: ac si odor corpus peruadere videatur ad nares & os vsque, non sua culpa sterilem esse scito.

Si mulier non concipit, iustis nimirũ conceptionis causis præsentibus, vt sint mariti commercium ætásque legitima. *& scire placet an sit conceptura,* & nunquid ipsa, an vir tam longæ sterilitatis causa fuerit. *veste præligatam &,* pannis circuntectam & vndiquaque inuolutam. *subter suffito,* thure, myrrha, storace, & similibus, hoc aut cõsimili modo, vt infundibulum carbonibus quibus odoramenta iniecta sunt imponas, ita vt eius pars inferior carbonibus incumbat, superior autem, vtpote arctior, pudendo mulieris indatur. *ac si odor & non sua culpa sterilẽ esse scito,* sed viri potius culpa:

nam

nam tum corpus videtur omni vitio humorum vacare, & vterus probè tẽperatus: quippe qui ſiccior aut frigidior, aut vitioſis humoribus infarctus eſſet, propter denſitatem ac frigiditatem, vitioſique humoris redundantiam, odor ad os & nares conſcendere non poſſet.

APH. 60 ARGVM.

Menſtrua immodicè promanãtia fœtum imbecillum ſignificare.

ΗΝ γυναικὶ ἐν γαϛρὶ ἐχούσῃ αἱ καθάρσιες πορεύωνται, ἀδύνατον τὸ ἔμβρυον ὑγιαίνειν.

Si prægnanti purgationes menſtruæ curſum ſuum teneant, bene valere fœtum eſt impoßibile.

Si *prægnanti & teneant*, crebrò & copioſè. *bene valere fœtum impoßibile eſt*, quippe hac ratione illi ſuum detrahitur alimentum, ſiquidem ex neceſſario ſanguine alitur fœtus.

APH. 61 ARGVM.

Quomodo ex ſuppreßis menſibus præ-

gnantes depræhendere liceat.

HN γυναικὶ καθάρσιες μὴ πορεύωνται, μήτε φρίκης, μήτε πυρετοῦ ἐπιγινομένου, ἄσαι δὲ αὐτῇ προσπίπτωσιν, λογίζου ταύτην ἐν γαστρὶ ἔχειν.

Si mulieri purgationes non prodeant neque horrore neque febre superueniente, cibique fastidium accidat, prægnantem esse putato.

Si mulieri purgationes, menstruæ. *nō prodeant*, fluere desinant citra manifestam causam. *neque horrore neque febre superueniente*, quæ alioqui superueniunt si menses supprimātur, propter causam aliquam præter naturam manifestam vteri, aut corporis totius. *cibique fastidium accidat*, propter praua excrementa, quibus ventriculi tunicæ sunt imbutæ. *prægnantem esse putato*, iudica ipsam in vtero habere.

APH. 62 ARGVM.

Sterilitatis & fœcunditatis mulierū causæ exprimuntur.

Ὁκόσαι

ΟΚόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσι, οὐ κυΐσκουσι. καὶ ὁκόσαι καθύγρους ἔχουσι τὰς μήτρας, οὐ κυΐσκουσιν· ἀποσβέννυται γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος· καὶ ὁκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαέας· ἐνδείῃ γὰρ τῆς τροφῆς φθείρεται τὸ σπέρμα. ὁκόσαι δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τὴν κρᾶσιν ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπίτεκνοι γίνονται.

Quæ frigidos & densos locos habent, vtero non concipiunt. Et quæ præhumidos habent, grauidari nequeunt: extinguitur enim in ipsis genitura. Et quæ sicciores & æstuosos: nam alimẽti defectu semen corrumpitur. Quæ verò ex vtraque oppositione moderatã nactæ sunt locorũ temperationẽ, eæ fœcũditate valent.

Quæ frigidos & non concipiunt, quòd calorem seminis frigiditas vteri extinguit, aut certè adeò imminuit, vt ad conceptionem ineptum sit. *& quæ præhumidos*, atque ita lubricos ob immodicam humiditatem, vt semen continere possint. *extinguitur enim in ipsis genitura*, semen ipsum genitale obruitur & inundatur, perinde ac in cœnosa terra cerealia semina.

& quæ ſicciores & æſtuoſos, adurentes calidóſque vteros habent non concipiunt. *nam alimenti defectu ſemen corrumpitur,* perinde ac in ſabulo proiectum ſemen germinare non poteſt: adde immodicũ calorem vniuerſum corporis ſanguinẽ ita depaſci, vt nulla aut certè pauciſſima menſtrua habeãt hæ mulieres. *quæ verò ex vtraque oppoſitione,* calidi nimirum, frigidi, humidi & ſicci. *temperaturam,* modo & æqualitate inuicem reſpondentem. *eæ fœcunditate valent,* cõcipere poſſunt.

APH. 63 ARGVM.

In viris quoque infœcunditatis & ſterilitatis cauſæ exprimuntur.

Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων. ἢ γὰρ δι' ἀραιότητα τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω φέρεται, πρὸς τὸ μὴ παραπέμπειν τὸ σπέρμα, ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν οὐ διαχωρέει ἔξω, ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα οὐκ ἐκπυριᾶται, ὥστε ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τοῦτον, ἢ διὰ τὴν θερμασίην τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται.

Par eſt de maribus ratio. Aut enim

propter

propter corporis raritatem ſpiritus foras diſsipatur, ita vt genitura̅ eiaculari nequeat: aut propter denſitatem humor foras non proſilit: aut propter frigiditaté non incéditur, vt eò loci coaceruari poſſit: aut propter caliditatem hoc idem ipſum vſu venit.

Par eſt de maribus ratio, ſterilitatis cauſæ in maſculis ſunt quatuor, vt in mulieribus, nempe ſiccitas, humiditas, caliditas, frigiditas. *aut enim & raritatem*, atque adeo ſiccitatem, quæ ipſam raritatem ſequitur. *ſpiritus foras diſsipatur*, difflatur exalàtque. *ita vt genituram*, ſemen quo pauco abundant, raro corpore præditi, vtpote frigidiores & ſicciores temperatura. *eiaculari nequeant*, non tranſmutatur ad teſtes: ſi enim multum tranſpiret, neceſſe eſt corpus ſanguine, ex quo ſemen procreatur, minus abundare. *aut propter denſitatem*, craſſitudinem & leniore̅. *humor*, humiditáſque à viris quorum corpora humida & pituitoſa ſunt. *foras non proſilit*, quòd horum ſemen, perinde atq; ſanguis ex quo procrea-

tum est, sit crassum ac lentum, ideóq; ad excernendum minus aptum. *aut propter frigiditatem non incenditur*, nõ concalescit sanguis, nec concoquitur. *Vt eò loci coaceruari poßit*, in vasis seminariis colligi: quippe si propter iecoris ac totius corporis frigiditatem sanguis non procreatur nec concoquitur, & ex eo subinde semen nasci non potest. *aut propter caliditatem &c*, immodica enim caliditas sanguinem in corpore absumit & depascitur, quæ sterilitatis virorum causa esse potest.

APHOR. 64 ARGVM.

Commoda & incommoda ex potu lactis ad ægros prouenientia exprimuntur.

ΓΆλα διδόναι κεφαλαλγέουσι, κακόν. Κακὸν δὲ καὶ πυρεταίνουσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορύζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι. Κακὸν δὲ καὶ οἷσι χολώδεες αἱ διαχωρήσιες καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐοῦσι, καὶ οἷσιν αἵματος πολλοῦ διαχώρησις γέγονεν. Ἁρμόζει δὲ τοῖσι φθινώδεσι μὴ λίην πολλῷ πυρέσσουσι διδόναι γάλα, καὶ ἐν πυρετοῖσι

μακροῖσι

μακροῖσι καὶ βληχροῖσι, μηδενὸς τῶν προειρημένων σημείων παρέοντος, παρὰ λόγον δὲ ἔκ τε τηκόσι.

Lac præbere capite dolentibus, febriculoſis, & quibus hypochondria elata aut murmurãtia, & ſiticuloſis, malum: Malum item quibus bilioſæ deiectiones, febres acutæ, & copioſa ſanguinis vacuatio facta eſt. Conuenit verò tabidis non admodum valde febricitantibus, & febribus longis & languidis dum nullum ex ſuprà dictis ſignis adſit, & præter rationem extenuatis.

Lac præbere capite dolentibus, nam quum lac ſit nidoroſum, & facilè euaporet, caput petit & eius dolorem auget. *febriculoſis*, nam plurimo calori adhibitum ſtatim in nidorem abit: adde quòd in febricitantium ventriculo non concoquitur, ſed potius corrũpitur, vnde febris augetur. *& quibus hypochondria elata aut murmurã-tia*, è quibus ſonus alicuius flatus & ſpiritus exauditur, in his enim acceſſit lac. *& ſiticuloſis*, nam ſitim auget lac, ꝙ ſiticuloſi vt plurimũ bile abundẽt,

in quam magna ex parte lac conuertitur, vnde sitis causa augetur. *malum item quibus biliosæ deiectiones*, exhaustum enim lac euaporat, & à causis calidis facilè in euaporationem deducitur. *& copiosa sanguinis vacuatio*, quòd copioso sanguine euacuato, facultates naturales imbecillæ factæ sunt: exhibitum igitur lac propter suam crassitiem hanc cõcoquitur, sed in ipso corpore planè accessit. *conuenit verò tabidis*, quòd pus in pulmonibus existẽs abstergat, & vlcera eius conglutinet, ægrósque nutriat, quòd si valde febricitent, lac illis non propinandum ob causas supradictas. *& febribus longis & languidis*, prodest lac, quippe si diuturnæ febres vehementes simul essent iis non conueniret. *dum nullum ex suprà dictis signis adsit*, vt si neque capitis dolor, neque elata hypochondria, &c. *& præter rationem extenuatis*, cõuenit lac, iis nimirum qui alia ex causa quàm pulmonis vlcere, sunt graciles & macilenti, illis enim lac bonum succum generans, abundè alimentum

suppe-

ſuppeditat, vt hectica febre laborantibus, qui diuturnis, fixis, firmis, & difficulter ſolubilibus febribus laborant: paruis etiam, nam remiſſæ eſſe apparēt febres hecticæ, adeò vt qui iis corripiuntur ſe febrire negent.

APHOR. 65 ARGVM.

Quid boni vlcera in quibus tumores apparent, quid cōtra mali ea quæ tumore vacant ſequatur.

ΟΚόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνεται, οὐ μάλα σπῶνται, οὐδὲ μαίνονται. τουτέων δὲ ἀφανισθέντων ἐξαίφνης, τοῖσι μὲν ὄπισθεν σπασμοὶ, τέτανοι, τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη ἢν ἐρυθρὰ ᾖ τὰ οἰδήματα.

Quibus ſunt cum vlceribus tumores conſpicui, ij non admodum conuelluntur, aut inſaniunt: Quibus verò repentè euanuerint, ſiquidem poſtica parte factū ſit, conuulſiones & tetani accidunt: ſi verò à fronte, inſania, lateris dolor acutus, empyema & dyſenteria ſi rubicundi fuerint tumores.

Quibus ſunt cum vlceribus tumores,

in vlceribus apparent tumores. *non conuelluntur*, raro incurrunt conuulsionem. *aut insaniunt*, quod noxii humores circa vlcera ipsa hæreant, nec ad neruosas partes aut cerebrum trāsmittantur. *quibus vero repentè euanuerint*, nimirum noxiis humoribus aliò translatis, sine aliquo medicamento quod discutiēdi facultatem obtineat, aut sine sanguinis excretione. *siquidē postica parte*, vlcera habentibus. *conuulsiones & tetani accidūt*, vtpote materia trāslata ad internum genus neruosum, aut ad dorsales musculos, quos implens conuulsiones & distentiones adfert. *si vero à fronte*, & in anterioribus partibus fiunt vlcera, tum accidūt. *insaniæ*, nam quum anteriores partes venis & arteriis magis abūdent, promptè per has ad caput noxia transmittūtur, ita vt tum insaniam & furorem sequi minimè mirum sit. *lateris dolor*, accidit, si noxii humores ad thoracem transferuntur, fit enim promptè succingentis membranæ costas inflammatio. *empyema*, si humores illi noxii non

non discutiuntur, sed in vacuum spatium thoracis, & pulmonis intermedium effundantur. *& dysenteria*, non ea quæ intestinorum est exulceratio, & quæ fit ex biliosis & acribus humoribus, sed quæ sanguinis colorem præ se fert. *si rubicundi fuerint*, & sanguinis aut pomi rubri referant colorem.

APH. 66 ARGVM.

Vulnera in quibus nullus apparet tumor damnantur.

ΗΝ τρωυμάτων ἰσχυρῶν ἐόντων καὶ πονηρῶν οἰδήματα μὴ φαίνηται, μέγα κακόν.

Si magnis vulneribus & prauis tumor non appareat, ingens malum.

Si magnis vulneribus, effatu dignã magnitudinem habẽtibus. *& prauis*, nimirum in capitibus aut finibus musculorum & maximè neruosorum existentibus. *tumor non appareat ingens malum*, quippe iudicium est humores noxios ad principes partes trãsmitti, qui tamen, propter dolorem quem praua & magna vulnera sequi par est, ad vulnera ipsa potius confluere de-

beret, dolor enim attrahit, & fluxiones concitat.

APH. 67 ARGVM.

Quales tumores in vlceribus boni ſint, quales item mali.

TÀ χαῦνα χρηστὰ, τὰ ἔνωμα κακά.
Incontenta bona, contēta verò & cruda mala.

I*ncontenta*, cedentia, & tumores renitentibus & duris contrarii. *bona*, boni cenſentur tales tumores, eò quòd concoctionem ſignificant. *contenta*, dura & renitētia vulnera, & tactui reſiſtentia, aut cum talibus tumoribus cōiuncta. *mala*, quia cruditatem iudicant & præ ſe ferunt.

APHOR. 68 ARGVM.

Qua via dolor in poſteriore capitis parte natus, ſit ſanandus.

TÀ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνωμένῳ, ἡ ἐν μετώπῳ ὀρθὴ φλὲψ τμηθεῖσα, ὠφελέει.

E *parte capitis poſteriore laboranti, in frontem rectà excurrens vena inciſa*

pro-

prodeſt.

E *parte capitis poſteriore laboranti,* primaria ratione, citra plethoram. *in fronte rectà excurrens vena,* quæ nimirum rectitudinem fibrarum ac filamentorum ei venæ quæ partem malè affectam nutrit reſpondet. *inciſa prodeſt,* quòd auertendo ſimul vacuet materias.

APH. 69 ARGVM.

Refrigerationes qua corporis parte tã viris quàm mulieribus incipiant.

ΡΙγεα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος μᾶλλον, καὶ διὰ νώτου ἐς κεφαλήν. ἀνδράσι δὲ μᾶλλον ὄπισθεν ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώματος, οἷον ἀπό τε πηχέων καὶ μηρῶν. ἄταρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἡ θρίξ.

Rigores incipiũt mulieribus ex lumbis magis & per dorſum perueniunt in caput: Sed & viris parte corporis poſteriore magis quàm anteriore, veluti ex femoribus & cubitis. Indicio *eſt cutis raritas, quam ipſam pilus oſtendit.*

Rigores, refrigerationes, quales ſunt quæ vehementi gelu frigeſcentibus

accidunt. *incipiunt mulieribus*, temperatura corporis frigidiore præditis. *ex lumbis magis*, quòd is corporis locus ſit admodum neruoſus & frigidus. *&* *per dorſum*, partéſque poſteriores, vtpote neruoſiores, atque ad ſuſcipiendum & ſentiendum frigus promptiores. *perueniunt in caput*, aſcendunt caput. *ſed & viris &c.* refrigerationes inchoantur à parte poſteriore magis quàm anteriore, quia venis & arteriis abundant anteriores, & ob id calidiores ſunt. *veluti femoribus & cubitis*, partibus poſterioribus & exteriorib⁹. *indicio eſt cutis raritas*, quæ indicat anteriores partes eſſe poſterioribus calidiores earum enim raritatem ſequitur caliditas. *quam ipſam pilus oſtendit*, pilus demonſtrat anteriorum partium cutem eſſe raram, quanto enim denſior eſt cutis, tanto minus in ea pili naſcũtur: adde calidam temperiem hirſutam eſſe, contrà frigidã pilis nudã.

APHOR. 70 ARGVM.

Quartana præhẽſum nõ poſſe à morbo co-

bo comitiali capi, & ab hoc malo correptum quartana ſuperueniente librari.

ΟΙ ὑπὸ τεταρταίων ἀλισκόμενοι ὑπὸ σπασμοῦ οὐ πάνυ τι ἀλίσκονται. ἢν δὲ ἀλίσκωνται πρότερον, εἶτα ἐπιγένηται τεταρταῖος, παύονται.

Qui quartano corripiuntur, non admodum conuulſionibus tentantur: Si verò prius tentati fuerint, ſuperueniente quartana, liberantur.

Qui quartana, febri. *non admodum,* neque omnino. *conuulſionibus tentantur,* præſertim iis quæ ex plenitudine partium neruoſarum oriuntur, quas morbos comitiales appellamus. *Si verò prius tentati fuerint,* magno morbo & comitiali, proueniente ab humoribus lentis ac pituitoſis neruoſis partibus inſertis. *liberantur,* tum per excretionem rigoris beneficio, hæc enim ſola agitatio craſſum excutit humorem: tum etiam per coctionem, caloris febrilis ratione, qui rigorem conſequitur.

APH. 71 ARGVM.

Qui cum ſudore, & contra qui citra

sudorem moriuntur.

ΟΚόσοισι δέρματα περιτείνεται καρφαλέα καὶ σκληρὰ, ἄνευ ἱδρώτων τελευτῶσιν. ὁκόσοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, σὺν ἱδρῶτι τελευτῶσιν.

Quibus arida & dura cutis optenditur, sine sudore moriuntur: quibus verò laxa & rara, cum sudore vita defunguntur.

Quibus, morti proximis. *arida & dura cutis obtenditur & moriuntur*, quod scilicet ob febris vehementiam humiditas omnis exhausta sit. *quibus verò laxa & rara*, obtenditur cutis. *cum sudore vita defunguntur*, quòd cuti illi adhuc insit aliqua humiditas, quæ iam propter extremam retentricis facultatis imbecillitatem exit.

APH. 72 ARGVM.

Flaua bile abundantes non admodum abundare flatibus.

ΟΙ ἰκτερώδεες οὐ πάνυ τι πνευματώδεές εἰσιν.

Auriginosi, non admodum ventosi.

A*uriginosi*, qui morbo regio laborant, & flaua bile abundant, quorum videlicet cutis pallidum biliosúmque colorem refert, & quorum partes ad ventriculum spectãtes validæ admodum sunt, ita vt difficilia concoctu concoquant, propter acrem & mordacem, quo præditæ sunt calorem. *nõ admodum ventosi*, & flatuosi, vehemẽs enim calor partium prædictarum, eos quos cõplectitur cibos vincit ac conficit, ideóque flatus nullos procreat.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIBER. VI.

ARGVMENTVM.

Sexta hæc sectio propemodum ad eam artis partem pertinet, quæ futura bona aut mala in morbis prædicit.

APHORISMI PRIMI ARGVMENTVM.

Quid acidus ructus diuturnis lienterijs succedens præ se ferat.

ΕΝ τῇσι χρονίῃσι λειεντερίῃσιν ὀξυρεγμίη ἐπιγινομένη μὴ γινομένη πρότερον, σημεῖον ἀγαθόν.

In diuturna læuitate intestinorum si ructus acidus superueniat qui prius non extiterit, bonum est signum.

In diuturna læuitate intestinorum, & in

in lienteria. quæ ex ventriculi & intestinorum imbecillitate naſcitur. *ſi ructus &c. non extiterit*, quique ſimul cũ inteſtinorum læuitate nõ incœperat, ſed eam ſequutus eſt. *bonum eſt ſignũ.* indicat enim calorem natiuũ qui antea prorſus languebat, nunc validiorem fieri, atque adeò cibum aſſumptũ in ventriculo aliquandiu contineri, tanto nimirũ tempore donec coctionis initium aſſumat, qui alioqui ſecũdum omnes ſuas qualitates talis permanebat, qualis fuerat aſſumptus, ob alteratricem ventriculi facultatem omnino abolitam.

APH. 2 ARGVM.

Humidiores natura, morbis magis obnoxios, quàm ſicciores.

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσει, καὶ ἡ γονὴ ὑγροτέρη, ὑγιαίνουσι νοσηρότερον. οἷσι δὲ τἀναντία, ὑγιεινότερον.

Quibus nares humidiores natura, & genitura humidior, ij minus proſpera valetudine fruuntur: Quibus verò hiſce contraria adſunt, ſalubrius degunt.

Quibus nares natura humidiores, atque adeò cerebrum ipſum humidius, quod deprehendere licet vbi plurimũ muci & humiditatis è naribus defluxerit, ídque natura, non ob externam aliquam cauſam. *& genitura humidior*, quin etiã vniuerſum corpus quibus humidius eſt, & totus ſanguis, à quo ſemen genitale procreatur, humidior & copioſior. *ij minus proſpera valetudine fruuntur*, ſed valetudinarii ſunt, & ex leui admodum occaſione qui natura ſunt humidiores, deſtillationibus corripiuntur, capitis grauitatem ferè ſemper ſentiunt, quæ ſubinde comitialem morbum inuehit: vniuerſi quoque corporis humiditas, febribus putridis & aliis morbis à putredine natis, obnoxia eſt. *quibus verò hiſce contraria adſunt*, nimirum qui cerebro totiúſque corporis temperatura ſicciore ſunt præditi. *ſalubrius degunt*, quòd cerebrum & corpus excrementis & ſuperfluis humiditatibus vacuum obtineant.

Aphor.

APH. 3 ARGVM.

Inapetentiam vnà cum febre, in diuturnis dyſenterijs, malum portendere.

ΕΝ τῇσι μακρῇσι δυσεντερίῃσιν αἱ ἀποσιτίαι κακὸν, καὶ ξὺν πυρετῷ κάκιον.

In longis inteſtinorum difficultatibus cibi faſtidium malum, & cum febre peius.

In longis inteſtinorum difficultatibus, nimirum dyſenteriis ab acribus humoribus factis. *cibi faſtidium malum*, portendit: nam mortificationem nutritoriæ facultatis, propter ventriculi conſenſum ſignificat. *& cum febre*, appetentia deiecta. *peius*, portendit: ſignificat enim putredinē & corruptionem circa exulcerationes eſſe, vel effatu dignam inflammationem, quæ etiam ventriculum ipſum perturbat.

APH. 4 ARGVM.

Vulnera in ambitu ſuo pilos non habentia mala eſſe.

TA' περιμάδηρα ἕλκεα, κακοήθεα.
Circunglabra vlcera, maligna.

Circunglabra vlcera, vndiquaque pilis denudata. *maligna*, contumacia, rebellia sunt, & ad cicatricem difficulter perducuntur: prauus enim humor in profundo delitescens, pilorum radices depascitur, perinde atque salsa terra herbas, nec locum exulceratum cicatrice obduci permittit.

APH. 5 ARGVM.

Dolore affectus locus, atque doloris magnitudo, diligenter consideranda.

TΩν ὀδυνέων καὶ ἐν πλευρῇσι, καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, ἢν μέγα διαφέρωσι, καταμαθητέον.

Doloribus lateris, & pectoris, cæterarúmque partium an ægri multum differant, discendum est.

Doloribus lateris & pectoris, quæ sűt partes vehemẽtissimos & periculosissimos dolores habentes. *cæterarumq́ partium*, totius corporis. *si multũ differant*, & præualeãt vehementésq; sint, *discendum est*, quippe ex loco statim

num

num dolor ipſe ſit periculum allaturus, aut periculo vacet, dignoſcere eſt,

APH. 6 ARGVM.

Diuturnos morbos non poſſe abſq; multo negotio ſanari in ſenibus, renum & veſicæ exemplo.

ΤΑ' νεφρικὰ καὶ ὁκόσα κατὰ τὴν κύστιν ἀλγήματα, ἐργωδῶς ὑγιάζεται τοῖσι πρεσβύτῃσι.

Renum & veſicæ vitia in ſenibus difficulter curantur.

Renum vitia, vt ſunt lapis, vlceratio, & eiuſmodi. *& veſicæ*, dolores ſiue vlcera & inflammationes. *in ſenibus*, vtpote annos quinquaginta natis. *difficulter curantur*, ob virium imbecillitatem: adde hæc vitia quietem poſtulare, renum autem vt veſicæ munus irrequietum & inceſſabile plurimum officit: præterea ſuperfluitas, per eas partes vacuanda, acris eſt, dolores harum partium irritare apta.

APH. 7 ARGVM.

Dolores in profũdo corporis excitátos,

periculosiores his qui in superficie.

TA ἀλγήματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίην γινόμενα, τὰ μὲν μετέωρα, κουφότερα. τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.

Dolores ventris sublimes, leuiores: nō sublimes fortiores.

Dolores, & tumores. *sublimes*, in superficie existentes, vt supra peritoneū, membranam tenuissimam omnibus intestinis & visceribus, quæ intra ventrem sunt, obductam & inuolutam. *leuiores*, sunt, quòd in partibus minus principalioribus fiant. *non sublimes*, dolores & tumores non externis excitati & supra peritoneū, sed infra & in profundo, vt in ventriculo, iecore, liene, & similibus, principatum aliquem obtinentibus partibus. *fortiores*, vehementiores, periculosioresq; sunt. Neque enim tam facilè vt illis qui in superficie corporis sunt, remedia adhiberi possunt.

APHOR. 8 ARGVM.

Anasarca laborantibus vlcera multo negotio

negotio ſanari.

TOῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἕλκεα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥηϊδίως ὑγιάζεται.

A *qua inter cutem laborantibus exorta in corpore vlcera non facilè ſanantur.*

A*qua inter cutē laborantibus*, & anaſarca, in qua totius corporis moles, ac vniuerſa caro ſpongiæ inſtar humida & laxa exiſtit. *Vlcera non facilè ſanantur*, propter immoderatam vniuerſi habitus corporis humiditatem, omne enim vlcus, qua vlcus eſt, ſiccari poſtulat.

APH. 9 ARGVM.

L*ata exanthemata pruritum nō valde excitare.*

TA πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ τι κνησμώδεα.

L*atæ puſtulæ non admodum pruriginoſæ.*

L*atæ puſtulæ*, ex frigidiore humore coortæ. *non admodū pruriginoſæ*, quòd in latitudinem extenſæ difflentur, hu-

mórque has procreans acris non ſit.

APH. 10 ARGVM.

Quibus rationibus capitis vehemens dolor ſoluatur.

ΚΕφαλὴν πονέοντι καὶ περιωδυνέοντι, πύον ἢ ὕδωρ ἢ αἷμα ῥυὲν κατὰ τὰς ῥῖνας, ἢ κατὰ τὸ ϛόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λύει τὸ νούσημα.

Capite dolenti & vehementer laboranti, pus vel aqua, vel ſanguis per nares, aut os, aut aures effluens morbum ſoluit.

Capite &c. pus, iam nimirum facta ſuppuratione effluens. *vel aqua*, quæ plerunque à capite defluit. *vel ſanguis per &c. morbũ ſoluit*, per nares quidẽ ſanguis profluens eum ſoluit dolorẽ, qui ex ſanguinis multitudine excitatus fuerit: per os aqua effluens, dolores ex crudis natos humoribꝰ: per nares pus effluens, dolorem capitis ab inflammatione ortum ſanat.

APH. 11 ARGVM.

Melancholicos & nephriticos iuuari ab hæmorrhoidibus ſuccedentibus.

Τοῖσι

TOῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νεφριτικοῖσι αἱμοῤῥοΐδες ἐπιγινόμεναι, ἀγαθόν.

Melancholicis & nephriticis hæmorrhoides superuenientes, bono sunt.

Melancholicis, atra bile vexatis, & in quibus humor melancholicus superabundat. *nephriticis*, renum passionibus, vt lapide, qui ab humore terreo & crasso procreatur. *hæmorrhoides superuenientes bono sunt*, quia prædicta mala sanant, nempe melancholiam & renum lapidem, nec tātum sanant, quia euacuant, verùm etiam quia humorem educunt, à quo hæc mala procreantur.

APHOR. 12 ARGVM.

Qua ratione hæmorrhoides sanari cōueniat, vt nihil mali ad eum qui sanatus est perueniat.

AΙμοῤῥοΐδας ἰηθέντι χρονίας, ἢν μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι, ἢ φθίσιν.

Diuturnas curanti hæmorrhoidas nisi vna quæpiam seruetur, periculū aquæ intercutis, vel tabis impendet.

Diuturnas ſananti hæmorrhoidas, per artem. *niſi vna*, ex hæmorrhoidibus venis. *ſeruetur*, aperta, vt eã fœculentus & melancholicus humor, atque adeò corporis ſuperuacua alia expurgētur. *periculum aquæ inter cutem*, ob duritiem in iecore factã, poſt occluſam ſanguini melancholico viam: is enim retentus, multitudine & craſſitudine hepar ipſum grauans, calorem in ipſo natiuum extinguit, quo extincto ſanguinis fruſtratur generatio, & tunc fit aqua intercutem. *Vel tabis*, copia nimirum humorum malignorum à iecore ad pulmonem propulſa.

APHOR. 13 ARGVM.

Singultum ex plenitudine natum ſternutatione ſanari.

ΥΠὸ λυγμοῦ ἐχομένῳ πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι λύουσι τὸν λυγμόν.

Singultu fatigante, ſternutatio ſuperueniens liberat.

Singultu fatigante, ex plenitudine orto. *ſternutatio liberat*, tollit ſingultum, ſternutãdo enim non ſolùm cerebrum,

cerebrum, ſed & ventriculus, ob neruos ad eũ deriuatos, vehementer concutitur ac quaſſatur, humoréſque ſingultum excitantes vacuantur.

APH. 14 ARGVM.

Hydropis ſpeciem quæ anaſarca dicitur, plerunque per ſpontaneam vacuationem ſanari.

ΥΠὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ τοῦ κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

Hydrope detento, ſi aqua è venis in ventrem confluxerit, ſoluitur morbus.

Hydrope detento, aqua intercutem, in qua nimirum venæ totius corporis aqua refertæ ſunt, quam ſubinde in vniuerſum corpus effundunt. *ſi aqua è venis in ventrem*, & inteſtina. *confluxerit*, per iecoris portas, eámque ſubinde per aluum natura, aut medicus naturæ miniſter, per purgantia medicamenta vacuauerit. *ſoluitur morbus*, in quo totius corporis moles, & vniuerſa caro, inſtar ſpongiæ madida & laxa apparebat, atque adeo totũ cor-

pus intumeſcebat.

APH. 15 ARGVM.

Diuturnum alui profluuium vomitu à natura facto ſanari.

Υπὸ διαῤῥοίης ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ ταυτομάτου ἔμετος ἐπιγενόμενος λύει τὴν διαῤῥοίην.

Longo alui profluuio laboranti ſpontè vomitus ſuperueniens, morbum ſoluit.

Longo alui &c. ſpontè, à natura. *vomitus ſuperueniens morbum ſoluit*, ratione reuulſionis & retractionis humorum qui deorſum vergebant.

APH. 16 ARGVM.

Profluuium alui in pleuritide vehementi & peripneumonia ſuperueniens, periculoſum.

Υπὸ πλευρίτιδος ἢ ὑπὸ περιπνευμονίης ἐχομένῳ, διαῤῥοίη ἐπιγενομένη, κακόν.

Pleuritide aut peripneumonia detento diarrhœa interueniens, malum.

Pleuritide aut peripneumonia, vehementer affecto & vexato. *diarrhœa*, al-

ui

ui profluuium. *malum*, quippe significat, tum iecur per consensum earum partium, quæ respirationi deseruiunt, ita affici, vt propter imbecillitatem ad se trahere alimentum & in sanguinem conuertere non possit.

APH. 17 ARGVM.

Qua ratione lippitudo commodè curari possit, naturæ exemplo.

Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

Ophthalmia laborantem alui profluuio corripi, bonum.

Ophthalmia laborãtem, &c. bonum, nam humores ophthalmiam aut lippitudinem efficientes, ad inferiora transferuntur, & subinde per aluum vacuantur.

APHOR. 18 ARGVM.

Partium quarundam vulnera magna & profunda, lætalia esse.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

Pertusa perfectáue vesica, cerebro, corde, septo transuerso, tenui quopiã intestino, ventriculo, iecore lætale est.

P*erfusa perfectáque vesica*, & profundius vulnerata, lætale est signum. Nam vulnus quod ad eius interiora progreditur, coalescere nõ potest, est enim vesica neruosa, tenuis, & exanguis. *cerebro*, profundè & ad ventriculos vsque vulnerato: lætale est, saltem omnes in eo sensus ita læduntur, vt si superuixerit, stupidus ferè reddatur vulneratus. *corde*, cordis enim vulnera insanabilia sunt propter assiduum motum, & quòd sit spirituum & vitalis caloris fons & origo. *septo transuerso*, quod diaphragma dicitur, nam si vulneretur coalescere nequit, propter assiduum motum, adeóque mortem accersit. *tenui quopiam intestino*, hic enim exanguis est, vnde si vulneratur coalescere non potest. *ventriculo*, cibus enim & potio per vulnus exeunt, præcordia indurescunt, & bilis ferè semper per os reiicitur. *iecore*, nam huius vulnera plurimo sanguine manant,

manāt,itaque prius ita vulnerati moriuntur, quàm vulnera agglutinari poſſint: & potiſſimum quæ in porta eius fiunt vulnera, ea enim parte venarum eſt multitudo.

APHOR. 19 ARGVM.

Quæ corporis partes præciſæ neque augeſcant, neque coaleſcant.

Ἐπὴν διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται.

Perfectum os, aut cartilago, aut neruus, aut genæ tenuis particula, aut præputium neque augetur, neque coaleſcit.

Perfectum os, neque augetur neque coaleſcit, quòd frigidū, ſiccum, & durum ſit: puerorum quidem oſſa coaleſcere poſſunt, quòd mollia adhuc ſint. *aut cartilago*, præciſa coaleſcit, ob rationem ſupradictam. *vel neruus & vel præputium*, omnes particulæ ex ſemine natæ. *neque augetur neque coaleſcit*, ob largæ enim materiæ penuriam ſupradictæ partes non renaſcuntur, tantum enim nullibi aceruatim

contentum ſemen reperias, quanto vnumquodque eorum quæ deperdita ſunt, ad inſtaurationem indiget.

APH. 20 ARGVM.

Sanguinem à propria cauitate in aliã transfuſum, corrumpi.

EN ἐς τὴν κοιλίην αἷμα χυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

Si in ventrem ſanguis præter naturã effuſus fuerit, vt ſuppuretur eſt neceſſe.

Si in ventrem, aut aliam quanuis cauitatem. *ſanguis præter naturam fuſus fuerit*, à propria cauitate, venis ſcilicet & arteriis. *vt ſuppuretur eſt neceſſe*, & corrumpi, vel nigreſcere, vel liueſcere, vel in grumos verti.

APHOR. 21 ARGVM.

Inſaniam ab atra bile factam ſucceſſu varicum vel hæmorrhoidum ſolui.

HOἷσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

Inſanis ſi varices, vel hæmorroides ſuperuenerint, inſaniæ ſolutio.

Inſa-

Insanis, ab atra bile. *si varices*, venæ latiores quæ in cruribus maximè visuntur. *vel hæmorrhoides*, & sanguinis profluuia ex hæmorrhoidibus. *insaniæ solutio*, pellente & deturbante natura in partes ignobiliores, humores melancholicos & crassos, qui insaniam efficiunt.

APHOR. 22 ARGVM.

Dolores à dorso in cubitũ delapsos ob ruptiones aliquas, secta basilica sedari.

ΟΚόσα ῥήγματα ἐκ τοῦ νώτου ἐς τοὺς ἀγκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομίη λύει.

Ruptiones, *quæ ex dorso ad cubitum descendunt, venæ sectio soluit.*

R*uptiones*, & ab his dolores quicunque prouenientes. *quæ ex dorso ad cubitum descendunt*, ruptione ipsa facta, *venæ sectio soluit*, nã materia illa, quæ dolorem faciebat, euacuatur.

APH. 23 ARGVM.

Metum & mæstitiam symptomata diu perseuerantia, melancholiam præ se ferre.

HN φόβος καὶ δυσθυμίη πολλὼ χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

Si metus atque mæstitia longo tempore perseuerent, melancholicum est signum.

Si *metus*, alicuius mali futuri. *atque mæstitia longo tempore perseuerent*, nec à causa externa & manifesta fiant, vt propter hostium incursum, vel parentum & amicorum mortem inopinatam, aut propter recens patratum flagitium. *melãcholicum est signum*, hinc ars prædicit, quòd affecto cerebro melancholicus fiet, nam melancholicus humor in ipsum fertur, ex quo spiritus turbantur, & variis motibus commouentur.

APH. 24 ARGVM.

Intestina tenuia profundè vulnerata non coalescere.

ΕΝτέρων ἢν διακοπῇ τῶν λεπτῶν τι, οὐ ξυμφύεται.

Si quod gracile intestinum perfectum sit, non coalescit.

Si

Si quod gracile inteſtinum &c. Hic Aphoriſmus ſupra expoſitus eſt, nimirum Aphoriſm.18. huius libri ſexti.

APHOR. 25 ARGVM.

Bonum eſſe vt corporis omne malum à nobilioribus partibus, & ab interioribus, ad ignobiliores atque exteriores vertatur, eryſipelatis exemplo.

ΕΡυσίπελας ἔξωθεν μὲν εἴσω τρέπεσθαι, οὐκ ἀγαθόν. ἔσωθεν δὲ ἔξω, ἀγαθόν.

Eryſipelas foris intro conuerti, malũ: intus verò foras exiſtere, bonum.

Eryſipelas, & aliud quodcunque corporis malum. *foris*, ab exterioribus & ignobilioribus partibus. *intro conuerti*, ad interiora, vt ad partes principes & nobiliores. *malum*, quin vitæ periculum adfert: nam quicquid eſt illorum humorum à quibus eryſipelas naſcitur, ad partes principes, vt cor, iecur, cerebrum, propellitur & protruditur. *intus verò foras*, conuerti eryſipelas & aliud quoduis malum interius effuſum. *bonum*, euocatur enim ad ſuperficiem cutis ſuperfluus & malignus

humor.

APH. 26 ARGVM.

Delirium succedere ardentibus febribus, in quibus tremores fiunt.

ΟΚόσοισιν αὖ ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι γίνονται, παρακοπὴ λύει.

Quibus in febribus ardentibus tremores fiunt, delirio soluuntur.

Quibus in febribus ardentibus, quarum causa est intra vasa. *tremores fiunt*, translatis nimirum humoribus noxiis à venis ad neruos. *delirio soluuntur*, læso per consensum cerebro: hoc autem delirium non tantum prius malum non soluit, & hominem non liberat, sed eo etiam peius & periculosius existit: nam quæ succedunt morbis, eorúmque constitutionem non soluunt, hominem non prorsus liberant.

APH. 27 ARGVM.

Confertas euacuationes lætales esse, exemplo suppuratorum & aqua inter cutem laborantium.

Ὁκόσοι

ΟΚόσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπικοὶ καίονται ἢ τέμνονται, ἐκρυέντος τοῦ πύου καὶ τοῦ ὕδατος ἀθρόου, πάντως ἀπόλλυνται.

Quicunque empyi aut hydropici vruntur, aut secantur, si pus aut aqua vniuersim effluxerit, omnino moriuntur.

Quicunque empyi, suppurati, nimirum pus inter pulmonem & thoracē contentum habentes. *aut hydropici*, aquam intercutem patientes. *vruntur aut secantur*, vt Hippocratis tempore solenne erat. *si pus*, quod in thoracem proruperat. *aut aqua*, in ascite contenta. *vniuersim*, & confestim semélque tota. *effluxerit omnino moriūtur*, quippe vnà cū humore spiritus vitalis vacuatur, atque adeò vires deficiunt & moriuntur.

APHOR. 28 ARGVM.

Hippocratis tēpore eunuchos non fuisse caluos, non item podagricos.

ΕΥνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν, οὐδὲ φαλακροὶ γίνονται.

Eunuchi podagra non laborant, nec calui fiunt.

Eunuchi, castrati, quib⁹ ante pubertatem membra virilia execta sunt, aut qui natura sine testibus geniti sunt. *podagra non laborant*, quòd otio prorsus non vtuntur, nec coitu immoderato, neruosas partes, præsertim articulos ac pedes, plurimũ debilitante: & quod moderata victus ratione vtantur. *nec calui fiunt*, quãdoquidem mulieribus similes sunt, & multam humiditatem redundantem obtinent, ad capillos assiduè fluentem, ex qua capilli nutriuntur & augentur.

APHOR. 29 ARGVM.

Mulieres Hippocratis ætate podagra non corripiebantur, nisi suppreßis menstruis.

Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτὴν ἐκλίπῃ.

Mulier podagra nõ laborat, nisi ipsam menstrua defecerint.

Mulier, quæ moderata victus ratione vtitur, & sobriè viuit. *podagra non laborat*, neque affligitur. *nisi menstrua defecerint*, præter naturam, nam tum

super-

ſuperuacua per vterum nõ expurgantur, ſed ad partes imbecilliores & ignobiliores à natura detruduntur, & hinc fit podagra.

APHOR. 30 ARGVM.

Vſum venereorum plurimum momenti habere ad podagræ generationem, puerorum exemplo.

ΠΑῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

Puer podagra non laborat ante veneris vſum.

Puer podagra non laborat, nec articulari morbo tentatur. *ante vſum veneris*, neque enim pedes ac articulos imbecillos obtinent priuſquàm coeant, neque in ipſis cõcuſſio fit propter veneorum abſtinẽtiam: poſt verò veneris vſum podagra laborant, nam tum materiæ funduntur ratione concuſſionis, pedéſque læduntur, præſertim ſi ad patiendum ſint habiles.

APHOR. 31 ARGVM.

Quinque genera remediorum quibus

oculorum dolores curantur, exprimũtur:

Ὀδυνὰς ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ λουτρὸν, ἢ πυρίη, ἢ φαρμακείη λύει.

Oculorum dolores meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut phlebotomia, aut purgatio ſoluit.

Oculorum dolores, aliquos. *meri potio ſoluit*, nimirum eos qui ex copia ſanguinis craſſioris in venulis oculorum contenti, citra plenitudinẽ totius corporis, procreantur: In quibus enim ſanguis craſſus oculorum venulas intendit, citra plethoricum totius corporis affectum, vino fuluo, ſubſtantia tenui & ætate antiquo vtẽdum, quod calefaciat, vacuet, & obſtructiones tollat. *aut balneum*, alios oculorum dolores ſanat, eos nimirum qui ab acribus humoribus ad oculos fluentibus fiũt, citra corporis plenitudinem: hoc enim aquæ dulcis balneum, dolores mitigat, acres humores euocat atque contemperat. *aut fomentum*, vbi videlicet nihil confluit in oculos: tum enim quod in ipſis eſt ſuperuacuum diſcutiens, ſanitatem adfert. *aut phlebo-*

boto-

botomia, aliis oculorum doloribus prodeſt: ea verò initio vtendum, vbi plenitudine corpus vniuerſum laborauerit, atque adeo ſecanda humoralis vocata vena, & ea quæ ſecũdum rectum oculi malè affecti exiſtit. *aut purgatio ſoluit*, alios oculorũ dolores, vbi præſertim malis ſuccis refertum corpus fuerit, hoc autem pro redundantis humoris qualitate ſeu ſpecie variare cõuenit.

APH. 32 ARGVM.

Si *balbi alui profluuio corripiuntur, longo potiſſimum capiuntur.*

Τραυλοὶ ὑπὸ διαῤῥοίης μάλιστα ἁλίσκονται μακρῆς.

Balbi *lõgo alui profluuio maximè corripiuntur.*

Balbi, parum exquiſitè loquentes, iuſto humidius cerebrũ habentes naturâ. *alui profluuio*, ſi quando corripiũtur: vbi videlicet à cerebro humida illa excrementa deffluunt in ventriculum. *maximè capiuntur*, longo & diuturno profluuio.

APH. 33 ARGVM.

Acidum ructātes raró pleuritide corripi.

OI ὀξυρεγμιώδεες οὐ πάνυ τι πλευριτικοὶ γίνονται.

Qui acidum ructant, non admodum pleuritici fiunt.

Qui acidum ructant, & acido ructu laborant, qui fit quando cibi à frigore aut à pituitosis humoribus in ventriculo, vētriculíque amplitudine redundantibus, corrumpuntur. *non admodum pleuritici fiunt,* non valde morbo laterali corripiuntur, quòd naturâ sint pituitosi, lateralis autē dolor biliosos maximè inuadit.

APH. 34 ARGVM.

Capillorum defluuio laborātibus magnas varices non fieri, aut si succedāt iis capillos denuò nasci.

OΚόσοι φαλακροὶ, τουτέοισι κιρσοὶ μεγάλοι οὐ γίνονται. ὁκόσοισι δὲ αὖ φαλακροῖσιν ἐοῦσι κιρσοὶ ἐπιγίνωνται, πάλιν οὗτοι γίνονται δασέες.

Qui calui sunt, iis varices magni non fiunt: quibus verò caluis existetibus varices superueniũt, ij rursus capillati fiũt.

Qui calui sunt, & capillorum defluuio laborant ob malũ aliquod, veluti propter alopeciã aut ophiasim. *ijs varices magni non fiunt*, quòd tum vitiosi humores ad caput & non ad crura, ferantur. *quibus verò caluis*, & capillorum defluuio laborantibus, *varices superueniũt, ij rursus capillati fiunt*, nam vitiosi humores, qui antea radices capillorum corruperant, tunc ad crura transferuntur.

APHOR. 35 ARGVM.

Tussim ratione aquæ inter cutẽ prouenientem, malam esse.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

Hydropicis tußis si superueniat, malum.

Hydropicis, aqua intercutem laborantibus. *tußis si superueniat*, ratione quidem ipsius aquæ intercutem, non ratione distilationis cuiusdã à capite,

aut fumi aut pulueris. *malum*, quippe humorem aquoſum ita adauctum ſignificat, vt iam aſperam arteriam occupet, atque adeò ſuffocationis periculum immineat.

APH. 36 ARGVM.

Difficultatem vrinæ ob inflammationem aut plenitudinem factam, venæ ſectionem ſolui.

Δυσουρίην φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω.

Difficultatem vrinæ phlebotomia ſoluit: ſecare verò interiores.

Difficultatem vrinæ, ab inflammatione aut plenitudine factam, ſanguinis miſſio ſoluit. *ſecare verò interiores*, oportet, eam potiſſimum quæ in cruribus eſt poplitis nimirum vena, aut malleolorum, ea enim magis è directo eſt.

APH. 37 ARGVM.

Mala ad exteriora corporis conuerti bonum eſſe, exemplo anginæ.

Ὑπὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα γενέσθαι ἐν τῷ βραχίλῳ, ἀγαθόν. ἔξω γὰρ τρέ-

πεται

πεται τὸ νούσημα.

Angina correpto si tumor appareat in collo, bonum: foras enim morbus existit.

Angina correpto, vehementiore. *si tumor appareat in collo,* & extra in ceruice, *bonum est,* ab internis enim ad externa humores noxii transferuntur.

APHOR. 38 ARGVM.

Occultos & in profundo corporis existentes cancros, non esse curandos.

Ὁκόσοισι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπευόμενοι γὰρ ἀπόλλυνται ταχέως, μὴ θεραπευόμενοι δὲ πλείω χρόνον διατελοῦσι.

Quibus occulti cancri adsunt, non curare melius. Curati enim citius intereunt, non curati vero longiùs vitam trahunt.

Quibus occulti cancri sunt, in profundo corporis existentes, nec in superficie apparentes. *non curare melius*, siue medicamentis, siue sectione venæ, siue vstione, quòd ita magis irritentur, & vlcera ad cicatricem

perduci nõ possint. *curati enim citius intereunt*, ob sequentia symptomata admodum periculosa. *non curati vero longius vitam trahunt*, placandi igitur potius ac mitigãdi, medicamẽtis dolorem sedantibus, saniémque eluentibus.

APH. 39 ARGVM.

Expletionem & vacuationem causas conuulsionis esse præcipuas.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσιος, ἢ κενώσιος. οὕτω δὲ καὶ λυγμός.

Cõuulsio à repletione fit, vel vacuatione, ita verò & singultus.

Conuulsio, quæ videlicet primogenium est malum, non quæ per cõsensum partis alicuius accidit. *à repletione fit*, quando nimirum nerui implentur crassa & glutinosa materia, & oppleti intenduntur, atque demũ ad sua principia contrahuntur. *vel vacuatione*, ob nimiam videlicet siccitatem, quæ & ipsa neruos exsiccãs, eos ad sua principia contrahit, ob id conuelluntur. *ita vero & singultus*, ex repletione siue

ue inanitione fit.

APH. 40 ARGVM.

Qui hypochondriorum dolores à febre succedente sanari poßint.

ΟΚόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

Quibus ad hypochondrium dolor est sine inflammatione, ijs febris superueniens dolorem soluit.

Quibus ad &c. sine inflammatione, sed vel ab obstructione, vel à spiritu flatulento, vel ab inæquali intemperie frigida. *ijs febris superueniens dolorem soluit*, quippe febris crassos humores obstructionem facientes, dissoluit & extenuat, flatus discutit, atque intemperiem frigidam corrigit, & ad æqualitatem perducit.

APH. 41 ARGVM.

Pus in aliqua corporis parte natum, occultari posse duabus de causis.

ΟΚόσοισι διάπυόν τι ἐὸν ἐν τῷ σώματι μὴ διασημαίνει, τουτέοισι διὰ παχύτητα τοῦ

πύου, ἢ τοῦ τόπου οὐκ ἀποσημαίνει.

Quibus in corpore pus nullam sui dat significationem, ob crassitudinem sui aut loci non se prodit.

Quibus in corpore, corporisque aliqua parte. *pus nullam &c. nõ se prodit*, si enim pus crassum sit in profundo manens, nunquam ad circunferẽtiam mouetur, nec tumorem excitat, qui nos puris latentis illic commonefacere queat: sic quoque cutis ipsa, sub qua coaceruatur pus, si crassior & densior fuerit, vt est ea quæ in calcaneo existit, in tumorem attoli non potest, ideóque nos latet, quanquam dolore & febre, idpsum deprehendere liceat, iuxta Aphorismum 47. lib. secundi.

APH. 42 ARGVM.

Hepatis duritiem regio morbo succedentem, malum præ se ferre.

ΕΝ τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἧπαρ σκληρὸν γενέσθαι, πονηρόν.

Regio morbo laborantibus iecur durũ fieri, malum.

Regio

Regio morbo laborantibus, de quo Aphorismo 62. & 64. lib. quarti. *iecur durum fieri, malum*, nam durities hæc vel inflammationem, vel durum tumorem in iecore esse significat, quorum vtrunque malum & lætale est.

APH. 43 ARGVM.

Lienosos à breui intestinorum difficultate correptos liberari, à longa vtplurimum mori.

Ὁκόσοι σπληνώδεες ὑπὸ δυσεντερίης ἁλίσκονται, τουτέοισιν ἐπιγενομένης μακρῆς τῆς δυσεντερίης, ὕδρωψ ἐπιγίνεται, ἢ λειεντερίη, καὶ ἀπόλλυνται.

Qui lienosi difficultate intestinorum corripiuntur, ijs superuenientem longam dysenteriam aqua intercutem aut intestinorum læuitas excipit, & moriuntur.

Qui lienosi, in liene tumorem habentes, ex melancholico humore natum. *difficultate intestinorum corripiuntur*, breui, à morbo liberari possunt, quòd per eam vacuētur humores crassi & melācholici, lienem obsi-

dentes. *iis superuenientem longã &c.* *aqua intercutem*, nam iecur larga & multa euacuatione debilitatur & refrigeratur. *aut intestinorum læuitas*, nã intestina læduntur à transitu vitiosorum humorum, & vis eorum laborat, & temperies natiui caloris aboletur, vnde & ventriculus conficitur. *& moriuntur*, prostrato ventriculi robore.

APH. 44 ARGVM.

Post vrinæ stillicidium ileo correptos mori, febre vero prehensos non item, sed euadere, si satis vrinæ tum effluxerit.

Ὁκόσοισιν ἐκ στραγγουρίης εἰλεὸς ἐπιγίνεται, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται, ἢν μὴ πυρετοῦ ἐπιγενομένου ἅλις τὸ οὖρον ῥυῇ.

Quibus à stranguria ileus superuenerit, intra septem dies moriuntur, nisi febre superueniente copiosa vrina fluxerit.

Quibus à stranguria, quæ ex frigidis & crudis humoribus nata est. *ileus*, siue voluulus. *superuenerit, intra septẽ dies moriuntur*, propter immẽsos quos ileos excitat dolores, & quòd vrina retinetur: nequeunt enim ægri duobus

maximis malis obſiſtere, quare proſtrata virtute malorum ipſorum violentia moriūtur. *niſi febris ſuperueniēte copioſa vrina fluxerit*, nam febris ſua caliditate humores craſſos concoquit & extenuat, vt ſubinde per vrinæ meatus commodius vacuari poſſint.

APHOR. 45 ARGVM.

Vlcerum diuturnorum cauas cicatrices fieri.

Ἕλκεα ὁκόσα ἐνιαύσια γίνεται, ἢ μακρότερον χρόνον ἴσχουσιν, ἀνάγκη ὀστέον ἀφίστασθαι, καὶ τὰς οὐλὰς κοίλας γίνεσθαι.

Si vlcera annua aut etiam diuturniora fiant, os abſcedere eſt neceſſe, & cicatrices cauas fieri.

Si vlcera annua, per annum integrū durantia. *aut etiam diuturniora fiant, os abſcedere eſt neceſſe*, nam quum hæc ipſa ſint maligna, neceſſe eſt vt nō tātum caro ipſa, verumetiam os quod carni ſubiectū eſt corrumpatur & abſcedat. *& cicatrices cauas fieri*, propter os deperditū, eo enim corrupto aliud regigni non poteſt.

APH. 46 ARGVM.

Ante pubertatem gibbos ex aſthmate, aut tuſsi factos, cito mori.

ΟΚόσοι ὑβοὶ ἐξ ἄσθματος ἢ βηχὸς γίνονται πρὸ τῆς ἥβης, ἀπόλλυνται.

Qui gibbi ex aſthmate aut tuſsi ante pubertatem fiunt, ſtatim moriuntur.

Qui gibbi ex aſthmate, ſpirandique difficultate. *aut tuſsi &c. ſtatim moriũtur,* citò intereũt, quippe thorax in iis malè affectus, non poteſt cum corde & pulmone augeri: cum igitur pulmo vnà cum corde in gibbis iſtis augeatur, locus verò continens minor efficiatur, neceſſe eſt breui tẽpore tantam fieri ſpiritus difficultatem, vt homo citò intereat.

APH. 47 ARGVM.

Verè vacuantibus præſidijs vtendum.

ΟΚόσοισι φλεβοτομίη, ἢ φαρμακείη ξυμφέρει, τουτέοις προσήκον τοῦ ἦρος φλεβοτομεῖν, ἢ φαρμακεύειν.

Quibus

Quibus venæ ſectio aut purgatio prodeſt, his vere ſecanda vena, aut purgatio imperanda.

Quibus, adhuc ſanis, ægrotaturis tamen niſi vacuentur. *venæ ſectio*, ſanguiniſque detractio, ob vaſorum plenitudinem. *aut purgatio prodeſt*, quòd humores habeant corruptos, & mala qualitate affectos. *ijs verè*, verno tempore. *ſecunda vena, aut purgatio imperanda*, vernum enim tempus cum temperatum ſit, ad ſanguinis miſſionem aut purgationem aptiſſimum exiſtit: non enim tum calor eſt, qui corporis faciat diſſolutionem: neque frigus humorum concretionem afferens: non inæqualitas vires perturbans.

APH. 48 ARGVM.

Dyſenteriam lienoſis ſuccedentem, bonum præ ſe ferre.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγενομένη, ἀγαθόν.

Lienoſis difficultas inteſtinorum ſuperueniens, bono eſt.

Lienosis, lienémque prædurum habentibus. *difficultas inteſtinorum ſuperueniens*, non tamen diu perſeuerãs. *bono eſt*, nam melancholicus humor lieni infuſus effunditur, & ad exitum per inteſtina de liene tranſmutatur.

APH. 49 ARGVM.

Perfectæ ſolutionis inflammationum podagricarum terminus exprimitur.

Ὁκόσα ποδαγρικὰ νουσήματα γίνεται, ταῦτα ἀποφλεγμήναντα ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν, ἀποκαθίσταται.

Qui podagrici morbi fiunt, ſedata inflammatione intra dies quadraginta cõquieſcunt.

Qui podagrici morbi fiunt, materia ad articulos pedum decumbente. *ſedata inflammatione intra dies quadraginta*, fluxione ad articulos decumbente facta. *conquieſcunt*, modò medicus omnia probè adminiſtrauerit & æger illi obedierit: nullo enim prædictorum aberrante, fieri non poteſt quin intra diem quadrageſimum finiatur podagrica inflammatio.

APH 50 ARGVM.

Febrem bilisque vomitum superuenire vulnerato cerebro.

Ὁκόσοισιν ἂν ὁ ἐγκέφαλος διακοπῇ, τουτέοισιν ἀνάγκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἔμετον ἐπιγίνεσθαι.

Quibus diuisum est cerebrum, his febrem & biliosum vomitum supernenire est necesse.

Quibus diuisum est, & profundè vulneratum *cerebrum*, cerebrique substātia. *iis febrem*, propterea quòd cerebrū pars princeps existens, inflammatione afficiatur, magnam cum corde per arterias, colligantiam habens. *& biliosum vomitum superuenire necesse est*, propter consensum ventriculi cum cerebro.

APH. 51 ARGVM.

Apoplexia correptos intra septimum diem mori, nisi febris eos corripiat.

Ὁκόσοισιν ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίνονται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται

ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

Qui valentes, capitis repentè doloribus corripiuntur, & protinus muti fiunt & ſtertunt, intra ſeptem dies intereunt, niſi febris interuenerit.

Qui valentes, illæſas adhuc actiones omnes habētes. *capitis repentè &c. muti fiunt*, actionibúſque voluntariis deſtituuntur. *& ſtertunt*, vt ob id anhelitus impediatur, neq; liberè exeat. *intra ſeptem dies intereunt*, quippe apoplectici efficiuntur. *niſi febris*, ſatis valida. *interuenerit*, quæ ſpiritus flatuoſos & pituitoſos humores, diſſoluat & extenuet.

APH. 52 ARGVM.

Oculorum candidum commiſſis palpebris apparens, exitium præ ſe ferre.

Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐὸν τι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

Sed in ſomnis etiam an de oculis ali-

quid

quid ſubappareat ſpectare oportet. Nam ſi quid non exactè commiſsis palpebris de albo appareat, modo non ex alui profluuio aut medicamenti potione accidat, malum ſignum eſt & valde perniciosum.

Sed in ſomnis &c. ſpectare oportet, medicum qui prædicere perfectè velit quid futurum ſit ægrotis, conſiderare debet quomodo oculi dormientium maneant. *nam ſi quid &c. de albo appareat,* per ſomnum ipſum. *modo non ex alui profluuio,* à natura facto. *aut medicamenti potione,* aut alia immodica euacuatione. *malũ ſignum eſt & valde perniciosum,* hoc enim ſymptoma extremam imbecillitatem palpebras mouentis facultatis portendit.

APHOR. 53 ARGVM.

Deliria ſecura, & contra periculoſa exprimuntur.

AI παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι ἀσφαλέστεραι. αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

Deliratio quæ cum riſu fit, tutior: quæ verò ſtudio adhibito, periculoſior.

Deliratio quæ & tutior, minúſque periculoſa, quòd nimirum à ſanguine parum aduſto, aut ſola caliditate ſine vitioſo humore procreetur & concitetur. *quæ verò ſtudio adhibito*, quæ ſeriò accidit. *periculoſior*, quòd à prauo humore genita ſit, nimirū ab atra bile, quæ ex bile flaua ſuperaſſata proſilit.

APHOR. 54 ARGVM.

Spirationes luctuoſas in acutis morbis qui cum febre affligunt malas eſſe.

ΕΝ τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μετὰ πυρετοῦ αἱ κλαυθμώδεες ἀναπνοαὶ, κακαί.

In morbis acutis cum febre quaſi gementium ſuſpiria, mala.

In morbis acutis, ſæuiſſima ſymptomata habentibus, & citò finientibus. *cum febre*, cōiunctis, *quaſi gementium ſuſpiria*, quæ in medio ſui interrumpuntur, & luctui ſimiles exiſtūt. *mala*, quippe muſculorum & neruorū præ ſe ferunt duritiem, vel virium imbecillita-

cillitatem, vel dolorificum aut conuulſorium aliquem affectum.

APHOR. 55 ARGVM.

Podagricos morbos vere & autumno magna ex parte excitari.

ΤΆ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Dolores podagrici vere & autumno ferè mouentur.

Dolores podagrici, atque adeò articulares. *vere mouentur*, quippe vere mediocriter calido exiſtẽte, materiæ per hyemem antea congeſtæ fit effuſio, & à validioribus partibus ad imbecillas detruditur materia. *& autumno ferè*, ob vitioſos humores in æſtate propter fructuum eſum, coaceruatos, ac tum ad partes imbecilliores decumbentes: deinde ob autumni inæqualitatem, quæ horum aliorúmque multorum morborum cauſa eſſe ſolet,

APH. 56 ARGVM.

Mutationis melancholicorũ morborũ quatuor modos eſſe periculoſos.

TOῖσι μελαγχολικοῖσι νουσήμασιν ἐς τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψιες, ἀποπληξίην τοῦ σώματος, ἢ σπασμὸν, ἢ μανίην, ἢ τύφλωσιν σημαίνει.

Morbis melancholicis per hæc tempora suspecti humorum decubitus, vel apoplexiam corporis, vel conuulsionem, vel maniam, vel cæcitatem denuntiant.

Morbis *melancholicis per hæc tempora*, & ad has sequentes partes decumbentes. *apoplexiam*, si ad cerebri ventriculos deferuntur. *vel conuulsionem*, si ad neruosum genus. *vel maniam*, si ad substantiam cerebri aut membranas, supramodum adusti aut putrefacti humores melãcholici translati fuerint. *vel cæcitatem*, si ad oculos prædicti humores decumbant.

APHOR. 57 ARGVM.

Apoplexiam à melancholia ortam à quadragesimo vsque ad sexagesimum annum fieri.

ΑΠόπληκτοι δὲ μάλιστα γίνονται ἡλικίῃ τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρις ἑξήκοντα.

Apo-

Apoplexiæ autem fiunt maximè à quadragesimo anno ad sexagesimum.

Apoplexiæ autem, ex melancholia ortæ. *fiunt maximè à quadragesimo anno*, qua ætate melancholia plurimũ in corporibus nostris abundat. *ad sexagesimum*, fit autem ob atram bilem ventriculos cerebri sua crassitie obstruentem.

APHOR. 58 ARGVM.

Omentum extra corpus exiens putrescere.

HN ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῆναι.

Si omentum exciderit, necessariò computrescit.

Si *omentum*, quod est membrana quædam multis venis arteriis & neruis intertexta, ventriculo insidens & veluti supernatans, innatúmque eius calorem fouens, ἐπίπλοον Græcis dicta. *exciderit*, extra corpus vulneratum exeat. *necessario computrescit*, nam aëri ambienti expositum facilè

putreſcit, adeóque putrefactioni obnoxium eſt, cum reductum & repoſitum fuerit, ideo pars eius quæ nudata eſt, nigra potiſſimum & liuens, reſecanda amputandáque venit.

APH. 59 ARGVM.

Cauſam exponit cur in diuturna coxendice, coxa è ſua cauitatę exeat & rurſus ingrediatur.

ΟΚόσοισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης ἐξίσταται, τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τουτέοισι μύξαι ἐπιγίνονται.

Quibus longo coxendicũ dolore conflictatis femoris ſummũ coxa excidit, rurſumque recidit, ijs mucoſa ibidem pituita colligitur.

Quibus lõgo, & grauiſſimo. *coxẽdicũ dolore &c. coxa excidit*, ita vt facilè os exeat, & in idem relabatur. *ijs mucoſa ibidem pituita colligitur*, humores nimirum pituitoſi, qui ligamenta articulationis humectant, & laxiora efficiunt.

APH. 60 ARGVM.

Quid ſequatur crebrum articuli coxæ

propter

propter mucoris multitudinem exitum & ingreſſum.

OΚόποισιν ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοισι χρονίης, τὸ ἰσχίον ἐξίσταται, τούτοισι τήκεται τὸ σκέλος, καὶ χωλοῦνται, ἢ μὴ καυθῶσιν.

Quibus diuturno dolore iſchiadico vexatis femoris caput coxa excidit, ijs femur contabeſcit & claudicant, niſi vrantur.

Quibus diuturno dolore iſchiadico, qui diu coxendico dolore moleſtati ſunt, atq; grauiſſimo. *coxa excidit*, coxæque articulus, ratione humidorum humorum, qui illuc decurrerunt, *ijs femur contabeſcit*, & atrophia laborat: mucoris enim copia, frigiditate ſua obſtructionem parit, atque adeò impedit ne nutrimentum illuc deferatur. *& claudicant*, à diuturna coxendice vexati. *niſi vrantur*, candentibus ferramentis: nã vſtio mucorem illapſum abſumit & exiccat, ac ligamenta ſolidiora efficit, & in habitum naturalem reducit.

APHORISMORVM HIPPOCR.

LIBER. VII.

ARGVMENTVM.

Septimus hic liber omnino prognosticus est, in quo de præſagiis ſanitatis aut mortis agit.

APHORISMI PRIMI ARGVMENTVM.

Quid frigiditas partium corporis extremarum in acutis morbis ſignificet.

EN τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι ψύξις ἀκρωτηρίων, κακόν.

In morbis acutis frigus partium extremarum malum.

In morbis acutis, vt febribus continuis, iis præſertim quæ ardentes pernicioſæ vocantur. *frigus partium extremarũ*, abſque cauſa manifeſta. *malum,*

lum, ſignificat enim vehementiſſimā viſceris cuiuſdam (vt iecoris aut ventriculi) inflammationem, cuius calor inſtar cucurbitulæ ſanguinem ad ſe trahit, vnde extremæ partes frigeſcūt, ſanguine deſtitutæ.

APH. 2 ARGVM.

Liuidam carnem propter os quod ægrotat, malum portendere.

Ἐπὶ ὀστέῳ νοσέοντι σὰρξ πελιδνὴ, κακόν.

Propter os ægrotans caro liuida, malum.

Propter os ægrotans, ob fracturam, vel putredinem, vel aliud quidpiam. *caro liuida*, & velut plumbea cineritiáque. *malum*, quippe immenſam oſſis putredinem, atque adeò natiui caloris extinctionem præ ſe fert.

APH. 3 ARGVM.

Singultum à vomitu excitatum, & rubros oculos, malum præ ſe ferre.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λὺγξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, κακόν.

A vomitu ſingultus & oculorum rubor, malum.

A *vomitu singultus*, qui veluti ventricule conuulsio est, ab expultrice facultati noxia volentis detrudere, excitatus. *& oculorũ rubor*, ita vt vtrũque malum coniungatur. *malum*, ille quidem non mediocrem cerebri vel ventriculi inflammationẽ significat, accedunt oculi rubri materiam excipientes, & similiter affecti: id autẽ accidit inflammatione potissimum in cerebro existente.

APHOR. 4 ARGVM.

Horrorem à sudore malum esse.

Ἐπὶ ἱδρῶτι φρίκη, οὐ χρηστόν.

A sudore horror, non bonum.

A *sudore*, iudicatorio, & die critico facto. *horror*, superueniens. *non bonum*, quippe sudor ægrotantem à morbo non leuans, aut imbecillitatem facultatis excretricis, aut materiæ noxiæ copiam significat, ideóque hunc statim consequitur horror, vtpote vniuersis noxiis per sudorem non expulsis, sed iuxta sensiles partes hærentibus.

Aphor.

APHOR. 5 ARGVM.

A furore difficultatem inteſtinorum, vel hydropem, vel vehementem mentis alienationem, bonum præ ſe ferre.

Ἐπὶ μανίῃ δυσεντερίη, ἢ ὕδρωψ, ἢ ἔκστασις, ἀγαθόν.

Ab inſania, quam maniam Græci uocant, difficultas inteſtinorũ aut hydrops, aut ecſtaſis, bonum.

Ab inſania &c. difficultas inteſtinorum, ſi aduenerit. *bonum*, nam ſignum eſt noxios humores à capite ad inferiora, vt ventrem & inteſtina, transferri. *aut hydrops*, quòd materia quæ maniam efficiebat ad iecur decurrat. *aut ecſtaſis*, ſignificat enim naturã in hoc eſſe, vt noxios humores iam concoctos paulò pòſt per iudicationem euacuet.

APHOR. 6 ARGVM.

In morbis longis faſtidium cibi, malũ.

Ἐπὶ νούσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτίη καὶ ἄκρητοι ὑποχωρήσιες, κακόν.

In morbo diuturno cibi faſtidium &

ſyncerǽ deiectiones, malum.

In *morbo diuturno*, cuiuſcunque generis hic ſit. *cibi faſtidium*, appetitúſq; proſtratio. *& ſyncerǽ deiectiones, malum*, nam illud facultatis concoctricis imbecillitatem præ ſe fert, qua imbecilla exiſtente, nutriri corpus haud poteſt, ſed quotidie imbecillius fit, ideóque virtus imbecilla ad finem morbi diuturni perdurare non poteſt: hæc nullos humores aquoſos ſibi permixtos habentes, omnem natiuam humiditatem à febrili calore eſſe exuſtã ſignificant.

APHOR. 7 ARGVM.

Rigorem *& deſipientiam à larga vini potatione, malum portendere.*

ΕΚ πολυποσίης ῥῖγος καὶ παραφροσύνη, κακόν.

A *multa potatione rigor & delirium, malum.*

A *multa potatione*, vini non aquæ. *rigor & delirium, malum*, ille natiui caloris à multa vini potione extinctionem ſignificat; hoc per ſe quidem

non

non admodum magni momenti malum præ se fert, verum rigori adiuncta omnimodam perniciem minatur.

APH. 8 ARGVM.

Quæ symptomata sequantur suppurationem in ventriculum factam.

Ἐπὶ φύματος εἴσω ῥήξεως ἔκλυσις, ἔμετος, καὶ λειποψυχίη γίνεται.

A *tuberculi introrsum eruptione exolutio, vomitio, & animi defectio fit.*

A *tuberculi introrsum*, in ipso vētriculo. *eruptione*, facta. *exolutio*, commune symptoma omnium ruptionum euenit, quòd cum purè affatim exeunte, vitalis spiritus excernitur. *vomitio*, quæ solam hic in ventriculum factam ruptionem consequitur. *aut animi defectio fit*, quòd vitalis spiritus simul cū purè excernitur: adde puris qualitatem ad cor delatam animi defectum excitare.

APH. 9 ARGVM.

Delirium aut conuulsionem à larga sanguinis profusione accidentem, malū.

Ἐπὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

A sanguinis profluuio desipientia, aut etiam conuulsio, malum.

A *sanguinis profluuio*, à quacunque parte corporis illud sit. *desipientia ac conuulsio*, quippe deffectũ & siccitatẽ corporis magnam, viriumq; cerebri imbecillitatem significant.

APH. 10 ARGVM.

Vomitum, aut singultũ, aut conuulsionem, aut delirium ab ileo, malũ portendere.

Ἐπὶ εἰλεῷ ἔμετος, ἢ λύγξ, ἢ σπασμὸς, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Ab ileo vomitus, & singultus, & desipientia, & conuulsio, malum.

Ab ileo, grauissimo morbo, & sæuissima symptomata habente. *vomitus*, exitiale signum est: fit autem ab intestino phlegmone laborãte, quod nec pondus, nec acrimoniam tolerat excremẽtorum, eóq; expellere ea quàm lõgissimè a se nititur, tandémque excretricis facultatis impetu, vsq; ad os excre-

excrementa illa aſcendunt vomúntque ægri. *ſingultus* , quoque exitialis eſt, fit autem tum maximè, vbi ſtercus ad ventriculum vſque conſcenderit, morſum enim excitans ſingultum parit. *deſipietia & conuulſio*, hæc autẽ duo exitialia ſigna accidũt propter conſenſum cerebri cum ventriculo.

APHOR. II ARGVM.

Peripneumoniam pleuritidi ſuccedentem, malum portendere.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπνευμονίη, κακόν.
A pleuritide peripneumonia, malũ.

A *pleuritide peripneumonia, malum*, ſatis enim periculi à ſola pleuritide erat, ſuccedente ergo pulmonis inflammatione, maius eſſe malũ neceſſe eſt, quòd tum pars noxiorum humorum à parte ignobiliore, coſtis nimirum, ad magis principem partem, pulmonem ſcilicet transferatur.

APH. 12 ARGVM.

Peripneumoniæ phrenitis ſuperueniens, malum ſignificat.

Επὶ περιπνευμονίῃ φρενῖτις, κακόν.

A peripneumonia phrenitis, malũ.

A *peripneumonia &c.* quòd nimirũ altero manente nouus ſuccedat morbus, vaporibus à pulmone ad cerebrũ delatis.

APHOR. 13 ARGVM.

Conuulſionem aut diſtenſionem febribus intenſis ſuperuenientem malum ſignificare.

Επὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς, ἢ τέτανος, κακόν.

Propter ardores vehementes conuulſio aut tetanus, malum.

Propter ardores, & febres intenſas. *conuulſio aut tetanus, malum*, ſunt enim ex inanitione, quæ lethalia eſſe ſuprà abundè dictum eſt.

APH. 14 ARGVM.

Si ſtupor aut delirium accidit capite vulnerato, malum ſignum.

Επὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις, ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Propter plagám in capite acceptã ſtupor, aut deſipientia, malum.

Propter plagam in &c. & vulnus. *stupor*, qui fit vbi apertis oculis manent vulnerati, nihilque loquuntur. *aut desipientia, malum* ,quia vulnus ad cerebrum penetrasse significant.

APH. 15 ARGVM.

Puris sputum à sanguinis sputo factũ, malum esse.

Ἐπὶ αἵματος πτύσει πύου πτύσις, κακόν.

A sanguinis sputu puris expuitio, malum.

A *sanguinis sputu*, aliquandiu perseuerante. *puris sputum, malum*, quippe pulmonis aut thoracis partis alicuius exulcerationem significat.

APH. 16 ARGVM.

Tabem aluique profluuium sputo puris succedentia, malum portendere.

Ἐπὶ πύου πτύσει φθίσις καὶ ῥύσις. ἐπὴν δὲ τὸ πτύελον ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

A puris sputu pthisis & fluxio: quum vero sputum retentum fuerit, moriũtur.

A *puris sputu*, quod potissimũ à pulmone prodit. *phthisis*, & tabes. *& fluxio*, alui nimirum, aut capillorum

profluuiũ, malum eſt ſignum. *quum verò ſputum retentum*, ob facultatem expultricem adeò imbecillam, vt pulmonem à pure expurgare non poſſit. *moriuntur*, quòd ſtatim à puris copia in pulmonibus coaceruata, reſpirationis itinere obſtructo, ſtrangulẽtur.

APHOR. 17 ARGVM.

Singultum à magna hepatis inflammatione ortum, malum ſignificare.

Ἐπὶ φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύγξ, κακόν.

Propter iecoris inflammationem ſingultus, malum.

Propter iecoris inflammationem, magnam quæque effatu digna ſit, *ſingultus*, ſuperueniens. *malum*, quippe ob inflammationis magnitudinẽ in hepate factam, ventriculus in conſenſum rapitur.

APHOR. 18 ARGVM.

Ab immoderata vigilia conuulſionẽ, aut delirium, malum portendere.

Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν.

Propter

Propter vigiliam conuulſio, aut deſipientia, malum.

Propter vigiliam, immoderatā, quæ corpus alioqui exiccat & vacuat. *conuulſio*, quæ ex ſiccitate eſt. *aut deſipientia*, immodicæ quoque ſiccitatis ratione proueniens. *malum*, atque adeò lethale.

APH. 19 ARGVM.

Oſſe denudato circunſtantem carnem eryſipelate deprehendi, malum.

Ἐπὶ ὀστέου ψιλώσει ἐρυσίπελας.
Ab oßis nudatione eryſipelas.

Ab oßis nudatione, vel carnium & pellis priuatione, ſi ſuperueniat. *eryſipelas*, à ſanguine & flaua bile calidioribus quàm oportet, proueniens. *malum*, eſt ſignum : ſignificat enim ſanguinem calidiorem flauámque bilem confluere, quæ adiacentes partes ſua acrimonia exedit & abſumit.

APH. 20 ARGVM.

Eryſipelati putredo aut ſuppuratio ſuperueniens malum portendit.

Ἐπὶ ἐρυσιπέλατι σηπεδὼν, ἢ ἐκπύησις, κακόν.

Ab *eryſipelate putredo, aut ſuppuratio, malum.*

Ab *eryſipelate &c. malum*, quippe malignum tum eryſipelas, quòd non tantum in ſuperficie exiſtentes corporis partes exulcerat, ſed & profundiores depaſcitur, atque adeò vlcus putridum efficit, quod vndique ad partes paſcendo ſerpit.

APHOR. 21 ARGVM.

Copioſam ſanguinis eruptionem, cum periculo, vehementem in vlceribus pulſum, ſequi.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

A *forti in vlceribus pulſu hæmorrhagia, malum.*

A *forti*, & vehementi. *in vlceribus pulſu*, qui fit ab arteria in vlceroſa parte exiſtente, cui phlegmone accedit. *hæmorrhagia, malum*, duplici ratione, quòd vlceri coniunctā eſſe maximam inflammationem oſtendat: deinde

deinde quòd hæc ſanguinis eruptio non fiat niſi aperto arteriæ ore, à qua ſemel promanãtem ſanguinem compeſcere eſt difficile.

APH. 22 ARGVM.

Diuturnum ventris dolorem, ſuppurationem ſequi.

Ἐπὶ ὀδύνῃ πολυχρονίῃ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἐκπύησις.

A diuturno partium ad ventrem attinentium dolore, ſuppuratio.

A *diuturno &c. dolore*, ob inflammationem, vel abſceſſum ex craſſa & glutinoſa materia, facto. *ſuppuratio*, fieri ſolet, quæ perniciem minatur.

APH. 23 ARGVM.

Dyſenteriam bilioſas deiectiones ſynceras ſequi.

Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη, κακόν.

A ſyncera deiectione dyſenteria, malũ.

A *deiectione*, bilioſa, per inferna. *ſyncera*, nulli aquoſæ humiditati permixta. *dyſenteria*, ſequitur, propter hu-

morem qui ſuo tranſitu morſus, eroſiones, & exulcerationes in inteſtinis efficit.

APH. 24 ARGVM.

Oßis capitis præciſionem delirium ſequi.

Ἐπὶ ὀστέου διακοπῇ παραφροσύνη, ἢν κενεὸν λάβῃ.

Ab *oßis vulnere deſipientia, ſi in vacuum vſque penetrauerit.*

Ab *oßis*, capitis videlicet. *vulnere*, facto per rem incidentem. *deſipientia*, ſuperuenit. *ſi in vacuum vſque penetrauerit*, & vſque ad cauitatem illã peruenerit, in qua cerebrum continetur.

APH. 25 ARGVM.

Conuulſionem ab immodica purgatione, lethalem eſſe.

Ἐκ φαρμακοποσίης σπασμὸς, θανατῶδες.

A *medicamento poco conuulſio, mortifera.*

A *medicamento*, immodicê purgante, *conuulſio*, membrorum per neruos retra-

retractio. *mortifera*, significat enim inanitionem & siccitatem insanabilem.

APHOR. 26 ARGVM.

Partium extremarum frigiditatem vehementi ventris dolori superuenientem, malum portendere.

Ἐπὶ ὀδύνῃ ἰσχυρῇ τῶν περὶ τὴν κοιλίην ἀκρωτηρίων ψύξις, κακόν.

Propter vehementem dolorem partiũ ad ventrem attinentium, extremarum perfrigeratio malum.

Propter vehementem &c. perfrigeratio malum, quippe cum dolor vehemens non fiat nisi propter inflammationem insignem, quæ instar cucurbitulæ ad se sanguinẽ trahit, necesse est vt illum frigiditas extremarum partium sequatur, quæ malum non leue portendit.

APHOR. 27 ARGVM.

Tenesmum grauidæ mulieri accidentem, abortum facere.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ τεινεσμὸς ἐπιγενόμενος, ἐκτρῶσαι ποιέει.

Si prægnanti tenaſmus ſuperuenerit, abortus eſt cauſa.

Si prægnanti tenaſmus, ad frequentes exurrectiones impellens. *abortus cauſa eſt*, fœtúmque excutit, ob conſenſum vteri cum recto inteſtino.

APH. 28 ARGVM.

Quæ corporis partes abſciſſæ augeſcāt coaleſcántque minus.

Ὅτι ἂν ὀστέον ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀποκοπῇ ἐν τῷ σώματι, οὔτε αὔξεται οὔτε συμφύεται.

Siue os ſiue cartilago ſiue neruus ſectus fuerit in corpore, neque augetur neque coaleſcit.

Siue os, ſiue cartilago, &c. abundè id expoſitum eſt ſupra Aphor. 19. ſexti libri.

APHOR. 29 ARGVM.

Profluuium alui leucophlegmatiæ ſuperueniens, bonum.

Ἣν ὑπὸ λευκοφλέγματος ἐχομένῳ διάῤῥοια ἐπιγένηται ἰσχυρή, λύει τὴν νοῦσον.

Si leucophlegmatia detento fortis diarrhœa

rhœa ſuperuenerit,morbum ſoluit.

Si leucophlegmatia detento, eáque aquæ inter cutem ſpecie quæ Anaſarca dicitur. *fortis diarrhœa ſuperuenerit*, diúque durauerit. *morbum ſoluit*, eo quòd cauſam morbum efficientē vacuat:ídque verum erit,ſi excretrix virtus valida fuerit: ſi enim propter retenticis facultatis imbecillitatem alui profluuium accideret, mortem potius adferret.

APH. 30 ARGVM.

Pituitam defluere à capite ijs, qui profluuio alui vexati ſpumoſa habet excrementa.

ΟΚόσοισιν ἀφρώδεα τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαῤῥοίῃσι, τουτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ταῦτα καταῤῥέει.

Quibus per diarrhœas ſpumoſa ſunt alui excrementa,ijs à capite fit defluxio.

Quibus per diarrhœas, &c. *alui excrementa*, multas ampullas habent, ex commixtione humiditatis & flatus, vt in mari fit quando commouetur. *ijs à capite fit defluxio*, hæc verò cùm

ſit humor flatuoſus, minimè mirum ſi in eius à capite in ventriculum motu ſpumoſa fiat.

APHOR. 31 ARGVM.

Vrinam craßioris farinæ ſpeciem referentem, diuturnitatẽ morbi ſignificare.

Ὁκόσοισι πυρέσσουσιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κριμνώδεες αἱ ὑποστάσιες γίνονται, μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην σημαίνουσιν.

Quibus per febres in vrinis ſedimenta craßiorem farinam referunt, longam inualetudinem fore ſignificant.

Quibus per febres, &c. longam inualetudinẽ, viribus robuſtis & validis exiſtentibus. *fore ſignificant*, quippe materiam oſtendũt craſſam, quæ exiguo tempore diſcuti non poteſt.

APH. 32 ARGVM.

Hypoſtaſes ab initio tenues, & ſubinde bilioſas, acutum morbum ſignificare.

Ὁκόσοισι δὲ χολώδεες αἱ ὑποστάσιες, ἄνωθεν δὲ λεπταὶ, ὀξείην ἀῤῥωστίην σημαίνει.

Quibus in vrinis bilioſa ſedimenta,

ſed

ſed ſuprà tenuia apparuerint, acutum morbum ſignificant.

Quibus &c. bilioſa ſedimenta, flaua bile collorata. *ſed ſuprà*, ab initio morbi. *tenuia*, & aquoſa quum fuerint. *acutum morbum ſignificant*, & breuem, nempe qui citò terminari debet.

APH. 33 ARGVM.

Inæquales vrinas vehementem corporis turbationem ſignificare.

ΟΚόσοισι δὲ διεστηκότα τὰ οὖρα γίνεται, τουτέοισι ταραχὴ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματι ἐστιν.

Quibus diuerſæ ſunt vrinæ, ijs vehemens fit in corpore turbatio.

Quibus diuerſæ ſunt vrinæ, inæquales quoque & diſiectæ. *ijs vehemens fit in corpore turbatio*, quòd nimirum alicubi naturæ, alicubi cauſarum morboſarum præ ſe ferant victoriam.

APH. 34 ARGVM.

Bullas in vrinis ſuperſtantes, flatuoſum ſpiritum, adeóque renum morbum frigidum & longum, ſignificare.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσιν οὔροισιν ἐφίσανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι καὶ μακρὴν τὴν ἀῤῥωστίην ἔσεσθαι.

Quibus in vrinis bullæ innatant, nephritim, & longam fore inualetudinem significant.

Quibus in vrinis bullæ, & ampullæ. *innatant*, in vrinæ ſuperficie conſiſtunt. *nephritim*, & frigidum renum morbum. *& longam fore &c.* quippe frigidum omne ſolutu ac concoctu difficile exiſtit.

APH. 35 ARGVM.

Pinguedinem in vrinæ ſuperficie innatatem, vniuerſi corporis tabem ſignificare.

Ὁκόσοισι δὲ λιπαρὴ ἡ ἐπίστασις καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ, καὶ ὀξέα σημαίνει.

Quibus in vrina adipalis ſuperficies eſt & conferta, iis nephriticum & acutum morbum adeſſe ſignificat.

Quibus in vrina adipalis ſuperficies eſt, inſidens & ſupernatans aliquid pingue, & telis aranearum ſimile. *& conferta,*

ferta, quæ confertim & affatim exiuit. *ys nephriticum*, nam renum pinguedo, nimio calore colliquatur. *& acutum morbum significat*, vehementem calliditatem, quæ in renibus pinguedinem colliquefacit, prænuntiantem, & morbum breuem generantem.

APH. 36 ARGVM.

Nephriticis dolores circa spinæ dorsiuæ musculos obtinẽtibus, abscessus accidere.

Ὀκόσοισι δὲ νεφριτικοῖσιν ἐοῦσι τὰ προειρημένα συμβαίνῃ σημεῖα, πόνοι τε περὶ τοὺς μύας τοὺς ῥαχιαίους γίνονται, ἢν μὲν περὶ τοὺς ἔξω τόπους γίνωνται, ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον ἔξω. ἢν δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι πρὸς τοὺς ἔσω τόπους γίνωνται, καὶ τὸ ἀπόστημα προσδέχου ἐσόμενον μᾶλλον ἔσω.

Si quibus vero è renibus laborantibus præter suprà dicta signa dolores etiã circa spinæ musculos fiant, si quidem ad loca exteriora sentiantur, extrinsecus abscessum quoq; fore expecta: si vero ad interiora magis vergeat, abscessum etiã intrinsecus futurum potius sperandũ est.

Si quibus vero &c. dicta signa, vt si

sit crassum & multum sedimen. *dolores etiam &c. fiant*, & diu perseuerent. *siquidem &c. extrinsecus*, in musculis externis. *si vero ad &c. abscessum etiã intrinsecus*, internis musculis, vel in ipsis renibus.

APHOR. 37 ARGVM.

Quis ex sanguinolentis vomitibus saluber sit, aut malus.

Ὁκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ σωτήριον. εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν· θεραπεύειν δὲ τοῖσι ψυκτικοῖσι, καὶ τοῖσι στυπτικοῖσι.

Qui sanguinem vomunt, si sine febre accidunt, salutare est: si cum febre, malum. Curatio verò refrigerandi & adstringendi vim habentibus perficitur.

Qui sanguinem vomunt, sine magna violentia, sed sponte profluentem. *si sine febre, salutare est*, quòd nullum esse phlegmonem in eo loco vnde sanguis fertur, significat. *si cum febre malum*, quippe tum inflãmatio est, quæ non tàm facilè curatur. *curatio verò*, vomitus qui fit sine phlegmone. *refrigerandi*

gerandi &c. perficitur, quippe his impetus ſanguinis erumpentis cohibetur ac reprimitur, eorúmque ſiccitate vlcera ſanantur.

APHOR. 38 ARGVM.

Eorum quæ ex capite in thoracem defluunt ſuppurationis terminus exprimitur.

ΚΑτάῤῥοι ἐς τὴν ἄνω κοιλίην ἐκπυοῦνται ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσιν.

Deſtillationes in ventrem ſuperiorem ad ſuppurationem perueniunt intra dies viginti.

Deſtillationes, ex capite. *in ventrem ſuperiorem*, & thoracem in quo pulmo continetur. *ad ſuppuratione peruenĩut*, ob loci caliditatem. *intra viginti dies*, vt iudicatorios: certè terminum hunc non tranſcendunt, ſed in eo planè ſuppurantur, aut alio quodam decretorio die, intra hunc dierum numerum contento, vt decimoquarto, decimoſeptimo.

APHOR. 39

ΗΝ οὐρέῃ αἷμα καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ

περίναιον καὶ τὸ ὑπογάστριον καὶ τὸν κτένα, τὰ περὶ τὴν κύστιν νουσέειν σημαίνει.

Si quis ſanguinem & grumos meiat, & ſtranguria laboret, dolore ad hypogaſtrium & pectinem & perinæum pertinente, ad veſicam loca laborant.

Si quis ſanguinem, ſuperfluus eſt hic Aphoriſmus, & ad verbum recitatus & abundè expoſitus lib. 4. Aphor. 80.

APH. 40 ARGVM.

Linguam ſubitò infirmam factã, aut aliquam partem corporis reſolutam, melancholicum humorem ſignificare.

Ην ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρατὴς γένηται ἢ ἀπόπληκτόν τι τοῦ σώματος, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτο γίνεται.

Si derepentè lingua incontinens fiat, aut aliqua corporis pars attonita ſtupeat, ſignum eſt melancholicum.

Si derepentè lingua incontinens fiat, & ita infirma, vel non poſſit articulatam efficere vocem. *aut aliqua &c. ſtupeat*, reſolutáq; ſit & paralyſim paſſa. *ſignum eſt melancholicum*, quippe melãcholicus humor, ſua craſſitie ner-

uos,

uos ſenſum & motum deferentes à cerebro, obſtruit, atque adeò impedit ne vis ſenſifica & motrix ad linguæ aliarúmq; partium muſculos, queat peruenire.

APHOR. 41 ARGVM.

Singultus immoderatæ purgationi ſuperueniens, malus.

ΗΝ ὑπερκαθαιρομένων τῶν πρεσβυτέρων λὺγξ ἐπιγένηται, οὐκ ἀγαθόν.

Si ſenibus ſupra modum purgatis ſingultus accidat, non bonum.

Si ſenibus, quos iam imbecilliores, ætatis ratione, eſſe conſtat. *ſupra modum &c. ſingultus*, aut conuulſio acciderit. *non bonum*, quòd immodicam ſiccitatem ſignificet, quæ ſuſpecta eſt.

APH. 42 ARGVM.

Quæ febres ex calidæ aquæ balneo vſum aliquem ſenſerunt.

ΗΝ πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδατος πολλοῦ καὶ θερμοῦ καταχεομένου κατὰ τῆς κεφαλῆς, λύσις τοῦ πυρετοῦ γίνεται.

Si febris ſit nõ ex bile orta, multa aqua

calida capiti ſuperfuſa febrem ſoluit.

Si febris ſit non ex bile orta, nec putrida, ſed ephemera vel ethica. *multa aqua calida &c.* per balneum. *febrem ſoluit*, nam calor præter naturam remouetur, & totus corporis habitus ſæpe refrigeratur.

APH. 43 ARGVM.

Mulierem ob naturæ imbecillitatem non naſci ambidextram.

Γυνὴ ἀμφιδέξιος οὐ γίνεται.

Mulier non fit amphidexia.

Mulier non fit amphidexia, magna ex parte, nec manus ambas robuſtas habet, propter naturæ imbecillitatē.

APH 44 ARGVM.

Qua ratione deprehēdere liceat, num ſuppurati dum vruntur aut ſecantur, ex morbo euadere queant, an non.

Ὁκόσοι ἔμπυοι καίονται ἢ τέμνονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἢν δὲ ὕφαιμον καὶ βορβορῶδες, καὶ δυσῶδες, ἀπόλλυνται.

Si empyis quum vruntur aut ſecan-

tur

tur purum & album pus effluat, euadunt: si verò subcruetum, fæculentúmque & fœtidum, pereunt.

Si *empyis*, suppuratis inter thoracem & pulmonem pus habentibus. *Vruntur*, ferro candente. *aut secantur*, inter quartam & quintam costam. *si purum, & album pus effluat*, læuéq; & æquale. *euadunt*, significat enim naturam validam fuisse, & affectum præter naturam deuicisse. *si verò subcruentū & &c.* pus effluxerit. *pereunt*, significat enim morbi victoriam, facultatúmque casum, atque adeò has putredinē superasse.

APH. 45 ARGVM.

Exemplo suppurationis quæ in iecore fit, quod suprà dixit confirmat.

ΟΚόσοι τὸ ἧπαρ διάπυον καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισιν ἐστίν. ἢν δὲ οἷον ἀμόργη ῥυῇ, ἀπόλλυνται.

Quibus purulentum iecur aduritur, si purum pus effluat & album, salui fiunt. in tunica enim ipsis pus contine-

tur: si vero qualis amurca profluat, intereunt.

Quibus purulentum iecur aduritur, supra iecoris regionem. *si purum pus &c. salui fiunt. in tunica enim*, in ea membrana quæ peritonæum dicitur, iecori tenuius obductum *pus continetur*, & iecoris substantia nihil patitur. *si verò qualis amurca*, olei fex. *profluat, intereunt*, alteratricem enim facultatē imbecillam esse & corruptionem vsque ad iecoris carnem & substantiam peruenisse significat.

APH. 46 ARGVM.

ΟΔύνας ὀφθαλμῶν ἄκρη τὸν ποτίσας καὶ λούσας πολλῷ θερμῷ, φλεβοτόμει.

Dolores oculorum post meraci vini potum & aquæ calentis balneum, venæ sectione curato.

Dolores oculorum, adulterinus omnino est hic Aphorismus & à quodam sciolo insertus, doctrinæ Hippocratis minimè cōueniēs, explodēdus igitur.

APH. 47 ARGVM.

ΥΔροπιῶντα ἢν βὴξ ἔχῃ, ἀνέλπιστός ἐστιν.

Si hydropicum tußis habeat, deſperatus eſt.

Si hydropicum &c. expoſitus eſt hic Aphoriſmus ſuprà Aphoriſmo trigeſimo quinto libri ſexti.

APH. 48 ARGVM.

Vrinæ ſtillicidij à frigiditate, & difficultatis à craßis & glutinoſis humoribus prouenientis, curatio docetur.

ΣΤραγγουρίην καὶ δυσουρίην θώρηξις καὶ φλεβοτομίη λύει. τέμνειν δὲ τὰς εἴσω φλέβας.

Stranguriam & dyſuriam thorexis & venæ ſectio ſoluit. Incidendæ autem ſunt interiores.

Stranguriam, à frigiditate prouenientem. *& dyſuriam*, mingendi difficultatem à craſſis & glutinoſis humoribus, flatuoſóque ſpiritu, genitam. *thorexis*, vini meraci potio, diſſoluens & diſcutiens, ſanat. *& venæ ſoluit*, inflãmationem, ſi qua ſit, mitigans, modo virtus valida ſit.

APH. 49 ARGVM.

In angina noxios humores ad exte-

riora ferri, bonum.

ΥΠὸ κυνάγχης ἐχομένῳ οἴδημα καὶ ἐρύθημα ἐν τῷ στήθει ἐπιγενόμενον, ἀγαθόν· ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νούσημα.

Ab angina detento tumor & rubor in pectore superueniens, bonum. foras enim morbus vergit.

Ab angina deteto &c. foras enim morbus vergit, & noxii humores à partib9 internis & nobilioribus, ad externas & ignobiliores, transferuntur.

APH. 50 ARGVM.

Cerebri corruptione incipiente, intra triduum ægrotantes perire necesse est.

ΟΚόσοισιν ἂν σφακελισθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ἐν τρισὶν ἡμέρῃσιν ἀπόλλυνται. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ὑγιέες γίνονται.

Quibus cerebrum syderatum est, intra tres dies intereunt: si verò hos superauerint, sani fiunt.

Quibus cerebrũ syderatũ est, sphacelatũ & corrũpi incœpit. *intra tres dies intereunt,* propterea quòd malum sit grauissimum, pársq; male affecta maximè princeps. *si verò hos superauerint,*

rint. sani fiunt, quippe vires esse robustas constat, quæ corruptionem superare possunt.

APH. 51 ARGVM.

Exprimuntur causæ duæ sternutamenti, quod principium suæ generationis habet naturæ motū, spiritum flatuosum ex capite excernere cupientis.

Πταρμὸς γίνεται ἐκ τῆς κεφαλῆς, διαθερμαινομένου τοῦ ἐγκεφάλου, ἢ διυγραινομένου τοῦ ἐν τῇ κεφαλῇ κενοῦ. ὑπερχεῖται γὰρ ὁ ἀὴρ ὁ ἐνεὼν ἔξω, ψοφεῖ δὲ ὅτι διὰ στενοῦ ἡ διέξοδος αὐτῷ ἐστίν.

Sternutamentum cietur ex capite cerebro excalfacto, aut perhumectato spatio in capite inani. Aer enim intus contentus foras erumpit. Strepit autem quia per angustum ipsi est exitus.

Sternutamentum, principium suæ generationis habens naturæ motum, spiritum flatuosum ex capite expellere appetentis. *cietur ex capite*, propter causas sequentes. *cerebro excalfacto*, calor enim humores rarefacit, & in flatus conuertit, quos natura subinde per

ſternutamentum expellit: quippe ſolus humor in capite redundans ſternutamentum non excitat. *aut humectato*, humectata nimirum capitis parte inani, quæ ventriculis cerebri conſtat, aut id vniuerſum quod cerebrum ambit. *aer enim*, & ſpiritus flatúſque. *intus*, cerebri nimirũ ventriculis contentus. *foras erumpit*, facultate expultrice excitata. *ſtrepit autem*, flatuoſus eiuſmodi ſpiritus. *quia per anguſtum ipſi eſt exitus*, nimirum per narium meatum.

APH. 52 ARGVM.

Dolores iecoris vehementes, ſine febre, ſuccedente febre ſolui.

Ὁκόσοισιν ἧπαρ περιωδυνᾶται, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὴν ὀδύνην.

Quibus iecur vehementer dolet, iis febris ſuperueniens ſoluit dolorem.

Quibus iecur dolet, à flatu, aut pituitoſa aliqua materia in flatum conuerſa, idque citra febrem. *febris ſuperueniens ſoluit dolorem*, flatus enim diſſoluit & diſcutit, obſtructionéſq; liberat.

Aphor.

APHOR. 53.

Ὁκόσοισι συμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν φλεβῶν, τουτέοισι χρὴ ἦρος φλεβοτομεῖσθαι.

Quibus sanguinem è venis detrahere conducit, ijs vere secanda est vena.

Quibus *sanguinem è venis*, suprà abundè expositus est hic Aphorismus, nempe lib. 6. Aphorismo 47.

APHOR. 54 ARGVM.

Naturam interdum pituitam inter septum transuersum & ventrem conclusam, dolorémque inferentem, per latentes vias ad venas, & ab ijs à vesicam, transmittere.

Ὁκόσοισι μεταξὺ τῶν φρενῶν καὶ τῆς γαστρὸς φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὀδύνην παρέχει οὐκ ἔχον διέξοδον εἰς οὐδετέρην τῶν κοιλιῶν, τουτέοισι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τὴν κύστιν τραπέντος τοῦ φλέγματος, λύσις γίνεται τῆς νόσου.

Quibus inter ventriculum & septum transuersum pituita concluditur, & dolorem adfert in alterutrum ventrem viam non habēs, ijs per venas in vesicā

versa pituita morbi fit solutio.

Quibus inter ventriculum & septũ, laxius nimirum spatium, quod est infrà septum transuersum, & intra peritonæum, quod iuxta abdomen est. *pituita concluditur & dolorem adfert,* sua tensione. *non habens viam,* postquam illuc delata est, neque ad alterã cauitatem transmitti potest. *his per venas,* & occultas vias. *in vesicam,* expulsa per vrinas ipsa pituita. *morbi fit solutio,* terminatio & finis.

APHOR. 55 ARGVM.

Iecur aqua plenum habentes, vtplurimum mori, præsertim si ad omenti regionem eruperit: ijs quippe aqua venter impletur.

ΟΚόσοισι αὐτὸ ἧπαρ ὕδατος πλησθὲν εἰς τὸ ἐπίπλοον ῥαγῇ, τουτέοισιν ἡ κοιλίη ὕδατος ἐμπιμπλᾶται, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Quibus iecur aqua refertum eruperit in omentum, his venter aqua expletur, atque moriuntur.

Quibus iecur aqua refertum, & membrana extrinsecus idipsum ambiens,

multas

multas veſicas aqua plenas obtinet. *in omentum eruperit*, atque adeò in locũ peritonæi, quod iuxta abdomen eſt, ipſa illa aqua effunditur. *his venter aqua expletur*, totáque cauitas quæ intrà thoracem eſt. *atque moriuntur*, niſi ope naturæ, aut medicamenti admotione ſeruentur.

APHOR. 56 ARGVM.

Anxietudinem, oſcitationem, horrorem, curari per vini cum aqua potione aquæ mixtionem.

Ἀλύκη, χάσμη, φρίκη, οἶνος ἴσος ἴσῳ πινόμενος, λύει τὴν νοῦσον.

Anxietudinem, oſcitationem, horrorem, vinum pari aquæ portione epotum, ſoluit.

Anxietudinem, oſcitationem, ab humiditate flatuoſa ortam. *horrorem*, à prauis humoribus, qui per cutem dimouentur, ortum. *Vinum pari aquæ &c. ſoluit*, quippe moderato ſuo calore in corpus digeſtũ, eas quæ infeſtant materias, & mala quæ efficiunt, expellit & vacuat, reliquúmque temperat.

APH. 57.

OΚόσοισιν ἐν τῇ οὐρήθρῃ φῦμα γίνεται, τουτέοισι διαπυήσαντος καὶ ἐκραγέντος, λύεται ὁ πόνος.

Quibus in meatu vrinario generatur tuberculum, vbi suppurauerit & eruperit, doloris fit solutio.

Quib⁹ in meatu vrinario, suprà quoque expositus hic Aphorismus, nempe lib. 4. Aphor. 82.

APHOR. 58 ARGVM.

Eos fieri mutos quorum cerebrum ob ob causam aliquam externam concussum est.

OΚόσοισι δ' ἂν ὁ ἐγκέφαλος σεισθῇ ὑπὸ τινὸς προφάσιος, ἀνάγκη ἀφώνους γενέσθαι παραχρῆμα.

Quibus occasione aliqua cerebrũ fuerit vehementer concussum, mutos protinus fieri est necesse.

Quibus occasione &c. concussum, nimirum ob casum ex alto loco, aut ictũ capitis. *mutos protinus fieri &c.* vocémque amittere, adeóque omnes alios motus voluntarios.

Aphor.

APHOR. 59 ARGVM.

Famem adhibendã pituitosas & molles carnes habentibus.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας ἔχουσι δεῖ λιμὸν ἐμποιέειν. λιμὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

Corporib⁹ humida carne præditis perferẽda fames est. Nam fames siccat corpora.

Corporibus humida carne præditis, pituitosa nimirum & molli. *perferenda fames est*, non quidem omnimoda aut diuturna ciborum detractio, sed mediocris, & quæ ad carnium humiditatem corrigendam sufficiat. *nam fames siccat corpora*, idque per accidẽs nam calor natiuus non habens quo pascatur, carnium humiditatem depascitur & exsiccat.

APHOR. 60.

Ὁκόσοισιν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ τὸ σῶμα καταψύχηται, καὶ πάλιν θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος νόσου σημαίνει.

Vbi toto corpore mutatio, & corpus refrigeratur vicißimque calefit, aut colorem alium ex alio mutat, morbi significatur longitudo.

Vbi toto corpore mutatio &c. & Aphorismus iste fusè suprà enarrat⁹ est, nimirum lib. 4. Aphor. 40.

APH. 61 ARGVM.

ΥΔρὼς πολὺς θερμὸς ἢ ψυχρὸς ῥέων αἰεὶ, σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγροῦ. ἀπάγειν οὖν χρὴ τῷ μὲν ἰσχυρῷ, ἄνωθεν, τῷ δὲ ἀσθενεῖ, κάτωθεν.

Sudor multus calidus aut frigidus semper fluens humiditatem in robusto quidem supernè, imbecillo verò infernè vacuandam esse demonstrat.

Sudor multus calidus aut &c. est & hic Aphorismus per alium quendam adiectus, cuius initiũ ab Aphorismo 42. libri quarti, nihil distat.

APHOR. 62.

ΟΙ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες, ἢν ἰσχυρότεροι διὰ τρίτης γίνωνται, ἐπικίνδυνοι. ὅτῳ δ' ἂν τρόπῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Si fe-

Si febres tertio quoque die vehementiores fiunt, nec intermittunt, periculosæ: Quoquo modo autem intermiserint, periculo vacare significatur.

Si febres tertio quoque die, &c.

APHOR. 63

OΚόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισιν ἢ φύματα, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐγγίνονται.

Quibus febres longæ, his tubercula in articulis, aut labores fiunt.

Quibus febres longæ &c.

APHOR. 64.

OΚόσοισι φύματα μακρὰ, ἢ ἐς τὰ ἄρθρα πόνοι ἐκ πυρετοῦ γίνονται, οὗτοι σιτίοισι πλείοσι χρέονται.

Quibus longa tubercula, aut in articulis labores à febre fiunt, hi copiosiore cibo vtuntur.

Quibus longa tubercula &c,

Constat hos tres Aphorismos perperam quoque interpositos fuisse, ni-

hil aut parum à superioribus differentes, quos quarto explanauimus libro.

APHOR. 65.

ΗΝ τις τῷ πυρέσσοντι προφὴν διδῷ, τῷ μὲν ὑγιαίνοντι ἰσχὺς, τῷ δὲ κάμνοντι νόσος.

Si quis febricitanti cibum præbeat, quem sano exhibet, valenti robur, ægrotanti morbus fit.

Si quis febricitanti &c. inter adulterinos & supposititios est hic Aphorismus, absurda quædam continens.

APHOR. 66 ARGVM.

Quæ sanis similia bona esse, quæ ijsdem dissimilia, mala.

ΤΑ' διὰ τῆς κύστιος διαχωρέοντα ὁρᾶν δεῖ εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν ὑποχωρέεται. τὰ ἥκιστα οὖν ὅμοια τουτέοισι, ταῦτα νοσωδέστερα. τὰ δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσιν, ἥκιστα νοσερά.

Quæ per vesicam permeant spectare oportet, an talia sint qualia secunda valetudine subeunt. Nam quæ his minimè sunt similia, insalubriora: quæ verò valenti-

lentibus ſimiliora, minimè inſalubria.

Quæ per veſicam permeant, ſiue ſit vrina, ſiue ſedimētum, eneorema aut nebulæ. *ſpectare oportet &c.* Nam *quæ &c.* omnino morboſiſſima, pro receſſu à naturali ſimilitudine magno aut paruo.

APH. 67 ARGVM.

Nullum aut paucum eſſe morbum pro ramentorum multitudine aut paucitate.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ἢν ἐάσῃς στῆναι καὶ μὴ κινήσῃς οἱονεὶ ὑφίσταται ξύσματα καὶ ἢν ὀλίγα ᾖ, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται. ἢν δὲ πολλὰ, πολλὴ, τουτέοισι ξυμφέρει ὑποκαθῆραι τὴν κοιλίην. ἢν δὲ μὴ καθαρὴν ποιήσας διδῷς τὰ ῥοφήματα, ὁκόσα ἂν πλείω διδῷς, μᾶλλον βλάψεις.

Et *quibus hypochoremata ſi reſidere permiſeris nec moueris, ſubſident veluti ſtrigmēta, quæ ſi pauca ſint paruus morbus eſt, ſi verò multa, magnus, his aluū infernè purgari cōducit. Alioqui ſi nō repurgata aluo ſorbitiones exhibueris, quāto plures dederis, tanto magis offenderis.*

Et quibus hypochoremata ſi ſtare per-miſeris, in vaſe in quo ſũt excreta. *ſub-ſident ueluti ſtrigmenta*, & ramenta in fundo vaſis. *quæ ſi pauca ſint*, ramenta illa nimirum. *paruus eſt morbus*, & non intenſus. *ſi uerò multa*, ſunt eiuſmodi ramenta in fundo vaſis. *magnus*, eſt morbus, & intenſus. *his aluum &c. alioqui ſi &c. ſorbitiones*, & cibos per modum potus acceptos. *quanto plures &c. magis offenderis*, quòd hæ facilè in prauum humorem vertantur.

APHOR. 68 ARGVM.

Qui cruda per inferiora deÿciunt, ÿs bilis atra adeſt, ſi plura plus, ſi pauciora minus.

ΟΚόσα ἂν κάτω ὠμὰ διαχωρέῃ, ὅτι χολῆς μελαίνης ἔνεστιν, ἢν πλείω, πλείων, ἢν ἐλάσσω, ἐλάσσων ἡ νοῦσος.

Quibus cruda deorſum ſubeunt, ab atra bile: ſi plura copioſiore, ſi pauciora, minore.

Quibus cruda, excrementa cruditatis notam manifeſtam habentia. *ſubeunt*, per inferiora. *ab atra ſunt bile*,

per

per quam refrigerata coctionis instrumenta deterius coquunt, & deprauatæ coctionis speciem efficiunt. *si plura*, cruda excrementa. *copiosiore*, atra bile. *si pauciora*, *minore*, minorē atræ bilis quantitatem ostendunt.

APHOR. 69.

AI ἀποχρέμψιες αἱ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ πελιδναὶ, καὶ αἱματώδεες, καὶ χολώδεες καὶ δυσώδεες πᾶσαι κακαί. ἀποχωρέουσαι δὲ καλῶς, ἀγαθαί. καὶ κατὰ κοιλίην, καὶ κύστιν, καὶ ὅκου ἄν τι ἀποχωρέον στῇ μὴ κεκαθαρμένον, κακόν.

Excreationes in febribus nō intermittentibus liuidæ, cruentæ, biliosæ, fœtidæ omnes malæ. Commodè tamen si prodeant, bonæ. Per aluum etiam & uesicam & quacunque corporis prodeat aliquid si non purgatum restiterit, malum.

Excreationes in febribus, &c. expositus est suprà Aphorismo 47. lib. 4.

APHOR. 70.

TA' σώματα χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρεσθαι, εὔροα ποιέειν. κἢν μὲν ἄνω βού-

λῆται εὔροα ποιέειν, στῆσαι τὴν κοιλίην. ἢν δὲ κάτω, ὑγρῆναι.

Corpora quum quis repurgare volet, fluxilia faciat oportet. Et si quidem suprà velit, aluus sistenda: si verò infrà, laxanda.

Corpora cum quis purgare &c. Est expositus hic Aphorismus libro secundo, Aphorismo nono.

APHOR. 71

Ὕπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα μᾶλλον τοῦ μετρίου γινόμενα, νοῦσος.

Somnus & vigilia modum si excesserint, morbus.

Somnus & vigilia &c. Suprà quoque expositus Aphorismo 3. libri 2.

APHOR. 72.

ΕΝ τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔσω καίηται, καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In febribus non intermittẽtibus, si externa frigeant, interna vrantur, & febris adsit, est mortiferum.

In febribus non intermittentibus &c.

abundè

abundè hic quoque enarratus suprà libro 4. Aphorismo 48.

APHOR. 73.

EN μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χεῖλος, ἢ ῥὶς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὀφρὺς διαστραφῇ, ἢν μὴ βλέπῃ, ἢ μὴ ἀκούῃ. ἤδη ἀσθενὴς ἐὼν, ὅτι ἂν τουτέων γένηται, θανάσιμον.

In febre non intermittente si labrum aut nasus, aut oculus, aut supercilium peruertatur si non videat, si non audiat: quicquid horum ægro debili acciderit, in propinquo mors.

In febre non intermittente &c. antea quoque expositus, libro quarto, Aphorismo 49.

APH. 74 ARGVM.

Pituita alba toto corporis habitu redundantes, facilè in leucophlegmatiam & hyposarcam incidere.

EΠὶ λευκῷ φλέγματι, ὕδρωψ ἐπιγίνεται.

Albæ pituitæ aqua intercus superuenit.

Albæ pituitæ, quæ per totum corpus

abundat. *aqua intercus superuenit*, non quidem omnis, sed quæ a Græcis leucophlegmatia, aut hyposarca & anasarca dicitur.

APHOR. 75 ARGVM.

Diuturno alui profluuio & in quo deiectiones synceræ sunt, difficultates intestinorum succedere.

Ἐπὶ διαῤῥοίῃ, δυσεντερίη.

A diarrhœa dysenteria.

A *diarrhœa*, ab alui profluuio diuturno, & in quo deiectio syncera & biliosa est. *dysenteria*, sequitur, biliosi enim humores paulatim abradunt intestina, donec in profundum subeunte erosione, prorsus exulcerentur.

APHOR. 76.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη ἐπιγίνεται.

Dysenteriæ superuenit lienteria.

D*ysenteriæ superuenit &c.* pars est Aphorismi 43. lib. 6.

APH. 77 ARGVM.

Et carnis & ossis corruptionem, ossis abscessum sequi.

Ἐπὶ

Ἐπὶ σφακελισμῷ, ἀπόστασις ὀστέου.

Ab ſphaceliſmo oßis abſceßus.

Ab ſphaceliſmo, putrefactione & mortificatione alicuius partis. *oßis abſceſſus*, ſuccedit, nam ſi caro corrumpitur, corruptio ipſa ad oſſa vſque procedit, quæ & ipſa læſa ſubinde abſcedere ſolent, quod magis accidit ſi in ipſo oſſe corruptio cœpit.

APHOR. 78.

Ἐπὶ αἵματος ἐμέτῳ, φθόη, καὶ τοῦ πύου κάθαρσις ἄνω.

A ſanguinis vomitione tabes & puris ſupernè purgatio.

A ſanguinis vomitione &c. hic Aphoriſmus re vera ſuppoſititius eſt, & multa ab Hippocratis placitis aliena continens: aut ſaltem ex illius multis ſententiis perperam collectus & concinatus.

APH. 79 ARGVM.

Vrinas, deiectiones, ſudores, & alia eiuſmodi excreta, diligenter à medico conſideranda.

ΟΚοῖα καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κύστιν, καὶ τοῖσι κατὰ τὴν κοιλίην ὑποχωρήμασι, καὶ ἐν τοῖσι κατὰ τὰς σάρκας, καὶ ἤν πη ἄλλη τῆς φύσιος ἐκβαίνῃ τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγον, ὀλίγη ἡ νοῦσος γίνεται. ἢν δὲ πουλὺ, πολλή. ἢν πάνυ πολὺ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Qualia quæ per vrinas & aluum ſubeunt, & quæ per carnes abeunt, & ſi qua alia corpus à natura recedat ſpectare oportet. Nam ſi parũ, paruus morbus eſt, ſi multum, magnus, ſi valde multum, iam tale fuerit pernicioſum.

Qualia per vrinas &c. conſiderare oportet, nimirũ quã habuerint qualitatem, & quantum ipſa abundauerint. *& quæ per carnes*, vt ſunt ſudores. *& ſi qua alia &c.* vt per nares, per aures, per oculos, per vterum, per hæmorrhoidas. *nam ſi parum*, excernitur & paruus fuerit exceſſus. *paruus eſt morbus: ſi multum*, excernitur & multam habeat affectionem. *magnus*, eſt morbus. *ſi valde multũ*, qualitate & quantitate excernitur. *iam tale pernicioſum.*

IOANN. LYGÆVS
beneuolo lectori.

NOVA *& insolita huius octaui libri editione fortasse moueberis, cãdide lector, hunc tamen ipsum septem alijs Aphorismorum libris suum numerum non auferre facilè animaduertes, vbi perlegeris. Certè verorum Hippocratis Aphorismorum septem solum sunt libri, quos Galenus integrè est interpretatus: prætermisit tamen non paucos, quos ab Hippocrate nec editos, nec in ordinem redactos putauit. Eos omnes in ordinem primum Musa cõiecit, & in Latinã linguã cõuertit. Ex his octauum librũ confecimus, & expositionem nostram qualemcunque subiecimus. Cæterùm in vetustis Græcis codicibus ante sequentes Aphorismos scriptum videre est* ἐντεῦθεν οἱ νόθοι: *hoc est nothi & spurij incipiunt Aphorismi. An verò Hippocratis sint nécne, tibi iudicandum relinquo.*

Hæc omnia non sunt in Græcis exemplaribus cõprehensa, nec à Plantio Latinè reddita nec à Galeno commentariis illustrata.

APHORISMORVM LIBER OCTAVVS.

ARGVMENTVM.

Libri huius octaui & vltimi certa intentio assignari nõ potest, quòd varii sint & distincti Aphorismi: ferè tamen omnes ad eam medicinæ partẽ, quæ futura prædicit, reducuntur.

APHORISMI PRIMI ARGVMENTVM.

Quadragenarios phrenitide prehensos rarò sanari.

Qui supra quadraginta annos phrenitici fiunt, non omnino sanantur, minus enim periclitantur, quorum naturæ, & ætati morbus sit conueniens.

Qui supra quadraginta annos, nimirum in cõstante, media, & declinante

ætate

ætate conſtituti. *phrenitici fiunt*, ob biliosam materiam ſuperabundantem. *non omnino ſanantur*, raróque conualeſcunt. & vt alii legunt, οὐ πάνυ σώζονται, id eſt, non adeò ſeruantur. *minus enim &c.* vt abundè expoſitum eſt ſectione ſecunda Aphoriſmo 34.

APH. 2 ARGVM.

In morbis oculi illacrymantes quid ſignificent.

Quibuſcunque in morbis oculi ex cauſa illacrymant, bonum: quibuſcunque ſine cauſa, malum.

Quibuſcunque &c. ex cauſa, de induſtria nimirum, voluntariè & conſilio. *bonum*, vel vt alii legunt, οὐ κακὸν, id eſt non malum. *quibuſcunque ſine cauſa*, non ex arbitrio, neque voluntariè. *malum*, ob cauſas Aphoriſmo 52. lib. 4. expoſitas.

APHOR. 3 ARGVM.

In febribus quartanis eruptionem ſanguinis è naribus, malum portendere.

Quibuſcunque in quartanis febribus

ſanguis è naribus effluxerit, malum.

Quibuſcunque in quartanis, à bile atra putreſcente genitis. *ſanguis è &c.* largè, copioſè & affatim. *malum,* quòd vires proſternantur, ob effatu dignũ effluxum ſanguinis, qui bilis atræ frenum dicitur.

APHOR. 4 ARGVM.

Magnos & repentinos ſudores in decretorijs diebus factos periculoſos.

Sudores in diebus iudicatorijs ſi fiant periculoſi: præſertim qui ex fronte tanquam guttæ & fiſtulæ ſalientes pelluntur, frigidique valde atque multi: neceſſe eſt enim talem ſudorem multa vi & labore, & longa expreßione exire.

Sudores, vehementes & celeres. *periculoſi,* nam cùm ex eorũ numero ſint, quæ corpus noſtrum euacuant, repenté & immodicè prodeuntes, vires planè deiiciunt: adde naturam repentinas & ſubitas mutationes tolerare nõ poſſe. *præſertim,* ſudores illi ſunt periculoſi. *qui ex fronte &c.* ſignificant enim magnam materiæ copiam in capite

pite esse, aut in ipsum influere. *frigidique valde &c.* plus etiam periculosi. *necesse est enim &c.* hi certè in acuta febre mortem, in mitiore verò, vbi vires adhuc constant, morbum diuturnum fore significant.

APH. 5 ARGVM.

Depreßionem alui in diuturno morbo malum portendere.

Post lōgum morbum ventris depreßio, malum.

Post longum morbum, ventris, inferioris, vtpote partium ad imum ventrem attinentium. *depreßio*, degrauatio & concidentia. *malum*, quippe calor natiuus in his imbecillus est, neque proba fit coctio, neque sanguificatio, vnde vix vnquam ægri ad sanitatem reuocantur.

APH. 6 ARGVM.

Vlcera incurabilia quæ nec ferro nec igne sanantur.

Quæcunque vlcera medicamentis nō

curantur, ferrum curat: quæ verò ferro non curantur, ignis curat: quæ verò igne non curantur, ea existimare oportet immedicabilia.

Quæcunque vlcera, putrida, mali habitus, & exedẽtia. *non curantur,* obseruata rationali methodo. *medicamẽtis,* externis tum admotis, tum intro assumptis. *ferrum curat,* & incisio. *quæ verò ferro &c.* perseuerãte adhuc mala qualitate putrida. *ignis curat,* putrentes qualitates (quæ in aliquibus nostri corporis partibus insũt) puriores reddens. *quæ verò igne non curantur,* putredine nec euicta, nec domita. *immedicabilia,* ob id à curatione medico desistendum, prædicenti futura, vt crimine vacet internecionis.

APHOR. 7.

Tabes à decimo octauo anno vsque ad trigesimum quintum potißimùm gignuntur. Expositus est hic Aphorismus lib. 5. Aphor. 9.

Sequentium Aphorismorum velut inscriptio.

Hæc

Hæc quidẽ in acutis febribus obſeruentur, vti ſi quis moriturus vel euaſurus eſt dignoſcamus.

APH. 8 ARGVM.

Linguam minimè nigram & aridã ægritudinem non multum vehementem oſtendere.

Lingua nigra atque cruenta, cùm quid horum ſignorum abeſt, malum validum non eſt, & imbecilliorem luctum ſignificat.

Lingua nigra &c. ob vehementem earum partiũ, quæ circa os ſunt ſiccitatem. *cùm quid horum*, potiſſimũ in febribus. *malum validum non eſt*, neque periculoſum. *& imbecilliorem &c.* atque adeò mitiorem febrem.

APH. 9 ARGVM.

Dextrum teſtem frigidum & conuulſum, mortem ſignificare.

Teſtis dexter frigidus conuulſúſque mortiferum eſt.

Teſtis dexter, ſiniſtro calidior, ob

eam quam cum hepate habet affinitatem. *frigidus*, quòd ad ipſum neque ſanguis, neque ſpiritus trāſmittantur. *conuulſúſque*, ob neruum qui contrahitur & conuellitur. *mortiferum eſt*.

APHOR. 10 ARGVM.

Nigredinem, frigiditatē, contractionem, præter febris initium, mortem ſignificare.

Vngues nigri, digiti pedum frigidi, demiſsi vel proclinati, mortem proximam eſſe oſtendunt.

Vngues nigri, ob naturalis caloris mortificationem, *digiti pedum frigidi*, ob eiuſdem caloris extinctionē. *demiſsi*, contracti ob conuulſionem ab inanitione. *mortem proximam &c.* ob cauſas ſuperius adductas.

APHOR. 11 ARGVM.

Digitorum extrema frigida, mortem proximam oſtendere.

Quod etiam digitorum extrema frigida

gida, mortem præ se ferunt.

Quod digitorum, manus ipsius. *extrema frigida*, ob natiui caloris extinctionem. *mortem præ se ferunt.*

APHOR. 12 ARGVM.

Labia præter naturam liuida, resoluta & frigida, mortem portendere.

Et labia liuida, resoluta, inuersa, & frigida si sint, mortiferum est.

Et labia liuida, ob virium imbecillitatem. *resoluta, inuersa*, contortáque, *& frigida &c.* ob natiui caloris suffocationem.

APHOR. 13 ARGVM.

Permulta futuræ mortis signa percensentur.

Si oculi caligant aut lucem æduersantur: qui somno multo & æstu detinetur extra spem est.

Si oculi caligant, obscurantúrque *aut lucem auersantur*, propter debilitatẽ visoriæ facultatis. *qui somno mul*

to & æstu, intensáque caliditate. *detinetur, extra spem est*, & pro deplorato habetur.

APHOR. 14 ARGVM.

Signa alia futuræ mortis exprimuntur.

Si *quis sensim rabie quadam efferatur: si quis non cognoscit, non audit, non intelligit, mortiferum est.*

Si quis sensim rabie, ob bilis accensionem. *si quis non cognoscit &c.* ob virtutis animalis imbecillitatem, ex qua deinde aliæ vires prosternuntur & deiiciuntur. *mortiferum est*, ob causas superius scriptas.

APHOR. 15 ARGVM.

Ventriculi tumorem & inflationem in febribus malum portendere.

Paulo pòst morituris, signa hæc sunt clara magis, ventriculi si tolluntur, tumescunt, & inflantur.

Paulò pòst &c. & inflantur, ob tantam

tantam videlicet imbecillitatem, vt coquere non possint, nec iecur sanguificare, nec per corpus ipsum nutrimentum distribui.

Reliqua non placuit adscribere, quòd multa in se absurda, & ab Hippocratis placitis aliena contineant: cæterùm quibus hæc & alia permulta latius explicãda videbuntur, haud grauatè lampada tradidero.

FINIS.

INSIGNIORES ALIQVOT sententiæ selectæ ex libris Aurelij Cornelij Celsi medici inter Latinos eloquentissimi.

EX PRIMO.

1 Vt alimenta sanis corporibus Agricultura sic sanitatem ægris medicina promittit.

2 Desidia atque luxuria, hæc duo prius in Græcia corpora vitiarũt, deinde apud nos afflixerunt.

3 Sanus homo, qui & benè valet, & suæ spõtis est, nullis obligare se legibus debet, ac neque medico, neque alipta egere. Hũc oportet varium habere vitæ genus, modò ruri esse, modò in vrbe, sæpiúsque in agro nauigare, venari, quiescere interdum, sed frequentius se exercere. Siquidem ignauia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam senectutem, his longam adolescentiam reddit.

4 Eum rectè curaturum esse dicunt, quẽ prima origo causæ non fefellerit.

5 Alij putant interesse non quid morbũ faciat, sed quid tollat.

6 Morbos non eloquentia, sed remediis curari.

curari.

7 Nam ne agricolam quidem, aut gubernatorem disputatione, sed vsu fieri.

8 Cuius rei non est certa cognitio, eius opinio certum remediũ habere nõ potest: Verum est quod ipsam curandi rationem nihil plus confert quàm experientia.

9 Neque ignorare medicum oportet quæ sit ægri natura: humidum magis, an magis siccum corpus eius sit, validi nerui an infirmi, frequens valetudo an rara, eáque cùm est, vehemens esse soleat an lenis, breuis an longa.

10 Interest enim an fatigatio morbum, an sitis, an frigus, an calor, an vigilia, an fames fecerit, an cibi viníque abundantia, an intemperantia libidinis.

11 Cùm par scientia sit, tamen vtiliorem medicum esse scias amicum, quàm extraneum.

12 Bis in die cibum capere, potiùs quàm semel, potest homo, & semper quàmplurimum, dummodo hunc concoquat.

13 Concubitus neque nimis concupiscédus, neque nimis pertimescendus est: rarus, corpus excitat, frequés soluit. Cùm autem frequens non numero sit, sed natura ratione ætatis & corporis, scire licet eum non inutilem esse, quem corporis neq. lã-

guor neque dolor ſequitur.

14 Cauendum, ne in ſecunda valetudine aduerſæ præſidia conſumantur.

15 Imbecillis ſtomacho, quo in numero magna pars vrbanorum, omnéſque penè cupidi literarum ſunt, obſeruatio neceſſaria eſt, vt quod corpori vel loci vel ſtudij ratio detrahit, cura reſtituat. Ex his igitur qui benè concoxit, manè tutò ſurget: qui parùm, quieſcere debet: & ſi manè ſurgendi neceſſitas fuerit, redormire: Qui nõ concoxit ex toto conquieſcere, ac neque labori ſe, neque exercitationi, neque negotio credere.

16 Scire licet integrũ corpus eſſe, cùm quotidie manè vrina alba, dein ruffa eſt: illud concoquere, hoc cõcoxiſſe ſignificat.

17 Si lucubrandum eſt, non poſt cibum facere, ſed poſt concoctionem.

18 Poſt ſatietatem nihil agendum.

19 Quem interdiu vel domeſtica vel ciuilia officia tenuerunt, huic tempus aliquod ſeruandum curationi corporis eſt. Prima autem eius curatio exercitatio eſt, quæ ſemper antecedere cibum debet: Exercitationis autem modus & finis eſſe debet ſudor, aut certè laſſitudo quæ citra fatigationem ſit.

20 Nunquam vtilis eſt nimia ſatietas.

Sæpe

Sæpe inutilis est nimia abstinentia. Sæpe si qua intemperantia subest, durior est in potu quàm in esca.

21 Secunda mensa bono stomacho nihil nocet, in imbecillo coalescit.

22 Vbi expletus est aliquis, facilius concoquit: si quicquid assumpsit: potione aquæ frigidæ includit, tum paulisper inuigilat, deinde bene dormit.

23 Cùm quis mutare aliquid volet, paulatim debebit assuescere.

24 Neque ex salubri loco in grauem, neque ex graui in salubrem transitus satis tutus est.

25 Neq. verò ex multa fame nimia satietas, neque ex nimia satietate fames idonea est.

26 Neque ex nimio labore subitum ocium, neque ex nimio ocio subitus labor sine noxa est.

27 Periclitatur & qui semel & qui bis die cibum incontinenter contra consuetudinem assumit.

28 Quod contra consuetudinem est, nocet, seu molle seu durum est.

29 Nimis ociosa vita vtilis non est, quia potest incidere laboris necessitas.

30 Illud nosse oportet, quod ex labore sudanti frigidæ potio perniciosissima est, at-

que etiam cùm ſudor ſe remiſit, itinere fatigatis inutilis.

31 Vomitus inutilis eſt gracilibus & imbecillum ſtomachum habentibus: Vtilis eſt plenis & bilioſis omnibus, ſi vel nimiũ ſe replerunt, vel parum concoxerunt. Nam ſiue plus eſt quàm quòd concoqui poſſit, periclitari ne corrumpatur non oportet: Si verò corruptum eſt, nihil commodius eſt, quàm id, qua via primùm expelli poteſt eiicere.

32 Deiectio autem medicamento petenda eſt, vbi venter ſuppreſſus parum reddit ex eóque inflammationes, caligines, capitis dolores, aliáque ſuperioris partis mala increſcunt.

33 Sed purgationes quoque vt interdum neceſſariæ ſunt, ſic vbi frequentes ſunt, periculum afferunt. Aſſueſcit enim non ali corpus, & ob hoc infirmum erit, cùm omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas ſit.

34 Vinum dilutius pueris, meracius ſenibus conuenit.

35 Hyeme plus eſſe conuenit, minus, ſed meracius, bibere. At Vere paulum cibo demendum adiiciendúmq. potioni, ſed dilutius tamen bibendum eſt. Aeſtate vt ſæpius vtendum cibo, ſic exiguo eſt. Per Autum-

tum-

tumnum propter cœli varietatem periculum maximum eſt, itaque neque ſine veſte, neque ſine calciamentis prodire oportet: Cibo verò iam pleniore vti licet, minus ſed meracius bibere.

36 Venus Hyeme non pernicioſa, Vere tutiſſima: neque Aeſtate verò neq. Autumno vtilis eſt, tolerabilior tamen per Autūnum eſt. Aeſtate in totum, ſi fieri poteſt, abſtinendum.

EX SECVNDO.

1 Saluberrimum Ver eſt, proximò deinde ab hoc Hyems, periculoſior Aeſtas, Autumnus longè periculoſiſſimus. Ex tempeſtatibus optimæ æquales ſunt ſiue frigidæ: ſiue calidæ: Peſſimæ quæ variant maximè: Quo fit vt Autumnus plurimos opprimat.

2 Saluberrimi ſunt ſereni dies: meliores pluuij, quàm tantùm nebuloſi, optimíque Hyeme qui omni vento vacant: Aeſtate, quibus fauonij perflant. Si genus aliud vētorum eſt, ſalubriores ſeptentrionales quā ſubſolani vel auſtrini ſunt.

3 Ventus vbique ferè à mediterraneis regionibus veniens ſalubris, à mari grauis.

4 Aetas media tutiſsima eſt, quæ neq. iuuentæ calore, neq. ſenectutis frigore infeſtatur.

5 Longis morbis, ſenectus acutis adoleſcentia magis patet.

6 Corpus autem habiliſſimum, quadratum eſt, neque gracile neque obeſum: Nã lõga ſtatura, vt in iuuẽta decora eſt, ſic matura ſenectute conficitur: Corpus gracile, infirmum: ſic obeſum hebes eſt.

7 Facilè ſecurus eſt aliquis in iis qui ſæpe ſine periculo euaſit.

8 Si ſpecioſior & plenior aliquis & coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bona ſua debet: quæ quia neque in eodẽ habitu ſubſiſtere, neque vltra progredi poſſunt, ferè retrò quaſi ruina quadam reuoluuntur. Peius tamen ſignum eſt vbi aliquis contra conſuetudinem emarcuit, & decorem colorémque amiſit, quoniam in his quæ ſuperant, eſt quod morbus demat: in his quæ deſunt, non eſtquod ipſum morbum ferat.

9 Mali morbi teſtimonium eſt vehemẽter ex cerebro ſpirare.

10 Vomitus ſynceræ pituitæ vel bilis periculoſus, peiórque ſi viridis aut niger eſt. At mala vrina eſt in qua ſubſidũt ſubrubra aut liuida, deterior in qua quaſi fila quædã tenuia atque alba, peſſima ex his ſi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræſentat, diluta quoque atque alba vitioſa eſt,

ſa eſt,

ſa eſt,ſed in phreneticis maximé.Aluus autem mala eſt ex toto ſuppreſſa.Periculoſa etiam quæ inter febres fluens, conquieſcere hominem in cubili non patitur,vtique ſi quod deſcendit,eſt perliquidum , aut albidum aut pallidũ,aut ſpumans. Itẽ quod excernitur malum eſt , exiguum glutinoſum,liuidum,bilioſum,cruentum, aut peioris odoris quàm ex conſuetudine , malũ eſt & ſyncerum.Vrina verò rubra & tenuis in magna cruditate eſſe cõſueuit:Peſſima tamen eſt præcipueq́; mortifera, nigra, craſſa,mali odoris. Aluus quoque varia & diſcreta reddens,peſtifera eſt: Sed ægrum in præcipiti iam eſſe denuntiat, quæ liquida, eadémq. vel nigra, vel pallida,vel pinguis eſt, vtiq. ſi magna fœditas odoris acceſsit.

11 Omne auxilium corporis aut demit aliquam materiam aut adiicit, aut euocat, aut reprimit,aut refrigerat aut calfacit,aut durat, aut mollit.

12 Sanguinem inciſa vena mitti nouum non eſt:Sed nullum penè morbum eſſe in quo non mittatur,nouum eſt.

13 In mittendo ſanguine non tam annos medicus numerare, quàm vires ægrotantis æſtimare debet.

14 Tenuioribus magis ſanguis, plenioribus magis caro abundat.

15 Satius eſt anceps experiri auxilium, quàm nullum.

16 Si morbi ratio patitur, ſanguinis detractioni tempus aptiſsimum eſt dies aduerſæ valetudinis ſecundus aut tertius. Sed vt aliquando etiam primo die ſanguinem mittere neceſſe eſt, ſic nunquam vtile poſt diem quartum eſt, cùm iam ſpatio ipſo materia & exhauſta eſt & corpus corrumpit, vt detractio imbecillum id facere poſsit, non poſsit integrum.

17 Quòd ſi vehemens febris vrget in ipſo impetu eius ſanguinem mittere, hominẽ iugulare eſt. Expectanda ergo remiſsio, & iſta medicina ferè in biduum diuidenda: Satius enim eſt primò leuare ægrum, dein de perpurgare, quàm ſimul omni vi effuſa fortaſſe præcipitare.

18 Cùm ſit crudo minimè mittẽdus ſanguis, tamen ne id quidem perpetuum eſt, neque enim ſemper concoctionem res expectat: Nam ſi ex altiore loco decidit aliquis, ſi contuſus eſt, ſi ex aliquo ſubito caſu ſanguinem vomit, quamuis paulò antè ſumpſit cibum, tamen protinus ei materia demenda eſt: idémque etiam in aliis repentinis caſibus dictum ſit.

19 Mittere autem ſanguinẽ cùm ſit expeditiſsimum, vſum habenti, tum ignaro difficil-

difficillimum eſt, iuncta eſt enim vena arteriis, his nerui: Ita ſi neruum ſcalpellus attigit, ſequitur neruorum diſtentio ea quæ crudeliter hominem conſumit: At arteria inciſa neque coit, neque ſaneſcit, interdum etiam vt ſanguis vehementer erumpat efficit.

20 Incidenda ad medium vena eſt, ex qua cùm ſanguis erumpit, colorem habitúmque eius oportet attendere: Nam ſi is craſſus & niger eſt, vitioſus eſt, ideóque vtiliter effunditur: Si rubet & pellucet, integer eſt, eáque miſsio ſanguinis adeò nõ prodeſt, vt etiam noceat, protinúſque is ſupprimendus eſt.

21 Semper antè finis faciendus eſt, quàm anima deficiat.

22 Vehementi malo niſi æquè vehemens auxilium ſuccurrere non poteſt.

23 Medicamentum non ſemper ægris prodeſt, nocet ſemper ſanis.

24 Initia morborum primùm famẽ ſitímque deſiderant, ipſi deinde morbi, moderationem, vt neque alius quàm expedit, neque eius ipſius nimium ſumatur. Neq; enim conuenit iuxta inediam protinus ſatietatem eſſe. Quòd ſi ſanis corporibus etiam inutile eſt, vbi aliqua neceſsitas famem fecit, quantò inutilius eſt in corpore

ægro? Néque vlla res magis adiuuat laborantem, quàm tempestiua abstinentia.

25 Plus alimenti est in carne quàm in vllo alio cibo.

26 Brassica subcruda aluum mouet, bis cocta stringit.

EX TERTIO.

1 Natura repugnãte nihil medicina proficit. Magis tamen ignoscendum medico est parum proficienti in acutis morbis quàm in longis. hîc enim breue spatium est, intra quod, si quod, non profuit auxilium, æger extinguitur; ibi & mutationi remediorum & deliberationi tempus patet, adeò vt rarò, si inter initia medicus accessit, obsequẽs æger sine illius vitio pereat.

2 Illud ignorari non oportet, quòd non omnibus ægris eadem auxilia conueniũt.

3 Oportet itaque vbi aliquid non respõdit, non tanti putare authorem quanti ægrum, & experiri aliud atque aliud.

4 In acutis morbis serius æger alendus est, vt primò dempta materia impetum frangat: In longis maturius, vt sustinere spatium affecturi mali possit.

5 Multùm interest ab initio quis rectè curaturus sit, an perperam quia curatio minus his prodest in quib. assiduè frustra fuit.

6 Om-

Omnium optima ſunt quies & abſti-
ntia: ſoláque abſtinentia ſine vllo peri-
lo medetur.

Non dubium eſt quin vix quiſquam,
ii non diſſimulauit, ſed per hæc maturè
orbo occurrit, ægrotet.

Aſclepiades officium eſſe medici di-
t, vt tutò, vt celeriter, vt iucundè curet,
votum eſt, ſed ferè periculoſa eſſe ni-
iium & feſtinatio, & voluptas ſolet. Qua
erò moderatione vtendum ſit vt quantũ
eri poteſt omnia iſta contingant, quæri-
ur qua ratione primis diebus æger conti-
nendus ſit. Antiqui medicamentis quibuſ
lam datis concoctionem moliebantur, eò
uòd cruditatem maximè horrebant. Dein
le eam materiam quæ lædere videbatur,
lucendo ſæpius aluum ſubtrahebant. Aſ-
clepiades medicamenta ſuſtulit: aluum nõ
toties, ſed ferè tamen in omni morbo ſub
duxit. Febre verò ipſa infeſtante ſe reme-
dio hoc vti profeſſus eſt, conuellendas e-
nim vires ægri putauit, luce, vigilia, ſiti in
genti, ſic vt ne eos quidem primis diebus
elui ſineret. Quo magis falluntur qui per
omnia iucundam eius diſciplinam eſſe cõ
tendunt Is enim vlterioribus quidem die
bus cubantis etiam luxuriæ ſubſcripſit, pri
mis verò tortoris vice exhibuit. Ego au-

tem medicamentorum dari potiones &al uum duci non nisi rarò debere concedo. Et id non ideo tamen agendum, vt ægri vires conuellantur existimo: quoniam ex imbecillitate summum periculum est. Minui ergo tantùm exuperantem materiam oportet, quæ naturaliter digeritur vbi nihil noui accedit. Itaque abstinendum à cibo primis diebus, in luce habendus æger, nisi infirmus interdiu est, ísque cubare quàm maximo conclaui debet. Quod ad sitim verò somnúmque pertinet, moderãdum id est, vt interdiu vigilet, noctu, si fieri potest, conquiescat: ac neque potet, neque nimium siti crucietur. Os etiam eius elui potest, vbi & siccum est & ipsi fœtet, quamuis id tempus aptum potioni non est: Commodéque Erasistratus dixit, sæpe inferiore parte humorem non requirente, os & fauces requirere.

9 Optimum medicamentum est opportunè cibus datus, qui quando primùm dari debeat ambigitur, aliis quintum diem, aliis sextum expectantibus. Asclepiades vbi ægrum triduo per omnia fatigarat, quarto die cibum indulgebat. At Themison nón quando cœpisset febris, sed quando desiisset aut certè leuata esset, & ab illo tempore expectato die tertio cibum dabat.

dabat. Nihil autem horum vtique perpetuum est: nã potest primo die dari, potest secundo, potest tertio, potest nonnisi quarto aut quinto, potest post vnam accessionem, potest post duas, potest post plures. Refert enim qualis morbus sit, quale corpus, quale cœlum, quæ ætas, quod tempus anni: miniméque in rebus multum inter se differentibus perpetuum esse præceptũ temporis potest.

10 Illud est vnum semper & vbique seruandum, vt ægri vires subindè assidens medicus inspiciat, & quandiu supererunt, abstinentia pugnet: Si imbecillitatem vereri ceperit, cibo subueniat. Id enim eius officium est, vt ægrum neque superuacua materia oneret, neque imbecillitatem fame perdat.

11 Antiquos admodũ celebres Pythagorici numeri fefellerunt, cùm hîc medicus non numerare dies debeat, sed ipsas accessiones intueri, & ex his coniectare quando cibus dandus sit.

12 Ab vno medico plures sanari non possunt.

13 Scire oportet optimum cibo tempus esse febre finita.

14 Cùm ægros semper securos agere cõueniat, vt corpore tantùm non etiam ani-

mo laborent, tum præcipuè vbi cibum ſumpſerunt:itaque,ſi qua ſunt quæ exaſperatura ſunt eorum animos, optimum eſt ea dum ægrotant eorum notitiæ ſubtrahere.

15 Periti medici eſt non protinus, vt venit,apprehendere manu brachium,ſed primum reſidere hilari vultu, percontaríque quemadmodum ſe habeat: & ſi quis eius metus eſt, eum probabilr ſermone lenire:tum deinde eius corpori manum admouere.

16 Medicus neque in tenebris neque à capite ægri reſidere debet,ſed illuſtri loco aduerſus eum, vt omnes notas ex vultu quoque cubantis perſpiciat.

17 Ponendi ſunt ægro varij cibi, ſicut Aſclepiades præcepit,tum demum vbi faſtidio vrgetur,neque ſatis vires ſufficiunt, vt paulum ex ſingulis deguſtando famem vitet. At ſi neque vis neque cupiditas deeſt, nulla varietate ſollicitandus æger eſt, ne plus aſſumat quàm concoquat. Neque verum eſt quod ab eo dicitur, facilius concoqui varios cibos : eduntur enim facilius, ad concoctionem autem materiæ genus & modus pertinent.

18 Neque inter magnos dolores, neque increſcente morbo tutum eſt ægrum impleri

pleri cibo, ſed vbi inclinata iam in melius valitudo eſt.

19 Id quoque videndum eſt quòd quidã ſolum præcipiunt, an aſtrictum corpus ſit, an profluat. Nam ſi aſtrictum eſt, ducenda aluus eſt, mouenda vrina, eliciẽdus ſudor: contra ſi profluet, ſudor coercendus, quies adhibenda erit, tenebris ſomnóque quandocunque volet vtendum, nonniſi leui geſtatione corpus agitandum, & pro genere mali ſubueniendum.

20 In febre peſtilente minimè vtile eſt aut fame aut medicamentis vti, aut ducere aluum. Si vires ſinunt, ſanguinem mittere optimum eſt, præcipuéque ſi cum dolore febris eſt.

21 Non facile ſanguinem mittere, non facile ducere aluum, non cruciare vigilia faméve aut nimia ſiti, non vino curare ſatis conuenit.

22 Cùm verò in ſummo incremento morbus eſt, vtique non ante diem quartũ magna ſiti antecedẽte, frigida aqua copioſè præſtanda eſt, vt bibat etiam vltra ſatietatem, & cùm iam venter & præcordia vltra modum repleta ſunt ſatíſque refrigerata, vomere debet. Quidam ne vomitum quidem exigunt, ſed ipſa aqua frigida tantum ad ſatietatem data pro medicamento

vtuntur. Vbi vtrumlibet factum est, multa veste operiendus est & collocandus vt dormiat, feréque post longam sitim & vigiliam, post multam satietatem, post infra ctum calorem, plenus somnus venit, per quem ingens sudor effunditur: ídque præsentissimum auxilium est: sed in his tamē in quibus præter ardorem nulli dolores, nullus præcordiorum tumor, nihil prohibens vel in thorace, vel in pulmone, vel in faucibus, non vlcus, non defectio, non deiectio, non profluuium alui fuit.

23 Est etiam obseruatio necessaria qua quis in pestilentia vtatur adhuc integer, cùm tamen securus esse non possit: Tum igitur oportet peregrinari, nauigare, gestari, ambulare sub dio ante æstum leuiter, vitare fatigationem, cruditatem, frigus, calorem, libidinem: multóque magis se continere si qua grauitas in corpore est, tum neque mane surgendum, neque pedibus nudis ambulandum est, non vomendum, neque mouenda aluus, neque etiam si mota est per se comprimenda: abstinendū potius, itémque vitādum balneum, sudor, meridianus somnus vtique si cibus antecessit, qui tamen semel die commodius assumitur, insuper etiam modicus ne cruditatem moueat. Alternis diebus inuicem

modò aqua, modò vinum bibendum est. Quibus seruatis, ex reliqua victus consuetudine quàm minimum mutari debet.

24 Sed cùm eadem omnibus conuenire non possunt, ferè quos ratio non restituit, temeritas adiuuat.

25 Sæpe etiam pertinacia iuuantis, malũ corporis vincit.

26 Quartana febris neminem iugulat, vetus quartana rarò nisi Vere soluitur.

27 Si quartana quieuit diu, meminisse eius diei conuenit, eóque vitare frigus, calorem, cruditatem, lassitudinem, facilè enim reuertitur nisi à sano quoque aliquan diu timetur.

28 Est qui fugiens horrorem febrilem ante accessionem vtiliter edat allium, aut bibat aquam calidam cum pipere, siquidem ea quoque assumpta calorem mouẽt qui horrorem non admittit.

29 Ex phreneticis alij hilares, alij tristes sunt, alij facilius continentur & intra verba desipiunt, alij consurgunt & violenter quadam manu faciunt, atque ex his ipsis alij nihil nisi impetu peccant, alij etiam artes adhibent, summámque speciem sanitatis in captandis maiorum operum occasionibus præbent, sed exitu deprehenduntur. Ex his autem eos qui intra verba desi-

piunt, aut leuiter etiam manu peccant, onerare asperioribus coercitionibus superuacuum est: eos verò qui violentius se gerunt, vincire conuenit, ne vel alteri vel sibi noceant. Neque credendum est si vinctus aliquis dum leuari vinculis cupit, sanum iam se fingat, quamuis prudenter & miserabiliter loquatur, quoniam is dolus insanientis est. Aduersus omnium sic insanientiũ animos gerere se pro cuiusque natura necessarium est.

30 Asclepiades perinde esse dixit his sanguinem mitti, ac si trucidentur, rationem hanc sequutus, quod neque insania esset nisi febre intenta, neque sanguis nisi in remissione eius rectè mitteretur.

31 Omnibus sic affectis somnus & difficilis & præcipuè necessarius, sub hoc enim plerique sanescunt.

Somnus illis medicamentis accersendus est quæ soporifera sunt, habita scilicet eadem moderatione quæ híc necessaria est, ne quem obdormire volumus, excitare postea non possimus.

32 Neque ignorare oportet leniorem esse morbum cùm risu quàm seriò insanientium.

33 Aquæ inter cutem tres species sunt: his communis est humoris nimia abundantia

dantia, ob quam ne vlcera quidem in his ægris facilè ſaneſcunt.

34 Facilius in ſeruis quàm in liberis tollitur hydropiſis, quia cùm deſideret famē, ſitim, mille alia tædia, longámque patientiam, promptius his ſuccurritur qui facilè coguntur, quàm quibus inutilis libertas eſt. Sed ne hi quidem qui ſub alio ſunt, ſi ex toto ſibi temperare non poſſunt, ad ſalutem perducuntur. Ideóque non ignobilis medicus Chriſippi diſcipulus apud Antigonum regem amicum quendam eius notæ intemperantiæ, mediocriter eo morbo implicitum, negauit poſſe ſanari. Cúmque alter medicus Epirotes Philippus ſe ſanaturum polliceretur, reſpondit illum ad morbum ægri reſpicere, ſe ad animum. Neque eum res fefellit. Ille enim cùm ſumma diligentia non medici tantummodo ſed regis cuſtodiretur, tamen malagmata ſua deuorando bibendóque ſuam vrinam ſe præcipitauit.

35 Inter initia non difficillima curatio eſt, ſi imperata ſunt, quies, ſitis, inedia. At ſi malum inueterauit, non ſine magna moleſtia diſcutitur.

36 Multùm ambulandum, currendum aliquando eſt;, ſuperiores maximè partes ſic perfricandæ vt ſpiritum ipſe contineat,

euocandus est sudor non exercitatione tãtummodò, sed etiam in arena calida, vel laconico, vel clibano, similibúsque aliis, maximéque vtiles naturales & siccæ sudationes sunt, quales super Baias habemus in myrtetis. Balneum atque omnis humor alienus est.

37 Potio non vltra danda est quàm vt vitam sustineat, optimáque est quæ vrinam mouet.

38 Non alienum erit metiri potionem hydropici & vrinam, nam si plus humoris excernitur quàm assumitur, ita demùm secundæ valetudinis spes est.

39 Qui de phthysi dubitant an sit, hac nota vtuntur: Quod excreatum est si in ignẽ impositum mali odoris est.

40 Lac quod in capitis doloribus & in acutis febribus pro veneno est, in phthysi tamen sicut in omnibus longis difficilibúsque febriculis rectè dari potest.

EX QVARTO.

1 Vno die fluere aluum sæpe pro valitudine est, atque etiam pluribus, dum febris absit, & intra septimum diem conquiescat: Purgatur enim corpus, & quod intus læsurum erat, vtiliter effunditur. Verùm spacium periculosum est: interdum enim

tormina

tormina & febriculas excitat, virésque cõ-
sumit: interdum autem euenit vt id negle
ctum pluribus diebus curari difficillimum
sit.

2 Medicamentis vti nisi in vehementibus malis superuacuum est.

3 Podagricis equitare alienum est.

4 Quibus articulorum dolor certis temporibus reuertitur, hos à curioso victu cauere oportet, ne inutilis materia corpori supersit.

EX QVINTO.

1 Medicamentorum vsum magna ex parte Asclepiades non sine causa sustulit, cùm omnia ferè stomachum lædãt, malíque succi sint: ad ipsius victus rationem potius omnem suam curam transtulit. Verùm vt illud in plerísque morbis vtilius est, sic multa admodum corporibus nostris incidere consueuerunt, quæ sine medicamentis ad sanitatem peruenire non possunt. Illud ante omnia scire conuenit, quòd omnes medicinæ partes ita innexæ sunt, vt ex toto separari non possint, sed ab eo nomen trahant à quo plurimum petunt. Ergo vt illa quæ victu curat, aliquando medicamentum adhibet, sic illa quæ præcipuè medicamentis pugnat, adhibere e-

tiam rationem victus debet, quæ multum admodum in omnibus malis corporis proficit.

2 Vti somniferis nisi nimia necessitas vrget alienum est: sunt enim ex vehementibus medicamentis & stomacho alienis.

3 Est prudentis hominis primùm eum qui seruari non potest, non attingere, ne videatur occidisse quem sors ipsius peremit. Deinde vbi grauis metus est, sine certa tamen desperatione, indicare necessariis periclitantis in difficili rem esse, vt si victa ars malo fuerit, vel ignorasse vel fefellisse non videatur. Sed vt hæc prudenti viro conueniunt, sic rursus hystrionis est paruam rem attollere, quò plus præstitisse videatur.

4 Dubia spes certa desperatione est potior.

FINIS.

